

S Z Ó - T Á R .

Az éjszaki osztják nyelv szavai után mindenütt, a' hol lehet vala, a' déli osztjákat tettem ki, hozzacsatolván a' megfelelő Kondai vogul és az éjszaki vogul szókat is. A déli osztják szók, akár a' Szurguti, akár az Irtisi nyelvjárás szerint valók legyenek, *C*-vel vannak jegyezve, mert azokat *Castrén* osztják nyelvtanából és szótárából szedtem ki. A' Kondai vogul szókat *Kv*-vel, az éjszaki vogul szókat *V*-vel jegyeztem meg. Néha-néha *Pv*. és *Lv*. is fordul elő, a' mi a' Pelimi vogult és Loszvai vogult jelenti. Az éjszaki osztják igezőket a' *ta* névmódi (infinitivus) alakban tettem ki. Azonképen tettem ki a' megfelelő vogul névi módot, elválasztva írván az *uhv* vagy *ungve* képzőt. *Castrén* nem a' *ta*, hanem az *m* névi módot teszi ki, ezt tehát többnyire meghagytam, de a' különbséget a' magyarázással kifejeztem.

Az orosz szók (or.)-val, a' török-tatár nyelvből kölcsönöztek, akár arab, akár perzsa szók legyenek is eredetükre nézve, mind (tör.)-vel vannak megjegyezve, úgy mint a' *Kondai Vogul nyelv* című munkámban.

A

a (or.) de. *nǝng evillem, a ma an evillem* te hiszed, de én nem hiszem.

aj kicsiny. *Isus jangas izagat ulta un i aj* vőzet sagat Jézus megfordula minden való nagy és kis városokban. 9, 35. — *hoj tam aj pamtǝpsajet elta it pasagat verl a'* ki azon kis parancsolatokbul egyet megmásít. 5, 19.

aj ker tilis marciushó.

aj návirem gyermek, *aj návirem pora* gyermek-kor.

aj lil kis lélek, gyávaság; *aj sam* kis szív, bátortalanság; *aj nomsǝpsa* gyenge eszűség.

aj vaš, aj voš kis város, falu.

aja ji-ta kicsinyedni.

ajamd-ta kicsinyíteni, *ajamtǝm* kicsinyített.

ajie kicsinyke. *ježasa ajie* bátorodjál fiam! 9, 2.

ajot a' kicsiny, *ajodet* kicsinyek. *hoj tam ajodet elta i ho jas-tal potǝm jink* ki azon kicsinyek közöl egyet itat hideg vízzel.

ajotǝje a' kicsike.

ajilta kicsinyen, halkkal. *muj ma jastalem ajilta pal ohtina* mit én mondok halkán a' fülbe. 10, 27. — *ajilta potartot* halkkal beszéllő.

ajlat kicsiny, kicsinység, *ajlatot* u. a.

aj-šik kicsinyke.

C. *áj* kis, *ajžek, ajeli, ajohtep* kicsike.

ajk

ajkol, ajkel hír, szózat; *jim ajkol* jó hír, *jeming ajkol* szent hír.

ajkol tu-ta hírt vinni, *ajkol tudot a'* hírvivő, *ajkol tupsa* hírvivés, *ajkol tutlata* hír hordozó; *ajkol potar* hír, mese.

jemng ajkol-jastipsa isteni hírmondás, evangeliom. *Matvej elta jemng ajkol-jastipsa* Mátétul szent isteni evangeliom.

ajkol päidta hírt adni; *hun ujidleta huel, ajkol manem päitaita* ha megtaláljátok őt, küldjétek hírt nekem. 2, 8.

Kv. *ajgel* kiáltás; V. *ajji, ajgi* kiált.

ajim, *ajm* enyv; *hul ajim* hal enyv; *ajim put* enyves fazék; *ajmng* enyves.

ajimd-ta és *ajimta-ta* enyvezni; *ajmtüli-ta* enyvezgetni.

C. *ajem, éjem*; *ajemd, éjemd* enyvez.

auti dárda. Kv. *ovte*. C. *ongtep, angdep?*

aki bátya; *aki anki sagat* anyai nagy bátya, *aki azi sagat* atyai nagy bátya. (*sagat* = szerint).

akid-ta gyűjteni és gyűjtő.

akidta jah gyűjtő nép, gyűjtők.

aktipsa akidta jah vámszedők. — *voh akidta jah* pénzszedők. — *akidl šomši lant semlal hožap libija* gyűjti a' búza szemeit a' csürbe. 3, 12. — *ti anta evüdet, anta akidlet hožabet libija* ők se nem aratnak, se nem gyűjtenek a' csürökbe. 6, 26. — *akits izagat ulta og-popet i nebeking jah mur elta* gyűjtte minden való főpapot és tudóst (könyves népet) a' népbül. 2, 4.

aktat gyűjtsetek. *al aktat ningilana mu ohtina taž* ne gyűjtsetek magatoknak a' földön kincset. 6, 19.

aktipsa gyűjtés, 's a' gyűjtésnek tárgya, p. o. vám. *Isus kažalas hanne-ho aktipsajet akidta tagana omštot* Jézus láta egy embert a' vámszedő helyen ülöt. 9, 9. — *širšna ar aktipsa akidta jah pa kreking jah jogotset i omišset Isus pilna* akkor sok vámszedő és bűnös eljőve és üle Jézussal. 9, 10. — *ut aktipsa* adószedés.

aktüliji-ta gyűjtögetni, *akülijiipsa* gyűjtögetés.

aktaža-ta gyűlni, *akšitipsa* gyűlés.

akmaža-ta gyűlni kezdeni, *akmažapsa* és *akmazipsa*; *moj jah akmazipsa* a' lakadalmi nép gyülekezése.

Kv. *aht-uhv* gyűjteni, *ahtkat-uhv* gyülekezni; V. *ätkät-ungve* gyülekezni, *ät-ungve* szedni = äht-ungve.

aga együtt, l. *ega, jega*.

agan báb, *aganžje* bábocska. — C. *agan* és *agang*.

agan folyó név.

agid-ta függni, l. *igid-ta*.

al köz, közönséges; *al ho* közember, paraszt, *al hojng* parasztos; *al lant* rosz liszt; *al taga* közhely; *al ulman* foglalatosság nélkül lévén.

al ne. *al hurija vita Maria ning imen* ne félj venni Máriát te nődet. 1, 20; — *hurijat, nem hojatna al usla* vigyázatok, senki által ne tudassék. 9, 30; — *ma ning jubenna manlem, kuš holta ning al manlen* én te utánad megyek, akárhová te mégy. 8, 19. — (Itt különös az *al manlen*). -- Kv. *ul* ne; V. *ul*.

al-ta hordani, emelni. *alta hir* zacskó, viselhető zacskó; *ink alta jug víz* emelő fa, szivattyú. *panna al vijat anta alta hir* vele (magatokkal) ne vigyetek se zacskót. 10, 10.

altel teher, hordható teher.

alliji-ta hordozni. *ma než an tijilem lu sopeklal allijita* nem is vagyok méltó ő saruit hordozni. 3, 11.

alind-ta hordani. *seda tusa lu hoža hošsman veža pitimot, alinda jug ohina oltot* akkor vittetének ő hozzá betegen erőtelenek, hordozható széken levők. 9, 2. — *alinda keži tör*; *alintipsa* vitel, hordás.

alim-ta emelni, hordani. *lu lu ohtela visle mung kažilau, mužlau almis* ő magára vette mi gyengeségeinket, betegségeinket hordozta. 8, 17.

alimsa vitetett. *si jubina kulna alimsa luel jemng voža* azután az ördög által vitették ő a' szent városba. 4, 5.

C. *ât-ta* hordani, *âtem-ta* emelni. Kv. *alm-uh*, V. *alm-ungve* emelni.

al-ta mutatni, *alta ho* mutató, tanító; *panta alta ho* útra mutató ember, kálaúz; *juš alba ho* kezét mutató ember, vezető; *alim* mutatott, vizsgált; *alipsa* mutatás; *aliji-ta* mutatgatni.

alili-ta jelentgetni.

alša-ta mutatkozni, ígérni; *alsipsa* ígérés, *núltipsajng alsipsa* esküvéses ígérés.

C. *êt* = *al*; *éttept* mutat.

aling reg, reggel; *alinga* és *alinga sagat* reggel; *aling hunt* hajnal; *aling hus* reggeli, hajnali csillag.

C. *adanj*, *adeng* reg, reggel.

al-ta fűteni, *kor alta* kemenczét fűteni.

alla-ta és *alli-ta* fűtögetni; *kor alludot* kemenceze fűtögető: *allijipsa* fűtés.

C. *ed* = *al*, *ed-ta* fűteni.

alli ingyen. *alli vösta*, *pa alli* mijat ingyen vettétek, 's ingyen adjátok 10, 8.

Bizonyosan = *al-la* (*li*), *a' la* (*li*) fosztó képző.

an edény, *anije* edényke; *kevi an* kő edény, palaczk; *lopsah an tál*, *an-sun* nyír edény. V. *ani* csécze.

an nem. *hanne-ho i nan leviman an voll* az ember egyedül kenyeret evén nem él. 4, 4.

an-ke ha nem.

an-tita (*an-ti-ta*) semmire kellő; *antidot* (*an-tita-ot*) u. a.

an-partipsa tiltás.

an-mata (nem adni) tartózkodni, megállapodni, *anmatot* folyvást való.

Az *an* mint tagadó, összeforr a' szókkal, 's mintegy új szokat képez, p. o. *nita* látni, *nitot* látó, *anütot* láthatatlan; *pard-ta* parancsolni, *anpardta* (nem parancsolni) tiltani, *anpartipsa* tiltás; *ma kažaslem* belé egyezek, *ma ankažaslem* nem egyezek bele stb. stb.

ankeš borsó. C. *angeš*, *ankič*.

anki anya. *lu ankel Maria* ő anyja Mária. 1, 18.

ži-anki atya-anya (szüle). 10, 26. — *perna anki* keresztanya.

C. *anga*, *ange*; V. *angve* anya.

ankil tuskó, tölgy; *paris ankil* árboecz; *pailta ankil* kovács ülő.

ankirma-ta nézni. *ankirmati turum tohling vojot ohtija* tekintetek az ég tollas állatjaira. 6, 26. — *ankirmijil-ta* nézegetni; *ankirmapsa* pillantás, nézés. *kuš hoj ankirmal imi chtiija* akárki néz a' nőre. 5, 28.

ankirtli-ta pillantani; *jogos ankirtita* vissza nézni.

anži tüske; *arži jug* tüskés fa, tövis. *akidlet pela anži jug elta vina reh* szednek-e tövisről szőlőt? 7, 16.

Kv. V. *ini* tüske, *inget* tüskék.

anta nem, nem is. *anta elen olmpela al šugasat, mujna lumit-sata* nem is testeitek végett aggódjatok, mivel ruházkodni. 6, 25.

Kv. *at*, *ati*, V. *át* nem.

antake (*anta-ke*?) vagy. *nomišna al šugasat, hodě antake*

muj po'ardta pidleta gondolatban ne aggódjatok, hogyan vagy mit fogtok beszélni. 10, 19.

antake pelka vagy különben. *izidi an šožimla jilip vna karra hīret libija*, *antake pelka oremalet si hīret* azonképen nem öntetik új bor régi tömlőkbe, vagy különben elszakadnak a' tömlők. 9, 17.

antelkem (antel-kem) vagy csak. *hoj tam ajodet elta i ho jaštal potim jink, tob antelkem untijilta ho nem vorna, an uš'al lu justamel a' ki a' kicsinyekbül egyet itat hideg vízzel avagy csak a' tanítvány neve miatt, nem veszi el a' jutalmát. 10, 42.*

antip öv. *panna al vījat anta sorni voh, anta padaruh voh nen antiplan libija* magatokkal ne vigyetek se arany pénzt, se réz pénzt a' ti öveitekben. 10, 9.

antip-pogol öv gombja.

antipta-ta övezni.

antiptijilsa-ta övedzeni. *pa antiptijilsas nuki antipna* és övedzik vala bőr övvel. 3, 4.

C. *éntep*; Kv. *entep* öv.

antom nines, nem. *siri antom hun lin jega volta pitsangen* mielőtt hogysesem ök együtt élni kezdtek (ketten). 1, 18; — *Rahil an lidl volijita, hun li antomet* Ráhel nem akar vigasztalódni, hogy ök nincsenek. 2, 18.

C. *endam, endem*; Kv. *atim*, V. *átim* nines.

as Obi folyó; *as ho obii lakos, as halta tilis januaris* (Obi-haló hó?).

as halta hul ponty, karesu ponty (mivel januarisban fogják?).

as lap podta tilis september (Obi-majd fagyó hó).

as podta tilis october (Obi fagyó hó).

Jegyzet. A' Reguly hozta osztják énekek az Obi *jeming As* = szent Obi-nak nevezik. Az egyik éneknek czíme: *Jeming As miu(?)ar* a' szent Obi . . . ének; a' második: *As pogol ar Obi szigetének éneke.* stb.

C. *As-jah* Osztják = Obi népe; *avas as-jah* alsó osztják, berezovi osztják (*sungit vaš* = nyir-város, Berezov); *num as-jah* felső vagy szurguti osztják; *as-paj* jegenye fa.

astarosta (or.) starosta, falu, város feje.

azi atya. *hulis, Archelaj hana ul Judej vošna lu azel vola* hallotta, Archelaus királyul van Judea városban ő atya helyett. 2, 22. — *perna azi* kereszt-apa; *pungil azi* mostoha atya.

C. *ata, tada*; Kv. *tať atya*, V. *aže atya*.

asvesa gyertya (or.). *pa asvesa uziptimna put libija en omišla* és gyertya, meggyújtatván, fazék alá nem ültettedik. 5, 15.

ar ének.

arí-ta, aríji-ta énekelni, *arípsa* éneklés.

C. *ára, áreh* ének. Kv. *eri, erih*. V. *eri*.

ar sok. *ar mur* sok nép.

arat sokaság.

aradtel mindnyája (az *el* birtokos rag), minden. *sidi aradtel rudet Avram eíta Tavít vonda nelhošnjung rud* így minden nemzetségek Ábrahámtul Dávidig 14 nemzetség. 1, 17. — *aradtel voget* minden pénz.

aradřina soknak, sok előtt. *aradřina lřkřnga tajta pidlajitan ma nemem vorna* sokak által haragosnak (gyülölnék) kezdődtek tartani én nevem miatt. 10, 22.

ar-ur sok mód, *arurna* sokféleképen. *nen ojanget, hun arurna nřngřlan takřlřje lavřlta pidlajitan* ti boldogok, hogy sokféleképen hijában fognak szidni. 5, 11.

ar-sřrpa sokféle; *ar-třmpa* sokbecsű, áros; *ar-řik, ar-řiki* so-kaeska.

arpuř = *ar-puř* gyakran, sokszor. *mola vorna mung pa orkařta jah arpuř us verlu* miért mi és a' farizeus nép sokszor esinálunk böjtöt? 9, 14.

ar-la-ta sok lenni, bő lenni; *arłřpsa* bőség; *arłřm* bőven lévő, sok. (*arat* sokaság, bő), *artem, arten, artel* én sokaságom, minde-nem stb. *mung arteuna* mindnyájunkban; *arřija ulta* felesnek lenni.

C. *ár*, Kv. *ari*, V. *ári* sok.

ar-a el, szét, szélt. *pa jogos kerlatelna nřngřlan ara al manři-lajita* 's megfordulásukban tük azon felül szélt ne szakittassatok. 7, 6.

arař savanyú, *arař jřnk* savanyú víz; *arařta-ta* savanyítani.

arngalim řiski pacsirta — talán *arngalim* énekelgető?

art idő, *i artna* egy időben. V. *arm* idő, *armt* időben, kor, *řm arntom* én időmbeli.

arten, *artn, ardn*, adósság; *ardnřja lonhta* adósságba esni. *artneng, artnang, artnřng* adós.

C. *arent* adósság, *arendeng, arndeng* adós. Kv. *arent* adósság, *arenten* adós.

artala-ta kísérteni, próbálni.

artmalipsa kísérlet.

at hogy. *tami izagat edis sit vorna, jena at ull* ez mind történt azért, igazzá hogy legyen. 1, 22. — *hun ning torim pog, jasta, tam kevet nana at versulet ha* te isten fija, mondd, e' kövek kenyérré hogy legyenek. 4, 3. — *at jogodl ning turum nubten, ning kažen at ull* hogy jöjjön te mennyei országod, te akaratod hogy legyen. 6, 10.

at éj; *atije* éjjel. *lu kilis, navirem pa lu ankel vis atije, pa Jegipet mua mans* ő kecle, a' gyermeket és ő anyját vevé éjjel, 's Egyiptom földjére mene. 1, 14. — *neljang atgnen pa hadilgnen usltijim jubina jugot litu lanhmas* negyven éj és nap böjtölése után megint enni akara. 4, 2. — *at porana* éj idejében. — *ading* éjes, éjjeli, *ading hadl* éjes nap = 24 óra.

C. *at, at*; V. *ét, Kv. jej* éj.

ataman hetman, főnök (tör.). *ning met izi ataman, tob ning turien sasl* te mint a' hetman (vagy), csak te torkod (szavad) hallik.

adel (at-el birtokos ragu) maga, csak. *ning hun pojksalen, ning adel hotena longa* te ha imádkozol, te magános házadba menj be. 6, 6. — *torima og pona, pa adel luelu lužita* istennek hajts fejet, és csak neki szolgálj. 4, 10.

adel-ogp, adel-ogpa egyenkint (maga fejü).

C. *at, atem* mag, magam.

adim rossz, *admet* rosszak. *lu pardl lu nagla ellita adim i jim hanne-hojet ohtina* ő parancsol ő napjának kelni rossz és jó emberekre. 5, 45. — *adima verta* elrontani.

adim hot rossz ház, azon hely, a' mellyben hónapszám idejében tartózkodik a' nő.

admas rosszúl. *muj vorna admas samlanna nomislata* miért gondoltok rosszat sziveitekben? 9, 4.

C. *atem, adem*.

apsi öcs. *Jakop tajis Juda i lu apsilal* Jákob nemzé Judát és ő öcseit. 1, 2. — *sorm ohtija jaj mal apsel* halálra adja a' bátya öcseit. 10, 21.

jaj-apsi bátya-öcs, atyafi, *ne apsi hüg, jaj-apsiangen*. 4, 18

C. *maná* (kicsiny) öcs, *jája* bátya; V. *apši* öcs.

avi-ta szagos lenni. *pos ebilna* = *adim ebilna avita* büdös lenni, büzőlni.

amir-ta merülni.

amörd-ta meríteni; *amürtijita* meritgetni; *amürtijipsa libi* kanál (merítgető edény).

amërma-ta elmerülni.

C. *émerd*, Kv. *amert* merit.

amid-ta örülni, *amüset* örültek, *amdülat* örüljettek. *amdülat i kažinga ullat* örüljettek és vigan legyetek. 5, 12.

amdip öröm; *amdipëng* örvendő; *amdipsa* örvendés, öröm. *hus lolimtim kažalamna li amüset šenk un amdipsa a'* csillag megállását látván ök örülének igen nagy örömmel. 2, 10.

amdipta-ta örvendeztetni.

amdalta-ta, *amdülta-ta* örvendeztetni.

C. *amd* örül.

amp eb. *al mijat jemëng pukitotlan amba* ne adjátok szent dolgaitokat az ebnek. 7, 6. — *ambije* ebecske.

har amp kan eb, *ne amp* szuka.

olëng amp első kutya a' fogatban.

lanki amp evet-vadászó kutya.

ňogos amp nyuszt-vadászó kutya.

voj-hul amp vadászkutya (vad-hal-kutya).

vohsar amp róka-vadászó kutya.

C. *âmp*. Kv. *amp*. V. *amp*; *ampikve* ebecske.

E.

eha-ta = *agüd-ta* függni, függeszteni; *lap ehtata bé*, elibe függeszteni; *ehtipsa* eresz, szín.

ehťaša-ta függni, hajlani; *ehtšim* előrehajló.

el el.

elëp külső, *elëpna* künn, kívül; *elpa paüdta* kivetni, legyözni, megszégyeníteni; *elbi* = *elpa* előre. Lásd *jel*.

C. *it* el, előtt, *itpeja* elé, *itpena* előtt. Kv. *el* stb.

el test. *semen tut-novi jukana ull elena*; *hun nëng semen sšitam*, *siršna elen izagat novija ulta pidl* szemed tűz-világ gyanánt fvan testednek; *ha te szemed tiszta*, akkor tested mind világos og lenni. 6, 22. — *anta elen olinpela ul šugasat* testeitek miatt se aggódjatok. 6, 25.

C. *ët*, test, V. *ülpi*.

ella-ta, *elli-ta* (*edla-ta*, *edli-ta*) hányódni, támadni. *siršna kilmalna an pardis vota polta i šarasa humbetna ellata* akkor felkelvén eltiltá a' szélnek fúni 's a' tengernek habok által hányódni. 8, 26; — *evi-poget ellalet jī-ankilal ohtina* a gyermekek támadnak szüléikre. 10, 21; — *šenkap šarasa ohtina ellasa šenk un votas* hirtelen a' tengeren támada igen nagy szélvész. 8, 24; — *vodet polta pitset, pa izagat si hot ohtija ellaset* a' szelek fúni kezdtek és mind arra a' házra támadtak. 7, 25.

elli-ta támadni. *lu pardl lu nagla ellita adim i jim hanne-hojet ohtina* ő parancsol ő napjának támadni rossz és jó emberekre. 5, 45.

ellipsa támadat, *hadl ellipsa* napkelés, naptámadás.

ellasa-ta emelkedni.

elta tól, ból. *Matvej elta jeming ajkol jastipsa* Mátétul szent hír-írás, evangeliom. — *Salmon tajš Voos Rahav imel elta* Salamon nemzette Boozt Ráháb nejétül. 1, 5. — *luel jožel elta hun vīsle* őt kezénel midőn vette (fogta). 8, 15.

eltem, elten, etel tölem, tőled, tőle. *i lu etel pernaja longiltijiset Ordan joganna li kreklał sistantman 's ő* tőle megkeresztelkedének a' Jordán folyóban bűneiket tisztítván. 3, 6.

elti által. *eltem, elten, etel* általam stb. *lu etel ő általa*. 3, 6. — *lu kulēt vožadl kim li kanižel elti ő* az ördögöket fejedelmök által hajtja ki. 9, 34. — *jena at ull torim elta jastimot jelli jastata jeming iki elti* igazzá hogy legyen az istentől mondatott a' jövődölő szent öreg által. 1, 22. *C. ivet, evet* ból, től; *evilta* ki, ból, ból.

enim-ta nőni. *vandatī harna ulta loget ohtija, hodi sagat li enimlet* nézzétek a' mezőn lévő liliumokra, miképen ők nőnek. 6, 28.

enmīpsa nővés.

C. enemta, *Kv. jānim-ahv*, *V. jānim-ungve* nőni.

enmīlta-ta nevelni, nagyobbítani. *hoj nen elta, nomišna šugašman, pul enmīltata lu luel kuš i još sur palatkem ki ti* közöletek, elméjében aggódván, nagyobbíthatja ő magát akár egy kézszar (könyök) darabjával? 6, 27.

C. enmet-ta nevelni, *Kv. jānemt-uhv*, *V. jānemt-ungve* nevelni.

Jegyzet. Ezen igéknek tö-szója a' vogul *jāni* nagy, *C. éne*, *una*; lásd *un*.

enkir-ta káromlani; *torim enkirta* istent káromlani, *torim enkirtot* istenkáromló.

enkirpsa (enkirpsa) káromlás.

esl-ta 1) bocsátani, eresztetni, 2) elfogadni. *hun hanne-hojeta ti kreklal esla an pidleta, i nen turum azen an esll nen kreklan* ha a' felebarátok bűneit nem fogjátok megbocsátani, ti mennyei atyátok sem bocsátja meg ti bűneiteket. 6, 15; — *tur huvat eslta a' torkon* eresztetni, lenyelni; — *i esla mungeu mung kreklau, hodi i mung eslibu kuteuna kreklal* és bocsásd nekünk mi bűneinket, a' hogy mi is megbocsátjuk közeleinknek ő bűneit. 6, 12; *al esla mungeu huzipsaja pidta* ne hagyj minket kísértetbe esni. 6, 13; — *siršna Ivan luel eslale* akkor Iván ötöt bocsátá. 3, 15; — *nem hojat si juš muhtü manta an eslaset* senkit nem eresztettek azon úton menni. 8, 28. — *eslpsa* kibocsátás; *puskan elta eslpsa* lövés.

eslji-ta eresztgetni.

eslša-ta megbocsáttatni, elindúlni hajón; *jelli eslšata* előre törekedni. *nüng kreklan eslšalet nüngeu* te bűneid megbocsáttatnak neked. 9, 2.

2) *hun hojat nünģilan jogo an esll* ha valaki titeket el nem fogad. 10, 14; — *nünģilan esltot manem esll, a manem esltot manem kütimot esll a' titeket* elfogadó engem fogad el, 's az engemet elfogadó az engemet küldöttet (küldöt) fogadja el. 10, 40.

C. est-ta bocsátani, eresztetni.

esim melly, *esmet* emlök (*ezim* is), *esmüng* emlős, *esming ná-virem* csecsemő gyermek.

esim-ink (jink) tej (emlő-viz).

esim hír melly zsák, bállés.

C. esen; *esem-jink* édes tej

ezalt előtt, szembe; *ezalt pelka* tulsó oldal; *ezalt edta* eleibe menni; *ezalt ujüdta* találkozni; — *ezaltot* eleibe való. Lásd *jezalt*.

ernas üng, gatyá, lásd *jernas*.

ed-ta kimenni, előteremni, lenni. *eta* menj ki, *etat* menjetek ki. *kim etati, evi an užis, no hojl* menjetek ki, a' leány nem halt meg, hanem hál (alszik). 9, 24. — *tami izagat edis sit vorna* az mind lett azért. 1, 22. — *nüng elta edl lavilta ho* te belöled jö ki pásztor. 2, 6. — *an edlen tolta si ronda, hun an malen hüzim voh pelak* nem szabadulsz ki onnan, míg meg nem adod a' maradék (utolsó) félpénzt is. 5, 26.

edtem, edten, edtel kimenésem stb. *sit hoža ulat edtan moža* annál legyetek kimenéstetekig. 10, 11.

etim kimenve, kimenetel, föltetszés; *etmem, etmen, etmel*; *etmeu, etmen, etmel* kimenetelem stb. *siršna Irot hanija mudra jah voginna hus etim pora li eltel purijilis* akkor Heródes titkon híván a' bölesekét, a' csillag föltetszésének idejét kérdező ő tőlök. 2, 7. *si hot elta mola si vož elta kim etmanna* azon házbul vagy azon városbul kimenéstökben. 10, 14. — *li etmelna longset purset pakit libija* ök kimentökben bemenének a' disznók nyájába. 8, 32.

siri edta megelőzni.

etip kimenő; *etip ink* kimenő víz, fa-lé, *etipla* és *etip inkla* lé nélkül való, száraz fa.

etma-ta szökni.

edlta-ta kivezetni, menteni, támasztani. *tormije!* *mung lilau edlta, mung si hallu* uram! mi lelkeinket (életünket) mentsd meg, mi itt halunk. 8, 25. — *ilba edltata* kifejezni; *nomis elta edltata* elméből kieresztteni, kifejezni; — *torim než tam kevet elta edltal evi pog Avrama* isten még e' kövekbül is kelt, támaszt gyermeket Ábrahámnak. 3, 9. — *i li tazel edltimna lueta majlpsa tuset* és ő kincsöket kivevén nékie adományt adának. 2, 11.

edltijisa-ta megjelenni. *torim levü olimna pasi Osip hoža edltijisal Jegipet muna ulman* isten követje álomban megint megjelent Józsefnél, Egyiptom földében levén (élvén). 2, 19.

C. *éd*; *étept* mutat.

edir derü, derült; *edira jis* derültté lett, kitisztult.

edirla borús, nem világos.

edirma-ta derülni; *edirmapsa* derülés, derület.

C. *eder, éder*; *ederohtep* derüs; Kv. *ater*, V. *ater*.

ebil szag; *eblat* és *eplet* szagok; *jim ebül* jó szag, *jim ebül avidot* jó szagu; — *adim ebül* büz, *pon eblat eslijita* fíng szagokat eresztteni.

ebilpa szagu; *jim ebilpa, adim ebilpa* jó szagu, rosz szagu.

epling szagos; *epling reh* szagos, édes bogyó, fige. *akidlet pela anži jug elta vima reh, mola pelping vanži elta epling veget* szednek-e azonfelül tükéröl szőlőt, vagy szúrós kórórul figéket? 7, 16.

epsand-ta megszagolni, *epsantipsa* megszagolás. Lásd: *avi-ta*.

C. *ebet, ápet* szag, *épsend, ápsind* szagolni (Geruch empfinden).

ebid-ta ömleni, önteni. *jest manta pits, jogan jinket ebítset i vodet polta pitset* eső kezdett menni, a' folyó vizei kiöntöttek 's a' szelek fújni kezdettek. 7, 25.

evi leány, *evem, even, evel. si, evi undrelna vil* ime, egy leány méhében visel. 1, 23. — *ma evem in ušta pits* én leányom most halni kezdett. 9, 18.

evi-pog leány-fiú = gyermek (*ji-anki* atya-anya = szüle) *evipoget ullalet ji-ankilal ohtija, i liél velta pidlet* a' gyermekek támadnak szülőikre, 's őket megakarják ölni. 10, 21. — *Rahil hollal lu evipohlal olñpela* Ráhel sir ő gyermekei miatt. 2, 18.

C. *éva, évi* (euva); Kv. *a*, V. *áj* leány, Kv. *a-püv*, V. *áj-pi* leány-fiú = gyermek.

evi hit, remény, *evijipsa* hit, hitvallás.

evila hitetlen. *hun harna ulta pom torim sidi lumtëpsal, evilat, ningölan si numbija lumtëpsal* ha a' mezőn lévő fűvet az isten így ruházza, hitetlenek, benneteket annál inkább ruház. 6, 30.

evil-ta hinni. *mana, i hodi ning evilsen, sidi i at ull ningena* menj, és a' hogy hittél, úgy hadd legyen is néked. 8, 13. — *evilleta muj, ma tamí verta puslem? Evillu, tormije!* hiszitek-e, én azt tehetem? Hisszük, uram!

evil hit, *evla* hitnek.

evilpsa hit. *anta Israil muna ma an ujitsen simis evilpsa* nem is találtam én Izrael földén olyan hitet. 8, 10.

evlëpta-ta biztatni, biztosítani.

A' tó tehát a' vogulban is *äu = evi = hi*; *äut = evil = hit*. V. *äut*, Kv. *agt*.

evid-ta vágni, aratni, vágó, arató. *lant har ar, a evidta jah šimil* a' gabonamező sok, de az arató kevés. 9, 37.

evitma-ta bévágni, *evitmapsa* vágás.

C. *agid-ta, eud-ta, eved-ta* vágni.

I.

i és (or.) *Juda tajis Fores i Zar* Juda nemzé Farest és Zart. *nen hoža i og ublitan izagat lunhtimet* nálatok a' hajszálaítok is mind megolvasvák. 10, 30.

i, *it* egy. *hun ningölan vožadta pidlajitan i vošna, hondat pa vošna* ha titeket üldözni fognak egy városban, fussatok más városba.

10, 23. — *hoj nen elta, nomisna sugasman, pusl enmiltata lu lucl kus i još sur palatkem* ki ti közöletek, elméjében aggódván, nevelteti ő magát akár egy kézszár darabjával? 6, 27.

i jaj-apsi egy báty-öcs, testvér.

i-simis egy olyan.

i-toda ugyan ott.

i-siršna ugyan akkor.

i-sagat, izagat egyszerint, egyaránt, minden.

i mort egy mérték, egyenlő, *i mortla* egyenlőtlen.

i moli egy valami, *i molišna* valamikor.

i-kašna manta együtt, egy akaratban menni.

i-poraŋg egy idejü.

C. *i, ja, it*, Kv. *aku*, V. *ükve, äu*.

iki férj. *ikem, iken, ikel*. *Osip lu ikel* József ő férje. *Osip Maria iki* József Mária férje.

ikeng férjes, férjnél lévő nő; *ikeng pelak* férfi fél, nem.

ikila férj nélkül.

C. *ika, iga* házas ember, V. *ojkä*.

ig, jig atya, *ig-pog* atyafi; *un ig-pog* bátya, *aj ig-pog* öcs = *apsi*.

pungil ig mostoha atya.

C. *jig, jih*. Kv. *jeg*; V. *jäg*.

igid-ta akasztani; *igidta niret* akasztófa, *igitsa-ta* magát akasztani.

il, jil le; *ilpa, illa, illi* lent, alatt, alá, *ilta* alatt, alól? — *illa pela, ilis pela* lefelé, *ilbi* alsó, *mü ilbi* föld alatti, pokol; *torim mu ilbija vohtilijis edltata lucl veskata vohtimodet* isten a' pokolba le-szállott, feltámasztani az őt igazán kéröket.

C. *it, idn, itta*; *jit, jideng* alsó. Kv. *jol*.

ila est, *ilna* estve; *il-art* (ila art) esti idő, *ilaŋg* estvéli, késő.

ilam-ta esteledni, késni.

C. *ida, itn, idaina* este.

ilip új, lásd *jilip*; *ilba verta* ujjá tenni, *ilbid-ta* és *ilbad-ta* ujtani.

ilbi forrás; *ilbeng* forrásos.

C. *jêdep, jidep*. Kv. *jälp-el*.

in most. *ma evem in ušta pits* én leányom most meghalt (halni kezdett). 9, 18. — *in moža* eddig.

inot mostani.

C. *in* most.

inziása-ta tudakozni. *aküts izagat ulta og-popet, in:isás li eltel* összegyűjtven minden való főpapot, kérdező ő tőlök. 2, 4.

inzipsa kérdés.

C. *ingis-ta* kérni.

inaitsa-ta reményleni.

ink l. *jink* víz; *at-ink* harmat = esti víz, *sem-ink* köny, *sol-ink* tócska = só-víz; *inkna-vüta* kiönteni; *šank-ink* izzadság.

inking vizes; *šank-inking* izzadós.

C. *jink*.

int, *intl* él, élesség.

ind-ta varrni; *horametna indta* hímezni, hímet varrni.

intip, *intep* tű; *seving vaj intpet* kötő tűk; *intping* tűs.

intis-ta tüzni, foldozni; *sojp inüsta intip*, vagy *sojp sadista intip* a' háló kötésére való fa tű.

intüstüpsa folt.

C. *indep*, *jindep* tű; V. *juontep*, *juont-ungve* varrni.

ingil ebben; *ink ingil* nyírhéjból való víz-edény.

is ó, régi; *is-kem* régi szerint, rendes; *is-rod* régi nem, rokon, *is-roding* régi nemzetségü; *is-potar* agg beszéd, mese.

izaita = *iza-jita* öreggé lenni; *ho izaita* emberré válni.

Kv. *is* ó, régi.

isid-ta és *is-ta* örteni, szitalni; *isüpsa* szitalás, szita; *isilüta* szitalgatni.

lant ista ho lisztet szitaló ember = molnár; *lant ista hot* malom; *inking lant ista hot* vizi malom; *isim* örlött, *lant isim sem* korpa szem; *isim semet* liszt szemek.

C. *is-ta*, *isend-ta* örteni; *isen* malom.

isirpa közel való, rokon = *i-sir-pa* egyféle. *nen hulseta, muj jasüm us: nüng isirpa hojen mustüja taja* tí hallottatok, mi mondvá volt: te közel való emberedet szeresd = kedvesnek tartsd. 5, 43 — Lásd: *sir*.

iskor árnyék. *hüna i sorming ishorna omüstodeta norü turum kaltmas* a' távolságban és halálos árnyékban ülöknek nagy vilá-gosság kelt fel. 4, 16.

iskar tünemény, rém, árnyék.

V. *iskor*, *iskuor* árnyék-kép (Schattenbild); *is . . . ? 's kor kuor* kép, alak.

iski hideg; *iskina laptilsata ho* fázó ember.

ismiji-ta megtudni. *noh ismijat ismerjeteq föl. mujsir un mola aj voza longleta, noh ismijat, hoj seda mustimšikot ull akarmi-fele nagy vagy kis városba bémentek, ismerjeteq fel (tudjátok meg), ki ott a' jóra való. 10, 11.*

ismali-ta kérdezni.

izi bizony (régii magyar *isa*). *levija izi tarmal, lu jorel lamha at us a' szolgának bizony elég, ő ura fele ha lett. 10, 25. — adim jug jim tüpsa izi an verl* rossz fa jó gyümölcsöt bizony nem terem. 7, 18.

izi (*i-si egy-az*) azon.

izi sosna azon órában. *li izi sosna holiplal hujiman manta pitset lu jubel* ök azonnal hálójikat odahagyván menni kezdenek ő utána. 4, 20. — *lu level izi sosna tungtak i jis* ő szolgája azon órában egészségesse lett. 8, 13.

izi kurimna azon pillanatban. *lu izi kurimna s'stamtijsis muž elta* ő azon pillanatban megtisztúla a' betegségtől. 8, 3.

izagat (i-sagat) egy-ként, egyszer-int, mind. *tami izagat edis sit vorna* ez mind lett azért. 1, 22.

izagat ulta minden való, levő. *aküts izagat ulta og-popet mur el'ta* egybegyűjte minden főpapot a' népből. 2, 4.

izimis (isimis) olyan. *muj sudna suditleta, izimis sudna sudidta pidleta* a' milyen itélettel itéltök, azon itélettel fogtok itéltetni. 7, 2. — *muj mortna . . . izimis mortna . . . a'* milyen mértékkel, . . . azon mértékkel. u. o.

izit (i-sit) ugyanaz.

izikem (i-si-kem) ugyanannyi.

isiršna (i-siršna) ugyanakkor.

isir (i-sir) egyféle, *isir-ho* egyféle ember, hasonló.

isirpa (i-sir-pa) egyféle, közel való, rokon. *isiringrendes, szokott.*

imolti (i-molti) egy némelly.

imoltisna egynémellykor, hajdan (*is* régi, *isna* régen).

izik-ta (*išk-ta*) dicsérni. *mur sit vanman, serimtas i torim iziks* a' nép azt látván csudálkozik és istent dicséré. 9, 8.

iziklaji-ta dicsértettetni. *hodj v rlet rogo-p-vešpa jah pojksata hotlalna, hanne-hojetna liel at iziklajit* úgy tesznek a' képmutatók az imádkozó házaikban, az emberek által hogy dicsértettessenek. 6, 2-

iškipsa dicséret.

Kv. *ešk*; *ešhene aš* dicséret. V. *esiem* dicsérek, *esgilem* dicsérem.

iški és *iški* hő; *išking* meleges, *iškama-ta* melegedni, *iškam-d-ta* hevíteni.

Kv. *išem* hőség.

išni, *išni vis* = *išnus* ablak; *išnus jug* ablak fája.

C. *išen* ablak.

ir szél, oldal, vidék, ország; *sem-ir* halánték; *ovi-ir* ajtófél; *tím-ir* születés helye, haza. — *lu pa pelka unžis Gergesinsk ira* ő más oldalra mene által, a' Gergesénus országba. 8, 28. — *pasir jušna manset li irel pela* más úton menének ő országuk felé. 2, 12.

pa mûng ir-ho más földbeli; külföldi.

iring széles, a' minnek szélei vannak.

ir, lásd *jir* áldozat; *ir verta* áldozni, *ir verta pazan* áldozó asztal, oltár; *ir tutu* áldozatot hozni.

irš kor, *irš-na* koron, kor. *ning uza pidten iršna* a' te bõjtbe fogásodkor = a' mikor bõjtölsz. 6, 17.

ir-ta kötni, hozzá kötni.

irša-ta kötõdni, *iršala-ta* kötõzni, *juma iršalata* erõvel felkötni, terhelni; *iršlõpsa* kötés, terhelés.

C. *jir-ta* kötni.

it, *i* egy. *sidi hoj tam aj pamtõpsajet elta it pasagat verl* úgy a' ki ezen kis parancsolatokbul egyet megmásit. 5, 19.

idem, iden, idel (idl) egyem, egyed, eggye. *mujpa idl likinga tajta pidl, a kimidtotel mustija tajta pidl; mujpa idla tarinlata pidl, a kimidtotel olõnpela an tarinlata* vagy az egyiket gyõlõlni fogja, a' másikat pedig szeretni fogja, vagy egyiknek (kedveért) fáradozni fog, de a' másikért nem fog fáradozni. 6, 24.

it ez; *idõ* így. *al ula rogop-vešpa jah idõ* ne légy úgy, mint a' hamisképü. 6, 5.

jug idi fás, olyan mint fa.

it, *išing* gyors, tüzes, *išpsa* gyorsaság, ügyesség.

ipti-ta felfejteni, elválasztani.

iptilõ-ta fejtegetni.

iv ? *ivem* ? *ivem ika* õs atya.

ivei (*i-veõ*) egy hatalom, egyenlõ hatalom, l. *veõ*.

ivitat (*i-võt-at*) négyszög, l. *võt*.

im l. *jim* jó; *šaka im*, *šenka im* előkelő = nagyon jó; *im ver* jó tett, *im veripsa* u. a. — *imas* jól.

imal-ta gyógyúlni, *imald-ta* és *imad-ta* gyógyítani; *imalti-ta* gyógyítani; *imaltip*, *imiltip* gyógyszer.

C. *jem*, *jemat* valami jó, *jemsaj*, *jemse* jobb oldal; Kv. *jomas* jó.

imi nő, asszony. *imem*, *imen*, *imel* nőm, nőd, nője. *Tavit tais* Solomon *Urija imi elta* Dávid nemzé Salomont *Urija nejétül*. 1, 6. — *Voos tais Ovit Ruf imel elta* Booz nemzé Obedet *Ruth nejétül*. 1, 5. — *al hurija vita Marija ning imen* ne félj venni Máriát te nődet. 1, 20. — *imija vita* feleségül venni. *imi-ver* női munka, *imiot* a' nő, a' nőé.

imeng nős (ember); *imep* nejü, *kad imep ho* két nejü ember.

C. *imi*.

imas'a-ta (*ima-l-ta-ból-e?*) békülni. *ning jiren seda hija torim hotna*, *pa mana*, *siri imasa si ho panna* te áldozatodat hagyj ott az egyházban, 's menj, előbb békülj meg azon emberrel. 5, 24. — *imasa soraja ning nuring hojen panna* békülj meg hamar te ellenségeddel. 5, 25.

imazipsa béke.

imazipta-ta békíteni, csendesíteni.

O.

oj szerencse, boldogság; *is oj* kincs.

ojla szerencsétlen, *ojla ver* szerencsétlenség, *ojlipsa* boldogtalanság.

ojang boldog. *ojanget sidet*, *madet lilel sagat koiara vollet* boldogok azok, a' kik lelkök szerint szegényül élnek. 5, 3.

C. *áj* szerencse, *ajang* szerencsés.

og fej, fejezet, l. *uh*; *og-kol* fej-szij, gyeplő; *oh-šam* fejre való.

C. *oh-čam* kendő, *sabil oh-šam* nyakravaló.

Jegyzet. Az *oh-šam* (*og-šam*) jelentése feltetszőnek látszik, mert a' *šam* ismeretlen előttem; *oh-šam rozet* festő ecset = arczkép festő?

og ponta fejet hajtani. *ajkol manem paitat*, *ma manlem lueta* *og ponta* hirt vessetek nekem, én is menjek neki fejet hajtani. 2, 9.

— *torima og pona, pa adel luela lužita* istennek hajts fejet és csak nékie szolgálj. 4, 10. — *og ponipsa* kérés.

og-pop főpap. *izagat ulta og popet* minden lévő főpapok.

og-ubit hajszal. *nen hoza i og-ubitlan izagat lungtimet ti nálatok a' hajszalaitok* is mind megolvasvák. 10, 30.

ogem, ogen, ogel fejem, -ed, -e. *anta ning ogenna al iulta* se te fejedre ne esküdjél. 5, 36.

nar og kopasz fej, kopaszság.

oging fő, fejes; *oging voš* fő város; *oging jintep* fejes, gombos tü.

oht rajt, fen. *ohtem, ohten, ohtel* rajtam, rajtad, rajta. Mind *oht*, mind birtokos ragosai viszonyító ragokat vesznek fel. *hus mans li jelbina, hun jugot jogots i lolimtas si taga ohtina a' csillag* menedő előttök, míg elérkezett 's megállta azon hely felett. 2, 9. — *šanžuh ohtija korijimna luela og ponset* térdre esvén nékie fejet hajtának. 2, 11. — *lu lu ohtela visle mung kažilau* ő ö magára vette mi gyengeségeinket. 8, 17.

C. *oh, ôh, ouh, ûh*; *oht, ohteja* fölé, *ohtena, ogotena* felett, *ohtivet* felől.

ogil-ta l. *jogol*-ta leszállani; *ohlipsa* leszállás. *torim mâ ohtija ohlipsa* istennek a' földre való leszállása, megjelenése.

ohlili-ta, *il ohlilita* leszálldosni.

ogol, *ugol* szán; *jor ogol, ur ogol* nagy szán, szamojéd szán.

C. *ôgot, augotl*.

ogir-ta ebben: *puln ogirta jug* guzsaly.

ogor magos; *ogora verta* magassá tenni, *ogorna* magasan.

C. *ôgor* magos.

ogod-ta okádni; *ohtis* okádott; *ohtipsa* okádás.

C. *aht*-ta, *ugod*-ta okádni.

ol-ta fekünni (külömbözik az *ul*-ta-tul). *tormije, levem olal ma hoza hoisman* uрам, szolgám fekszik nálam betegen, lázason. 8, 6. — *seda tusa lu hoza hoisman veila pitimot, olindta jug ohtina oltot ott hozatek* ő hozzá betegen erőtelen, hordozó fán (ágyon) fekvő. 9, 2.

olipsa fekvés; *olil*-ta gyakran fekünni; *oltipil* ágy.

olinpela (*olîn-pel-a?*) azért, végett. *pa lu olinpela sijaldta an litman* ő végette (kedveért) kihirdetni nem akarván. 1, 19. — *Rahil hollal lu evi-pohlal olinpela* Ráhel sír ő gyermekeiért. 2, 8.

oling első. *hun jugot lu tajis lu oling pogel* míg ő szülte ő első fiját. 1, 25. — *olingna kanža i torim hoža ulta nubit pa lu veskatel* elsőben kerestétek az istennél lévő országot és annak igazságát. 6, 33. — *olingis, olngas* először.

olngil-ta, olngila-ta kezdődni.

olngil-ta-ta kezdeni; *olngsa-ta* kezdődni.

C. *odeng* első, *odeng pang* mutató újj. Kv. *el, elol*, első.

olim álom. *olim elta noh rakinmalna Osip veris sidi* álomból fölébredvén József tön úgy. 1, 24.

olimla álmotlan, *olmäng* álmos.

C. *ódam* álom, *ótmang* álmos. Kv. *ulem*.

old-ta állatni (anstellen); *oltvri-ta* állatgatni.

old-ta ötni (ötvös), forrasztani; *jega oldta* összeforrasztan (zusammenlöthen); *oltman* egymásután, mintegy összeforrasztva.

oltisa-ta összenőni.

olpäng festő; *olpäng pukit* festő szer.

olpji-ta festeni, *olpji-ta ho, olpji-ta hot* festő ember, festő ház.

V. *olp* festék.

ong verem. *vohsaret ong tajlet pa turum tohling vojjet fihlet* a' rókák vermet vallanak, 's az égi szárnyasok fészkeket. 8, 20.

ošni ong medve verem.

C. *ong* nyílás, *vanh* gödör, Kv. *vonh*, V. *vonga* sir, verem.

ongit szarv, kürt. *šar ongit tobák szelencze*. — *kažalas ongitna jondtodet pa jah tiltipsana láta kürtön* (furglyán) játszókat, és a' népet sírásban. 9, 23. — *ongit-pelak* egy szarvu.

C. *onget, anget* szarv, inykapca; *ongdeng* szarvas.

onk, *onh* szurok; *saran onk fejer szurok, torim onk viasz*.

jemäng onk szent szurok, tömjény. *majlipsa tuset, sorni, jemäng onk pa jemäng voj* ajándékot adának, aranyat, tömjényt (szent szurkot) és szent kenőt. 2, 11.

Kv. *onh*.

onl-ta l. *unl-ta* szokni.

onlipsa szokás.

ons éjszak; *ons holenting, ons holaing* éjszak-keleti, *ons ke-veng* éjszak-nyugoti. — Lv. *uns*; *katl uns* naplemenet.

ontas segítség, *ontas verta* segíteni; *ontasla* segítség nélkül.

ontas-ta segíteni, *ontasta ho* segéd; *ontastipsa* segítség; *ontas-tip* segítő.

ontasta-ta, ontipta-ta segíteni.

V. *antes* segítség; *nem müt antes üt voari* semmi segítséget nem teszen, nem segít. *üm münü antes kinzem?* én milyen segítséget kérjek? (Vata-kum, IV.)

ontip bölcső, *ontiping* bölcsős; *ontiping lobis* bölcsős takaró.

C. *ántep, óndap*.

osmar tréfa; *osmarla-ta* tréfálni, *osmarlata ho* tréfás.

oš és *uš* ész, meggondolás; *ošla* esztelen.

V. *us* ész, *ustal* esztelen, *using* eszes.

ošni medve; *novi ošni* jeges medve; *ošneng* medvés.

ozim *hír* vánkös, vánkös zsák. K. *osem* vánkös.

ož és *oš* juh. *madet nen hoža johtijillet ož sahna* 'a kik tí hozzátok jönnek juh ruhában. 7, 8. — *si ma nängilan kidlem met ožet jevret kuta* ime én titeket küldlek mint juhokat farkasok közzé. 10, 16.

ho-ož kos, *ne-ož* anyajuh; *ožije* juhocska.

C. *oš, ač* juh, *oš-pun* gyapju; Kv. *oš*; V. *oš*.

orid-ta szakítani.

orema-ta szakadni, pukkadni. *antake pelka oremalet si hëret, i vëna kim manl* nehogy különben felszakadjanak a' tömlők 's a' bor kimenjen. 9, 17.

orjas, *orkas* gög.

orjas-ta és *orkas-ta* gögös lenni, dicsekedni, *orkas-ta jah* farizeus. *hun nen veskatën nebeking jah pa orkašta jah veskat numbija an pidl, siršna turum nubta an longleta* ha a' tí igazságtok az írástudók és farizeusok igazságánál feljebbre nem lesz, akkor a' mennyországba nem mentek be. 5, 20.

orkazing büszke, gögös; *orkazipsa* büszkeség, gög.

ort szolga, *ort* ne szolgánö, szolgált; *ording* rabszolga.

C. *ort* béres.

ord-ta osztani. *ma jogotsem hanne-ho lu jül pilna ordta* én jöttem az embert ő atyjával (szét) osztani = vizályt támasztani az ember és ő atyja között. 10, 35. — *pungla ordta* szétosztani.

ortipsa osztás; *ortsata, ordašta* oszlani.

C. *örd-ta, úrd-ta*; Kv. *urt* osztály, *urt-uhv* osztani.

ot-šam, *od-šam* vad, ostoba; *otšama jum* eszeveszett, *otšamajita* eszeveszetté lenni.

otšaming, odšaming esztelen, bolond.

obi néne, C. *opa, oba, aba* néne.

obraz (or.) ábráz.

obruč (or.) abroncs.

ovi folyó; *oving* sebes folyó, *oving jogan* ragadó folyó.

oviji-ta folylni, *muhti oviji-ta* keresztül folylni.

ovima-ta dagadni (vizről), *lap ovimta* feldagadni (verschwellen).

V. *au* folyó, *aung* sebes folyó.

ovi ajtó. *pa ning jubenna ovi tuhrimna pojksema ning torim azena* 's te megetted az ajtót bezárván imádkozzál te isten atyádnak. 6, 6. — *longtjijat jermat ovetna* menjetek bé a' szűk ajtókon. 7, 13.

C. *au* ajtó. Kv. *av*. V. *au*, *au*.

omal (tör.) eszköz, csuda.

omaling csudás.

Kv. *amel* mód, tehetség stb.

omi-ta, *omiji-ta* bögni, *omijipsa* bögés.

omis-ta ülni. *hun Isus omsis pazanna lu hotelna* midőn Jézus ült asztalnál ő házában. 9, 10.

omsim ülés. *Isus Ivan turmaja omsim olinpela hulman* Jézus Jánosnak fogságban ülése felől hallván. 4, 12.

omisaji-ta ültettetni; *pa asveša uziptimna put jilbi ja an omisla* és a' gyertya meggyújtatván fazék alá nem tevődik. 5, 15.

omista ülő. *turmanna omista hanne-hojet un novi turm kazalaset, pa hunna i sorming ishorna omistodeta novi turum kaltmas setében* ülő emberek nagy égi világosságot láttak, és a' távolban 's a' halál árnyékában ülőknek égi világosság kelt fel. 4, 16. — *tas omista ho* örökös.

omsipsa (ülés) társaság, multság.

omsisa-ta ülepedni, leülni. *mur kazalamna lu rep ohtija hungis, pa hun omsas, siršna* a' népet látván ő hegyre hága, 's midőn leült, akkor . . . 5, 1.

omid-ta ültetni; *lant omid-ta gabona vetni. madot lu hotel omits sej ohtina* a' ki a' házát ültette homokra. 7, 26. — *ma let saras pidarna holip omisset* a' kik a' tengerbe hálót ültettek, vetettek. 4, 18. — *li anta lant omillet, anta evillet* ők se mezőt nem ültettek, se nem aratnak. 6, 26.

omidim ültetés. *lu jilli an pits, kevi ohtija omdim vorna* az alá nem esett, köre (való) ültetése miatt. 7, 25.

omidipsa ültetés, alapítás

omsimtas vagyon.

omsimtilijita ülepedni; *il omsimtilijita* lenyugodni.

C. *omis-ta*, *umista* ülni, *omid-ta* ültetni. Kv. *unl* ül, *unt* ültet.

V. *unl* ül, *unt* ültet.

U.

-ta, *uu-ta* kiáltani, *úta sī* üvöltő, kiáltó szó. 3, 3.

nañ úta kenyeret kiáltani, koldúlni. — *urš* kiáltott. *kad semla du jubina jitel sagat uršet* két vak, ő utána jövése szerint kiáltának. 9, 27. — *úpsa* kiabálás, *wid-ta* kiáltani, üvölteni.

úmd-ta kiáltani, *úmtipsa* kiáltás.

C. *vig*, *vih-ta* kiáltani.

u-s volt, lásd *ul-ta*; *tuvim us* vitetett volt. *si jubina Isus jemäng lilna tuvim us tal tagaja* azután Jézus a' szent lélek által pusztá helyre vitetett volt. 4, 1.

u-ta ismerni, látni; *ujpsa*, *ujpsa* látás, tudás.

ujd-ta, *ujd-ta* találni. *manat, pa hun ujidleta luel, ajkol manem pařtat* menjetek 's ha megtaláljátok őt, hírt küldjétek nekem. 2, 8. — *kanžat i ujidleta* keressetek és találtok. 7, 7. — *jena ningilan potarlem, anta Israil muna ma an ujřsem simiš evilpsa* bizony mondom nektek, Izraél földén nem is találtam én ilyen hitet. 8, 10. — *ježalt ujidta* találkozni.

ujdlajita találatni. *hodī vaš ovet pa jermat juš, madet tulet jemäng volpaza, pa hodī šimil hojadetna liel ujdlajit* milly keskeny ajtók és szűk út, mellyek visznek 'a szent életre, 's milly kevés emberek által találatnak meg azok. 7, 14.

ujdandta, *ježalt ujdandta* szembe találkozni.

ujdanti-ta egymást látni.

ujdansa-ta, *ježalt ujdansa-ta* találkozni.

ujdla-ta látogatni. Lásd *ušta*, *ušantilsata*.

C. *uj-ta* látni, tudni. Kv. *u*, *uj*, *u-hv* látni, tudni.

uksim undok, undokság, tisztátalanság; *uksima verta* undokítani, *uksima jupsa* undokságba esés; *ne řilsang uksima jupsa* nőnek hónapszáma (nőnek havi tisztátalanságba jutása).

uksimäng csunya, undokos.

uksimd-ta pisztolni, gyalázni; *uksimtíp:a* gyalázás.

ug I. *og* fej, *uh-ho* fő ember.

ugol híg, vékony. C. *vāgat*, *vōgotl*.

ugol I. *ogol* szán; *joīng ugol* szamojéd szán; *kalang ugol* rénszarvas szán.

ul-ta lenni, élni; való.

ull van. *lu undrelna tīmot jemīng līl elta ull* az ő méhében fogamzott a' szent lélektől van. 1, 20. — *semen tut novī jukana ull elena* a' szemed tűz-világosság gyanánt van testednek. 6, 22.

ulīm volta, élet. *hun Isus sema pi's Vipleem Judej vošna Irot han ulīm hadletna* midőn Jézus szembe esett (világra jött) Bethlehem Judeai városban Heródes király élete napjaiban. 2, 1.

ulta való, lévő. *Irot han nomīna līllas i izagat ulta Ierusalīm voštel mur lu panna* Heródes király a' lelkében megháborodék 's Jerúsálem városának minden való népe ő vele. 2, 3. — *kitas velta Vipleem vošna i izagat ulta lu mulalna ho riaviremet* küldte ölni Bethlehem városába 's minden való ő földjeibe a' férfi gyermekeket. 2, 16. — *Judej mur aradtel pa Ordan jogan lakka ulta mur* a' judeai nép mindene 's a' Jordán folyó környül való nép. 3, 5. — *novī verl izagat hot libina ulta mura* világosságot csinál az egész házban levő népnek. 5, 15.

ultot való. *jim verat nen panna likīnga ultodeta* jót tegyetek tí véletek haragosan levőknek. 5, 44.

ultem, *ulten*, *utel* voltom, voltod, volta. *juš ohtina ulten pulang* az úton voltod alatt. 5, 25.

ulīpsa lét, *ulat* a' mi van, dolog.

ulla-ta gyakran lenni.

C. *ud-ta*, *vad-ta* lenni; Kv. *ol-uhv*, V. *ol-ungve* lenni.

ulas pad, szék; *ulazīje* padocska; *hojta ulas* ágy, *omīsta ulas* szék.

V. *ules*, *ulos* szék (mert *ul-ungve* és *unl-ungve* ülni).

ulam öltő, szerszám; *verta ulam* csináló eszköz, szerszám *kīrta ulam* ló- vagy rénhám.

ultahtī öltözködő, ruha; *veš mungta ultahtī* arcz törölő ruha; *ultahtī lobīs* ruha törölő.

V. *ulem*, *ul-ungve* öltök, öltetni; *ulem* öltő, ruha, *ulmut* vagy *ulemut* öltetni való; mondják: *mašne ulem* is (mez(ő) ruha. Kv. *ulem* ruha; *tinen ulemtel maškatem holes* áros öltővel mez(tetett) ember.

— **Az ultahti**, déli osztják, alak csaknem ἀπαξ λεγόμενον, mert vogulos; *ul* ölt, *ul-laht* öltözködik, itt *ul-taht*.

C. *ôdap*, *ûdap* vászon ruha, takaró a' szúnyog ellen, mi = *ulep*.

ulim, l. *olim* álom; *ulmÿji-ta* álmodni, *ulmÿjÿpsa* álmodás, álom, *ulmÿjÿpsa ulmÿjÿta* álmodni.

C. *ôdam* = *olim* álom; Kv. *ulem*, V. *ulem*, *ulum*, *ulm*.

ulti (*ulta* való?). *ulti sagat jastata* való szerint, igazságot beszélteni; tanúskodni. (*rogpa*, *rogop jastata* hamisat beszélteni, hamisan tanúskodni). — *ulti sagat potardta* tanúskodni. *tulajitan ningilan hanet hoza ma jukana ulti sagat potardta pada li jezalt vitetni fogtok a' királyokhoz, én érettem tanúskodás végett ő előtök.* 10, 18.

ulti ver tanúság. pa torÿma jir vera, mujsir Mojsey sud-nobekna pardÿs, ulti ver pada liela és tégy áldozatot istennek, mifélet Mózes a' törvénykönyvekben megparancsolt, nékiek tanúság végett. 8, 4. — *ulti ver jastata tanúságot mondani.* — *sem ulti ho szemtanú.*

ulti által; *isagat ulti-na* folyvást.

V. *ult*, *ujlt* által; *ultem*, *ulten*, *ulti* általam, -ad, -a; *tal ult* télen által, *ti uor ulti auves jani vit* ez erdön által folyt a' nagy víz. Vesd össze Kv. *ujl*.

un nagy (*aj kicsiny*). *un novÿ* nagy világosság. *ningilana un justam ull turmet ohtÿna* nektek nagy jutalmatok van a' mennyekben. 5, 12.

un jemÿng hadl nagy szent nap, húsvét; *un ho* kormányzó, *un vaš, voš* nagy város, kormányzóság; *una verta* nagygyá tenni.

un ker tilis márczius, április.

un ir tilis október.

unang nagy, csodás; *unšik* nagyoeska.

unlta-ta tanítani, tanító. *lu unglel pušmal jubina unltata pits liel* ő szájának megnyitása után tanítani kezdé őket. 5, 2.

hoj tam aj pamtÿpsajet elta it pasagat verl pa sidÿ hanne-hojet unltal a' ki azon legkisebb törvényekbül egyet teszen mássá, 's így tanítja az embertársakat. 5, 19.

unltata ho tanító ember. *unltata ho!* ma *ning jubenna manlem* tanító (mester), én te utánad megyek. 8, 19.

unltim tanítva, tanított, *unltim jah* tanítványok; ugyanaz, mi

untijilta jah-hun omsás, siršna lu hoža lep jogotset lu unltim jahlal midőn leült, akkor ő hozzá közel jöttek ő tanítványai. 5, 1. — *kad-hos-jang lu unltim jahlal vokmalna, liela vei mas kulet ohtina* tizenkét ő tanítványát híván, nékiek erőt (hatalmat) ada az ördögkre. 10, 1.

untaman tanítván. Jisus jangas Galilej mu lovatna, li pojksata hotlalna untaman nubit olinpela Jézus megfordúla a' Galileai föld környékein, ő imádkozó házaikban tanítván a' mennyország felől. 4, 23.

untipsa tanítás. mur lu untipsajel olinpela jazin'a pits a' nép az ő tanítása miatt szótalanná lett (elcsudálkozott). 7, 28.

untijil-ta tanulni, tanuló. *untijilta jah* tanítvány. *untijilta jahlala pardis pa pelka unšta* tanítványainak parancsolá más oldalra menni által. 8, 18.

untijis-ta tanulni. *manat, untijisat, mujsir si jastipsa: jim ver lidlem a anta jir* menjetek, tanuljátok, miféle e' parancs: jó tetet akarok 's nem áldozatot. 9, 13.

unš-ta tanulni; *unšata návirem, ho* tanuló gyermek, ember. I. *onl-ta* szokni, innen *unšata* összeszokni is.

C. *untáj, unt* tanít.

unš-ta, *ušta* hajózni, által menni. *pardis pa pelka unšta* parancsola más oldalra menni által. 8, 18. — *hun lu pa pelka unžiš Gergesinsk ira* midőn ő a' más oldalra általment a' Gergesénus országba. 8, 28.

el-unšta elhajózni; *unžipsa* hajózás.

unžid-ta, unžipta-ta által vinni; *unžiptata ho* révész.

V. *uns-ungve* által menni, múlni; *üm vorim unsung päts* én haragom múlni kezd. — *ja unsilem a'* folyót átkelem.

unš lazacsz pisztráng, Salmo nelma. C. *unč*.

unži fenyű, *unži jug* fenyű fa; *unženg* fenyves.

C. *unža, unžeh* fenyű, *unž-ele-tiliš a'* fenyű síkhéj hava, az évnek második hava.

unži-ta kúszni, *unžili-ta* kúszálni.

und vad, erdő; *undiže* erdőcske; *unding* vados, erdős. —

C. *unt, vont* erdő, hegy.

unda ig I. *vonda*; *in unda* eddig, idáig. C. *unda, andaga*.

unti, *unkti* dárda, fulánk. C. *ongda, ongdep*.

untip, *undip*, ebben: *untip iki* após, *un'ip imi* napá.

untpel-imi napa. Jisus Petr hota jogots i kazalas lu untpel-imi tut-mužna hojtot Jézus Péter házába ment be 's találá ő napáját forró lázban betegeget (fekvőt). 8, 14.

undir, *untir* méh, has. *undrem, undren, undrel. leramas, lu undrelna tajl jeming lil elta* meglátszott, ő méhében visel vala a szent lélektül. 1, 18. — *untir pelak* has oldal, lágyék; *undir kol* hasaló, hasszój.

undirna bent, belül; undreng belső.

undli-ta menteni, üdvözíteni, *undlita ho* üdvözítő, *undlipsa* mentés, üdvözítés.

undliša-ta üdvözülni. *lil sogonlta moža veridtot, sit undlisal* az élet végeig tűrő, az üdvözül. 10, 22.

ung, *ong* nyílás; *poškam ung* puska szája, nyílása.

ungil száj; *unglije* szájacska. *unglem, unglen, unglel* szám, szád, szája. *hanne-ho i han leviman an voll, no izagat ulta torim ungil elta edta jazingetna* az ember egyedül kenyeret evén nem él, hanem az isten szájából kijövő minden igaz beszédekbül. 4, 4. — *lu unglel pušmal jubina unltata pits l'el* ő száját megnyitása után tanítani kezdé őket. 5, 2.

ungil kart szájvas, zabolá; *ungil karta ponta* zabolázni, késni, késlelni.

ung, *ong* szurok, *ungas-ta* szurkolni, *ungasipsa* szurkolás.

us böjt. *us verla* böjtölünk. *hun uža pidleta* ha böjtbe fogtok. 6, 16. — *uzing* böjtös.

usltij-ta böjtölni. *mung pa orkašta jah arpuš us verlu, a ning unltijilta jah an usltijilet* mi és a' farizeusok sokat böjtölünk, 's te tanítványaid nem böjtölnek. 9, 14.

usltijim böjtölés. *neljang atgnen pa hadilgnen usltijim jubina jugot lita langamas* negyven éj és nap böjtölése után megint enni akart. 4, 2.

us' és *uš?* ismeret, tudat? *uža verla* köszönteni, üdvözleni; *uža verat* köszöntést tegyetek. 10, 12. — *pa uža (vuža) verla* elbucúzni.

ušla ismeretlen.

uš-ta ismerni, tudni. *ning pua pelak jožen al usl, muj verl jim pelak još* te bal félkezed ne tudja, mit csinál a' jobb fél kéz. 6, 3. — *i an ussle lucl si vonda, hun jugot lu tajis lu oling pogel* 's nem ismeré meg őt addig, hogy szülte ő első fiját. 1, 25. — *užati nen,*

hanne-ho pog veî tajl mu ohtina kreket eslta tudjátok ti, az ember fijának hatalma van a' földön, bünöket bocsátani. 9, 6. — *li tîipsa-lal sagat uslalan liel iv* gyümölcseikről ismeritek meg őket. 7, 16. — *ma nîngilan nemhuntsi an ussaiam* én benneteket soha sem ismertelek. 7, 23.

usipsa ismerés, *usipsaing* ismeretes.

usl-ta tudakozni, ismergetni; *uslipsa* ismerés.

uzilita megismerni, tapasztalni.

uzim-ta elötnüni; *jezalt uzanta* eleibe tünni. *hun lu pa pelka unzis Gergesinsk ira, jezalt uzanset lue'a kadn* midön ö a' más oldalra általment a' Gergesénus földre, eleibe menének nekik ketten. 8, 28.

uzansa-ta találkozni; *mung ning panna uzansalu* mi veled találkozunk.

uzand-ta és *jezalt uzant-a* találkozni; *mung ning panna uzandlu* mi te veled találkozunk.

uš szél, határ; lásd *už*.

ušta veszni, halni. *ma evem in ušta pits* én leányom most meghalt. 9, 18. — *jima nîngena jil, hun nîng naklan elta i nak usl* jobb lesz neked, ha te tagjaidbul egy tag elvész. 5, 30. — *vîna kim manl, i hîret uslet a' bor kimegyen, 's a' tömlök vesznek.* 9, 17.

užim halva, holt- *užimot a' holt*; *užipsa* vész, halál.

ušta-ta veszteni. *hun sol lu veel uštal, siršna mujna luel ver-len solanga* ha a' só ö erejét elveszti, akkor mivel teszed azt sóssá? 5, 13.

uštipsa vesztés.

uš-ta, *unšta* általmenni, által hajózni; *el-ušta* elhajózni.

uzipt gyűjt. *asveša uziptimna put jilbija an omišla a' gyertya* meggyujtatván fazék alá nem tevődik. 5, 15.

už (orosz) már. *už i lajim juget ler hoža hojl* már is a' fejsze a' fák gyökerén fekszik. 3, 10.

už szél, táj, tartomány, határ; *mu už tartomány. pungla mans Galilej mu už ohtija* el mene a' Galileai föld tája felé. 2, 22.

užing a' határhoz tartozó, *užing ho* kormányzó.

užas-ta irigyelni, *užasipsa* irigység, *užasipsaing* irigységes.

užalipsa álnokság, *užalipsaing* álnokságos.

užalipsa-ta álnok lenni.

Látjuk, két igető van itt: *užas* és *užal*, mind a' kettő *uš*, *už* gyökérszót teszen föl. Ezt meg is találjuk a' vogulban, a' hol *uš*, *uoš* harag, indulat; ebből *uš-ungve* haragunni, *ušmungve* indulni;

Kv. *ušem* irigység, *ušmen* irigy.

užas-ta foglalatосkodni, *užasipsa* foglalatosság.

Talán *uš*, *vuš*, **Kv.** *aš*.

užiji-ta és **užiti-ta** kivakarni, *užijipsa* kivakarás. (*uš-ta* veszni, *ušta-ta* veszteni?)

užinajd-ta (or.) uzsonálni.

ur vonal, ár-ok? *soma ur* igenes vonal, *joura ur* görbe vonal. *nogos šaš ur* a' nyusznak hátsó szőre.

uram árok töltése; *áulim uram* seb forrása; *má uram* földvár.

urek határ, vég; *urekla* végetlen, folyvást, *níng manem urekla vohlen* te engem folyvást hívsz.

ur mód, *ar-ur* sokféle, *arurna* sokféleképen.

V. *ur* mód; *urä ti* módja ez.

ur fátlan gyepföld; *ur ho* ilyen földnek lakosa, költözködő; *ur hot* sátor; *har ur* rét, kaszáló; *uríng* vad hely.

V. *ur* száraz; *ur-ungve* soványodni.

ur és *jur* szamojéd, *ur ogol*, *jur ogol* szamojéd szán.

ura erő, *urana* erővel, félig meddig.

ura-verta ellentállani, *ura vüta* visszálkodni, perleködni; *uraíng* ellenes, szófogadatlan.

ura-ta törekedni, erőlködni, *uraípsa* erőszak.

uralta-ta észrevenni, *uraltípsa* figyelem.

urup a' nők szemérem kötője.

Kv. *ur-uhv* őrzeni.

urt hold, holdvilág, hónap.

urtla holdvilág nélküli = *tílisla*.

urt haszon; *uríng* sikeres, hasznos. **L.** *jurit* és *vurt*.

urt leánykérő; *urti-ta* leányt kérni, hősleni.

ut adó; *ut pard-ta tílis* adóparancsoló hónap = februárius; *ut ponta tílis* adófizető hónap = december.

utíng adófizető.

utis? *sem utsíng* személyes, jelen való.

uvíd-ta üvöltöni, kiáltani, lásd: *ú-ta*, *uu-ta*. *lí roman uvídta pitset* ők mindjárt üvöltöni kezdenek. 8, 29.

uveng lármás, (tehát *uvĩ* = *û* láрма?).

uvenĩ-ta, *uvena-ta* elkiáltani magát.

uvĩ-ta nyeríteni, *uvĩpsa* nyerítés.

ub ipa, *ub imi* napa. *ub narĩrem* a' nõ férjének fija.

C. *úp*, *óp* ipa, *úp-iga* ipa, após, *úp-ima* napa.

ubĩt hajszál. *anta nĩng ogeĩna al nũta*, *nĩng an puslen než i ubĩt novija mujpa pĩtija verta* sem te fejedre ne esküdjél, te nem vagy képes csak egy hajszált is fejérré vagy feketévé tenni. 5, 36.

ubĩtpa hajú; *ubĩng*, *upting* kinek haja van; *hũ upting* hosszú hajú.

ubĩtla hajnélküli, kopasz.

um-ta meríteni; *umbi* merítő edény.

umĩli-ta merítgetni.

C. *umbá* merítő kanál (Kelle).

umis? kedves.

K.

kaĩ-ta bánni, *kaĩpsa* megbánás.

kaĩd-ta és *kaĩtĩ-ta* megbánni, megtérni, megtérõ, megtérés.
jastas: *kaĩtĩjat*, *si vanamas turum nubĩt monda*: térjetek meg, mert elközeledett a' mennyország. 3, 2 — *ma nĩngũlan pernaja longilla-lan jink libina kaĩtĩta vorna* én benneteket megkeresztellek vízben a' megtérés végett. 3, 11. — *ma jogotsem anta veskatodet no krekin-godet vohta kaĩtĩta* én jöttem nem az igazakat, hanem a' bűnösöket hini megtérésre. 9, 13.

kaĩdta *pop* gyóntató pap.

kaĩtĩlsa-ta bankódni.

Jegyzet. Finn: *katua* megbánni?

kak varr, kosz, rüh; *kaket og ohtĩna* a' fej kosza; *kak kar* a' kosz kérge, rüh; *kaking*, *kak-karĩng* rühes.

C. *kák* viszketés, rüh.

kalang rén, *ne kalang* nõstény rén; *cling k.* első, azaz gyep-lõs rén; *pelĩk k.* jobb kéz felõl való rén; *kalang lojtata kel* rént befogó (horog) kötél.

kali és *kali* vér; *kali esltá* vért ereszteni; *kali pogol* kelevény.

kaleng és *kaleng* véres; *kalila* vér nélkül.

kalema-ta véresedni.

Kv. *kelp* vér és véres való. E' *kelp* okvetetlenül *kel* szót tesszen fel, 's ez azonos a' *kali*-val.

kalt, többesben *kaldet*, hosszú póznák a' madarászatnál.

kaltma-ta felkelni, feltetszeni. *sormäng ishorna omistodeta novitutum kaltmas* a' halálos árnyékban ülőknek világosság tetszett. fel. 4, 16.

Kv. *kval-uhv* kelni, *kvalt-uhv* kelteni.

kaldim nyom.

kanan könyök, *još kanan* kéz könyöke.

C. *kungnaj, kungni*.

kanš-ta és *kašta* keresni. *vogat i mijsal ningilana; kanžat i ujidleta* kérjetelek 's megadatik nektek; keressetek 's találni fogtok. 7, 7. — *ol'ingna kanžati torim hoža ulta nubit* elsőben keressétek az istennél való országot. 6, 33. — *ojanget, madet kanžlet i lidlet veskat ver* boldogok, a' kik keresnek és akarnak igazságot. 5, 7.

kanžim keresve, keresett, *kanžimot* a' kereső. *navirem lil kanžimodet pozalaset* a' gyermek lelkét keresők meghaltak. 2, 20.

C. *kenš-ta, kinš-ta* keresni; Kv. *kinš-ahv* és *kiš-uhv* keresni

kanaz' (or.) kenéz. *lu kulet vožadl kim li kanazel elti* ő az ördögöket hajtja ki ő kenézők által. 9, 34.

kand harag, *kanding* haragos, *kandipsa* keseredés.

kandasa-ta haragunni.

kandma-ta megharagudni.

kandmala-ta haragos lenni.

kandmald-ta haragítani.

kandmaltipsa haragítás.

C. *kend* harag, *kendeng* haragos, *kendmájita* haragudni.

V. *känt-, käntl-ungve* haragudni, *kantmäu-ngve* u. a.

kasir kártya; *kad semba kasir* kétszemű kártya; *kasret inijilita* kártyát osztani.

C. *kiser, keser*.

kasl-ta vinni, vitel; indulni. *Jekim tajis Jehon i lu apsilal, Vavilon voža kasla jelbina* Jekim nemzé Jehont és ő öccseit a' Babilon városba való vitel előtt. 1, 11.

kaslim vitel. *Vavilon voža kaslim jubina Jehon tajis Salafil* a' Babilon városba való vitel után Jehon nemzé Szalafil. 1, 12.

kaslīpsa költözés, indulás.

kaslīpta-ta átvinni, szállítani; *pa tagaja kaslīptata* más helyre átvinni, átszállítani.

C. *kes-ta* húzni, szakítani. V. *kas-ungve* húzni.

kaš akarat, kedv (emlékezet?). *nīng kažen at ull i mu ohtīna* te akaratod hogy legyen a' földön is. 6, 10. — *kaš verta* mulatni; *kaš sagat* önkényt; *jondta kaš* mulatság, kedvtöltés.

kažing örvendő, mulató. *ojanget hollatodet, li kažinga jilet* boldogok a' sírók, ők örvendővé (örvendőkké) lesznek. 5, 4.

kašla, kedvetlen, szomorú. *hun uža pidleta, al ulat kašla-hur-bet met rogor vešpa jah; li neman kašla horaz vīlet li ohtel midōn* böjtöltök, ne legyetek örömtelen képűek, mint a' hamis képűek (képmutatók), ők mert szomorú alakot vesznek magokra. 6, 16.

kašta-ta egyezni, egyezkedni, egyeztetni; *kaštīpsa* egyezés.

kaštala-ta emlékezni, *kaštālīpsa* emlékezés.

kažasa-ta és *kažas-ta* beléegyezni.

C. *keš* így szólítják meg egymást férj és nő. Kv. *kaš* kedv.

kaži betegség, fájdalom. *izagat ulta kažet hanne-hojet kutna tungtaka verman* minden való betegséget az emberek közt gyógyítván. 4, 23.

jīnk kaži vizi kórság; *mur kaži, adīm k.* ragadós betegség; *kerīta k.* járvány, *hoīlta k.* száraz betegség.

kažid-ta fájni, beteg lenni; *ma hoža og kažidl* nekem fejem fáj. *kaženg* beteg.

C. *keže, kiže* betegség, *keženg* beteg, *kežed-ta* beteg lenni.

kažmaša-ta felsodorni, felnyitni, lásd: *kaš-ta*.

Kv. *kašpel* emelkedik; *kašpelap har* magasztalódó.

kaš-ta és *kaš-ta* keresni, kereső. *Irot han tam návīrem kašta pidl, velta luel* Heródes király a' gyermeket keresni fogja, ölni őt. 2, 13.

kašta ho kereső ember. *izagat kuš hoj vohta ho vil, kašta ho uidl* minden akármilyen kérő veszen, kereső talál. 7, 8.

kanžīpsa keresés; *kanžīlīji-ta* keresgélni.

kanžimot kereső. *návīrem līl kanžimodet pozalaset a' gyermek* lelkét keresők meghalának. 2, 20.

C. *kenž-ta, kinč-ta* keresni. Kv. *kinš-uhv, kiš-uhv* keresni.

kaš-ta tudni, emlékezni; azért *kaš* = *kaš* is.

kažala-ta látni, találni. *hota longset, kažalaset návīrem lu*

ankel Marija panna a' házba bemenének, találák a' gyermeket ő anyja Máriával. 2, 11. — kazalam látva. hus lohimtim kazalamna li amütset šenk un amdipna a' csillag megállását látván ők örülének igen nagy örömmel. 2, 10.

kazaša-ta megjeleni. *torim levì olìmma lueta kazašas* az isten követe álomban megjelenék neki. 1, 20.

kašta-ta tudatni, emlékeztetni; *kaštala-ta* u. a.

Kv. *kačel-ahv* látni; V. *küş-ungve* tudni.

kar kéreg, haj; *ňani kar* kenyér haja, kérge. *jink kar voj* (víz-kéreg állat) rák. *hujkar* gyűszű.

C. *kâr* kéreg, *kar-moh* tojás; *kareng* kérges. V. *kêr*, *mongo kêr* tojás héja; *kväs kêr* az újj körme.

karala-ta szedni, ásni?

karanta-ta őrizni, *karandtot* őr.

karasi.d-ta felvigyázni; *karasıldta ho* felvigyázó.

kari egy hal, veres Sterljäd. C. *kari*, *keva*.

karek trágya, *kareki paj* trágya domb, *karek sïstamda ho* trágya-tisztító.

karis magas; *karsat* magasság.

C. *kereš* magas.

kargam gyors. *kargam ver* gyors tett, gyorsaság. V. *karkam* eleven.

karra (= *katra*) ócska. *nemhojat an poul jolipta jilip sah elta karra sah ohtija*; *jilip jolipta menimsat sah elta, i vïs karraot kiníza adma jil* senki sem tesz foltot új ruhából ócska ruhára; az új folt leszakad a' ruháról, 's a' lyuk az ócskán rosszabb lesz. 9, 16.

kart udvar, ház; *karding udvaros, karding ovet* kapu, (udvaros ajtó).

karding har udvar.

V. *kart* udvar, *kart aui* kapu.

kart, *kard*, *kardë vas*; *još kardë* bilincs, *hur kardë* béklyó, *huj k.* gyűszű (*hujkar* is az); *sem kardet* szemüveg, pápaszem; *tut kardë* tűz acél; *kardë kol* láncz, vaskötél; *tangirdta kardë* csavaró vas, csavar.

kartna evidta fűrészelni; *penking kart* fogas vas, fűrész.

V. *kêr*, *kêrt vas*, *kêr kat* harapó fogó = vaskéz.

kati macska; *har, hor kati* kandur, *ne kati* nőstény macska; *katije* kis macska, *hateng* macskás. — V. *käti*.

kad két, *kadn* kettő, *kadna* ketté = kettővé. *kadna manta* elválni; *kadna manta nebek* elváló, elbocsátó levél; *kadna manim ne* elvált nő. *lu pilna kadna manta* ő tőle elválni. 1, 19.

kad jaj-apsiengen két testvér (báty-öcs). 4, 18. — *kad i ji-pogñen* két egy-atyafi. 4, 21. — *ho náviremet kad tal elta aja* férfi gyermekek két félnél kisebbek. 2, 16. — *hoj ningen vohta pidl i versta, mana lu pilna kadn a' ki téged hini fog egy verstre, menj ő vele kettőt.* 5, 41.

kad-hoš-jang tizenkettő.

kad kaš (két elme, kedv) rossz, kétes; *kad kut* (két köz) kétes; *kadkuta jum* szerencsétlenségre jutott ember.

kadpa két féle, *kadpaing* kettős, iker = *kadpaing návirem*.

kadpelak két oldal; *kadpelak elta* két oldalról, viszonyos.

kadna kadna ketten ketten.

C. *kât, kâd, kâdn, kâden, kâthen*; *kâdenat* kettesével. Kv. *kit, kitag*; V. *kît, kîti* és *kîti*h.

kadili-ta megszállani; *kadilïta taga* szálló hely = *vïta taga*.

kadl-ta tartani, igazgatni, fogni. *Ivun luel jogo kadlta pits* János öt vissza kezdé tartani. 3, 14. — *al kadla manem ne tarts vissza engem.* 3, 15. — *pa tulajitan nïngïlan sud kadlta jah hoza* 's vitették tik az ítélet-tartókhoz. 10, 18.

kadlta taga szálló hely (*kadilïta*); *vata kadlta* partnál kikötni; *olagunna kadlta* hajóval kikötni.

još kadlïm kéz-fogás, eljegyzés.

kadlïpsa fogás, tartás, birtok.

kadlïpta-ta fogatni, által adni; *još kadlïptata* eljegyzés; *kadlïptata jega* egyesíteni.

kadlïptïm általadás, eljegyzés. *lu ankel Marija Osip panna kadlïptïm jubina* ő anyja Mária, Józseffel való eljegyzése után. 1, 18.

kadlïmtïjïta tartani, megállítani.

kadlïpsata eljegyződni, egyesülni.

C. *katt* fog.

kaftan (tör.) kaftan. *hoj lidta pidl suda manta nïng pilna, jernasen nïng elta vïta vorna, mïja luela i kaftanen a' ki akarni fog ítéletbe menni te veled, ingednek tőled való elvevése miatt, add neki kaftánodat is.* 5, 40.

kabad-ta vádolni, mutatni; *kabatïpsa* vád, magyarázat.

kabaša-ta jelentkezni, mutatkozni; *kabasïpsa* jelenés.

Finn: ? *kaipaan, kaivata* vádolni.

kavis-ta inteni, *kavšipsa* intés. V. ö. *kabasa-ta* jelentkezni.

kavir fa sulyok a' halak elbódítására.

C. *kevi, kava* kalapács, *kevel* famozsár.

kavirim forró, forrótság; *kavirim kardina labidta* forró vas-sal étetni = átfűni. — *kavirming* forró.

E' szó *kavir* igét tesz föl. C. *kêvert, kôvert, kâvert* forr.

kam = *kim* ki; *lel-kam* lapos.

kamng külső, *utcza*. 6, 2.

C. *kêm* ki, *kêmen* kinn. Kv. *kvan* ki. V. *kvon*.

kaman és *kamng* hány. *kamng puš* hányszor.

kamka (tör.) selyem; *kamka sah* a' bálványnak selyem ru-hája. V. *kamkâ* selyem.

ke. — *sidi-ke* úgy. *pa sidike pojksat lant-har jora* és úgy könyörögjetelek a' mező urának. 9, 38.

kel, *kol* kötél, *nuk-kel* szij; *hulda kel* hálókivető kötél; *šaš kel* hátra való kötél. — *kelet* szerszám, *kelet pãd-ta* leszerszámozni a' hajót.

kel-ta büvölni, jósolni, *kelta ho* varázsoló.

kelpsa büvölés.

ken, *kon* könnyű. C. *kêne, kanneh*.

kenas kád; *nani tangirdta kenas* sütő tekenő.

V. *kênes*; *kênes-kis* abroncs.

kenš rénbőr harisnya. C. *kenč* puha rénbőr harisnya. V. *kês* finom bőrharisnya.

kež, *keža* alatt, ben. *tarmal hadlundî keža lu lu muklal* elég (egy) napra, napi tartásra, az ő munkája. 6, 34. — Talán időt is jelent; *vek keža* örökké, élethosszáig.

keži kés, kard. *ma jogotsem anta šitak volpas no sevîrandta keži tuta* én jöttem nem békét, hanem vágó kést (kardot) hozni. 10, 34. — *alindta keži* vadász kés.

C. *kêže, kâčeh, kôčeh*, kés.

ker fagyos hó kérge.

ker-ta vizsálni, *sugum kerta* ezérnát vizsálni.

kerd-ta 1) fordítani. *jim nomš kerta mung ohîja* jó gondolatot fordíts (könyörülj) mi reánk. 9, 27. — *jogos kerdta* visszafordítani; *pungla kerdta* elfordítani; *kerdta jug* henger; *kertim* fordító, kerek.

2) kerülⁿⁱ. *an sohnäptaleta Izrail vožet lakka kerdta* nem végzitek el Israel városait megkerülⁿⁱ = meg nem kerül^{itek} stb. 10, 23.

kerla-ta és *kerli-ta* kerülⁿⁱ, fordúlⁿⁱ. *olimna liela partipsa us torim elta, an kerlata Irot hoža* álomban parancsok volt istentől nékiek, nem fordúlⁿⁱ Heródeshez. 2, 12. — *jogos kerlatelna ningilan ara al manžilajita* visszafordúltokban tük meg ne szaggattassatok. 7, 6. — *kerlīpsa* fordulás.

kertsä-ta kerülⁿⁱ, fordúlⁿⁱ. *siršna nen litim šitak volpazen nen hoža jogo kertsal* akkor a' ti kívánt békességtök ti hozzátok visszafordúl. 10, 13.

C. *kered-ta* visszafordúlⁿⁱ.

kerdila-ta sulykolⁿⁱ; *kerdilata jug* mosó sulyok.

ketim-ta érinteni; *ketimta ho sértő. ningen ketimta hoja al jersa* a' téged sértőnek ne ellenkezzél. 5, 39.

ketmīpsa megérintés, sértés.

ketmild-ta háborítani.

kevi, *kevet* kő, kövek. *jošlal ohtina ningen tulajin, kevi ohtija ning kurena al vangimlen* kezeiken vitetel, kőbe ne ütközzél te lábaiddal. 4, 6. — *hun ning torem pog, jasta, tam kavet niana at veršalet* ha te isten fija, mondd, e' kövek kenyérré hogy legyenek. 4. 3.

kevi here, *kevila* here nélküli; *kevila ho* herölt ember; *kevet evīdta* heréket vágni, herölⁿⁱ.

C. *keu* kő, *keveng* köves. Kv. *kav, kaven*.

kevi, *kevi pelak* nyugat, *hola pelak* kelet. — *ar hojadet jogodlet hola pelak elta i kevi pelak elta* sokan jönnek keletről és nyugatról. 8, 11.

kem, *si-kem* annyi, *palat-kem* darabnyi, *arat-kem* sok, mennyi, *antel-kem* csak, *is-kem* rendes, régi szerint. — *ježalt užanset luela kašn, kul' tajtodet, hom-juget elta etimodet, si-kem parpinget* eleibe menének neki ketten, ördögvallók, koporsókból kijövök, annyira haragosak. 8, 28. — *još sur palatkem* kéz szár darabnyi. 6, 27.

V. *kem* mint mennyiséget jelentő, sok szóhoz járul, p. o. *au-kem* egyforma, *ti-kem* annyi, *mā müt-kem* a' föld mi nagysága szerint stb. C. *meda-gem* mennyi, *te-gem, ti-gem* annyi.

kil-ta kelni. *kila, navirem pa lu ankel vija* kelj, a' gyermeket es ő anyját vedd. 2, 13. — *lu kilis, navirem pa lu ankel vīs*

atiye ő kele, a' gyermeket és ő anyját vevé éjjel. 2, 14. — *si ne noh kilis i luela lužits* a' nő felkele és neki szolgálja. 8, 15.

kilim kelvén. *siršna kilmalna an pardīs vota polta* akkor felkeltiben nem párancsola (eltilta) a' szélnek fúni. 8, 26.

kilta-ta kelteni. *noh kiltata lucl pitset jastaman: torniye* felkelteni kezdék őt mondván: uram! 8, 25.

kiltiřsa keltés.

C. *kid-ta* kelni. Kv. *kval-uhv*, V. *kual-ungvc* kelni.

kińś, köz; *kińza* közzé, közt, nál. *nǝng nemmoltina aja at ulen judej oging vožet kińza* te semmiképen kisebb nem vagy a' judeai fővárosok között. 2, 6. — *ma jubem jitot ma kińza tak* az én utánom jövő én nálamnál erősebb. 3, 11. — *lil letot kińza pa el lumidta sah kińza una an ull* a' lélek az ételnél és a' test a' ruházó ruhánál nagyobb nem-é? 6, 25. — *nen li kińza hu taga jima an ulleta?* ti azoknál nem vagytok-e sokkal jobbak? 6, 26. —

kid, *kad* két; *kid puš* kétszer.

kitit kettőd; *kitit puš* másodszor.

kid-ta küldeni. — *jert kidl veškatodet i veškatlu jahet ohtija* esőt küld igazakra és nem igazakra. 5, 45.

kitas velta ho naviremet kad tal elta aja küldje ölni a' férfi gyermekeket két évnél kisebbeket (kisebbé) 2, 16.

kitim küldve. *hun jah kim kitimet uset* midőn a' nép ki volt küldve 9, 25. — *torim kitim ho* isten küldöttje. — *kitmam, kitman, kitmal* küldvém, — éd, — éje. *lil Vipleem voža kitmalna jastas* őket Bethlehem városába küldvéjé (-ben) monda. 2, 8.

kitis-ta rendelni.

C. *kid-ta* küldeni hajtani. V. *kiet-ungve* küldeni.

kim kü, ki. *kim pelak ki*—oldal, külső. *kim kitim us* kiküldött volt. *kim julmata* kivetni; *kimla* kifelé; *kimbi* külső. C. *kém, kim* kü, *kema* kün, *kimetta* kívül. Kv. *kvan*, V. *kvon*.

kimil ruhaszárnny, (rockschoss), *pungil sah kimil* ruha-szél.

C. *kímet* szegély, (falte, saum).

kimit második. *šažimta luela kimit veňž pungen* nyújtad neki a' második orczádat. 5, 39. *mujpa idl likinga tajta pidl, a kimidtotel mustiija tajta pidl, mujpa idla tarinlata pidl, a kimidtotel olinpela an tarinlata* vagy az egyiket haragosnak fogja tartani, de a' másikat szeretettel fogja tartani, vagy az egyik miatt szorgalmaskodni fog, a' másik miatt nem (fog) szorgalmaskodni 6, 24.

C. *kîmet* második.

kin ing-gomb; *kinet* kapcsoló szalagok a' ruha összekapcsolására.

V. *kin*, *kên*, *kêngn* gomb gyanánt szolgáló zsineg; *kin-äs* az ing lyuka, gombház.

kîr sérülés, *kîring* sérves.

kîr-ta rént, lovat befogni.

kîrili-ta gyakran befogni. — V. *ker-ungve* befüzni, befogni.

kizîji-ta hugyozni l. *hos*.

C. *hos-ta*.

kîs-kan madárfogó háló.

kol, *kel* kötéL, alatság, *og-kol* az első rént igazító kötéL, *nol-kol* orr k.-kantár.

sermat kol gyepLő, *lîirt kol* öv; *sojpp kol* hálónak húzó kötele; *kolna tallîta* hajót felszerelni.

V. *kuali* kötéL.

kon könnyü. *muj kona ull?* mi könnyebb? 9, 5. — *konat* valami könnyü.

konamd-ta könnyíteni.

C. *kêne*, *kannah* könnyü; Kv. *kigne*, V. *kinegu*, *komi* söt *kuopni*; *kominu jemtsem* könnyebbé lettem.

koîar szegény.—*ojanget sidet, madet lîel sagat koîara vollet* boldogok azok, a' kik lelkök szerint szegények. 5, 3.

C. *koîar*, *kener* szegény, nyomorult. V. *kuner*.

kor kemencze. *holejt kor.libija julmala* hónap a' kemenczébe vettetik. 6, 30; *kor allata, allîta* kemenczét fűteni.

C. *kôr*, *kûr*. Kv. *kûr*. V. *kur*, *kûr* *âlâ* kályha födele.

korîji-ta esni. *hun ning torim pog ullen, jil korîja* ha te isten fîja vagy, essél le. 4, 6. — *lu jilli korîjis* ö alá esett. 7, 27.

korîjim esvén. *sanžuh ohtîja korîjimna luela og ponset* térdre esvén, neki fejet hajtának. 2, 11.

korîjipsa esés. *lu jilli korîjis, i lu korîjipsajel senk veing us* ö alá esett, s ö esése nagyon erős volt. 7, 27.

korîjilla-ta gyakran esni, hullani.

C. *korg-ta* esni.

kujipsa büvölés énekszóval és szellemek hívogatásával.

kukari kosár? *piruš kukari* vén legény.

C. *kugur*, *kukkur* kosár.

kukkuk-*ta* kakukolni.

C. *kagi*, *kogi*, *kova* kakuk.

kuli vastag; *kulat* vastagság, testesség;

kuleng vastagos.

kulama-*ta* vastagodni, *kulamd*-*ta* vastagítani.

V. *kôt-ungve* hízni, *kötep-tungve* hizlalni.

kul' ördög. *kul' huzipsa vorna* az ördög kísértetése végett.
4, 1. — *kulšiki* ördögöcske, ördögöm. 4, 10.

kul' tajtot ördögöt valló, bíró, ördögös. *jezalt uzanset kadn*, *kul' tajtodet* eleibe menének ketten, ördögösök.

C. *kul*. Kv. *kul*. V. *kul*.

kus-*ta* füttyülni; *kuzipsa* füttyülész.

kuškur csikos evet C. *kušker* repülő evet.

kunš köröm, *kunštel* marok.

kunšta körmöltni, gereblyézni; *kunšta jug* gereblye. *kunžip* fésű; *kunžasa*-*ta* fésülödni.

C. *kunž* köröm, *kunženg* körmös; *kunž*-*ta* fésülni, *kunžalah* = *kunštel* egy maroknyi. — V. *kvons*, *kvos* = *kunš*.

kuš, *kunš*, köröm, *kuš ker* köröm; *kuštel* marokkal; — *kuš*-*ta* fésülni.

kuš bekecs, rénbunda csuklyával; *sah kuš* ruha.

C. *kus*, *kunguš* bekecs (Oberpelz) V. *kus* férfi ködmen.

kuš akár, *kuš hun* akár mikor; *kuš hoj* akarki, minden. *kuš hoj*, *taküije likažatot lu lamba ho ohtija*, *suda pidl* akárki hiába haragvó ő felebarátjára ítéletbe esik. 5, 22. — *hoj nen elta pusl en-miltata lu luel kuš i još sur palatkem* ki ti közületek nevelheti magát akár egy kéz-szár darabnyival? 6, 27.

C. *kuš*, *kuč*. V. *kvos* bár.

kužaj (or.) úr — *hoting kužaj* házi úr.

? **kuž-an** nyír héj kas száraz halakra.

kur láb; *kevi ohtija ning kureнна al vangimlen* kőbe te lábaddal ne ütközzél. 4, 6.

kur-pad' lábtalp. *kim etmanna nen kur-pad'lanna hanim nam-bir hol parkatat* kimentetőkben te láb-sarúdra ragadt port rázzátok le. 10, 14.

kur jangta gyalogló, *kur sugus* lábszár, *kur juget a'* folyó gerblyének lábai; *tujt kur* szánnak lába, szántalp?

kurëng lábas, *kurëng-ho* gyalogló; *kurëng voj* jávor, talán magas lábairól, mint nálunk is *lúbas-jószág* = magas marha.

kurna gyalog.

C. *kur* láb, *kur pura* lábikra, *k. jattang* lábsark, *k. jit* lábszár, *kur pede* lábtalp, *k. pëlek* sánta (fëlláb); *kurang hoj tülis* gyalogló hó, 8-ik hó, a' mikor már jégen járhatni.

kurim lépés, pillanat. *lu izi kurimna sïstantijis muž elta* ő azon pillanatban megtisztult a' betegségtül. 8, 3. — *sora kurimna* hirtelen; *kurming* gyors.

C. *kurem* lépés. C. *kurmang* gyors lábu; *kurmad-la* lépni. Ez fölteszi a' *kur-ta* igét, minél fogva *kur* láb, és *kur-ta* lépni, *kurlem* lépek.

kurás fürdő seprü, talán *kur-ról*, mert hosszú nyelü?

kurek tyúk. C. *kurek* kacsa-féle (*Anas acuta*).

kurik sas; *kad ogpa kurik* két fejü sas, *kurking* sasos, hol sok a' sas. — C. *kuruk* sas.

kurin irás. I. *horen*.

kut köz, *kutna* között; *kutem, kuten, kutel* közöm stb. *kuteu, kuten, kutel* közünk, közetek, közök; felebarátunk stb. — *izagat ulta kuzet hanne-hojet kutna tungtaka verman* minden való gyengeséget az emberek közt egészségessé tevén. 4, 23. — *ull muj nen kutenna simis ho* van-e ti köztetek olyan ember? 7, 9. — *elsa mungeu mung kreklau, hodi i mung esilu kuteuna kreklal* bocsásd meg mi bűneinket, a' mint mi is megbocsátjuk felebarátjainknak bűneit. 6, 12. — *si kutna a'* közben.

kutip közép; *hadl k.* nap közepe = dél, *at k.* éjközepe = éjfél.

kutping közepes; *hadl kutping, at kutping* déli, éjfél.

C. *kut* köz, *kuda* közzé, *kutna* között, *kudivet* közöl; — *kuttep* közép, *kutteba, kuttepna, kuttëbivet* közepé, közepett, középöl

V. *kvot, kvot, kvätl* köz, *kvotl* közép.

kut harag?

kuting haragos, gyülöletes. *kutëng ho* ellenség, hamis. *tikinga ula nëng kutëng hojen pilna* haragos légy te ellenségedre. 5, 43. — *kutëng jah hanne-hoja ullet lu hotëngotl* ellenségei az embernek az ő házbeli. 10, 36.

kutas-ta veszekedni, kötödni; *kutazing* kötődő; *kutazipsa* veszekedés kötődés.

kutir, *kudir* forró, *kudring* forrós, *kutird-la* égetni, sütni; *kutirša-ta* melegedni, *kudirma-ta* megindulni, indulatba jutni, verekedni; *kudirmapsa* verekedés, *kudirmapsaing* verekedős.

kutsata részegedni, *kutsim* részeg; *kutsipsa* borosság.

kutsiptijilsa-ta gyakran részegedni.

Talán a' *kut*-tól való származék, mert *kutijim* is részeg.

kum tehetség; *kum antom us* tehetség nem volt, lehetetlen volt.

kumiška (tör.) üveg, *kumiška verta ho* üveges.

krek (or.) bűn, *esla mungeu mung kreklau, hodi i mung estilu kuteuna kreklal* bocsás meg nekünk büncinket, a' mint mi is megbocsátjuk felebarátjaink bűneit. 6, 12. — *lu lu murel šavijil ti kreklal elu* ő ő népét megszabadítja büncinktől. 1, 21.

H.

haj-ta hagyni, *hajipsa* hagyás. I. *hi-ta*, *has-ta* maradni, *hazim* maradt, *hazimot* maradék.

hazilita gyakran hagyni.

haziptijil-ta hagyogatni.

C, *hij-ta* hagyni; V. *kul-ungve*, *kul'ungve* hagyni.

hal-ta halni, haló. *tormije*, *mung lillau edlta*, *mung si hallu* uram mi lelkeinket mentsd meg, mi itt halunk. 8, 25.

halta sorim haló halál, halál. *sit pada viting ovet pu leskam juš tulet halta sorma* mert tágas ajtók és széles út visznek a' halálra. 7, 13. — *as halta tilis* januarius; *as halta hul* ponty, harscsa ponty (mert januariusban fogják?). *As halta* Ob halása, fagyása.

hala halott; *halipsa* halás.

halim holt. *juva ma jubem, hija halimodeta ti halalal samildta* jöjj én utánam, hagyd a' holtakat, ő halottjaikat temetni. 8, 22.

halli-ta sűrűn halni, dögleni.

haltipta-ta ölni.

C. *had-ta*; V. *kul-ungve* halni, *kalá* holt, holt tetemek.

halat háló ruha. V. *köl-ungve* hálni, *köloom* háló hely; *koj-ungue* u. a. Kv. *kuj-uhv*.

halid-ta hasítani.

? *halsa* rézből vagy esontból való horog, a' gyepelő számára a' rénnek bal oldalán.

han (tör.) király, császár. *Javit han* Dávid király. — *han imi* császárné, *han pog* korona herceg, *han ir* császárság; *han lankir ho* senator (a' császár válla embere).

han-ta érni, valamihez ragadni; lásd *hanim*.

hani titkos. *siršna brot hanija mudra jah vogimma, hus etim pora li etel puritijis* akkor Heródes titkon, a' bölcséket meghíván, a' csillag föltetésének idejét kérdező ő tőlük 2, 7

haniot titok. *ning milostinajen at ull hanija, pu ning turum az-n, haniot vandot, sem vanman ningen a mal te alamizsnád* hadd legyen titokban, 's te menyei atyád, a' titkot látó, szem látomást adjja meg neked. 6, 4. — *nemmolti antom haniot, madot an leramis* nincsen semmi titok, a' mi fel nem tetszett. 10, 26.

hanila nem titkos, nem képmutató; *hanilot* u. a.

hanad-ta titkolni; *hanatim* elrejtett. *nemmolti antom hanatimot, madot lulna jelba an edis*, nincsen semmi elrejtve, a' mi újra (?) elő nem jő. 16, 26. *hanas-ta* rejtezni; — *hanatiji-ta* titkolgatni. *hanatipsa* titkolás.

hanim ragadt, lásd: *han-ta* ragadni. *nen kur-pudlanna hanim nambirte* lábsaruidhoz ragadt por. 10, 14. — *hanild-ta* érintgetni.

hanim-ta érintkezni. *hun tob hanimlem lu sahlal hoza, tungtaka jilem* ha csak érintkezem ő ruhájához, egészségessé leszek. 9, 21.

hanimta-ta érinteni. — *hanimtas lu sahlal sil hoza* hozzá érintte ő ruhájának széléhez. 9, 20. — *lu hoza hanimtas* ő hozzá ért. 8, 3.

hanimsa-ta érni. *siršna lu, li semlal hoza hanimsaman justas* akkor ő, ő szemeikhez érvén monda. 9, 29.

C. *han-ta* hozzá érni, ragadni; Kv. *han-uhv*; V. *kan-ungve*.

hanne-ho ember. *hanne-ho pog* ember fija. *hanne-ho i nañ leviman an voll* az ember egyedül kenyeret evén nem él. 4, 4. — *hanne-ho pog an tajl taga, hoda kuš ogel lep ragildta* az ember fijának nincs helye, a' hol akár fejét letegyje. 8, 20.

hanne-hola embertelen.

hanšta, l. *haš-ta* írni, tarkázni; *hanšta-ho* író; *hanžang* tarka, iratos.

hanžim írva. *jelli jastata jeming iki nebekna hanžim sidī a' jövendő* szent öreg könyvében így (van) írva. 2, 5.

hanžipsa írás. *jeming hanžipsa neketna jastim ull a'* szent írás könyvében mondva van. 4, 4. — *jeming neket hanžipsajetna jas-tim ull sidī a'* szent könyvek irataiban így van mondva. 4, 6.

hanžipsa pos írás jegy. 5, 18.

hanžili-ta irogatni.

C. *hanž-tu* tarkázni, írni; *hanženg* tarka. *hanženg luk* fajdtyúk. Kv. *hanšta* írni. V. *kanz-ung*.

handi Konda folyó. *handi-ho* Kondamelléki osztják; *handiot* osztják. A' Konda folyóról lásd a' Ny. Közl. IX. 2. lapján is, miből megtudjuk, hogy a' Konda mellékeinek nagyobb részén osztjákok lagnak. — C. *kanda-ku* és *handu-ku* osztják.

has édes gyökerű mocsári növény. V. *kās* bokor, de fű is, mert *kāsing iu* széna villa; *kās úariš* a' fűzfának kihajtása.

haš, *haš*, *haš* elég. Alkalmasint a' *haš-ta* maradni igéből való.

haš-ta maradni, l. *hajta*.

haš-ta, *hanš-ta* írni, tarkázni; *hašta unliita hot* iskola = írni tanító ház; *hašta pada* író tábla, *hadša-tu* (= *hašša-ta*) magát aláírni, *još hadša-ta ho* maga kezével aláíró, megerősítő. *hadsipsa* (= *hažipsa*) aláírás.

hašap előfüggő, *hašap veš* fátyol. Kv. *hašep*, N. *kasep*.

har mező, üres, puszta hely; ellentéte az erdős helynek. *vandatī harna ulta loget ohtija* nézzetek a' mezőn lévő liliomokra. 6, 28.

vož-har város piacza. *vož-haretna poiksata* város piacain imádkozni. 6, 5.

tal har puszta. *uta ši šasl tal har tagana* üvöltő szó hallik a' pusztának helyén. 3, 3.

har voj pusztai állat, méh. *har voj mavī* pusztai méhnek méze. 3, 4.

turum har ég. *lu ohtīna turum haret punžasšet* ő felette az egek megnyilvának. 3, 16.

lant har gabona tér, mező, szántóföld; *lant har verta* szántani; l. *h. verta ho* szántó vető; *pum har* kaszáló, rét; *har ur* fáatlan erdő, rét.

C. *kara*, *har* mező; Kv. *har*; V. *kar*.

har bika, mén; *harje* bikácska.

C. *kâr bika*, *kâr ilau* mén; V. *kâr hím*, ember, *kâr mis* bika, *kâr lu* mén, *kâr pasi* bika borju.

har gyér, *haras* gyéren.

V. *kara*, *karü*, gyér, *kara uosem* ritka nagy szemü vészhaló; — *kar-ungve* gyérülni, *pong âtanü* karset a' fej hajai gyérültek.

harsá-ta ropogni. *harsipsa* ropogás; *harsála*-ta gyakran ropogni.

hadil, *hadl* nap. *hadlet* napok. *brot han ulim hadletna* Heródes király életének napjaiban 2, 1. — *si hadletna* a' napokban. 3, 1.

holeit hadl holnap. *holeit hadl olímpela nomisna el šugašat* a' holnapi nap felől elmében ne aggódjatok. 6, 34.

hadla-ta nappalodni; *hadlata artna* hajnalban.

hadlungdi napontai? *tarmal hadlungdi keža lu lu muklal* elég egy napra az ő munkája. 6, 34. — Lásd *lungta*.

C. *hat*, *hatt* (*hatl*), Kv. *hotel*. V. *katel* nap.

had-ta csapni; *hatipsa* csapás, csattanás. *hadna*-ta csapni. *hun hoj hadnal ningen jim pelak venž punglena* ha ki ütne téged jobb félkép — orezádra. 5, 39.

hatsata csapni; *hatsipsa* csapás; *pal pungił* *hatsipsa* pofon csapás.

hatma-ta akarni. Talán = *kandma*-ta megharagunni, indulatba jutni, indulatosan akarni.

hapti (or.) herélt.

V. *kapt*, *koapt* herélt ökör, rén, ló.

hi-ta, 1. *haj*-ta hagyni. *luel jožel elta hun visle, i tut-muž luel hijis* öt kezénél fogva midőn megfogta, egyszerre a' forró betegség elhagyta öt. 8, 15. — *siršna kulna hijisa luel* akkor az ördög által elhagyatott ő. 4, 11.

hijim hagyván. *Nazaret hijimalna jogots i volta pits šaras honing vošna Kapernaumna* Nazaretet elhagyván ment és élni kezdett a' tengerpartos városban, Kapernaumban. 4, 13.

his-ta maradni, hagyódni; — *hizim* maradt, utolsó. *jena jas-talem ningená, an edlen toltá si vonda, hun an malem hizim voh-pelak* igazán mondom neked, nem mégy ki onnan addig, hogy meg

nem adod az utolsó (maradék) félpénzt. 5, 26. — *hizim* (hüzem) *ebilpa* elpárolgás. *hüzimna* utoljára.

C. *kij-ta* hagyni.

hil sógor, *ho hil, ne hil*. C. *kida* (schwager), V. *kil*.

hün himlő, *višing hün* himlő.

hüniny himlős, bélpoklos, *hüninyot* bélpoklos ember. *mužingodet tungtaka verat, hüninyodet sistantat* a' betegeket egészségesse te gyétek, a' bélpoklosokat tisztítsátok. 10, 8.

hün erdei szellem.

hür tömlő, zsák. *an šožimla jülip vina karra hürer libija* nem öntetik új bor ócska tömlőkbe 9, 17.

alta hür hordozó zacskó, tarisznya. — *al vijat anta alta hür, anta kad sañ* ne vegyetek se hordozó zacskót, se két ruhát. 10, 10. *panne hür* cserzett bőr zsák. *sojpa hür* a' háló zacskója. — Kv. *huri* zacskó. V. *kuri*.

hür-ta ásni; *muhtü hürta* által ásni; *hürim* ásva, *hürman* ásván. *hoda lolimta jah jilta sagat hürman longtjijilet i lolimlet* a' hol a' tolvajok aláásván bémennek és eltolvajlják. 6, 20. — *inkna hürta* vizzel elönteni.

hürilüta ásogatni.

ho, *hu* ho-, lásd *holta* és *hun*.

ho ember férfi; *hojet* emberek. *Osip, lu ikel, jim ho ulman* József ő férje, jó ember lévén. 1, 19.

hojet semat emberek szemében 6. 1.

ho ne férjes nő. *rahta ne, pa ho ne, mola evi panna al jurtija* rokon nővel és férjes nővel vagy leánynyal ne társalkodjál. 5, 27.

ho úavürem gyermek, férfi gyermek. *kitas velta ho úavüremet* küldje ölni a' férfigyermekeket.

unltata ho tanító. *mola vorna nen unltata hojen lel pa janis kreking jah pilna* miért a' ti tanítótok eszik és iszik a' bünösökkel. 9, 11.

hanne-ho ember. *hoj hanne-ho vell* a' ki embert öl.

lamba-ho felebarát, *lamba hojen* felebarátod.

nüring-ho ellenség.

sud-ho bíró. *nüring hojenma ningen sud-hoja al masajin, a sud-hona al masajin turma hot šavijita hoja* ellenséged által ne adassál a' bírónak, 's a' bíró által ne adassál a' sötét ház őrzőjének. 5, 25.

savijita ho ör.

venq ho völegény.

hoj pelak férfi nem; *hojäng* férfias, férjes; *hojing* ne férjnél való nő.

C. *ku, kuj, huj* ember. V. *kuj*.

hoj ki. *hoj nüngilana nomis mas hondta vanamim lik elta* ki adott nektek tanácsot futni a' közeledő harag elől? 3, 7. — *hojot* kié.

hojat valaki, *nem hojat* senki. *nem hojat an pusi lužidta kad jora* senki sem szolgálhat két úrnak. 6, 24. — *hojadet* valakik, *ar hojadet* sokan. — *sit pada viting ovet pa leskam juš tulet holta sorma, i sidet huvat ar hojadet jilet* azért tágas ajtók és széles út visznek a' halálba, 's azokon sokan mennek bé. 7, 13.

C. *hoj*. Kv. *hon, hot*.

hoj-ta fekünni, fekvő; *hojtot* a' fekvő. *kažalas lu untpel imi tut-mužna hojtot* találá ő napáját forró betegségben fekvőt. 8, 14. — *lajim juget ler hoža hojl a' fejsze a' fäk gyökerén fekszik*. 3, 19.

hojs (hojis) feküdt. *lu hojs* ő fekszik vala. 8, 24.

hojta ulas ágy; *hojta taga* fekvő hely.

hojipsa fekvés.

hojla-ta szállani, érkezni.

Kv. *kuj-uhv*, V. *kuj-ungve* feküdni.

hoj-ta veszni; *jogos hojs (hojäs)* oda lett, de meglett is (es traf sich); *nem saját hojta* névszerint híni.

hojipsa veszés, *jogos hojipsa* elveszés, veszteség.

C. *jogad-ta* veszíteni.

hogol-ta futni, szaladni.

hohlipsa futás, *hohlipsäng* futó; *hohlipsäng lovž* poroszkáló ló (passgänger).

C. *hoht-ta* futni.

hola hol (hol — val, reggel), — *hola vot* keleti szél; *hola huntl* hajnal; *hola pelak* kelet. *mung lu turum husel vantsu hola pelakna* mi ő csillagát láttuk keleten. 2, 2. — *mudra jah hola pelak elta jogotset* bölcsek jöttek kelet felől. 2, 1.

C. *hoda, hoda* *huntl* hajnal. Kv. *hol* reg, *holge* = holva.

holeit, holejit, holajit hol-nap. *holeit kor libija julmala* holnap a' kemenczébe vetetik. 6, 30.

Kv. *holt* holnap. V. *kolitü*.

hol el, le. *nen kur pad'lana hanim nambir hol parkatat a' ti láb-talpaikokra ragadt port rázzátok* le. 10, 14.

holis elé, hova, felé, el. *holis senkta* elverni; — *holša* valahová. — *pa holis jogodleta, similtat jastaman: turum nubit vanamas 's a' hová* jöttök, szóljatok mondván: a' mennyország elközeledett. 10, 7.

V. *kot* le, el, *kot puleln* füdd el, *kot angves* levete.

hol, *hul* hasadék; *holije, hulije* kis hasadék.

holid-ta, hulid-ta hasítani.

hola-ta folyni, *holatot a'* folyó.

holali-ta folydogálni; *holalipsa* folydogálás.

holim három, l. *hulim*; — *holmit* harmad.

holim hoš jang 13.

holim jang 30; *holim jang pela vet* 35.

C. *hüdem, hódem* 3, *hütmät* 3-dik. Kv. *hurum, hurmit, hurment*. V. *kôrom, komit*.

hol-ta hallani, érteni; *holla* ismeretlen.

holind-ta hallgatni.

holintiji-ta szót fogadni, *holintiji sa* szófogadás.

C. *hud-ta* hallani, *hüdand-ta* hallgatni. Kv. *hol-uhv* hallani, *hontl-ahv* hallgatni. V. *kol-ungve, kal-ungve* hallani, érteni.

hol-ta halni, veszni, l. *halta*; — *holta-ta* vesztetni, fogyasztani, soványítani; *holiptiji-ta* vesztegetni.

holta onnan, hol. *ma ning jubenna manlem, kuš holta ning al manlem* én te utánad megyek, akár honnan te mégy. 8, 19. — *holta sagat* honnan.

C. *ho, hot* hol, *hoda* hová. Kv. *hot* ki, *hott* hol, *hotal'* hová. V. *kot, kotüle*.

holip háló, l. *hul-ta*; — *holibet* hálók. *li izi šosna holiplal hijiman manta pitset lu jubel* ők azon órában hálójikat ott hagyván menni kezdenek ő utána. 4, 22.

C. *hódap*. Kv. *hulp*; V. *kułp* = háló. Az osztják, vogul és magyar szó egy igét teszen föl, melly az éjszaki vogulban meg is van: *kuł-ungve, kul-ungve* = hálóval halászni. A' Loszvai vogulban *kułop* és *kuolp* (hängenetz).

holimd-ta és *hulimta-ta* keresni, nyerni, elérni; *holmipsa* nyereség, *holmipsaing* hasznos.

holimd-ta és *holim-ta* felszabadítani, kiváltani, *holmipsa* kiváltás, *holmilita-ta* szabadítgatni.

holunti mindenki. *ho* és *lunta*, *lunti* ember és szám.

holla ismeretlen, l. *hol-ta*.

holup (or.) galamb. *mudrainga ulat met jeming voj pa lik ul tajat holup namba voj idi* okosak legyetek mint a' szent állat (kigyó), és haragosak ne legyetek a' galamb nevű állat szerint. 10, 16.

holla-ta sírni. *Rahil hollal lu evi-pohlal ol'inpela* Ráhel sír ő gyermekei miatt. 2, 18.

hollatot síró. *ojanget hollatodet, li kažinga jilet* boldogok a' sírók, ők örvendezőkké lesznek. 5, 4.

hollipsa sírás. *toda hollipsa pa penkna serkemapsa jil* ott sírás és fognak esikorgása lesz. 8, 12.

hol-ta folyni, l. *hola-ta*; *hotal-ta* folydogálni, *hola-lipsa*.

holla-ta költözni, nomád életet élni.

hon, *hun* gyomor, has, oldal; *hon-loh* oldalborda, *hon-tarmipsa* jóllakás; *hon huzi* vékony lemez, mellyet a' nők öv gyanánt viselnek széles szíjjal.

honing oldalas, part; *sejing honing* homokos part; *saras honing voš* tenger parti város. 4, 13.

honili-ta, *hol honili-ta* elváltatani.

honim ne a' vőnek, menynek anyja, tehát napa.

C. *hon*, *honaj* gyomor.

hond-ta és *honta-ta* futni. *hoj ningilana nomis mas hondta vanamim lik elta* ki adott nektek tanácsot futni a' közelgő harag elől? 3, 7. — *honda Jegipet mua* fuss Egyiptom földjére. 2, 13. — *hun ningilan vožadta pidlajitan i vošna, hondat pa voža* ha titeket üldözni fognak egy városban, fussatok más városba. 10, 23. — *hontipsa*, *hondipsa* futás.

honditla-ta szökni, *honditlatot* szökevény, *honditlipsa* szökés.

C. *hond-ta* futni.

hon láz, *hoi mož*, *muž* veres himlő.

hois-ta beteg lenni, *hoistot* a' beteg; *hoista ita* beteg lenni; *hoista jumot* lázas, hideglelés. *lu hoža tutlusa aradtel mužin-godet aršir mužetna i hoista jumodet* ő hozzá vitetének minden betegek sokféle betegségben, és hideglelésök. 4, 24. — *hoistodet hot* betegek háza, kórház; *hožipsa* betegség, láz.

hoisman lázasan. *levem olal ma hoža hoisman i šenk šugašl* szolgálám van én nálam betegen és nagyon szenved. 8, 6.

C. *hont* láz.

hoŋza, *hoŋza* pipa; *hoŋza talta* pipázni.

C. *hangsa, kansa* pipa.

hoŋg-ta, *hoŋg-ta* hágni, felmenni.

hoŋgila-ta kúszni, *hoŋgild-ta* kúszatni.

C. *hông-ta, kung-ta* hágni, felfelé menni; *hangdep, kangdep* hágó, lépcső, tulajdonképen: hágató, felléptető. Kv. *hang-uhv*, V. *kang-ungre*.

hos húgy, *hos ink* húgy, *hos-ta* húgyi.

C. *hos-ta* húgyi. V. *kus* húgy, *kus kuri* húgy-hólyag.

hosait? *hosait edta* férjhez menni, *hosait mata* férjhez adni.

hosna (or.) pénztár, zárt hely; *hosna šavita ho* pénztárnok; *hosna hot* tömlőcz, *hosna hoda vīta* fogságba vinni.

hosnang pénztárbeli, tömlőczös.

hoš-ta, *haš-ta* érteni, tudni, akarni. *hun nen, admet ulman*. *hošleta jim mijipsa nen* *na viremlana mata* ha ti, rosszak lévén, jó adományt tudtok ti gyermekeiteknek adni. 7, 11.

Kv. *haš-uhv, hanč-uhv* tudni.

hošmald-ta, *hošmild-ta, hošmilt-ta* melegíteni.

C. *kušem-ta* égni, *kušmed-ta* égetni.

hoz hoz, *hoza* hozzá, nál, hoz. — *lu hoza tutlasi* ő hozzá vitetének; *ma hoza* nálam. *kerlata Irot hoza* fordulni Heródeshez.

hozing mellette való, környékező, *hozina* környékezés, teke-toria nélkül.

hozinga közel hozzá, *hozingna* közelben, *hozingna volta ho* szomszéd; *hozing elta* mellől.

hožap pajta, csűr, *hožabet* csűrök. *akidl šomši lant semlal* *hožap libija* gyűjti búza szemeit a' csűrbe. 3, 12. — *li an akidlet* *hožabet libija* ők nem gyűjtenek a' csűrökbe. 6, 26.

pum ponta hožap jászol; *nani ponta hožap* sütő ház; *ansun omidta honžap* edény rakó szekrény.

V. *kusep* tok, kivájt hely, üreg; *aurü kusep* mély völgy; *aur-emä kuseping ur* mély zugos hegy.

hor l. *har* him állat.

hor kéreg, haj.

hor-ta szántani, *noği horta* bőrt nyúzni, *horis-ta* hámozni, *horisla-ta* hántani; *horisliji-ta* leszaggatni.

C. *hor-ta* nyúzni.

hor alak, kép, báb.

horas alak, kép (ollyanképi), kuš hoj, madot ma si jazinglam hull, nomsing iki horaza tajlem akárkit, a' ki én beszédeimet hallja, okos öregnek (öreg képünek) tartok. 7, 24.

horas verta képet csinálni. — torim hulim horas isten háromsága; torim hulim horas jeming hadl isten háromságának szent napja.

horazip alaku. pa mu lovü horazip voj idegen föld ló-alaku állatja = teve. 3, 4. — i horaspüja al juvati ő alakuakká, hozzájok hasonlókka, ne legyetek. 6, 8.

horasla alaktalan, csúnya.

horam, horem előrajz, kép, ékesség; sevi horam hajfonadék szalagja, gyöngyös és csillogó pitykés.

horamng ékes, szép.

horamd-ta ékesíteni; horamüpsa ékesség, horamtüpsa ékesítés.

Kv. hor kép, alak, horemen szép. V. küri, kuori kép, mód, kúrip módu, alaku, szép; kuortal képtelen, rút.

hora költözködőnek sátra; *horang* ahhoz tartozó. C. *kuran* ól, istálló.

horahs zsvány. Kv. *horohs*.

hord-ta ugatni, kórogni. *hortüpsa* ugatás.

C. *hord-ta*.

horvogand-ta *tilis* október hó (Obdorszkban).

A' szót így kell taglalni, úgy látszik: *hor* és *vogandta*, melly utóbbi a' *voh-ta* hini szónak származéka lehet. — A' Berezovi osztjában az október: *as podta tilis* Obi fagyó hó.

hot ki, ho-; *hoda hol? hoda jilba sema pitim Judej han hol* az új született Judeai király? 2, 2. — *hoda most* mindenütt.

hodi a' hogyan. *Osip veris sidü. hodi torim levi luela pardis* József tön úgy, a' mint az Isten követe neki parancsolta. 1, 23.

C. *hot, hot sagat* mi szerint, a' hogyan. Kv. *hot* ki, melly.

hot ház. *hota longset* a' házba bemenének. 2, 11. — *madot lu hotel omits kevi ohtina* a' ki ő házat ültette köre. 7, 24.

hanšta hot író ház, kancellaria; *untilüta hot* iskola; *karandotet ulta hot* örház; *letjasta hot* étszoba; *lungeta (lonüta) pojksata hot* bálvány imádó ház, pogány templom; *lovet longta hot* ló istálló; *num hot* felső ház, szoba; *sisket hot* madarak háza, kalitka; *sirsim hot* kolostori kápolna; *peült hot* fürdő ház; *poš hot* árnyékszek; *poris hot* disznó ól; *pojksata hot* imádkozó ház; *pum hot* széna

pajta; -- *hot šaš karding har a' ház megetti udvar; handi hot kondai osztják háza; sojbita hot hordható ház, sátor, halász kunyhó; jeming hot szent ház, egyház.*

hođije házacská; hođing házhoz tartozó, házi; hođing tormüjet házi istenek, bálványok.

C. *hôt, hát, Kv. kral, V. kvol.*

hoting hattyú. C. *hôteng, hôdang, kotteng. V. koteng.*

hop 1) hajó, fatörzs; *sojbita hop* halász sajka, hordható sajka; *hun lu lelis hop libija* midőn ő bément a' hajóba. 8, 23. — *ti izi šosna hopel pa ti azel hijiset* ők azonnal hajójokat és atyjokat elhagyák. 4, 22. — *hobije* sajkácska.

2) czőlöp. *ov-hop* ajtó félfája.

Kv. *hap*; V. *kâp* jegenye fa, sajka.

hoplal-ta kopogni.

hopti (or. skopec) herélt; *hopti nomna* egy éves herélt rén. **hovil-ta** hullámozni, *noh hovilta* felmerülni, előre úszni.

hoviji-ta hullámozni, *hovijipsa* hullámozás.

hovema-ta, hoveni-ta felmerülni.

hom ebben: *hom-jug* koporsó. *hom-juget elta etimodet* koporsókból kijövök. 8, 28.

Kv. *homel* sír.

homaling kerek.

homolga kagyló.

homzi ostor. C. *homde.*

homit hanyatt? *homda manta* ledülni, *homda mukirlata* hasra esni; *homdi sagat* előre hajolva, görbedve.

hombilta-ta rakásra gyűjteni, feldönteni, *hombiltipsa* gyűjtés.

hombiltiji-ta feldülni.

hombiltiša-ta kiesni, kifordülni.

hu hosszú, messze. *hua, huva kidta* eltávolítani, messzire küldeni.

hu taga messze hely, sokkal. — *nen ti kinza hu taga jima an ulleta?* ti nálatoknál sokkal jobbak nem vagytok-e? 6, 26.

huna hosszan, messzeségben. *huna i sorming ishorna omisto-deta novi turum kaltmas a'* távolságban és halálos árnyékban ülőknek nagy világosság tetszett fel. 4, 16.

hulta messziről, *hutel* ő messzesége, *hutelna* hajdanában.

huat, huwat hosszúság, messzeség.

huat-kem messzeségnyi; *huat-kem hodï ho* valamilyen távol, idegen ember; *huvadtel* hosszúsága szerint.

C. *hou, kouh*; *hova* messzire, *hovat* messze, *hovatta* messziről. K. *hočä, hočat*. K. *kosä*.

hugol-ta futni, szaladni, *huglïpsa, huhlïpsa* futás.

hugopla-ta futni.

hugolma-ta elfutni. *lavïim jah hugolmasat* az őrzők elfutatóának. 8, 33.

C. *hohta-ta* futni.

hul hal, *hul velta* és *hul veltaslata* hal-fogó, halász. *li hul veltaslata jah uset* ők halászok voltak. 4, 18. — *jagan hul* folyóbeli hal, lazac; *hondï hul* márna, rózsa hal (*barbe*), *kerih* és *vousen hul* hering. — C. *hut, hutl*; — *kera, kari* (rother Sterljäd).

hul keh, köhögés; *hulla-ta, hullï-ta* köhögni.

C. *hât* köh, köhögés, *hudes-ta* köhögni.

hul korom; *hanšta hulet* író kormok, tinta; *hul jug* fekete fa, fenyü.

huleng kormos, fekete.

hulïd-ta kormosítani, rondítani, rágalmazni: *hulitïpsa* feketítés, rágalmazás.

C. *hula* korom.

hul és *hol* hasadék, lyuk.

hul-ta hallani, észrevenni. *madot si jazïnglam hull a' ki e'* beszédeimet hallja. 7, 24. — *nïng semenna ulta päirt an hullen te* szemedben lévő gerendát nem veszed észre? 7, 3. — *hulïs, Archelai hana ull Judej vošna* hallá, Archelaus királyul van Judea városban. 2, 22. — *nen hulseta, muj jastim us jis jaha ti* hallottátok, mi mondva volt az öregeknek. 5, 21.

hulïm hallván. *sit hulïmna Isus serïntas* ezt hallottában Jézus csodálkozik. 8, 10. — *sit hulman İrot han nomïšna lïllas* azt hallván Heródes király az elméjében megháborodik. 2, 3. — *li, han partïpsa hulmalna, manta pïtset* ők, a' király parancsát hallván, menni kezdenek. 2, 9.

hullajï-ta hallatni. *li nomïšlet, li ar potrelna hullajit* ők azt vélik, ők sok beszédök által hallatnak meg. 6, 7.

hulïnd-ta és *hulïntï-ta* hallgatni, szót fogadni. *hoj tami? vodet pa savaš hul hulïndlet* ki az? a' szelek és tenger hallgatnak rá. 8, 27.

kulintipsa szolgálás, szófogadás.

hulma-ta hallani, érteni.

C. *hūd-ta* hallani, *hūdand-ta* hallgatni. Kv. *hol-uhv*. V. *kol-ungve* hallani.

hul-ta, l. *huld-ta* hálóval fogni; *hulta kel* háló kötél: *hulip* háló; *hulda kevi* hálónak köve; *hulda pan* = V. *kultne pan* egy háló.

V. *kul-ungve* hálóval halászók. Lásd: *holip* háló.

hulī csók.

hulih, *hulag* holló. C. *hūlah*, *kolak*. V. *kulah*.

hulim, *hulam* szemhéj, szemöldök.

hulīm három, *hulmīt* harmad.

C. *hūdem*, *hātmet*; Kv. *hurum*, *hurmit*; V. *korom*, *kormit*.

hu ho-, *hun* hogy, mikor, midőn. *hun lēn jega volta pitsangen* midőn ők (ketten) együtt élni kezdettek. 1, 18.

hun jugot míg; — *hus mans li jebina*, *hun jugot jogots a'* csil-
lag ment előttök, míg eljutott. 2, 9.

kuš hun akármikor.

C. *hun*, *hunti* mikor. Kv. *hun*, V. *kun*.

hun, *hon* has, gyomor, oldal; *hunīng* oldalas, *hunīng padet*
hón alja.

hun-ta húnyni, *hunīm* húnnyott.

hund-ta bétapasztani, *huntipsa* betapasztás.

hunīmta-ta húnnyoritani; *sem hunīmtata* szemet húnnyoritani.

hunt; *hundike* valamikor; *huntelna* régen, *huntsi* = *hantiš*
hová, *huntsi iršna* egyszer, valamikor.

Jegyzet. Nem tudom, oda tartozik-e a' C. *huntl* hajnal, szó-
hoz? vagy idő-tartást jelent?

hung-ta, *hong-ta* hágni, kúszni. *lu sep ohtija hungis* ő hegyre
hágott, ment fel. 5, 1.

hungipsa kúszás, hágás.

C. *hong-ta*, *kung-ta*: V. *kang-ungve*.

hus húsz, *hus pela vet* 25; *husmīt* 20-dik.

hus, *hos* csillag, régi magyar *húgy*. — *hus mans li jebina*
a' csillag méne előttök. 2, 9. — *mu lu turum husel vantsu hola pe-*
lakna mi ő mennyei csillagát láttuk keleten. 2, 2. — *jetn hus esti*
csillag, *aling hus* hajnali csillag.

huzīng, *hozīng* csillagos. C. *hās*.

hus? *husla ita* elhallgatni, *husla ulta* hallgatva lenni; *husla ulipsa* hallgatás.

hus-ta kísérteni, zenebonázni. *al huza nung tormen* ne kísértsd istenedet. 4, 7. — *hun nung jim pelak semen nungen husl* midőn te jobb fél szemed kísért. 5, 29. — *jošna hušta* simogatni.

husťot kísértő, lázasztó. *siršna lu hoža jogots husťot* akkor ő hozzája jutott a' kísértő. 4, 3.

huzipsa kísértés, lázasztás. *kuľ husipsa vorna* az ördög kísértése végett. 4, 1.

hur, *hor* kép, arcz, szín; *hurip* képü, *kašla hurip* örömtelen (szomorú) képü. *al ulat kašla hurbet met rogop-vešpa jah* ne legyenek szomorú képűek, mint a' képmutatók. 6, 16.

hurbing képes, *pa hurbing* különböző.

ilb hurbija verta új képüvé, színüvé tenni; *padě, pitě hurbī* barna színü, *kaleng hurbi* veres színü, *nově hurbi* sápadt színü.

hurbel (*hurip* + *el, il*) szín, külsőség, haj; *nañ hurbel* kenyer haj.

hur láb, *još-hur* kéz-láb. l. *kur*.

huri félős, veszedelmes; *huriot* u. a. *hurila* és *huriotla* nem félő, bátor.

huriji-ta félni, őrizkődni. *al hurija vīta Maria* ne félj venni Máriát. 1, 20. — *hurijat nen jim veren verta hojet semat* őrizkődjete ti jó tetteiteket emberek szeme alatt tenni. 6, 1.

hurijipsa vigyázat; — *huramd-ta* reá ijeszteni.

hurla-ta oltódni, oltódó, eltespedni.

hurlata tut oltódó tűz; *an hurlata-tut* olthatatlan tűz. *lant pom an hurlata tutna labüdl* a' mező fűvét (szalma) olthatatlan tűzben éteti = elégeti. 3, 12.

hurd-ta oltani, elfojtani, *hurtipsa* oltás, fojtás.

Kv. *karil-uhv* oltódni, V. *karil-ungv* elaludni, oltódni, *karit-ungv* oltani.

hurma-ta siketülni.

hut, *hot* 6, *hutmüt* és *hudimt* 6-dik.

hut jang 60, *hut jangmüt* 60-dik.

hut hoš jang és *jang arka hut* 16.

huplema-ta kopogni.

huvat hosszúság, hosszában, mentében. l. *hu*.

hadl huvat nap hossza. *Saulon pa Nefalim mu, pant ohtina*

sáras pela, Ordan jogan huwat Szabalon és Neftalim földje, az úton a' tenger félen, Jordan folyó mentiben. 4, 15. — *nəng hoža ull turum nubit i ve'i i similtipsa nubit huwat te nálad van a' mennyország, és hatalom és dicsőség örökké.* 6, 13. — *sidet huwat ar hožadot (-det) jilet* azokon, azok által, igen sokan mennek. 7, 13.

hump hab, *humbet* habok. *si mort hop humbetna temta pitsa* annyira (hogy) a' hajó a' habokba temetni kezdődött = temettetni kezdé. 8, 24.

C. *hump, kump.* Kv. *hump*; V. *kump, kup.*

J.

ja megszólító szócska. V. *jaga, já, jaga tü!*

jaj bátya. *sorm ohtija jaj mal apsel* halálra adja a' bátya az öccsét. 10, 21.

jaj-apsi bátya-öcs, atyafi; *Gabilej sáras lep šoštal sagat lu kažalas kad jaj-apsiengen* a' Galileai tenger partján mentiben ő két atyafiát láta. 4, 18. — *un jaj* nagy bátya; *azi sagat jaj, anki sagat jaj* atyai nagy bátya, anyai nagy bátya.

jajje bácsi.

C. *jája.*

jaul-ta logyezni, mozgatni; *togolna jaulta* szárnyalni, repülni.

jak-ta tánczolni, forogni, l. *jang-ta.*

C. *jág-ta, jik-ta.* Kv. *jek-, jeh-uhv.* V. *jégv-ungve.*

jakan zár. retesz; *jakanna punta* elzárni.

jah nép; többnyire *emberek* helyett állván a' többes számot fejezi ki, mint: *untim jah* tanítványok, *pernala jah* (kereszteletlen nép) pogányok, *roh akidta jah* adószedők, vámszedők, *orkasta jah* farizeusok, *kreking jah* bűnösök, *aktipsa akidta jah* vámszedők, *jis jah* öregek, *jelli jastata jah* próféták, *rogop jelli jastata jah* hamis próféták.

jahla néptelen.

V. *jah*, — *müt jahpe sujung ater* millyen népü híres fejedelem?

jagat ág. *jagat jug* széna villa, l. *jogart jog.*

C. *jágal* és *jágart* ág.

jank-ta, *jang-ta* szaladni, utazni; *jangšpsa* út, utazás, *šarasna jangšpsa* tengeri út.

jangd-ta fonni. *jangd'i* rén kötő feke.

C. *jangd-ta*, *jéngd-ta* fonni; *jinda* istráng.

jan-ta, *jan-ta* inni. *ilana let-jan-ta* vacsorálni (este enni inni).

janš-ta és *jasta* inni. *mola verta nen unltata hojen lel pa janšl aktšpsa akidta i kreking jah pilna* miért ti tanítotok eszik és iszik vámszedő és bűnös néppel? 9, 11.

nalina janšta kanállal merni, kanalozni. — *janššpsa* ivás

janššli-ta iddogálni; *janštš-ta* itatni; *janžemata* inni kezdeni.

C. *jand*, *jend*, *jind* iszik, *jentt* itat. Kv. *aj-uhv* inni, *ajt-uhv* itatni. V. *áj-ungve* inni, *ajt-ungve* itatni.

Ha összevetjük a' magyar *iv*, vogul *áj*, *aj*, finn *juo* töket, nem lehet abban kétség, hogy az osztják tő nem volna *ja*, kivált ha hozzá vesszük a' *jas* tőt is, a' mellynek *s* képzője reflexiv jelentésű, mint a' magyar *iszik* szó. Tehát a' vogul *ja-ta* = finn *juo-da* = vogul *áj-ungve*, *aj-uhv* = magyar *iv-ni*. De az osztják szereti az *n*-nel bővíteni a' tőt, innen van: *jan-ta* és *jans-ta*.

jang tiz. *jang vož elta* tiz városbul. 4, 25.

kad-hoš-jang tizenkettő. *pa kadhošjang lu unltim jahlal vohmalna liela veī mas kulet ohtija* és tizenkét ő tanítványait híván, nekik hatalmat ada az ördögökre. 10, 1.

jang arka it 11; *jangmit* 10-dik.

C. *jang* 10, *jangmet* 10-dik.

jang-ta l. *jank-ta* fordúlni, járni. *kila pa janga* kelj és fordúlj. 9, 5. — *Isus jangas izagat ulta un i aj vožet sagat unltaman* Jézus jára minden való nagy és kis városokban tanítván. 9, 35. — *Isus jangas Galilej mu lovatna* Jézus jára az egész Galileai földön = a' Galileai föld nagyságában. 4, 23.

C. *jang-ta* menni. V. *jang-ungve* fordúlni, járni. Kv. *jonk-uhv*.

jasta-ta mondani, szólni, mondó, szóló. *jasta, tam kevet niana at veršalet* mondd, e' kövek kenyérré hogy legyenek. 4, 3. — *torim levī jastal* az isten követe mond. 2, 13. — *torim levī olimna luela jastas* az isten követje álomban monda neki. 1, 20. — *si hadlna ar hojadet jastalet manema: tormiže, tormiže!* mung ning nemenna *jelli ver an jastasu-muj* a' napon sokan mondják nekem: uram,

uram! mi te nevedben jövendőt nem mondtunk-e? 7, 22. — *li jas-taset luela* ők mondának neki. 2, 5.

jastatot mondó. *anta hojat ho jastatot manema senki, a' ki* mondja nekem. 7, 21.

jastim mondva. *jeming hanžipsa nebketna jastim ull a' szent-*írás könyveiben mondva van. 4, 4.

jastimot mondás, mondott.

jelli jastata iki próféta, előre mondó öreg; *jelli jastata jeming iki* előre mondó szent öreg = próféta. *siršna jelli jastata jeming iki Jeremija jastimot veškata jis* akkor Jeremiás próféta mondása igazzá lett. 2, 17. — *jastipsa* mondás.

jastand-ta értekezni, egyesülni; *jastantipsa* szövetség, *karra jastantipsa* ó testamentum, *ilba jastantipsa* új testamentum; — *jastantla* szó nélkül, okvetetlen.

jazing szó, beszéd. *jelli jastata jeming iki jazing sagat a' pró-*féta szava, beszédje szerint. 2, 23. — *sud ul verat polis jazingna* itéletet ne tegyetek hamis, hazug beszéddel. 7, 1. — *hanne ho voll izagat ulta torini ungil elta edta jazingetna* az ember él minden való az isten szájából kijövő beszédekbül. 4, 4. — *madot ma si jazinlam hull a' ki ezen én beszédeimet hallja.* 7, 24.

jazingla szóval, néma. *mur lu unltipsajel olinpela jazingla pits pasi a' nép ő tanítása miatt némáva lön (elcsudálkozék) is-*mét. 7, 28.

C. jaseng szó, beszéd, *jasta-ta* mondani, beszélteni.

jas-ta lásd: *jan-ta* és *janis-ta* inni. *nen tilenna al šuksenati, muj nen leta pa jasta pidleta* ti lelketeitekben ne aggódjatok, mit fogtok enni és inni. 6, 25. — *nen unltata hojen lel pa jasl a' ti tanítótok eszik és iszik.* 9, 11. — *numbi jasta* ittasodni.

jasta-ta itatni. *pa hoj tam ajodet elta i ho jasal* és a' ki ezen kicsinyekbül egy embert itat. 10, 42.

jamšik (or.) *jamšik ola* posta; *jamšik ola ho* postás.

jega együvé, együtt. *siri antom hun lın jega volta pitsangen* előbb mintsem ők (ketten) együtt élni kezdetek. 1, 18. — *jegast* közönségesen, közös.

jelang kis házi bálvány.

jelem szemérem, szégyen.

jelemla szemtelen. *hoj jasal: neng jelemla ho a' ki mondja:* te szemtelen ember. 5, 22.

jelemng szégyenlős; *jelemnta*, *jelemnta-ta* szégyeníteni, reá-bizonyítani.

jel el, előre. *jel medsimna* előre nyújtván. *Isus još jel medsimna lu hoža hanimtas* Jézus a' kezét előre nyújtván ő hozzá ért. 8, 3.

jel-sik (messze-cské) el, továbbb. *tolta sagat jel-sik pitmal latna kazalas pa i ji pogñen* onnan egy keveset továbbbra jutásakor láta más két egy atyafit. 4, 21.

jelna el-be, előre; *jelnašik* távolacska. *jelnašik ti elta lavilšaset an purset pakit* távolban ő tőlük őriztetik vala egy nagy disznó nyáj. 8, 30.

jelbi előre. *lu sit, madot olinpela jelbi jastas jelli jastata jemng iki Isai* ő az, a' ki felől előre szolt a' próféta Jezsájás. 3, 3.

jelbina előtt. *Vavilon voža kasla jelbina* Babilon városba költözése előtt. 1, 11.

jelli előre. *jelli ver* és *jelli ulta ver* jövendölés; *jelli jastata* előre mondani. — *mung nng nemenna jelli ver an jastasu-muj* mi te nevedben jövendölést nem mondtunk-e? 7, 22. — *jelli ulta ver jastata jemng iki Isaj jastim sagat at us a'* jövendölést mondó szent öreg, Jezsájás, mondása szerint volt. 8, 17.

Kv. *el*, V. *el*.

jena valóban, igazán, amen. *jena jastalem ningenena* valóban mondom neked. 5, 26. — *ma jena nngilana potarlem* én igazán szólok nektek. 5, 18. — *jena at ull torim elta jastimot* igazzá hogy legyen az isten által mondatott. 1, 22. — *nng hoža ull turum nubit, i ve i similtipsa nubit huvat, jena* nálad van a' mennyország és hatalom és dicsőség örökké, amen. 6, 13.

jengid-ta fenni; lásd: *jangd-ta. an tarinlalet, anta jengitlet* nem dolgoznak nem is fonnak. 6, 28.

C. *jengid-ta, jangid-ta* fenni.

jenit el, valaminek éle.

jendi az ijnak idege, lásd *jang-ta, jangdi*.

jengil kas, *jenglije* szatyor, kis kas.

jengit orsó; *sukmng jengit* fonással való orsó.

jengitlah forogható.

C. *jengit* fonószék, guzsaly, *jengid-ta* fenni.

jezalt előtt. *sidi vera, hodi nułtsen torim jezalt* úgy tegyél a' mint esküdted isten előtt. 5, 33.

ježalta elébe. *izagat voštel mur edis Isus ježalta* az egész város népe kimene Jézus elébe. 8, 34.

ježa 1) közép; *hadl ježa dél, at ježa éjfel*; *ježaing* közepes; *hadl ježaing, at ježaing* délies, éjfeles.

ježad-ta, mint *hadl ježadta* ebédelni.

C. *ječe* közép; *ječega* közzé, *ječen* között, *ječegeuh* közöl; — *ječ-ta* vizsgálni (zwirnen). Kv. jat.

2) valami, kevés; *ježa ježana* lassankint, aprónként; *ježaot* a kevés, *ježaodet* kevesek.

ježas-ta bátorodni; vívni, férfias lenni. *ježas-a, ajie! ning kreklan eslalet nina* bátorodjál, fiam! te búneid megbocsáttatnak neked. 9, 2. — *ježai-psa* bátorság, *ježai-psang* bátorságos.

adel ježas-ta ho párbajvivó; *adel ježai-psa* párbaj.

ješka-ta goromba lenni, *ješkata ho* goromba ember. *jeskažing* durva, szemtelen.

ježi-ta, *ježa-ta* érni, készen lenni; *ježipsa* érés, készülés.

ježim és *ječim* érett, kész; *ježaman* készen, reá érkezvén, dologtalanul, *ježaman ulta* reá érni, *ježaman uli-psa* reáérés.

ježili-ta gyakran érni.

ježi-ptá-ta, *ježi-pti-ta* érelni, siettetni, megtökéllenni, *ježi-pti-psa* siettetés.

ježi-pti-ji-ta haladni, sikerülni, *ježi-pti-ji-psa*.

C. *ječem* elérett, érett (erreicht, reif), *ječ-ta* érni.

jerisla-ta kötni.

jerim szűk, szegény; *jerim hot* sátor, szegényes ház; *jerim-ipsa* inség; *jerimas* szükség; *jerim-ta* szűkölködni.

jermađ-ta szorítani, szorúlni; *jermałi-psa* szorítás, szorulás.

jeriłi-ta szorongatni.

V. *jarom*, *jarm* szorultság, nyomor. *müna jarm, tarom jarom-ne pätsen* mi baj, nagy bajba estél?

jernas ümög; üng. *hoj lidta pidl suda manta ning pilna, jernasen ning elta viita vorna* a' ki akarni fog ítéletbe menni te veled, üngednek te töled elvevése miatt. 5, 40. — C. *jernes, jirnas* üng.

jerlša-ta hatalmába ejteni, magáévá tenni, *jerlšipsa* hatalmaskodás.

jerša-ta ellentállani, makacskodni; *ušta jersata* elismerni vonakodni, nem akarni elismerni. *hoj manem an ušta jersal, hannehojet ježalt, i ma an ušta jersalem ma turum jim ježalt* a' ki engem

elismerni vonakodik az emberek előtt, én is vonakodom őt elismerni én mennyei atyám előtt. 10, 33. — *nängen ketimta hoja al jersa a' téged sértő embernek ne állj ellene.* 5, 39. — *jersipsa ma-kacság.*

jert eső. *jert kidl veskatodet i veskatla jahet ohtija* esőt küld igaz és igazságtalan emberekre. 5, 45. — *aj sempa jert, un sempa jert* kis szemü, nagy szemü eső. — *jerting* esős, *jerd-ta* esni, az esőről. — C. *jert* eső.

jert-jang 9; *jert hus* 19; *jert sot* 90.

C. *är jong, ür'h jong* 9.

jerd-ta bétenni; *lap jerdta* béfedni; *kín jerd-ta* bégombolni. — *jertipsa* bétévés, béfedés.

jetn estve. *jetna pelka* estve felé. 8, 16. — *jetnaot* estveli; *jetnäng* esties.

C. *idai, itn* estve; *idaina* estvel = *jetna*. Kv. *et*. V. *et est*.

jevin sigér, sügér (barsche). C. *jeu, jeuh* (barsche).

jevür farkas, *jevret* farkasok. *li undrelna jevür lamba ullet* belsejökben farkas félek. 7, 15; — *ma nängilan kidlem met ožet jevret kuta* én benneteket küldlek mint juhokat farkasok közzé. 10, 16.

C. *jeura, jeureh*.

jom, l. *jim* jó, *jem pelak* jobb oldal; *jem voj* medve.

C. *jem, jemat* valami jó. Kv. *jomas*.

jemäng jóságos, szent. *jemäng lil* szent lélek, *jemäng iki* szent öreg, *jemäng voj* szent állat = kigyó. *hun vogil hul, mal luela jemäng voj* midőn kér halat, ad neki kigyót. 7, 10; — *siršna mudrainga ulat met jemny voj, pa lik al tajat holup namba voj idi* tehát okosak legyetek, mint kigyó, 's haragot ne tartsatok, mint a' galamb nevü vad. 10, 16.

jemäng hot, vagy *torim hot* egyház. *ma evillem i jemäng hoda* én hiszek az egy szent egyházba. — *jemäng hot ovi jelbi* egyház csarnoka.

jemänga verta szentté tenni, megszentelni.

jemängla nem szent, gonosz.

ji, lásd *ji* atya. *luel izidi mosl pojksata i čes mata, hodi malu jia i poga* hozzá úgy kell imádkozni 's (neki) tisztességet tenni, a' mint teszünk az atyának és fiúnak.

C. *jig, jih* atya.

ji-ta 1) jönni, menni; *jis* jött.

juwa jöjj. sidet hurat ar hojadet jilet azokon sokan jönnek. 7, 13. — *hun Isus toltá sagat jis* midőn Jézus onnan jött. 9, 27. — *i hoja jastalem: mana, i manl, pa pa hoja jastalem: juwa, i jogodl* az egyiknek mondom: menj, és megyen, 's másíknak mondom: jöjj, és jő. 8, 9.

2) lenni; *jima ningená jil* jobb lesz neked. *ma levem tungtaka jil* én szolgálám egészségessé lesz. 8, 8. — *něng muj ma hoza jilen* te minék jösz én hozzám. 3, 14. — *at jileta nen turum azen pogetna* hogy legyetek mennyei atyátoknak fíjaivá. 5, 45. — *hun Isus toltá sagat jis* midőn Jézus onnan jött. 9, 27.

ji-tot jövő, *jitodet* jövök. *ma jubem jitot ma kiúza tak* az én utánam jövő én nálamnál erősebb. 3, 11. — *Ican lu hoza jitodet kazalamna jastas* János az ő hozzája jövököt látván monda. 3, 7. — *lu jubina jitodeta jastas* az ő utána jövöknek monda. 8, 10.

jitel (*jitem, jiten*) a' jövetele. *kad semla lu jubina jitel sagat wíset* két vak ő utána jöttekor üvölte. 9, 27.

jita hadl (ita h.) jövő, levő nap, holnap.

C. *juvem, jivem* jött, Kv. *jej-hv* jönni; V. *jim* jövök. *ju jő, ji-ngve* jönni.

ji atya. *ma an usta jersálem má turum jim jezált* én nem akarom ismerni én mennyei atyám előtt. 10, 33.

ji-anki atya-anya (szüle). *evi-poget ellalet ji-ankilal ohtija* a' leány-fiúk (gyermekek) támadnak szülejíkre. 10, 21.

ji-pog atya-fi, egy atyának fíjai. *tolta sagat jelsik pitmal latna kazalás pa kad i jipogñen* onnan továbbra jutvájakor találá más két egy *) atyafiát. 4, 21.

Kv. *jeg* atya.

jil le. *hun něng torim pog ullen, jil korija* ha te isten fíja vagy, essél le. 4, 6. — *jil sevirla pa tuta jutla* leváгатik és tűzbe vettetik. 3, 10.

jilli alá, le. *lu jilli an pits, kevi ohtina omdim vorna* az alá nem esett (rogyott), kőre lévén rakva. 7, 25.

jilbija alá. *hanne-hojet kuret jilbija* az emberek lábai alá. 5, 13.

jilta alatt, alá. *hoda lolimta jah jilta sagat hirman an longlet*

*) Mint egy testvér.

pa an lolimlat a' hol a' tolvajok alá ásván nem mennek be és nem tolvajlanak. 6, 19.

C. *jít al, le; jít hot* alház, pincze: *jít vot* alszél, éjszaki szél. Kv. *jot. V. jot.*

jil új, *jilip* új, *jilba* újra. *hoda jilba sema pitim Judej han* hol az újdön született judeai király. 2, 2. — *jilip jolipta* új felt.

jilbala-ta éledni. *lu longmalna luel jöžel elta vísle i evi jilbalas* ő bémenvén azt a' kezénél megfogta's a' leány fölélede. 9, 25.

jilbata-ta éleszteti, feltámasztani. *müžingodet tungtaka verat, hiningodet sistamtat, užimodet jilbatat* a' betegeket egészségessé tegyétek, a' belpoklosokat tisztítsátok, a' holtakat támasszátok fel. 10, 8.

C. *jédep, jédep* új = *jilip*. Kv. *jäl* = *jil*; *jült-uhv* = *jilbata*, *jültept-uhv* = *jilbatata*. V. *jült-ungv* éledni, éleszteti.

jink, l. *ink* viz. *jink elta edis* a' vízbül kijöve. 3, 16. — *jogan jinket ebütset* a' folyó vizei kiöntöttek. 7, 25.

C. *jink*.

jis, l. *is* öreg, *jis jah* öregek. *nen hulseta, muj jastim us jis jaha* ti hallottátok, mi mondva van az öregeknek. 5, 21.

jir, l. *ir* áldozat. *hun ning jiren tulen torim hota* ha te áldozatodat viszed isten házába. 5, 23.

Kv. *jur, V. jur, jir, ir.*

jitot, *jitel* lásd *ji-ta* jönni, lenni.

jim, l. *jem* jó. *jim ho* jó ember; *jim ho ulman* jó ember lévén. 1, 19.

jim pelak jó fél, jobb. *jim pelak sem* jobb fél szemed. *hun ning jim pelak semen ningen hušl* ha a' te jobb fél szemed téged kísért. 5, 29.

jo meg, vissza, lásd *jolta*.

joupsa folyás, *jou-ta*?

joul, *vaj joul* lábszár kötő.

joul-ta, l. *jul-ta* vetni, ingatni, mozgatni; *jošna v. lujna joulta* kézzel vagy újjal fenyegetni; *joulipsa* vetés, mozgatás.

joulsa-ta reszkedni, *joulsipsa* reszkedés.

joulant-ta egyszer vetni? *joulantipsa* vetés.

joulma-ta elvetni, *pungla joulmata* visszavetni.

joura görbe; *joura ungilpa* görbe száju; *joura lilba* görbe

lelkü, hamis; *jouraja* görbén; *joura tagaja* csapinós irányba; *jouraing* görbés.

joura-ta görbülni, göndörödni, *jouraïpsa* hajlat, görbülés.

uptet jourata hajlat göndöríteni.

joural-ta, *jourla-ta* görbülni; *lilna jouralta* lélekben görbülni, tettetni, kétszinü lenni; *jourlïpsa* görbülés, csavargás.

jouraltï-ta görbíteni.

jouraš-ta görbülni.

jourd-ta csavarni, takarni; *jourtip* takaró, pólya; *jourtipsa* ravaszság.

jourtiï-ta csavargatni, tévedésbe ejteni; *jourtijitot*, *jourtitot* ravasz, álnok.

jourma-ta göngyölödni.

C. *jouraj*, *joura*, *jograh* görbe; *jour-ta* forogni, fürni; *jourahamd-ta* sebesen forgatni.

joutla-ta löni, *joutlata ho* lövés; *joutlïpsa* lövés.

joutliï-ta löddögélni.

C. *jevd-ta* löni.

joh, *jog*, *juh* fa; *nazïdta joh* mázoló fa, ecset.

jogan folyó. *jogan jïnket a'* folyó vizei. *lu etel pernaja longiltïjiset* *Ordan joganna* ő általa megkereszteltettek a' Jordán folyóban. 3, 6.

C. *jeaga*. V. *já*.

jogart ág? *jogart jug* ágas fa, villa; *kur jogart* térdhajlás.

C. *jāgart* ág. Talán *joura*, *jourad-ta-tól*.

jogo vissza, meg; lásd: *jo*. *Ivan luel jogo kadlta pits* János öt vissza kezdé tartani. 3, 14. — *nen litim šitak volpazen nen hoža jogo kertsal a'* ti kívánt békességtök ti hozzátok visszatér. 10, 13.

jogos meg, vissza. *jogos kerlatelna ningilan ara al manžilajita* azok vissza fordulatukban tik meg ne szaggattassatok. 7, 6. — *jogos pela* visszafelé; *jogot utó*, *jolta* megöl, utól, *jolta nogotta* utólérni, üldözni.

C. *joh*, Kv. *ju* be, meg; *jot* utó.

jogod-ta jutni, érkezni, jönni. *ma jogodlem, talanga verlem luel* én jövök (megyek), éppé teszem őt. 8, 7. — *jogots* *Israil* mua juta Izrael földére. 2, 21.

joktip, *jogtip* befogadó, kas, nyírhej edény; *joktipïje* kis kas szatyor; *joktipsa* és *jogtipsa* érkezés, juttatás.

johŕipta-ta juttatni, iktatni, szerezni.

johŕila-ta, *joghŕili-ta* gyakran jutni, érkezni, *johŕilodet* szállók, szállások.

joghŕijŕi-ta gyakran érkezni, halkkal érkezni. *madet nen hoŕa joghŕijŕillet oŕ sahna a'* mellyek hozzátok jönnek juh ruhában. 7, 15.

johŕanta-ta, *johŕantŕi-ta* összehasonlítani, *johŕantŕipsa* hasonlóság; *an johŕantŕipsa* különbség.

johŕansa-ta összeütközni.

C. *jogod-ta*, *johd-ta*; Kv. *johŕ-uhv*; V. *johŕ-ungve*.

jogom bozót (gestrüppe).

jol hódzsír.

jold-ta füstölni (hódzsírral); *joltŕip* hódzsírra való edény; *joltŕipsa* füstölés.

joltand-ta füstölni, *joltantŕipsa* füstölés.

jolih, *joloh* levegő, nedves; *jolhŕipsa* nedvesség.

jol-ta földözni. *jolŕipsa* foldozás, folt. *nem hojat an ponl jolŕipsa jŕilŕip sah elta* senki sem teszen foltot új ruhából. 9, 16.

jold-ta foltozni, *joltŕipsa* folt.

jolta utol, *jolta sagat* hátulról. *jolta sagat ŕuŕemŕmna hanŕm-tas lu sahlal ŕil hoŕa* hátulról jöven érintkezék ő ruhájának széléhez. 9, 20.

jolta jogodta utólérni; *jolta sup* v. *ŕup* utó rész; *jolta supna*, *ŕupna* hátrafelé; *jolta ŕolŕ viŕ* hátulsó belül lyuk, segglyuk; *jolta sah bunda*; *jolta olŕip* utolsó fekvő hely, szent Mihály lova.

jong, *jang* 10. C. *jong*, *jang*.

jon utó, *jon ŕup* hát, hátulsó rész; *jon ŕupŕil* segg.

jonk, *jenk* jég. *jonkna ebŕdta tilis* jégre öntő hó = május. — *jonkŕing* jeges.

C. *jenk*. V. *jang*.

jonkta-ta útnazni, forgatni.

jond-ta játszani; *kazŕrna jondta* kártyázni; *ŕahmatna jondta* sakkozni; *ongŕna jondtot* sípoló.

jontŕing játszós; *jontŕip* játék; *jontŕipsa* játszás.

C. *jantk* — *janth* — játszani.

jond-ta varrni, *jontas-ta* varrogatni. *li holŕiplal jontasman omŕstodet* ő hálójukat varrván ŕlők. 4, 21. — *lap jondta* bévarrni.

C. *jond-ta*, *jund-ta* varrni. V. *juont-ungve*.

joŕ kéz; *joŕem*, *joŕen*, *joŕel* kezem, kezed, keze. *sar lu joŕelna*

szóró lapát ő kezében. 3, 12. — *joštal ohtina ningen tulajin kezeiken te vitetel.* 4, 6.

još-sur kéz szára, könyök. *hoj nen elta pušl enmiltata lu luel kuš i još sur palatkem* ki tí közületek képes nevelni magamagát akár egy könyökdarabnyival. 6, 27.

kardī jožet vas fogó, harapó fogó; *lunt još* lúd láb; *još it* réf; *još-pat* tenyér (*pad*).

gor úr. *nem hojat an pušl lužidta kad jora* senki sem szolgálhat két úrnak. 6, 24. — *levija izi tarmal, lu jorel lamba at us a'* szolgának bizony elég, ő ura félévé ha lett. 10, 25. — *un gor* nagy úr; *voš lavilta gor* kormányzó.

goring úri, büszke, előkelő; *goring ho, joring ne*, urias; *gorasla-ta* uraskodni, büszkélkedni.

goraš-ta úgy tenni, mint úr, fontoskodni.

jormiltijita fontoskodni, úriaskodni.

Kv. *gor* méltóság, *joren* méltó, *gorlahc* tisztelni. **V.** *gor* kevély, *jorelaht-ungve* büszkélkedni.

gor szamojéd, *gor-ho* szamojéd ember; *gor ogol* könnyű szán, egyes embernek való.

C. *jaran, jargan* szamojéd; **V.** *jarn* szamojód, *jarn sun* szamojéd szán.

jorema-ta, joremü-ta felejteni; *joremapsa* felejtés.

C. *jarad-ta, jard-ta, jorog-ta* felejteni; **Kv.** *jorevl-uhv*, **V.** *gorul-ungve* felejteni; *kor jorulem* elfelejtek; *gorulaht-ungve* felejtkezni.

jotlang sark, *kur jotlang* láb sarka.

C. *jattang, kwjattang* láb sarka.

jovimta-ta vetni, l. *joumta-ta*.

jovra, l. *joura* görbe; *gorraing* = *jouraing*; *por javraing* hajma?

jom eső, lásd *jert*; *joming* esős.

jomü-ta esni az esőről. **C.** *jom* eső, mint *jert* is.

jomti? *jomti krek* bújaság? *jomti krek verta pa ho-ne* (*rahta ne*) *pilna* házasságtörést követni el; *jomti krek verta evi pilna* bujálkodni egy leánnyal.

jukan osztály, rész.

jukana gyanánt, részben. *neu mu sol yukana ulleta tik a'* föld sava gyanánt vagytok. 5, 13. — *sem sem yukana, pa penk penk yukana* szem szemért és-fog fogért. 5, 38. — *o Janet, madet hanne-ho*

nátsalet, si jukana löl nátsala boldogok, a' kik a' felebaráton könnyörülnek, azért rajtok könnyörültetik. 5, 7.

jukand-ta osztályul nyerni, örökölni. *ojanget, madet romet, li jomäng mu jukandlet* boldogok a' kik esendések, szelídek, ők a' szent földet öröklük meg. 5, 8.

C. *jukan* osztály, sorsrész.

jug fa, *juget* fák. *izagat ulta jug, jim trüpsa an tajtot, jil sevürta*: už *lajim juget ler hoza hojl* minden fa, jó gyümölcsöt nem váró, elvágatik: már a' fejsze a' fák gyökerén fekszik. 3, 10.

hom-jug koporsó. *hom-juget elta etimodet* koporsókból kijövek. 8, 28.

pum jug a' katlan fája, a' mellyen függ; *hala jug = hom jug* koporsó; *tut jug* tüzi fa; *naras j.* hegedü; *alta j.* hordható szék; *sobek j.* sámfa; *jink alta j.* szivattyú; — *juging* fás.

C. *juh* fa. Kv. *jeju*, V. *jüu, iju*.

jugol ij. *voj-hul jugol* vadász ij, melly magától lö; *jugol elta nol jontlita* ijról nyilat löni.

jugol-nol ijnyil = fegyver; *jugol-nolla* fegyvertelen.

juhlije, juglije ijacska.

C. *jogot*, V. *jaüt, jajt*.

jugot, I. *jogot* utó, megint. *neljang atnen pa hadlñen usltijim jubina jugot lita langmas* negyven éj és nap böjtölése után megint enni akart. 4, 2.

hun jugot míg. *an usle luel si vonda, hun jugot lu tajis lu oling pogel* nem ösmerte meg őt, míg szülte ő első fiját. 1, 25. — *si hus mans li jebina, hun jugot jogots* az a' csillag méne ő előttök míg eljutott. 2, 9.

C. *joh* meg, haza, *jokon* honn. Kv. *ju* be, meg, *jun* ben, honn V. *ju* bele, meg; *jun*.

jul-ta vetni. *al julat tining tunen pursei sozilita tagaja* né vessétek becses gyöngyeiteket a' disznók taposó helyére. 7, 6.

julta-ta vetetni; *jultala* vettetik. *turum nubit poget padlem turma jultalajit* a' mennyország fiai setét helyre vettetnek. 8, 12.

julma-ta vetni. *tob luel kim julmata ragil* az csak kivetni való. 5, 13. — *menma luel i ning elta julma* szakítsd ki 's azután vedd el te töled. 5, 29. — *anta nogajen izagat julmala tuüing sarasa* hogysen egész tested vettessék tüzes tengerbe. 5, 39. — V. ö. *jo-vümta-ta, joulma-ta, joulta*.

jun ben, *jun taga* belső hely, belső. V. ö. *jugot, jogot*.

juntí-ta alakítani; *pa hurbija juntita* átváltoztatni.

Talán csak annyi, mint C. *jond-ta, jund-ta*, V. *juont-ungve* varrni. Vagy inkább V. *junit-ungve* kalapálni, Kv. *junit-uhv* ütni, csapni.

justam jutalom. *nüngilana un justam ull turmet ohtina* nektek nagy jutalmatok van az egekben. 5, 12.

justa-ta jutalmazni; *justüli-ta* jutalmazgatni.

Kv. *just-uhv* jutalmazni, *justel* bér, jutalom.

juš szádló, dugó.

jušla-ta dugulni; *jušta-ta* dugni, teli dugni; vágni, szúrni; *muhtü juštata* általszúrni, fúrni.

juš, *još* kéz; *juš alta ho* vezető.

jur erő, hatalom, *jur muhtü* hatalommal; *jurna* erősen, *jurla* erőtelen, gyenge.

juripsa erő, hatalmasság; *juripsala* erőtelen.

V. ö. *jor* és *ur*.

juram barázda.

jurt haszon, nyereség, *jurtüing* hasznos.

jurtí-ta társalkodni? *rahta ne pa ho ne mola evi panna al jurtiija* rokon nővel és férjes nővel vagy leánnyal ne paráználkodjál 5, 27.

V. ö. Kv. *jurt* társ.

jurbüd-ta panaszolni; *jurbütipsa* panasz.

jurbild-ta imádni, *jurbültipsa* imádság.

jud-ta vetni; *jutla* és *judta* vettetik. *jug jil sevirla pa tuta jutla* a' fa elvágatik és tűzbe vettetik. 3, 10. — *sevirla pa tuta judla* 7, 19.

jutsajem vettetem. *al jutsajen ningen turma hot libija* ne vetessél a' fogházba. 5, 25.

jub utó; *jubem, juben, jubel* utánam, utánad, utána. *ma jubem jítot ma kiña tak* az én utánam jövő én nálamnál erősebb. 3, 11. — *manatü ma jubem* menjetek (jőjjetek) én utánam. 4, 19. — *manta pitset lu jubel* menni kezdének ő utána. 4, 20.

jubina után. *Vavilon voža kaslüm jubina* Babilon városba költözése után. 1, 12.

juva jöjj, légy, l. *ji-ta. hoja jastalem: juva, i jogodl* a' kinek mondom: jöjj, és jö. 8, 9. — *langalem, sistama juva* akarom, tisztává légy. 8, 3. — *li horaspüja al juvatü* hozzájok hasonlókká ne legyetek. 6, 8.

juvilita-ta lenni; *ńogenga juvilita* húsossá lenni, vastagodni.
juvind-ta válni, lenni. *ńitaka* v. *husla juvindta* elnémulni,
 csendes lenni.

C. *juvem*, *juvem* lett, jött. V. *ji-ngve* jönni.

L.

la, *li* talan, *kaš-la* örömtelen, *nomisla* esztelen; *nomislapsa*
 esztelenség; *veila* erőtelen, *semła* vak, *pernala* kereszteleetlen, po-
 gány stb., *hotla* ház nélküli, *horasla* éktelen, *hanila* nem titkos stb.

lajim, *lajm* fejsze, balta.

C. *tájem* fejsze. V. *langmi*, *lujmes*.

lak kerék, golyó, gyűrű, kör.

lově lak jó járom; *sem lak* szem golyó; *pal lak* fül gyűrű, fülbe
 való; *vensata lak* menyasszonyi koszorú; *sugum lak* fonal gombolyag.

lakije golyócska; *sem lakije* szem golyó; *laking* gömbölyű,
 kerék.

lakka körül, széllyel; *lakkng* köröskörül. *lakkipsa-ta* utazni,
 költözködni. *ńi mans sit olńipela izagat si mu lakka* hír mene a' fe-
 lől mind ez országban. 9, 26.

lakka kerđta megkerülni. *an sońńiptaleta Israil vožet lakka*
kerđta nem végzitek Izrael városait megkerülni. 10, 23.

Kv. *lah* világ, *lahve* széllyel. V. *lak*, *lah* kör, *lahu* kerék; *lahu*
 széllyel; *laku* is, *amp laku* a' huzó ebnek járma; *kér lahu* voarem
 vas kereket csinálok, megvasalok kereket.

lak-ta 1) pökni, hákogni; *virna lakta* vért pökni; *polsingna*
lakta nyállal megpökni. *lakkipsa* pökés.

2) enyvezni, ragasztani.

lakta-ta kenni.

lal öl, *lalng* öles. C. *tet* öl, V. *tel*; finn *syli*.

lald-ta lélekezni, lengeni; *laltipsa* lélekezés, *lavirt laltipsa*
 nehéz lélekezés.

C. *tít* lélekezés.

lanka széllyel, I. *lak*, *lakka*.

lanki evet. C. *tanga*, *tenki*. V. *lén*, *lejn*, *lin*.

A' legrégibb vogul és osztják szójegyzékekben azt találjuk,
 hogy vog. *ńat lin*, osztj. *ńot langa* = rubel, egy orosz pénz, szó sze-

rint *száz evetke* = egy rubel. Tehát az *evet* (bőr) pénz gyanánt szolgált. A' déli osztjákban *tenki* az evet; az oroszban *denga* most egy kis rézpénz, fél kopeka. Hajdan bizonyosan egy kopekát tett; egy *denga* egy kopeka volt. *Denga* pedig csak az ugor *tenki*, *langa*, *lin* (= evet), 's száz *denga* vagy kopeka = 1 rubel, azaz száz evet = *süt lin*, *sot langa*. Alább a' *juhki* alatt mutatjuk, hogy fimben *nahka*, esztben *nalk* is bőr, 's hogy a' régi eszteknél a' pénz *nagata* azaz bőr volt. Az oroszoknál is *nogata* egy régi pénz, mellyből négy egy *kuna*-t ért. *Kuna* pedig nyestbőr, 's mint ilyen, régi pénz. Finnben *raha* = pénz, de a' szó a' lappoknál máig becses bőrt, szőrös bőrt »pellis ferina carior«-t jelent (lásd: De Vestfinska spákens Kulturord-nak 168. lapját, Ahlgvisttől). A' magyar *marha* = pecus, egyszersmind pénzt is tett, *arany marha*, *ezüst marha* annyi, mint arany, ezüst holmi. — Kérdés: az oroszbul mentek-e a' dolognevek az ugorokhoz, vagy ezekből jöttek-e az oroszokhoz? V. ö. Vogul föld és nép, 105. lapját.

lank-ta fedni, ruházni; *lap lankta* befedni, *lankip* és *langip* takarás; *lankipsa* fedés, napleáldozás; *tülis lankipsa* holdfogyatkozás.

langil tető, *langlet* tetők. *losaltasa lucl hot langil ohtija* állatték a' ház tetejére. 4, 5. — *símaltati hot langlet elta* hirdessétek a' háztetőkről. 10, 27. — *hod langil háztető*, *olagun langil hajó fedele*.

lankiša-ta rejtőzni. *vož an pusi lankišata rep ohtina lolman* a' város nem rejtőzhetik a' hegyen állván. 5, 14. — *lankišip* takaró; *lovü lankišip* ló takaró.

C. *langem*, *linkem* fedett.

langa-ta akarni. *langalem*, *sistema juva* akarom, tisztává légy. 8, 2.

langma-ta kezdeni kívánni. *usltijim jubina jugot lita langmas* böjtölése után megint enni kívánt. 4, 2.

C. *tangan* akarva, akart. Kv. *tanh-uhc* akarni. V. *tang-ungve*. Finn. *tah-t-oa*.

lankir váll, *lankret* vállak; *han lankir ho* királyi tanácsnok, a' király válla (mellett) ember.

C. *tenger* váll.

langsipsa reszkesés, ijedés.

langsald-ta rázni, *ogna langsaldta* fejet rázni; *langsaltipsa* rázás.

lant liszt, gabona, halszálkával vegyült liszt pép; árpa kása;

landi is, mert *lū landi* szárított halszáлка, télre; *lantije* lisztcske, pépecske.

lovi labidta lant zab — lóctető gabona.

torim lant manna.

lant har szántó föld, *lant har verta* szántani, *lant har veripsa* szántás.

lant verta kevi lisztet csináló kö; őrlő kö. — *li anta lant omidlet anta evidlet* ök se nem vetnek (gabonát ültetnek), se nem aratnak. 6, 26. — *seming lant* szemes liszt, dara; *novi seming lant* fehér szemes liszt = sáska. *lu levipazel us novi seming lant pa har voj mavü* ő eledele volt a' sáska és vadméz. 3, 4.

lant sem gabona, *lant pom* szalma. *akidl šomši lant semlal*, a *lant pom tutna labidl* gyűjti a' búza szemeit, de a' szalmát tűzben égeti. 3, 12.

lanting a' kinek, a' minek enni valója van; *lanting As, koling As* táplálós Obi, halas Obi.

C. tant gabona; *tant šeska* gabona madár — veréb.

lar sigér (maulbarsch).

laras, *laris* szekrény, iskátulja féle.

C. tares tető, fedél, *hot tares* sátor teteje.

larbi méreg, étető, csalét.

larbid-ta eloldani, kioldani, kifejteni; *jogos larbidta* megfejtteni, leoldani.

larbiptili-ta fejtegetni; *larbiptilipsa* fejtegetés.

lat kor. *tolta sagat jelsik pitmal latna kazalas* onnan tovább mentében láta. 4, 21.

Kv. *lat*.

lat'ala-ta, *latali-ta* számolni, külömböztetni, dönteni. — *latalipsa*, *latalapsa* számolás, döntés.

Kv. *latkat-uhv* egyezkedni?

lap be; *lap verta* betenni, bedugni, bekeríteni, *lap veripsa* fákkal bekerítés; *lap tugorta* bezáródni, *lap tuhripsa*, *tugripsa* bezáródás; *niulim lap tugripsa a'* sebnek összeforradása.

lap lap, *jod-lap*, *još-lap*? tenyér.

labid-ta étetni; *tutna labidta* étetni, tűzben emésztteni. *lant pom a n hurlata tutna labidl a'* szalmát nem alvó tűzben égeti. 3, 12 — *ezimna labidta* szoptatni, *iskina labidta* fázni; *laptipsa* étetés, fogyasztás.

labidlaji-ta étettetni, tápláltatni. *nen turum azenna liel labidla-jit a'* tí mennyei atyátok által tápláltatnak. 6, 26.

lapta-ta fogyasztani; *tutna laptata* égetni; *laptili-ta* fogyasztgatni.

lavema-ta enni (egyszerű cselekv.)

laptald-ta táplálni.

laptalsa-ta, *laptilsa-ta* táplálkozni, de evődni is, p. o. *iskaina laptilsata ho* fázó ember, hideg által evődő ember.

A' *lavid-ta* ige *a' le-ta*, *li-ta* igének tétetője.

C. *tiv*, *tév* = *le* = en-ni; *típt* = *lavid* = étet.

labindī lepke.

labit hét, 's a' hét (septem, septimana), *labit-mit* 7-dik.

labit hos jang vagy *labit moltas jang* 17.

labit jang 70.

labit hutmit hadl a' hét hatodik napja.

labit luntī hét-szám, hetenkint. *voj leta labit vaj* evő hét, *vajas hét*, böjt. — **C.** *tābet* 7.

lavil-ta örzeni, védeni, gondozni, legeltetni. — *hod lavilta ház-ör*, *lavilta ho* pásztor. *něng elta edl lavilta ho* te belőled jő ki őrző ember. 2, 6. — *mujšir justam lavilta pidleta* miféle jutalmat fogok kapni. 5, 46. — *lavilipsa* őrzés, vigyázás.

laviltot őrző. *lu liel laviltot liel uštal a'* maga lelkét megőrző azt elveszti. 10, 39.

lavilim jah őrzők, pásztorok. *lavilim jah hugolmaset* az örök elfutának. 8, 33.

lavilsa-ta örködni, őriztetni. *jelnašik li elta lavilsaset un purset pakit* távolabb ő tőlük őriztetik vala egy nagy disznó-nyáj. 8, 30.

lavilsaman őrizkedve. *lavilsaman ulat rogop jelli jastata jah elta* őrizkedve legyetek a' hamis prófétáktul. 7, 15.

lavilsapsa örködés.

lavirt, *lūirt* nehéz, teher; *lavirta verta* terhessé tenni; *lavirta jum ne* teherbe esett nő.

C. *tāgert*. **Kv.** *tarvūt*. **V.** *tarut* = teher.

lavid-ta szólni. *takilije lavidta* szidalmazni. *nen ojanget, hun ningilan arurna takilije lavidta pidlajitan* ti boldogok, ha ti sokféleképen szidalmaztatni, rágalmaztatni fogtok. 5, 11. — *ukim ja-zingna lavidta* csunyát, trágárságot beszélni.

Kv. *lav-uhv*, *lat-uhv* szólni, **V.** *lau-ungv*, *lāt-ungv*.

lavim szén; *lavmije* kis szén.

C. *lávum*.

lam ? *lam-ba* hasonló, féle. *levija izi tarmal, lu jorel lamba at us a'* szolgának bizony elég, ha ura félévé lett. 10, 25. — *li undrelna jevir lamba ullet* ő belsejökben farkas-félék. 7, 15.

lamba ho felebarát. *takilije likazatot lu lamba ho ohtija* hijába haragvó ő felebarátjára. 5, 22. — *lamba hojen ning ohtija nur tajl* felebarátod te ellened haragot tart. 5, 23.

le-ta, li-ta enni. *let-jašta* enni, inni, *let-jašta hot* ebédlőház. — *nen unltata hojen lel pa jašl aktipsa akišta jah pilna ti* tanítótok eszik és iszik a' vámszedőkkel. 9, 11. — *muj nen leta pa jašta pid-leta* mit ti enni és inni fogtok. 6, 25. — *tutna leta égni; ar leta* sokat enni; *lela* étlen; *levipsa* evés; *tutna levipsa* égés.

letot az evő, az étel. *lil letot kinža una an ull a'* lélek az ételnél nagyobb nemde? 6, 25. — *ar letot* sokat evő.

levim evén, *leviman* u. a. *jelemelna levim* lelkösmérete által evődvén. — *hanne-ho i nañ leviman an voll* az ember egyedül kenyeret evén nem él. 4, 4. — *levimot* étel; *levimot hon libina kavir-tipsa* az ételnek a' gyomorban főzése = emésztés.

levipas étel. *lu levipazel us* ő ételé vala. 3, 4. — *nañ mung mosta levipaseu miža mungeu* kenyerünket kellő ételünket add nekünk. 6, 11.

levindta fogyasztani.

Lásd: *labüd-ta, laptald-ta*. C. *tév-ta* enni. Kv. *te-hv*. V. *té-ngve*

leila-ta, leili-ta felvigyázni, ügyelni; *leilata, leiläta ho* felügyelő; *leilipsa* felügyelés.

V. o. *lavil-ta*.

leh nyom, *pant leh* ösvény, útnyom.

C. *lék* nyom (spur).

lekkar (or.) orvos. *tungtakodet an tajlet nuža lekkarna* egészségsek nem szükkölködnek orvos nélkül. 9, 12.

lel alacsony, *lel-kam* lapos, *lel-ta* szállani, reászállani. *lu leliš hop libija* ő reászállta a' hajóra. 8, 23.

V. *tel-kve* alacsonyka.

leld-ta és *lelta-ta* terhelni, *leltipsa* terhelés.

leni restség.

leni-ta heverni, restelkedni; *lenipsa* heverés.

leng, lung bálvány; — *lavilta torim leng (leni)* őrangyal.

C. *tonh* 1) bálvány, 2) csúd. V. *long, lang*.

lenkír, *lengir* egér; *un lengir* nagy egér, patkány, vakondok; *tohling lenkír* szárnyas egér, denevér.

C. *tenger*. V. *tünger*; *jüni tünger* patkány.

les-kam széles, tágas, nyúlt. — *viting ovet pa leskam juš tu let halta sorma* tágas ajtók és széles út visznek a' halálba. 7. 13.

leskamtilijä-ta szélesedni, terjedni; *leskamtilijäpsa* szélesedés, terjedés. Lásd *lel-kam* lapos.

lezála-ta, *lezał-ta* érni, lehető lenni, illeni, *lezałäpsa* érés, kellés.

ležamata, *ležam-ta* érni, illeni, kelleni.

ležad-ta kelletni, illeszteni, készíteni, *jilba ležadta* kijavítani; *velpas ulamna ležadta* fegyverruhába készíteni, fegyverezni; *pant luela pajla ležatat* az ösvényt tegyéték neki egyenessé. 3, 3.

ležatäpsa illesztés, készítés, rendezés.

ler gyökér.

mü ler földi gyökér, pázsit; *lering* gyökeres. *tajim juget ler hoža hojl a'* fejsze a' fák gyökerén fekszik. 3, 10. — C. *turt*; Kv. *tar*; V. *tar*.

ler, *lir* ismert, nyilván való; *lering* ismeretes; *lera-jita* nyilvánná lenni, *lera-jäpsa* nyilván-lét, *lera-päidta* nyilvánítani, fölfedezni.

lerama-ta látszani, nyilvánítani. *nem moltä an haniot, madot an leramäs* nincs semmi eltítkolva, a' mi nem nyilvánult. 10, 26. — *siršna lila leramlem: ma ningilan nem huntsi an ussalem* akkor nekik nyilvánítom (mondom): én titeket soha sem ismertelek. 7, 23. — *leramas, lu undrelna tajl jeming lil elta* ime, ő méhében visel szent lélektül. 1, 18.

leramd-ta, *leramta-ta* nyilvánítani, magyarázni, megfejtteni; *leramäpsa* magyarázat.

lert ismeretes, bizonyos; *lerta-jita* nyilvánná lenni, *lerta jäpsa* nyilvánná lét; *lerta päidta* nyilvánítani.

V. *tér-ungve* feltünni, feltetszeni?

lerma-ta fekünni, terülni.

lermäpsa ágy. *kila lermäpsajen vija* kelj föl, ágyadat vedd. *Lu kilis, lu lermäpsajel visle* ő felkele, ő ágyát vevé. 9, 6. 7.

lermad-ta fektetni, teríteni.

lermülta-ta és *lermild-ta* teríteni, álmod vetni, aljazni. *lermül-täpsa* terítés, aljazás.

lečid-ta (or.) gyógyítani, *lečitipsa* gyógyítás.

lep közel, *lepna* közelben. *sivšna lu hožu lep jogotset lu unl-tim jahlal* akkor ő hozzá közel menének ő tanítványai. 5, 1. — *Galilej šaras lep šostal sagat lu kažalas* a' galileai tengerhez léptekor látá ő. 4, 18. — *hanne pog an tajl taga, hoda kuš ogel lep ra-gildta* az ember fijának nincs helye, a' mellyhez akár a' fejét hozzá értetni. 8, 20.

leptald-ta térti, fértetni, *leptaltij-ta* u. a.

lepsa-ta térti, férti.

V. *láp-ing*, *láp-ungve* férti.

lepild-ta csalni, *lepildta ho* csaló, *lepiltipsa* csalás.

lepilsa-ta csalatkozni.

C. *tlapestem* csalt.

lebīn, *libīn*, p. o. *torim hot lebīn* előháza a' templomnak.

lebīs galy, ág; *vīna reh lebīs* szőlő fürt; *lebīs reh* boggyó-fürt. *lebsct*, *lepsct* galyak, *lepsije* kis galy, fürtöcske.

lepsing galyas, fürtös.

lebīt lágy, *lebīt sampā ho* lágy szívü ember.

lepta-jita lágyúlni.

leptamd-ta lágyítani, *leptamtij-ta* lágyítgatni.

C. *tēbet* lágy.

levī követ, szolgál; *levem* szolgál; *torim levet* angyalok. *torim levī olimna luēla kažasas* az isten követje álomban meglátszott neki. 1, 20. — *torim levet jogotset i luēla lužūstet* isten angyalai előjutának és neki szolgálának. 4, 11. — *levem olal ma hoža hoisman* szolgál van én nálam betegen. 8, 6.

levī a' Szoszvá-nak osztják neve. Vogulban *tajt*; a' Reguly-osztjában *leu* a' neve; *leu kudob* (kutep) ar, vogulul: *tajt kvätl eri* a' Szoszva közepéről való ének. Ez a' *leu* az osztják Szoszva, vogulul *man tajt* = kis Szoszva.

levīm, *levīman* evén, *levīpas* étel, lásd *le-ta* enni.

li-ta, *le-ta* enni. *lita langmas* enni akara. 4, 2.

li és *lij* fark, *lijla* farkatlan.

C. *teg*, *teuh* fark, V. *li*, *lij*, *lig*.

lij lapos fa tál, *lija verta* lapossá tenni, kiásni.

liji-ta kiásni.

C. *tēges* lapos.

li (lu ő) ök. *li anta lant omēdlet*, *anta evidlet* ök se nem vet-

nek, se nem aratnak. 6, 26. — *liel Vipleem voža kitmalna jastas* őket Bethlehem városába küldvén monda. 2, 8. — *jastas liela* monda nekik. 3, 7.

liirtap = *lavirtap* teher, nehézség.

liirtama-ta = *lavirtama-ta* nehezedni, terhersedni.

Lásd: *lavirt*.

lik harag. *hoj ningilana nomis mas hondta vanamim lik elta* ki adott nektek gondolatot (tanácsot) futni a' közeledő harag elől? 3, 7. — *lika-ita* haragunni; *lika paidta* haragítani, *lik verta* bosszantani.

liking haragos, gonosz. *likinga ula ning kuting hojen pilna* haragos légy a' te ellenségeddel. 5, 43.

likas-ta, *ligas-ta* haragunni, bosszankodni; *likazipsa* és *liga-zipsa* haraguvás, bosszuság, keserűség.

likamd-ta, *ligamd-ta* bosszantani.

lik, *likim*?

likim-ta történni, előtűnni; *likmipsa* történet, eset, történet helye, *an-likmipsa* ritkaság.

likma-ta történni, *likmapsa* történet, körülmény.

likmad-ta tehetni, valamit végrehajtani.

likša-ta történni, megესni; *likšipsa*.

likmijili-ta gyakran történni, történni szokni.

V. *likom* szerencse, *mänü likom* mi szerencse! — *likm-ungve* történni, sikerülni; *üt likmi* nem sikerül.

lil lélek. *jemäng lil* szent lélek. *lu undrelna tajl jemäng lil elta* ő méhében visel a' szent lélektül. 1, 18. — *Isus jemäng lilna tuvim us tal tagaja* Jézus a' szent lélek által vitetett volt a' pusztába. 4, 1. — *hanne-ho lil lavilta torim levü* az ember lelkét őrző anyal, ör-angyal.

liling lelkes; *lilba* lelkü.

lilta-ta elpárologtatni, elgőzölögtetni.

C. *tät* = *lil*, Kv. *lil*, V. *lil*.

lil-ta?

lild-ta zavarni, vegyíteni, *liltipsa* vegyítés, zavarás, *vir liltipsa* v. *kali liltipsa* vérfertőzés; — *liltipsala* vegyületlen.

lilsa-ta vegyülni, beleavatkozni; *potar kuta lilsata* beszédbe avatkozni, abban résztvenni.

liltili-ta vegyítgetni.

liltipta-ta zavarni, keverni; *nomisna liltiptata* valakit elméjében megzavarni, botránkoztatni.

lilla-ta megháborodni. *Irot han nomisna lillas* Heródes király lelkében megindult. 2, 3.

Kv. *telit-uhv* botránkoztatni, *telil-uhv* fogódzani, botránkozni; V. *tél* gond, *tél-ungve* keveredni, *télil-ungve* zavarodni, fogódzani, *télit-ungve* keverni.

lil-ta sírni; *lild-ta* siratni, sírni, *liltipsa* sírás, siratás. *kazalas jah liltipsana* látá a' népet sírásban. 9, 23.

C. *tel-ta* sírni.

ling gyenge; *lingamd-ta* gyengíteni, *lingamtipsa* gyengítés.

lis hurog, tör; *varas lis* szőr hurog.

lir, *ler* ismert, *lirla* ismeretlen, *liring* ismeretes.

lir-ta világos, látható lenni.

liramd-ta nyomozni, kitudni, bizonyítani; *liramtipsa* bizonyítás, kitudás.

li-ta, *le-ta* enni; *lita lidta* enni akarni, megéhezni.

lid-ta akarni, v. ö. *langa-ta* akarni. *samel lidta* igyekezni; *samna an lidta* nem igyekezni, mulasztani. *jim ver lidlem a anta jir* jó tettet akarok, de nem áldozatot. 9, 13. — *an lidl volijita* nem akar vigasztalódni. 2. 18. — *tam hota sitak volpas lidlu e' háznak* békét kívánunk. 10, 12. — *hodi lidleta a'* mint akarjátok. 7, 12.

litim kívánt, akart. *siršna nen litim sitak volpazen lu ohtija an jogodl* akkor a' ti kívánt békességtök ő reá nem jut. 10, 13.

litman akarván. *lu olinpela sijaldta an litman* ő végett híresztelni nem akarván. 1, 19.

leta lidlem ehetném; *leta lidtot* éhezö; *litipsa* akarás.

lit újj, ruha újja, *lit-sil* újj szele, szegélye; *litip* újjas.

V. *tajt* újj, újjas.

lib, *libi* edény, bél; *sola libi* só-tartó, *poskam libi* puska-cső, *ink mungta libi* víz lapát, *mortalata libi* mérő, mérceze, *tut tulata libi* lámpás, *libeng* belső.

libi elta belőlrül; *libina* ben. *man longillalam ningilan jink libina* én keresztellek titeket vízben. 3, 11.

libija belé. *akidl šomši lant semlal hozap libija* gyűjti a' búza szemeit a' csűrbe. 3, 12.

C. *tibe*, *tigbi* bel, belső.

libas szabad, *libaza* szabadon, *libaza edlta*, v. *eslta* szabadon ereszteti.

libit levél, viráglevél, virág; *nebek libit* könyvlevél; *libtet* (*liptet*) *sugodta* leveleket fosztani; *kardī libit* vas levél, lemez; — *ibitla* leveletlen; *libitpa* levelű, *un libitpa nebek* nagy levelű könyv; *lipting* leveles, lombos.

C. *lipet*, *libet*, Kv. *lupet*, V. *luopt* levél.

loj-ta függni; *lap lojta* betenni, *lojpsa* betevés, befügges.

lojma-ta egyszer függni, leereszkedni; *šansuh ohtija lojmata* letérdelni.

lojta, *lohta*, *lol-ta* állani; *lap lojta* elállani, *ulti lojta ho* által, előálló; *nohla lojta* felállani, *jellī lojta* előre állani.

lojbas, l. *libas* szabad, kötetlen.

lok, *loget* lilium. *vandati hara ulta loget ohtija* nézzetek a' mezőn lévő liliumokra. 6, 28.

lokel? *sem lokel* szempilla, szemhéja.

loh esont, *hon-loh* has esontja, oldalborda.

log hó fajt.

logi-ta kodácsolni, *logema-ta* egyszer kodácsol, *logemapsa* kodácsolás.

C. *luk*, *pegda luk* fekete fajt; *huj luk* kakas, *neng luk* jérce.

log öböl (bucht), tengeröböl.

C. *löh*, V. *loag*.

logis, *lugis* barát, *logset* barátok, *logsing* barátságos; *logsipsa* barátság.

C. *togos* barát.

logid-ta, *logid-ta* mosni; *logilta ne* mosóné; *logitiji-ta* mosogatni, *logitijipsa* mosogatás.

Kv. *lovt-uhv* mosni. V. *laut-ungve*.

logod-ta köszörülni, esztergályozni.

lohta-ta u. a., *lohtipsa* esztergályozás.

lohtila-ta, *lohtili-ta* köszörülgetni, *lohtilipsa* esztergályozás, köszörülgetés.

C. *toht-em* köszörült.

lola-ta olvadni, *lolipsa* olvadás.

lolpi ólom, ón, *loping* ólmos, *lopinga verta* megónozni.

C. *toppa* (nyilván = *tol-pa*) ólom; V. *tol-*, *tal-ungve* olvadni, *tolpa hatel* olvadó nap.

lol-ta 1) állani; *lolta jug paj bokor* (álló fa rakás), csalit. 2) méltó lenni. *na an lollem, ning ma hotema at longsen* én nem vagyok méltó, te én házaumba hogy bemenj. 8, 8. — *poget mola evel ma numbija tajtot manema an loll* fiját vagy leányát én nálamnál feljebbre tartó, én-reám nem méltó. 10, 37.

lolipsa állás, *lolipsala* szakadatlan.

lolimta-ta megállani. *lolimtas si taga ohina, hoda návirem us* megállta azon hely felett, a' hol a' gyermek vala. 2, 9. — *hus lolimtim kazalamma li amitset a'* csillag megállását látván ök örülének. 2, 10.

lolimd-ta megállítani.

V. *lul-ungve* állani, *lulimt-ungve* megállítani.

lolim-ta lopni, tolvajlani, tolvajló. *lolimta jah tolvajok. hoda lolimta jah jilta sagat hirman an longlet pa an lolimlet a'* hová a tolvajok alá ásván nem mennek bé és nem tolvajlanak. 6, 20. — *lolmipsa* lopás.

lolmah torkos borz.

C. *totmem* lopott, *totma* lopva, titkon; Kv. *tul-uhv* vinni, lopni, *tulp* vivő, lopó; *tulmeh* titkos, *tulment-uhv* lopni; V. *tulmah* tolvaj *tulmant-ungve* lopni.

lon húr, ér, ideg; *naras-jug lon* hegedű húrja, *kur hoza lon* ábszár kötő, inakból; *lon-keel in* zsineg, *lon sugat in*, idegczérna.

lonje erecske.

C. *ton*, finn. *suoni*.

lonis, *lonis*, *lunis* dér, zúz, hó; *seming lonis* jégeső, szemes hó, *potim lonis* fagyott hó; *lonis ravije-ta* havazni.

lonizing deres, zúzos, havas.

lonzak szappan; *lonza ita* hülni, lásd *lunza ita*.

C. *font* hó. Magyarban a' *lom* »pruina in arborum ramis congelata«, *lomos* »pruinosisus«, (finnben *lumi*) tartozik ide: ellemben a' *hó*, *hava* szó a' *tajt*-hoz való.

long bálvány, *longa pojksata ho* bálvány imádó.

C. *tonh* bálvány.

longa, ebben: *longa jogan* Irtis folyó.

C. *tangat* Irtis; *tangat-jah* Irtis melléki osztják.

lonh-ta, *long-ta* 1) bemenni. *hota longset, kazalaset návirem a'* házba bemenének, találák a' gyermeket. 2, 11. — *longipsa* bemenés; naplemente.

2) *pernaja longta* keresztelődni; *longim* keresztelődve; *longmal* keresztelődése. *hun Isus pernaja longmal jubina jink elta edis* minden Jézus a' keresztelődése után a' vízből kijött. 3, 16. — *pernaja longillalam* keresztellem a' sokat; *ma nüngilan pernaja longillalam jink libina* én titeteket keresztellek vízben. 3, 11.

longema-ta elérkezni; *longemipsa* érkezés.

longtiji-ta bémenni. *longtijat jermat ovetna* menjetek bé a' keskeny ajtókon. 7, 13. — *hoda lolimta jah longtijiilet a'* hová a' tolvajok bémennek. 6, 19.

longilta-ta bemenetni; *pernaja longiltata* keresztelni; *pernaja longiltim iki* keresztelő atya, keresztelő. *Ivan, torim pernaja longiltim iki* János, isteni keresztelő, vagy szent keresztelő. 3, 1.

longiltiji-ta bemenetni; *pernaja longiltijita* kereszteltetni. *lu elta pernaja longiltijiset Ordan joganna* ő tőle megkereszteltettek a' Jordán folyóban. 3, 6.

C. *tangam* bémelve, bément.

lonh-ta, *long-ta* hasadni, *longim jug* hasadt fa a' tüzelésre.

longid-ta hasítani, *longitipsa* hasítás.

C. *langadem* hasított.

longanzip csengettyű.

V. *longančup* és *lanšip* csengettyű.

lonš-ta, *loš-ta* állani.

lonšta-ta állítani, állatni.

lonsili-ta széllyel állani.

lonsimd-ta megállítani.

lonsan-ta felállani, *lonsanda-ta* felállatni.

loš-ta állani.

lošalta-ta és *lošlta-ta* állítani, állítgatni; *noh loštata* felállítani. *pa lošaltasa luel langil ohtija* és állítá őt a' tetőre. 4, 5.

C. *todem*, *todem* állva, állott; Kv. *tunč-uhv* és *tuč-uhv* állani; V. *tunš-ungve* és *tuš-ungve*.

losta-ta nedvesíteni; *jinkna lostata* vízzel meglocsolni.

lošta-ta és *lonšta-ta* jelenteni, tanítani; *lonsili-ta* oktatni; *lonsilipsa* oktatás, tanítás.

loš-ta belökni.

lozid-ta rént, lovat kifogni.

ložap, ebben: *jink talta ložap* szivattyú.

lor alacsony, sekély part; *lor vazi* egy kacsafaj, *lor lunt* egy lúd faj, talán alacsony lábaikról.

C. *tór* alacsony hely, lapos hely.

lord-ta beretválni, *lordta keži* beretva; *lordtipsa* beretválás.

lot gödör, *ink lot kút*, tócsa; *mû lot árok*; *hala lot sír*.

loting gödrös, *lotinga lirtu* által dűrni; *loting taga* gödrös hely, a' vadnak fekvő helye.

C. *lát* gödör.

lot folt, *lotipa* foltu, *novi lotipa* fehér foltu.

lotah, *lotih* folt, *novi lotah* sápadtság.

lothing foltos; *novi lothing* sápadt.

lotham-ta foltossá lenni, *novi lohamta* sápadni.

lothamd-ta foltossá tenni.

Kv. *lal* folt, *lalt* u. a. V. *lalit-ungv* foltozni, *lalt* folt.

lotema-ta megbotlani.

lot'ala-ta számolgatni, i. *latala-ta*.

lod-ta venni (emere), *lotipsa* vét, vétel.

C. *tudem* véve, vett.

lop-ta, *lob-ta* szólni.

lobijri-ta dadogni, sügni; *lobijripsa* dadogás, sügás.

Kv. *lav-uhv* mondani.

lobijri-ta viszketni, *lobijripsa* viszketés.

lobas, *labas* élés kamara, pajta; *han lobas* koronai magtár; *lant tinita lobas* lisztes bolt, lisztet áruló bolt, *noga tinita lobas* mé-szárszék.

C. *tupas* (magazin).

lobis törölő, ruha, vászon rongy; *jelbi lobis* elökötő, *lovri lankta lobis* ló fedő, takaró, *vesh potlang lobis* homlok kötő.

lopsing darabos, rongyos, szalagos.

lopsah lapos; *lopsah nah* lepény; *lopsah vanzi* lapos levelű fű, bojtortján; *viting lopsah* tág laposság, lapos föld.

lovi ló, *lovet* lovak; *har lovi mén*, *ne lovi kancza*, *hapti lovi* herélt ló, *šas lovi* háttas ló; *lovi šavita ho* lovász. — *pa mu lovi hozarip voj* idegen föld lova-féle állat = teve. 3, 4. — *lovet longta hot* ló-ól; *hurri lovi* vad ló; *lovi labidta lant zab*; *loving* lovas.

C. *tau*, V. *lu*.

lovat nagyság, magasság, termet, élet hossza. *mu lovat környék*, egész ország. *Isus jangas Halilej mu lovatna* Jézus megfor-

dúla egész Galileában. 4, 23. — *li etmelna síjalset lu olímpela si mu lovatna* ők kimenvén elhíresztelének felőle azon egész föld környékén. 9, 31.

hulim tal lovat három tél (év) hossza.

lovat vorna jum ho meglett ember; *un lovat nagy* termet, *aj lovat* kis termet, *aj lovadot* kis termetü.

lovating temérdek, felséges.

lovatelna egész terjedelmében.

lovil-ta evezni, *lovilta ho* evező ember.

C. *táp* evező. V. *tuop* evező és hálnak úszó szárnya, innen *majl tuop* mell-szárny, előszárny, és elő evező; *sis tuop* hát-szárny, és hátulsó evező; *sis perne tuop* kormány (hátat forgató evező).

lomird-ta, *lomirté*-ta ránczolni, *lomirtípsa* ráncz, *lomirtípsa-ing* ránczos.

lomirsata ránczolódni.

lomid-ta, *lumid*-ta öltetni, felöltetni.

lomí-ta tévedni, *lomípsa* tévedés.

lomid-ta tévesztetni, *lomtípsa* tévesztés.

lomtíla-ta tévedezni.

lomtípsa-ta tévedni.

C. *tébem* tévedt, *tébettem* tévesztett; Kv. *tepl-ahv* tévedni.

lu ő, *luel* őt, *luela* neki.

lín ők (kettős sz.).

li ők (több. sz.). — *lu lu murel šavijil li kreklal elta* ő ő népét megőrzi ő bűneitül. 1, 21. — *siri antom hun lín jega volta pit-sangen* előbb mintsem ők (ketten) együtt élni kezdettek. 1, 18.

lu csont, *og lú* agy, koponya; *hul lú* hal száлка; *još serkep; lú könyök, kur sугos lú* lábszár; *lankir lopsah lú* vall lapoczka; *pungil lú* oldal borda; *šansuh lú* térd kalács; *šaš lú* hát gerincz. V. ő. *loh* (lou, luu, lú).

lâng, luung csontos.

C. *teu, tlouh* csont. Kv. *lušem, V. lu* és *lušm*.

luj újj; *un luj* nagy újj, hüvelyk újj; *jontista luj* varró újj, mutató újj? *luj kar* gyűszű.

C. *tuj* újj; V. *tule*.

lujt gyűrű.

C. *tujit*; V. *tule nur*.

luj-ta csöröggni mint a' szarka.

luk, *lok* nyírfajd.

lukit, *log* öböl.

lukema-ta, *lukemä-ta* lökni; *libija lukemita* belélökni, dugni.

lugol-ta, *luhli-ta* rágni, kérödzeni.

luhlili-ta rágesálni.

luhlema-ta egyszer rágni.

C. *tohtem* rágott, rágva, megköszörülve. Tehát a' déli osztjában *tohtem* rágott és köszörült: az éjszakiban *lugolta*, *luhlita* rágni, 's *logodta* köszörülni.

lugis, *logis* barát, *lugset* társak. *hun ragija ulleta nen lugislan pilna* ha nyájasok vagytok ti barátjaitokkal. 5, 47.

C. *togos* barát.

lugup = *lubih* meritő edény.

C. *togop* meritő háló (eishamen).

lul-na? *nem moltä antom hanatimot, madot lulna jelba an edis* semmi sincs elrejtve, a' mi nyilvánosságra megint nem jö. 10, 26.

lulgep horgos pózna a' halak kergetésére.

lung, *long*, *leng* bálvány. *al vera ningena lunget* ne csinálj magadnak bálványokat.

lung nyár; *tal-lung* tél-nyár = esztendő; *i tal lungpa* egy éves; *lung kudip tilis* nyár-közép hó = julius.

C. *tung* nyár; Kv. *tujmah*, V. *tuj* nyár.

lunk szeg, száalka. *muj ning vandlen lamba hojen semna ulta lunk ohtija* mit nécesz te a' felebarátod szemében lévő száalkára? 7, 3.

lunk senkta szegezni, ékelni; *jourtim lunk* csavaró szeg, csavar; *naras lonet talta lunk* hegedű szeg; *lunkije* szegecske.

lunkta-ta és *lunkil-ta* szegezni; *lunktipsa* szegezés.

Kv. *lig* száalka, szeg, *liht-ungve* szegezni; V. *lig*, *lij* szeg; — *tenk*, *leh* (a' *Pelimi vogulban*).

lungid-ta öltözni, lásd *lumid-ta*; *lungidta sah* öltözet, *lungitsa-ta* öltözködni, takarózni. — *hun ning libina ulta novi turmana lungitsal* ha a' te benned lévő világosság sötétbe takarózik. 7, 3.

lungtipa-ta öltöztetni, ékesíteni.

lungid-ta olvasni, számolni; *lungtim* olvasva, számolva. *nen hoza i og-ubitan izagat lungtimet* ti nálatok a' fejetek hajszálai is meg vannak mind olvasva. 10, 30. — *lungtipsa* olvasás, szám.

lungilta-ta számítani, fizetni.

C. *tungdem* olvasva, olvasott.

lunza-ita hűlni, *luñzid-ta* hűteni; *luñziti-ji-ta* u. a. lásd *lonis*, *lonis* dér.

lunt lúd; *aj lunt* kis lúd (anser bernida); *as lunt* Obi lúd, *lor lunt* parti lúd, alacson partokon tartzkodó? alacsony lábu?
lunting ludas.

C. *tunt*, V. *lunt*.

luntü, *lundü*, úgy látszik, egy *a' lundta*, vagy *lungta*, szám, szóval, tehát: *tal-luntü* évenként, *tülis luntü* havonként. De többnyire *i* = egy, szó előzi meg *a'* szerkezetet, így:

i-hadt-lundü (egy-nap-szám) naponként.

i-labüt-lundü (egy-hét-szám) hetenként, hét számra.

i-taga-lundü (egy-hely-szám) mindenütt.

i-tal-lundü (egy-tél-szám) évenként, tél, vagy év számra.

i-mesta-lundü u. a. mi *i-taga-lundü*.

lund-ta számolni, *luntüpsa* számolás. V. ö. *lungid-ta* olvasni, számolni.

lužba (or.) szolgálat, *la' lužba* hadi szolgálat; *lušbana pidta* szolgálatba lépni.

lužid-ta szolgálni. *nem hojat an pusl lužidta kad jora* senki sem szolgálhat két úrnak. 6, 24. — *lužitüpsa* szolgálat, *torma lužitüpsa* istennek való szolgálat.

lurim vékony kötel *a'* halászatra.

lud-ta, *lod ta* venni; *ludta ho* vevő.

lup lapát, evező lapát; *lup verta ho* evező, evező-csináló.

lubih = *lugup* merítő edény.

lumzema-ta hűlni, lásd *luñza-ita*.

lumid-ta öltetni, öltő; *lumidta sah* öltő ruha. *el lumidta sah kinza una an ull?* *a'* test az öltő ruhánál nagyobb nem-e? 6, 25.

lumütsa-ta öltözni. *anta elen olünpela al šugasat, mujna lumütsata* se testeitek felül ne aggódjatok, mivel öltözni. 6, 25.

lumütlü-ji-ta öltözködni. *Solomon han izagat ulta sielna siđi an lumütlü-ji-s* Salomon király minden való dicsőségében nem öltözködött úgy. 6, 29.

lumtüpd-ta öltöztetni. *harna ulta pom torim hodi lumtüptal a'* mezőn való füvet isten úgy öltözteti. 6, 30.

L'

lak-ta folyani, *lakipsa* folyás; *vërna lakipsa vér has* = *kalina lakipsa* is. V. ö. *lak*-ta pökni.

lal' öl; *alta jug lal'* építő fa öl, *tut jug lal'* tüzi fa öl. V. ö. *lal*.

lal' ellenség, had. *lal'-jah* hadi nép, katonák. *manema pitim lal'-jah tajlem* nekem (szót) fogadó hadi népem van. 8, 9. — *lal ho* katona, *loveng lal' ho* lovas katona.

lal'ing hadas, ellenséges, sereg.

lalista vívni, csatázni; *lalista ho* katona, *lalipsa* csata.

Kv. *lal'* ellen, *lal'h* ellenébe, *lalt'* ellen; V. *läl'* ellen; *näng kumlä katel lalt' lül'en* te minek állasz a' nap ellen?

lald-ta lehelni, *nol sungna lalta* az orr szögibe lehelni = sügni; *lalt'ipsa* lehelés.

lalt'imd-ta valamit meglehelni.

V. ö. *lald*-ta lélekzeni.

labit 7, és a' hét; *labit og hadl* hétfő. V. ö. *labit*.

lavid-ta gyalázni, káromolni, szidni. *lu torim lavidl' ö* istent káromolja. 9, 3.

lavidtot szidó. *jim jazing jastat nängilan lavidtotet olinpela* jó beszédet mondjatok a' benneteket szidókra. 5, 44. — *lavit'ipsa* veszekedés, *lavit'ipsaing potar* szidalmazó beszéd.

V. *laut-ungve* szidni; *lauti äm nobelom* szid (reám), *harag-szik* reám.

lavid-ta mosni, *lavidta jug* mosó sulyok.

lavema-ta egyszer mosni.

Kv. *lovt-uhv* mosni. V. *laut-ungve*.

lamka húzó szíj.

leh nyom, l. *leh* és *lek*.

lelta-ta megrakni, terhelni; *lelt'ipsa* megrakás, terhelés, lásd *leltata*.

logid-ta mosni. *näng uza pidten iršna näng venžen logita te* bőjtölésedkor te képedet mosd meg. 6, 17. — *logidta* ne mosóné.

logitiji-ta mosogatni.

logitij'ipsa mosogatás. — V. ö. *lavidta* mosni.

lol-ta állani, méltó lenni. V. ö. *lolta*.

lola-ta olvadni; *lolpi* ólom, *lolpi nol* golyó. V. ö. *lola*-ta.

lon (or.) len. C. *tong*.

lortsa-ta beretválkozni. V. ö. *lordta*.

lohamtípsa sápadtság. V. ö. *lotah* stb.

lopsah lapos, *an lopsah* tál. V. ö. *lopsah*.

lugol-ta rágni, *luhtípsa* rágás. V. ö. *lugolta*.

lubid-ta (or.) szeretni, *lubitípsa* szeretés.

N.

naj, *naj* tűz, nap; *naj edta pelak* kelet; *najing* napos.

C. *naj* tűz, nap. V. *náj* tűz, fény.

najtsa-ta reményleni, *najtsípsa* remény, *najtsípsaing* reményes, *najtsípsinga verta* reményt gerjeszteni; *najtsípla*, *najtípsala* reménytelen, hirtelen. Talán a' *najt* bővülő, jövendő, szótól való, mellyből V. *najt-ungve* bővülni, jövendőlni, Kv. *najtehl-uhv* jövendőlni; tehát *najtsata* reménykedni, magát a' jövendővel biztatni.

nak tag. *jima ningená jil*, *hun nín naklan elta i nak at ušl* neked jobb lesz, ha te tagjaidbul egy vesz el. 5, 30. — *hun naklan elta i mada nak at ušl* ha te tagjaidbul egy valamely tag elvesz. 5, 29.

V. *nák* iz, tag, *nák-lu* csukló.

nag, *naj* nap, napfény. *nagem*, *nagen*, *nagel* napom, -od, -ja. *lu pardl lu nagla ellita adim i jim hanne-hojat ohtina* ő parancsol ő napjának feltámadni rossz és jó emberekre. 5, 45.

nahsema-ta tüsszenteni, *nahsemapsa* tüsszentés.

C. *nahtes*-ta tüsszenteni.

nal nyél, *honza nal* pipaszár.

C. *nütl* nyél. V. *näl*.

nank veres fenyü. C. *nánk*. V. *nánk*, *nang*.

nar és *narüt* csupasz, lásd *nár*; *narta verta* csupasszá tenni, *penket narta verta* fogat mutatni, vicсорítani.

C. *nara*, V. *nar*, Kv. *nar* csupasz.

naras, *naris* játék, *naras jug* hegedü féle.

narisla-ta játszani, muzsikálni; *narislata ho* zenész, muzsikus.

C. *nâres* játék, *nâres juh* hegedü féle, *nâres*-ta muzsikálni.

narep a' hó leporolására való bot.

V. *nârep* poroló bot.

navir-*ta* ugranni, futni.

*navri*psa futás, ugrás.

navirma-*ta*, *navirima*-*ta* hanyatt ugranni, vetődni. *roman puris pakit izagat navirmas rep elta sarasa mindjart a' disznó falka mind hanyatt ugrék a' hegyrül a' tengerbe.* 8, 32.

noh navirmata felugranni.

navirmapsa ugrás.

navirmilta ugrálni.

navrila-*ta* ugrálni.

C. *naur*-*ta* ugranni.

namik lágy; *namking* lágyas, *namking taja* lágyas hely.

namkamd-*ta* lágyítani.

C. *namak* gyenge, laza.

nambir por, szemét, semmire kellő. *si vož elta kim etmanna nen kur-pad'lana harim nambir hol parkatat a' városbul kimenvén ti a' lábszáraitokra ragadt port rázzátok* le. 10, 14. — *nambra sevirta* kívágni, *nambra senkta* kibonyolítani.

nambring szemetes, piszkos.

ne nő; *ho ne* feleség; *rahta ne* rokon nő. *rahta ne pa ho ne mola evi panna al jurcija* rokon nővel és férjes nővel vagy leánnyal *ne* paráznalkodjál. 5, 27. — *ezimna labidta ne* szoptató nő; *ne kalang* rén tehén; *samba voj ne coeur dame*; *puppa voj ne carreau dame*; *nenije* kis nő.

C. *ne* és *neng* nő; Kv. *ne*; V. *nê*.

nel, *nil* négy; *nelna*, *nelna* négyen, négyen; *nel sungpa* négyszögű, *nel kurpa* négy lábú.

nel hos jang tizennégy.

nel jang negyven.

nelmit 4-dik; *nel hos jangmit* 14-dik.

C. *neda*, *neta* 4; Kv. *nile*; V. *nile*.

nel-*ta* nyelni, *nelipsa* nyelés, mohó éh; *neling* nyelős, falánk.

C. *netlem* nyelt.

nelah ebben: *nelah pun* ebször, pih.

nelik hering faj, kis hal.

V. *näläk*.

nen tik. *nen veskaten* tí igazságtok. 5, 20. — *nen olinpela*

magatok felől. *al nomisati nen olinpela jastaman ne gondoljatok*, magatok felől mondván. 3, 9.

než mégis; tagadó mondatban: nem is. *torim než tam kevet elta edltal evi-pog Avrama* isten még a' kövekből is támaszt gyermekeket Ábrahámnak. — *ma než an tijilem lu sopeklal allijita* nem is vagyok méltó ő saruit hordozni. 3, 11. — *sud-sir elta než i hanžipsa pos mola i šurtipsa an manl sidž hun a'* törvényből még egy írásjegy vagy egy vonás sem megyen el addig. 5, 18.

V. *nes* hijába, csak.

neš tompa.

nešlta-ta tompítani, *nešlčipsa* tompítás.

nešmči-ta tompulni, *nešmčild-ta* tompítani, *nešmčiltčipsa* tompítás.

C. *neš* tompa, *nešmem* tompúlt, *nešmettem* tompított.

neži horog, *nežid-ta* horgot vetni.

ner-ta kenni, festeni, mázolni; *olčpna nerta* befesteni; *novi vohna nerta* megezüstözni; *nerčp* festék.

nerša-ta dörzsölődni; *neršlči-ta* veszekedésre hajlani.

V. *nčrep*, *nčrp* festék.

nerema-ta fosztani, rabolni; *neremčpsa* fosztás.

C. *neremem* fosztva, fosztott.

neriči-ta tenni, cselekedni, bánni valamivel, vesződni; *pogatura neričita* úriasan, zabolátlanul cselekedni; *katkuta*, vagy *parohna n.* dühösködni. — *hodi lidleta, hanne-hojet nen pilna at neričilet, siršna nen izidž neričat li panna a'* hogy akarjátok, az emberek tí veletek hogy tegyenek, tehát tik is úgy tegyetek ő velek. 7, 12.

nebek, *nepek* könyv, levél; *rud-nebek* nemzetség könyve; *kadna manta nebek* váló levél, elbocsátó levél. 5, 31. — *eviltata n.* hiteltető írás, felhatalmazás; *untičijlta n.* tanító könyv; *arčjita n.* énekes könyv; *im ačkol n.* evangelium, *imengen hojngen kadna manta n.* nőt-férjet elvásztó levél; *han nebek ukáz*, *hanšta n.* író papir; *još pos n. v. jos n.* nyugtatóvány; *jastandta n.* szerződés, írott jegy, *jurčidta n.* kérő levél, *lungtasta n.* számadás.

nem jasčngat n. szókönyv; *pos n.* bélyeg papir, *pos nepket* per-írományok; *posčng n.* nyugtatóvány, *pant n.* útlevél, *pamtčldta n.* parancs; *pojčšata n.* imádságos könyv.

nebekčng könyves, tudós, *nebekčng jah* tudósok.

C. *nebek*, *nčpek* papir; *Kv. nepek* könyv, papir.

nem nem; *nem urna* semmi módon.

nem hojat senki. *nem hojat an pusl lužidta kad jora* senki nem szolgálhat két úrnak. 6, 24. — *nem hojata al jasta* senkinek ne szólj. 8, 4. — *nem hoda* semmikor.

nem hunti és *nem huntsi* soha. *ma ningılan nem huntsi an usalam* én benneteket soha nem ismertelek.

nem tagana sehol.

nem molti semmi. *nem molti antom hañatimot* semmi nincs elrejtve. 10, 26. — *lu už nem moltija an patimda pidl az* már semmire nem fog érni. 5, 13. — *ning nem moltina aja an ulle* te semmiben kisebb nem vagy. 2, 6.

nem-molti-kem se mennyi.

V. *nem*; *nem-kat* senki, *nem-kotl* sehonnán, *nem-mät* (*ne-mät*) semmi.

nem név. *nem ponta* nevet tenni, adni. *nem lueta ponlen Isus* Jézus nevet add neki. 1, 21. — *nem mata* nevet adni; *nem sagat hojta* névszerint híni, nevezni.

puš nem? *obras nem?* *nemba* nevü. *Nazaret nemba voš* Nazaret nevü város. *holup nemba voj galamb* nevü állat, 10, 16.

nemüd-ta nevezni, *nemü-ta* is, *nemüpsa* nevezés.

nemütsa-ta neveződni. *hoting kužaj nemütsa kulet kañaza a'* háza neveztetik ördögök fejedelmének. 10, 25. *lu Nazarea nemütsal* ő Nazarenusnak neveztetik. 2, 23.

nemütsatot neveztetett. *tüis Isus Hristos nemütsatot* született a' Jézus Krisztusnak neveztetett. 1, 16.

neman mert, névszerint? *li neman kašla horaz vilet li ohtel* ők mert szomorú képet vesznek magokra. 6, 16.

C. *nem* név; Kv. *nam*; V. *nem*.

nü-ta nézni, *an nitot* nem látható, titkos, *nüla* látszik, látható. *pojksema ning torim azena, madot an nüla* imádkozzáll mennyei atyádhoz, a' ki nem látható. 6, 6. — *nün torim azenna at usla, madot an nüla, pa nün azen, si an nitot vandtot, sem vanman ningena mal* te mennyei atyád által tudatik, a' mi titkos, 's te atyád, az a' titkost látó, szem látomást adja meg neked. 6, 18.

nüli-ta nézegetni, *nülipša* nézés; *an-nülipša* nem látás, *sem an-nülipša* vakság.

nil nyolcz, *nülmüt* 8-dik; *nül hos* 18; *nül sot* 80 és 800; *nül sot pela hulim* 83; *nül sot nül* 808.

C. *nít, nída* 8, *nídamet* 8-dik; *nít hás* 18; *nít söt* 80 és 800.
Kv. *nol-lov*, V. *nól-lu*.

nīng te; *nīng nimen* te nőd. *nīngen* téged, *nīngena* neked, *nīngilan* titeket. *ma nīngilan pernaja longillalam* én benneteket megkereszteltek. 3, 11. — *nen ojanget, hun nīngilan návrijita pidlajitan* tí boldogok, ha tük sértettetni fogtok. 5, 11.

nīngilana nektek. *hoj nīngilana nomis mas* ki adott nektek tanácsot. 3, 7.

C. *neng* te és tí; Kv. *nag* te, *nan* tí; V. *nāng* te, *nān* tí.

nīnk nyü, *nīnk voj* nyü. *hoda anta nīnk voj anta samī volla an verl* hol se a' nyü se a' penész nem emészt. 6, 19.

C. *nīnk* nyü; V. *nīng*, *nīngve*.

nīnktahne légy. V. *nīmsér* égva pók.

nīži, l. *nēži* horog, *nīži kard* a' horog vasa.

nīžili-ta horgászni.

nīžing a' hal teje; *nīžing pohlet?*

V. *nīsīn* hal teje; *nīsīning kul* = *kum kul* tejes hal.

nīšla-ta nyúlni.

nīšla-ta nyújtani; *nīžipti-ta* u. a. *nīžiptipsa* nyújtás.

nir lábbeli, csizma; *nir kuš* lábbeli; *sah nir ruha*; *sugaing nir* bőrös láda.

C. *nir* csizma.

nir vessző, pózna; *sojpp tagirdta nir* szárító állás a' hálókra. *niršiki* vesszőcske, poznácska.

C. *nerem* vessző. V. *nir* vessző, *nir sau* bokor.

nirimd-ta elvenni, fosztani, l. *nerema-ta*.

C. *neremem* fosztott; V. *nirmt-ungve* elrántani, fosztani.

nīp teher, vihető batyu, tárisznya; *nīpije* tarisznyácska.

nībīt, *nūbīt* tartósság; *nībītla*, *nūbītla* nem tartós, *hū nībītla* hosszú tartás nélkül.

nīm al, éjszak; *nīm vot* al szél, éjszakai szél.

nīm mū alföld = Sziberia; *nīm hola-vot* éjszak-keleti szél; *nīm kev olta vot* éjszak-nyugati szél. — *nīmīs* alá felé.

nīmīl, *nīmlet* havon járó bocskorok, szőrös réntalppal.

nīmīr kerek.

no (or.) de. *no lu jastas sit ohtija* de ő monda arra. 4, 4.

nog, *noh* fel, *noh ismūta* felismerni, megtudni. *olīm elta noh*

rakinmalna veris sidi álombul felserkenvén tön úgy. 1, 24. — *si ne noh kilis i luela lužits a'* nő felkele 's neki szolgálta. 8, 15.

nogil, nohla fel, nohla pela felfelé.

nogis fel felé.

C. *noh, nok* fel; Kv. *noh* és *nonh* fel; V. *nong* fel, *nongo* felé.

noh-ta sántítani, *nogili-ta* sántikálni, *nagisa-ta* heverés által megmerevülni.

noh-ta nevetni, *nohti ho* nevető ember.

C. *niah* nevetés, *nagam* nevetett, nevetve.

nogor toboz; *nogor jah* sziberiai czedrus, *nogor sem* czedrus mogyoró.

C. *nagar* czedrus mogyoró. V. *när* mogyoró.

nor, *nir* pözna, gyertyatartó. *asveša put jilbija an omisla, no nor ohtiža a'* gyertya fazék alá nem tétetik, de gyertyatartóra. 5, 15. — *nor juh* pözna, a' mellyhez a' *vožim*, vészhaló, alsó végít kötik; *nor laket* gyűrük a' pözna két végén.

V. *nert* és *nerteh* gyertya.

nor gerenda.

nori fali oldaldeszka a' szánban és jurtában.

norit hidas, patka, a' mellyen hálnak.

norim és *norom* híd, szárító pajta, tehát hidlás; *norom sogol* és *torim lojta norim* szentség tartó; *hojta norim* vaczok, háló hely, ágy.

nord-ta hidalni, fával burkolni, kövezni, *nortipsa* csinált út, kövezés; *jink ulti nortipsa* vizen által való hidlás, híd.

C. *nart* híd; Kv. *nor* gerenda; V. *nor* gerenda, többesben *nort*; *kvol nor* ház fala; *nor-ungve* leterülni, *nort-ungve* teríteni; *nortkat-ungve* leterülni, p. o. *iu jole pates, jole ti nortkates a'* fa lesett, leterült.

nor gyűrű, *nor-juh* gyűrűvel való pözna, fa, a' mellyhez a' vészhalónak (*vožim*) két végét kötik; *nor-laket* gyűrük azon pözna két végén; — *lujt nor* újjak gyűrűje.

norìng gyűrűs, *pal norìng* fülczimpa.

nobtald-ta elvitorlázni (*nubit, nobit, nibit* tartósság, meszsesség ?)

novi fejjér, világos, világosság. *nìng an puslen než i ubit novija mujpa pitiža verta* te nem vagy képes csak egy hajszálat is fejjérré vagy feketévé tenni. 5, 36. — *turmanna omišta hanne-hojet.*

un novî turum katalaset sötétben ülô emberek nagy mennyei vilá-gosságot láttak. 4, 16.

novî semîng lant (fehér szemes fû) sáska. *lu levîpasel us novî semîng lant pa har voj mavî* ô étele volt sáska és pusztai állatnak méze. 3, 4.

novî ubît feje haj, *novî ubîtpa* feje haju; *novî jînk požíh libîna* tojás feje; *novî nerîp* feje festék; *novî sem lah* feje szem golyó, feje ség a' szemben; *novî voh* ezüst, *novî vohna verta* ezüstözni; *novîja jis* világosodott; *novîja verta* fényesíteni, feje riteni.

C. *nova, novî, nogî* feje, *nova rok, roh* feje róka, *canis* lagopus.

nom-ta gondolni, emlékezni; *nomît* emlékezet, *ma nomtemna* emlékezetemre, a' mennyire emlékezem.

nomîs elme, gondolat, *nomsem, nomsen, nomsel* elmém, -éd, -éje *nomîsna* illas elmében megháborodott. — *krek verta nomîsna* gondolatban bünt tenni. 5, 28. — *hoj nîngîlana nomîs mas* ki adott nektek tanácsot? 3, 7. — *li nomsel usman jastas* ô gondolatjokat tudván, monda. 9, 4.

jîm nomîs könyörület, jó tetszés. *jîm nomîs kerta nung ohtîna* jót tégy (könyörülj) mi rajtunk. 9, 27. — *madot hoza izagat ulta ma jîm nomsem* a' kinél minden én tetszésem. — *adîm nomîs* gonoszság.

nomsa vîta eszébe venni, *nomîs verta* = *nomîs mata* tanácsot adni.

nomîsla esztelen, *nomîsla jah sidî verlet* esztelenek tesznek így; *nomîslapsa* esztelenség.

nomîlma-ta gondolni, emlékezni. *hun lu nomîlmas sit* midôn ô gondolja vala azt. 1, 20. — *hun nîng jîren tulen, pa nomîlmalen* ha te áldozatodat viszed és megemlékezel. 5, 23.

nomîlmata-ta, *nomîlmad*-ta emlékeztetni; *nomîlmatîpsa* emlékeztetés.

nomîs-ta gondolni, képzelni. *al nomîsat, ma jogotsem sud-sîr pasagat verta* ne gondoljátok, én jöttem a' törvényt mássá tenni. 5, 17. — *al nomîsati nen olînpela jastaman* ne gondoljátok magatokban mondván. 3, 9. — *li nomîslet, li ar potrelna hullajît* ôk gondolják, ô sok beszédjük miatt hallgattatnak meg. 6, 7. — *muj vorna admas samlanna nomîsleta* miért gondoltok rosszat szíveitekben. 9, 4.

nomisip képzelet, gondolat, *nomisipsa* és *nomsipsa* képzelés, *nomisipsaing* képzelgős.

nomisil-ta képzelni, *nomisling* képzelt.

C. *nom-ta*, *num-ta* emlékezni; *namas* ész, emlékezet, *namseng* eszes, okos, *namas-ta* emlékezni, gondolkodni. V. *namt*, *nomt* ész, emlékezet, *namting*, *nomteng* okos; *names-*, *nomes-ungve* gondolni; *nom-ungve* emlékezni. Kv. *numt* elme, gondolat; *nums-ahv* gondolni, emlékezni; *numelmat-uhv* gondolni, emlékezni.

nomi, *numi* felső, *nomilta* felülről.

nomna rén, *har nomna bika*, *hopti nomna* ökör.

nomsira egy éves rén üsző.

nuj posztó, *nujing* posztós. — C. *nuj*, V. *nuj*.

nuh-ta pedzeni (a' halról), vágni (a' madárról).

C. *noh-ta* vágni, elkapni (a' madárról); Kv. *nahv-uhv* ebben: *toulen ujt johtem tavame nahvsanel a'* szárnyasok jövéen azt elkapdásák. Mát. 13, 4.

nuža (or.) szükség. *nen torim azen usl, nujsir nuža tajleta ti* mennyei atyátok tudja, miféle szükségtek van. 6, 8. — *nen turum azen usl nen aradtel nužalan olinpela ti* mennyei atyátok tud a' ti minden szücségeitekrül. 6, 32. — *nužaing* szegényes, *nužas* szegényül.

nur harag. *lamba hojen ning ohtija nur tajl* felebarátod elened haragot tart. 5, 23. — *nuripsa* bosszúság, *nuripsaing* bosszús. *nuring* haragos, gonosz. *nuring ho* ellenség. *imasa soraja ning nuring hojen panna* egyezkedjél ki előbb te ellenségeddel. 5, 25.

nuring voj gonosz állat, kígyó. *nuring voj elta tiiimodet* kígyó fajzatjai. 3, 7.

nurd-ta boszúlni. *nurtis-ta* büvölni.

nur vékony botocska, a' mellyre halat szúrnak, hogy megfagyjon; *asveša nur* gyertyatartó. l. *nor*.

nur, *nor* 1) gyűrű, abroncs; *nuring* gyűrűs, abroncsos, *nuring put* katlan. *laket ohtina ulta nurt kerdta* kereket megvasalni. 2) tengely.

V. *nur* gyűrű, *tule nur* újj gyűrűje, *nuring* gyűrűs.

nubit, *nibit* életkor, tartósság, örökké valóság. *nubtem*, *nubten*, *nubtel* országom stb.

turum nubit mennyország. *at jogodl ning turum nubten* jöj-jön te mennyországod. 6, 10.

turum nubta an lonhleta a' mennyországba nem mentek
be. 5, 20.

nubting tartós, örökké való. *i nubting* egy koru; *nubitla* nem tartós.

Kv. *niuv* nagyság.

num fel; *num hot* felház; *num holejt* délkelet, *num kevi* dél-nyugat; *num tuj* felső tö, csúcs, *num pelak* déli oldal, *num taga* felső hely, oltár, *num vot* felszél, déli szél; *rep num* hegy felseje, háta. *numin* fent, *numilta* felülről.

numbi felé, felső, felette. *numbi ševinga jis* felette csendessé lett. 8, 26. — *hun nen veškaten numbija an pidl ha a'* ti igazságtok felsőbbé nem lesz. 5, 20. — *unltijilta ho untata hojel nambija an ull, levü lu jorel numbija an ull a'* tanítvány a' tanítójánál nem feljebb való, a' szolgálja ő uránál nem feljebb való. 10, 24.

C. *num*, *nom* fel, *num vot* felszél, déli szél, *numen*, *nomen* fenn.

Kv. *num*, V. *num*, *numen*, *numel* fel, fenn, felől, *numi* felső.

N.

nah-ta nevetni. *nahset lu ohtel* nevettek ő rajta. 9, 24.

nahim nevetve, *nahming* nevetéses.

nahipsa kijátszás, megcsalás. *kažalas nahipsa lu ohtina mudra jah elta* látá a' maga kijátszását a' bölcsek által. 2, 16.

nahal-ta és *nahil-ta* gúnyolni, kaczagni.

nahmilti-ta gúnyolni, *nahmiltipsa* gúnyolás.

C. *nah*, *nâh* nevetés.

nahsim kopoltyú, l. *nohsim*.

C. *nahsem*, *nansem*; V. *nahsem*.

nali kanál, *nalina jaista* kanalozni, kanállal inni.

C. *nala*, V. *nali*, *nalujem* kanalozok.

nalim nyelv, *tut nalim* láng, *tut nalimna edta* lángot vetni.

nalimla nyelvetlen, néma, *nalimlaot a'* néma. *nalimlaot potardta pits a'* néma beszélleni kezdé. 9, 33.

nalmap nyelvü, *adim nalmap* rossz nyelvü, *joura nalmap* görbe nyelvü, dadogó.

C. *hadam*, *hadem* nyelv. **Kv.** *nilm*; V. *nelm*, *nilm*.

nañ kenyér. *jasta, tam kevet naña at versalet* mondd, e' kövek kenyérré hogy legyenek. 4, 3. — *nañ mung* kenyérünk. 6, 11.

nañ verta ho kenyérsütő; *tutüng nañ* lángon sült kenyér, lángos; *mavüng n.* mézes kalács; *put padi n.* lepény; *torim nañet* kenyér az úr vacsoránál.

nañing kenyeres.

C. *nañ*, Kv. *nañ*, V. *nañ*.

ñar nedves, nyír. C. *ñarom* mocsár, V. *ñar, nár* vad vize föld, *nañeng* nyirkos.

ñar kopasz, csupasz, lásd *nar*; *nar-uh, nar og* kopasz fej, *nar kurba* meztláb.

nar-ta, narü-ta kopaszodni, *nar oga jita* kopaszfejüvé lenni, *nar longüta* lemeztelenedni.

natüpsa vigyázat, *natüpsaüng* vigyázó, előrelátó.

nañsa-ta kimélni, szabadúlni, könnyörülni. *ojanget madet hanneho nañsalet, si jukana tiel nañsala* boldogok, a' kik a' felebaráton könnyörülnek, azért rajtok is könnyörülnek. 5, 7.

nañsing könnyü, *nañsingašik* könnyebbé. *Sodom pa Gomor vožeta si vož kiñza nañsingašik jil* Sodom és Gomorra városoknak e' városnál könnyebbé lesz. 10, 15.

C. *nod-ta*, Kv. *not-uhv* segíteni, lásd *nod-ta*.

navir hab, tajték; *navirna edta* habozni, tajtékezni.

navirsa-ta habozni, tajtékozni.

C. *naiver, néver* tajték.

navirem gyermek. *purijat navirem olinpela* tudakozzatok a' gyermek felül. 2, 8. — *hoda navirem us a' hol a' gyermek volt.*

ho navirem férfi gyermek. *kitas velta ho naviremet* küldte megölni a' férfi gyermekeket. 2, 16.

aj navirem pora gyermekkor; *navirem tajta* szülni, *navirem verta* nemzeni; — *naviremüng* méhben viselő.

C. *naurem, neurem* ifjú, fiatal, *aj naurem* gyermek. Kv. *naur* fiatal, csikó; V. *naurem* gyermek.

navrjü-ta 1) megbeszélni, alkudozni; *navrjüpsa* alkuvás. 2) rágalmazni. *nen ojanget, hun nünqilan navrjüta pidlajitan ti* boldogok, ha ti rágalmaztatni fogtok. 5, 11.

navrjüta-ho rágalmazó; *torim navrjüta* istent káromolni *navrjütöt* káromló.

navrjüti-ta megbeszélgetni.

namik puha, lágy; *namka* barátságosan.
namkamd-ta puhítani, lágyítani. Lásd *namik*.

C. *namak* gyenge, laza.

nīlim seb, *nīlmīng* sebesült, sebes. l. *nulim*.

nóhsim, *nahsim* kopoltyu; *hul nóhsim* hal kopoltyu.

nóga test, hús; *nīng nógajen* te tested. 5, 29. — *sorim nóga* és *hala nóga* halott, holt tetemek; *sem nóga* szemhéj, *penk nóga* foghús, inyhús; *nóga anpardta hadl* húst tiltó nap, böjtnap; *nóga leta hadl* húst evő nap, nem böjt nap. *nógaing* húsos, kövér; *nógala* sovány, *nógala ita* v. *pidta* soványodni.

C. *nóga*, *nógo* hús. Kv. *noul*, *novl* hús, test. V. *naul* hús.

nógal-ta, *nóhla-ta* mozdulni; *i pelka nóhlata* félre lépni.

nógald-ta mozgatni, feléreztetni; *ogna nógaldta* fejet rázni; *nógaltípsa* mozgatás, felézés; *nógaltíp* hinta, böcsü.

nógalsá-ta inogni.

nógalla-ta, *nógalli-ta* ide-oda mozogni.

nógaltma-ta megindulni.

C. *nógod-ta* mozdulni, inogni, *nóhtim* inogva, *nógattem* mozgatva, hintáztatva. Kv. *nov-uhv* indulni, mozogni, *noult-ahv* mozgatni.

nógol alacsony.

nógol-ta utána menni, nyomozni, üldözni; *jolta nógolta* utólérni, üldözni.

Kv. *noultaht-uhv* utána menni, következni. V. *naul* nyom, *naul-ungve* követni, üldözni, *naulkat-ungve* u. a.

nógos nyuszt.

C. *nógos*, V. *nóhs* nyuszt.

nógor-ta, *nóhri-ta* faragni, gyalulni; *nóhrep* faragó kés, gyalu. *nógord-ta*, *nógard-ta* gyalulni.

C. *nógrem*, *nóhrem* faragott, gyalult.

nógom-ta futni.

nól orr, fok, hegy; *siski nól* madár orr, *šajput nól* sárkány. *nólíp* orru, *un nólíp* nagy orru.

C. *not*, *nat* orr. Kv. *nól*, *nól-šam* orr-szem, arcz. V. *nal* orr, hegy.

nól nyíl, *kardi nól* vashegyü nyíl; *nólíje* nyílacska, szeg

C. *not*, *natl* nyíl; V. *nál*, *nál nül* nyíl nyele, *nál kër* nyíl vasa
 = *kardi nól*.

nóliji-ta nyalni, *nólijipsa* nyalás.

nólid-ta nyalni; *nólití-ta* nyaldosni.

C. *nádl-ta* és *nádaj-ta*; az utóbbi reflexiv alak.

nól-ta hámozni? hámlani? — *nolta kev* malom kő.

nold-ta, *nolta-ta* őrleni; *nóltíltá* őrlegetni, *nóltíltípsa* őrlés.

nóltá-ta szét őrlődni.

nólim-ta, *nólimd-ta* szőrt eresztetni, vedleni.

C. *notem* fosztott; V. *nuj-ungve* nyúzni, (lappul: *nuollat*, *nuollet* vetkezni.

nónmíld-ta nevelni, *nónmíltípsa* nevelés.

nóngil geny, *nongling* genyes, *nonglípsa* genyedés.

nóngílsata genyesedni.

nózi-ta kenni, *nozípsa* kenés.

nózíd-ta kenni. *níng ogen nozíta* te fejedet kend meg. 6, 17.

— *sel vohna* (*novi vohna*) *nózídta* megezüstőzni; *nózítípsa* kenés.

nóžitípsa meghintés; *vírna nóžitípsa* vérrel meghintése az áldozati állatnak. V. ö. *nózi-ta*.

nórsi paj bokor, cserje.

nórd-ta nyomni, sajtolni, *nórdta jug* széna nyomó fa; *nórtípsa* lenyomás.

nórtíltí-ta nyomogatni; *nórtíltípsa* nyomogatás.

C. *nórd-ta*, *nórod-ta* nyomni.

nód-ta, *nóti-ta* segíteni, reményleni, hozzá tenni. *lap nódta* előre lépni; *nótipsa* segítség, reménylés, előre lépés, hozzáadás.

nótilí-ta segítgetni. V. ö. *nátípsa* és *najtsata*.

C. *nódt-ta*, Kv. *nót-uhv* segíteni.

nómín, *nomning* kényes, gyengéd

nómínlí-ta kényeszetni, puhítani.

núki bőr; *núki antíp* bőr öv. *antíptíjílás* *núki antípná* övedzik vala bőr övvel 3, 4. — *núkíng* bőros.

Jegyzet. Finnben *nahka*, esztben *nahk*. *Nogata* egy régi orosz pénz, a' hajdani eszteknel is *nagata*.

núgol-ta, *núhlí-ta* üldözni, *jolta-nuhlíta*; *núhlípsa* üldözés.

núgod-ta hajtani. V. o. *nógol-ta*.

núgum-ta és *núgomta* felelni; (nógumím), *núgamman* felelvén. *sotník jogós nógamman luela jastas* a' százados visszafelelvén, monda neki. 8, 8.

nukma-ta felelni. *Isus sit ohtija nukmas luela* Jézus arra felele neki. 3, 15.

nugmili-ta leányt kérni, *nugmilipsa* leánykérés.

nul ebben *nul-velipsa* sebütés, verekedés.

nulim seb, *nulmäng* sebes, sebesült, *nulmänga verta* sebesíteni. *nulimd-ta* és *nulmild-ta* sebzeni.

C. **núlem** seb; de van *nul-ved-ta* is, verekedni, mi azonos a' *nul-vel-ta-val*; V. *nulem*, *nulm*, (V. Pelim. *nali* seb), *nulmäng* sebes, sebzett.

nuld-ta reáeskünni, átkozni. *volla al nulta* soha ne esküdjél. 6, 34.

rohpa nultot hamis esküvő.

nultipsa eskü, esküvés. *nultipsajen pasagat al vera, no sidi vera, hodi nultsen torim jezalt* esküdet mássá ne tedd, hanem úgy tegyél, a' mint megesküdtél isten előtt. 5, 33. — *nultipsa elta manta* esküt törni.

nultsa-ta esküdözni, összeesküdni. Kv. *nul* eskü, *nul aš* eskü, *nul-uhv* és *nult-uhv* eskünni.

nurim mocsár, *nurmäng* mocsáros.

C. *norom*.

nürsa-ta lesütni, *il nürsa-ta* (szemet) lesütni.

núvel-ta verekedni; *núvelta ho* verekedő. Lásd: *nul-velipsa* (*nul-vel-ta*).

nümür kerek, *nümür podalije* kerek csomócska, golyócska.

nümürot kerek valami; *nümürotije* kerekecske. Lásd: *nümür*.

S.

sajk, *sajt* józan, éber, eszes.

sajkal-ta ébredni, józanodni.

sajkad-ta, *sajgad-ta* felkölteni, ébreszteni, vidítani.

sajgim-ta ébredni.

C. *sáu*, *sáven* éber, V. *sajk*, *sajkal*-, *sajkel-ungve* ébredni; *sajket-ungve* ébreszteni, *sajhtál* (*sajktál*) bolond.

sajla-ta védelmezni, *sajlapsa* védelmezés. V. *saj* csendes?

sajna (or.) megett.

sajt, *sajk* józan, éber, derült, vig. V. *sajt* és *sajk*. Kv. *sajt* eszmélet, ész.

sajt, *sajit* szerint = *sagat*.

sajma kölcsön, *sajmaja mata* kölcsön adni, *sajmaja vita* kölcsön venni.

sajmata kölcsönözni; *sajmapsa* kölcsönzés.

Kv. *saj* ajándék?

sak gyöngy. Kv. *sak* gyöngy; V. *säk* serét.

sakar (or.) czukor.

saklat (or.) zálog. *saklada ponta* zálogba vetni, *saklat vita* zálogot venni.

sah csuklyás bőr ruha, mind férfinak, mind nőnek; *langista* saj ágytakaró; *sah-kušgnen* ruházat.

C. *sah*; V. *sau* bőr.

sahsi kövérség, *sahsing* és *sahsang* kövér.

C. *sahse* kövérség, faggyú, *mít-sahse*, *mís-sahse* vaj (tehén zsir); *sahseng* kövér. P. v. *saj-vuaj* = vaj.

sagat 1) szerint, ként. *pora sagat, mada mulra jah elta purvjis* az idő szerint, melyet a' bölcsesektől megtudott. 2, 16. — *torim justipsa sagat* isten mondása szerint. — *hodì sagat* miként.

2) ért. *kad siski tinisalet i aj sel roh sagat* két veréb vétetik egy kis ezüst pénzen. 10, 29.

3) kor. *Habilej saras lep šostal sagat lu kazalas a'* Galileai tengerpartján mentekor látá ő. 4, 18. — *kad semla lu jubina jitel sagat uriset* két vak ő utána jöttekor kiálta. 9, 27.

jolta sagat után, toltá sagat onnan, jiltá sagat alatt, alá stb. hun Isus toltá sagat jis midőn Jézus onnan jött. 9, 27. — *tolta sagat jelšik pitmal latna kazalas* onnan távolabb esvén-kor látá. 4, 21. — *jolta sagat šužemimna* utána lépven. 9, 20. — *hoda lolimta jah jiltá sagat hirman longtjilet a'* hol a' tolvajok aláásván bemennek. 6, 19.

izagat (*i-sagat* egyként, egyszerint) mind, lásd *izagat*.

pa-sagat másszerint, más. *pasagat verta* másszerint tenni, megváltoztatni. *ma antom pasagat verta jogotsem no sidet tarmadta* én nem megváltoztatni, hanem teljesíteni jöttem azokat. 5, 17.

C. *tet sagat* innen, *tem sagat* így, *hot sagat* hogyan.

sajit (annyi mint *sagat*) miatt. *hoj kadna manl lu imel panna*

anta pa ho panna krek vermel sajít a' ki elválík feleségétül nem más férfival bün tevése miatt. 5, 32.

sagilti, ebben: *sagilti paj* bokor, csalit.

V. *sau* p. o. *iu sau* fa sűrűje, *uir sau* bokor, vessző bokor.

san fa gomba. C. *sâna*, *saneh* nyirfa gomba.

sanhra prémzés, posztóból és bőrből.

sar szóró (lapát). *sar lu jozelna* szóró lapát ő keziben. 3, 12.

— *nañ omüdta sar* sütő lapát; *kardî sar* ásó.

sar de. *moj-pori ohtîna ultodet tîstalet muj, muj moža li pilna veng-ho?* *sar jogodlet hadlet stb.* a' lakadalomban levők búsúlnak-e, míg velek a' völegény? de jönnek napok. 9, 15.

saran szirjån, V. *särån*, *säreng*.

A' szirjånnek az éjszaki Ural és Ob tartományainak kereskedői hajdanban, sőt az újabb időben is; azért a' vogulok és osztjákok a' külföldit *saran*-nak nevezik. Így a' lazacz az osztjákoknál *saran hul* (szirjån hal), mert a' lazacz kerüli az Obot, azt tehát a' szirjån folyókból, Pecsorából, Dvinából, lehet csak kapni; — *saran ong* szirjån szurok, bizonyosan finomabb szurok, mint a' bel-földi. A' voguloknál is *särån âni* szirjån edény, mi *jangetim âni* (fazekas keréken csinált edény); *särån káp* szirjån sajka; *särån tulilp* szirjån tréfa.

saras, *saras* tenger; *halim saras* holt tenger.

sastrak (or.) reggeli, *sastrakajdta* reggelizni.

sadis-ta kötni, foltozni. *sojp sadista inivp* háló foltozó tü. —

C. *sadem* folt.

sabil nyak.

hating sabil (hattyumyak), egy 10—12 rézhúru zeneszerszám, hattyú nyakkal.

sabling, sapling nyakas.

C. *sâbet, sâpet* nyak; V. *sip* nyak, *sip-lu* nyakszirt.

savep erkölcsü, szokásu, *adim savep* rossz természetü; lásd: *sovi* szokás.

V. *sau* nóta, melódia, különösen: *éri sau* az ének nótája; *tan sau* zenedarab.

savina szarka. C. *seuh, sauneng*.

sam szív. *si ho si ne pilna lu samelna krek vers* az az ember avval a' nővel ő szivében bünt tett. 5, 28. — *namik sam* lágy szív *jim sam* irgalom; *jug sam* fa-bél, *aj sam* gyávaság.

sam̄ng szíves, *sam̄nga tajta* szeretni. *azel mola ankel ma num-bija sam̄nga tajtot manema an loll* az atyját vagy anyját én nálamnál jobban szerető, nem méltó reám. 10, 37. — *sam̄nga verta* bátorítani.

vina pela sam̄ng borszerető.

sampa szívű; *leb̄it sampa* könnyelmű, *namik sampa* lágy szívű; *aj sampa* gyáva.

sam̄psa hajlandóság.

samaša-ta szívesen tenni; *samašapsa* kedv, hajlandóság.

C. *sem*; Kv. *šim*, V. *sim* szív.

sam̄i rozstda, penész. *hoda n̄ink vojna pa sam̄ina volla verla* a' hol a' nyű (moly) és rozstda által semmivé tétetik. 6, 19.

sam̄ij̄i-ta rozsdásodni; *sam̄ij̄im* rozsdásodott.

Kv. *simil* rozstda. Mát. 6, 19. V. *sim*, *simel*.

se az, l. *si*; *sega* azután, arra, *selta* onnan.

sej homok. *madot lu hotel om̄its sej oht̄ina* a' ki ő házát homokra ültette. — *sej hul* karsu ponty (elritze).

sej̄ing homokos.

V. *sej* homok.

seḡi-ta ringani, lógni; *seḡip* hinta, böleső.

seḡiša-ta ringatózni.

sela, *sela* puskapor, *selāing* puskaporos.

C. *sita*, *sitla* puskapor.

sel fejr, *sel voh* ezüst. *panna al vijat anta sorni voh, anta sel voh* vele (magatokkal) ne vegyetek se arany pénzt, se ezüst pénzt. 10, 9.

selta onnan (*tolta, jolta*), lásd *se, sega. sit hoza* ulat *selta edtan* moža annál legyetek onnan kimenéstekig. 10, 11.

selu jajgatás, *sel̄ipsa* zokogás. *s̄i Ramna sasl holl̄ipsa i sel̄ipsa pa šenk numbi selu* szó hallik Rámában, sírás és zokogás és nagyon hangos jajgatás. 2, 18.

selema-ta sírni kezdeni, vinyogni.

C. *šel-ta* sírni.

sel̄id-ta és *selta-ta* vetni, dobni.

sel̄itand-ta vetődni, magát vetni.

selma-ta vetni, dobni.

sen, *seneg* serke.

C. *sēna*, *senneh*.

sen̄i (or.) előház, pitvar, szín.

Kv. sen. Mát. 17, 4.

senis pondró, nyü; *senis-hir* nyüfészek (madensack).

senid-ta becsülni, árát meghatározni.

senitüpsa becsülés.

senk-ta verni, kopogni. *li pojksata hotlalna nüngilan senkta pidlet* ő imádkozó házaikban fognak benneteket verni. 10, 17. — *ova senkat, i nüngilana puslet* az ajtó kopogjatok, 's nyitnak nektek. 7, 7.

nambra senkta porrá törni, *ra'ija s.* összetörni, *seš pungil s.* pofon ütni, *još padina s.* tapsolni, *voh s.* pénzt verni, *lankir s.* vállat ütni, *jun kuretna s.* kirúgni, hátulsó lábakkal ütni; — *senkep* ütő, *senkipsa* ütés.

senkil-ta és *senkili*-ta ütögetni; *jega senkili*-ta összeverni.

senkand-ta csapni, megcsapni, *senkandtot* csapó; *senktantüpsa* csata.

senkansá-ta verődni, verekedni, *senkansata ho* verekedő; *pungla senkansata* elvergődni, szabadúlni.

C. *sengem*, *senkim* ütve.

senš, ezekben: *sagolet senš*, *handi s.*, *ńorsi s.* nádfélék.

ser négy élű gerenda; *ulti ser* általgerenda; *ovi ser* ajtó fél, küszöb.

C. *serak* fal, V. *sir* rúd, szarú fa.

sera talán ugyanaz, mi *ser*; *seraing lup* kormánylapát. V. ö. *sar* lapát.

serasla-ta alkudozni, kereskedni; *serastüpsa* kereskedés.

seri-ta égni, *serim* égés, égve; *serijüpsa* égés, *sam serijüpsa* szív-égés, bú, szomorkodás.

serüli-ta gyakran égni.

serüd-ta égetni.

V. *šar-ungve* égni, főlni, *šarum nauul* tűznél sült hal; *šarit-ungve* égetni; — *šer-ungve* is égni.

serim-ta csudálkozni, kétségbeesni, ijedni.

serimlem csudálkozom; *serimim* csudálkozás, csudálkozva. *noh serimman* fel, elcsudálkozván. *jah noh serimman potarset* a' nép elcsudálkozván monda. 8, 2⁷.

serimta-ta, *serimd*-ta csudálkozni, ijedni. *sit hulimna Isus serimtas* ezt hallván csudálkozék Jézus. 8, 10. — *serimtüpsa* csudálkozás.

serkema-ta csikorogni.

serkemapsa fogcsikorgás.

serd-ta és *serta-ta* büvölni, jósolni; *serdta ho* büvölő, jós.

servili-ta büvölgetni, babonázni, *servilipsa* babonázás. Lásd: *kel-ta*, mi obdorszki osztják, *serd-ta* berezovi osztják.

serma *païd-ta* (tűzzel) kiirtani, elpusztítani, lásd *seri-ta*, *serim* égni, égés.

sermat kantár, fék; *sermat-kol* gyeplő.

V. *šermüt* a' ló kantára.

ses ebben: *kardī ses* vas tör, rókafogó vas.

C. *sese* csapda a' vad fogására.

ses tisztelet. C. *teštem* rendezett.

seda ott. *seda nomilmalen* ott megemlékezel. 5, 23. — *seda adim vir manipsana imi* ott rossz vérfolyásban (való) asszony. 9, 20. — Lásd: *se*, *sega*, *setta*.

sep (tör.) zseb; *sepïng* a' kinek zsebe van. V. *šep*, *šïp*.

sevi szövet, fonadék, hajfonadék; *sevi kel* szalag a' fonadékban.

sevi-ta fonni; *kel sevitá ho* kötélverő; *sevipša* szövés, fonás.

sevili-ta fonogatni.

C. *seu* fonat, *sevem*, *sevgem* fonott; Kv. *sagem* fonott, *sag-uhv* fonni; V. *säg-ungve* szőni, fonni.

sevis a' sajkának hátulja, *sevis lup* kormányzó lapát, *sevis olagun hoža* u. a.

C. *sêves* sajka fara.

sevîr-ta vágni; *sevîrla* vágatik. *jil sevîrla pa tuta jutla* elvágatik és tűzbe vettetik. 3, 10. — *jug sevîrla pa tuta judla* a' fa elvágatik és tűzbe vettetik. 7, 14.

sevîrand-ta vágni és vágó. *sevîrandta keži* vágó kés, kard. *ma jogotsem sevîrandta keži tuta* én jöttem kardot hozni. 10, 34.

pum sevîrta fűvet kaszálni, *tut-jug sevîrta ho* tűzi fa vágó; *sevîrta kardī* kasza; *sevipša* vágás, vigályítás.

sevirma-ta vágni kezdeni.

sem szem, *jink sem* víz csepp, *sugom sem*, *pun sem* háló szem; *hulim sem* három szem a' kártyában, *nogor sem* dió, mogyoró; *lant sem* gabona szem, *lant isim sem* korpa, *isim semet* polyva, talán inkább liszt-szemek; *sem utsing* jelen való, személyes; *alim* (?) *naï sem* kenyér morzsa; — *semat* szem előtt, előtt, *torim semat* isten

előtt; *hurjjet nen jim veren verta hojet semit* őrizkedjétek a' ti jó te-
teiteket tenni az emberek előtt. 6, 1. — *lep semna vantot* rövidlító.

sema pidt szembe esni, születni. *Isus sema pits* Jézus szüle-
tett. — *jilba sema pitim hin* új született király. 2, 2. — *sema pitim*
mü születés helye.

lu lant sem päilta havel sistantl ő gabona-cséplő szérűjét
tisztítja. 3, 12.

sem pelak félszemü, *semije* szemecske; *seming* szemes; *i se-
mning* egy szemü; *sempa* szemü, *i sempa* egy szemü, *joura sempa*
kancsal szemü; — *novi seming lant* fejjérszemes szalma = sáska. —
lu levipazel us novi seming lant pa har voj mavü ő étele volt sáska
és pusztai állatnak méze. 3, 4.

semla (több. *semlet*) szemetlen, vak. *kad semlu uviset két* vak
üvöltött. 9, 27. — *siršna šužemaset lu hoža si semlet* akkor közele-
dének ő hozzá a' vakok. 9, 28.

C. *sēm*, Kv. *šam*, V. *sem*.

seman *hadl* tilis septemberhó.

si (or. *se*) ím. *si, evi undrelna vil* ime, egy leány méhében
visel. 6, 23.

si, (*sit*) ez, az. *Isus Hristos tšipsa si horasna us J. Kr.* szüle-
tése e' módon volt. 1, 18. — *ma si én* az (vagyok), magam.

si arat anyyi, *si unat* olly nagy, *si huvat* olly hosszú, *si kem*
anyyi, *si kem ara* annál több, *si kut* a' közben, majd; *si vorna* azért,
si vonda addig.

si-mis ollyan. *ull muj nen kutenna simis ho van-e* ti köztetek
ollyan ember? 7, 9. — *hoda nen simis jeming tažen ull, toda i nen*
samen ulta pidl a' hol a' ti ollyan szent kincsetek van, ott a' ti szí-
vetek is fog lenni. 6, 21.

si mort anyyi, annyira. *senk un votas, si mort hop humbetna*
temta pidsa igen nagyon elszelesedett (nagy szél támadt), úgy hogy
a' hajó a' habokban merülni kezdett. 8, 24.

sit (*si*) az. *sit izagat mijisál* az mind megadatik. 6, 33. —
sit hulman Irod nomšna tillas azt hallván Heródes, elméjében meg-
háborodék. 2, 3. — *ojanget sidet, madot lilel sagat koňara vollet*
boldogok azok, a' kik lelkök szerint szegények. 5, 3.

sidi úgy; *sidi-ke* tehát. *sidi aradtel rudet* így minden nemzet-
ségek. 1, 17. — *Osip veris sidü, lodü torim levü pardis* József tön
úgy, a' mint az Isten követe parancsolta. 1, 24.

sī és *sij* szó, hang, hír, dicsőség; *siem, sien siel* hírem stb.

sī Ramna šasl szó hallik Rámában. 2, 18. — *sī mans sit olīnpela izagat si mū lakka* híre ment a' felől mind az országban. 9, 26. — *než i Solomon han izagat ulta sielna ulmen sidī an lungūlijis* még Salomon király is minden való dicsőségében levén, így nem öltözködött. 6, 29.

pal-sij hallás; *tur sij* emberi hang; *sij eslta* híre terjedni; *sij verta* lármázni; *sijjng* hangos; *i tur sijjnga* egyhangulag.

sijla hangtalan, siket, *tur sijla-ita* elrekedni, *tur sijla-jum* elrekedt.

silaš csendesen, hallgatva; *silaš jita* elhallgatni.

sijald-ta és *sijalti-ta* híresztelni, hirdetni, dicsérni. *lu olīnpela sijaldta an litman* ő felőle híresztelni nem akarván. 1, 19. — *li at sijallet nen torim azen sit vorna* ők hogy dicsérjék azért a' ti isten atyátokat. 5, 16. — *li etmelna sijalset lu olīnpela si mū lovatna* ők kimenvén híreszteltek a' felül azon föld környékein. 9, 31. — *sijal-tipsa* híresztelés.

sijas-ta hangzani, lármázni.

sijema-ta megszólalni.

similtata, sijmiltata-ta hirdetni, prédikálni. *similtata pits tal Judej mīna* prédikálni kezdte a pusztá Judeai földön. 3, 1. — *holiš jogodleta similtat justaman: turum nubit vanamas a' hová juttok*, hirdessétek mondván: a' mennyország elközeledett. 10, 7. — *sijmiltipsa* hirdetés.

similtipsa dicsőség. *nīng hoza ull turum nubit i veī i similtipsa nubit huvat, jena* nálad van a' mennyország és hatalom és dicsőség örökké amen. 6, 13.

C. *sej* szó, hang; Kv. *suj*, V. *sij*, *suj*.

sij-ta rothadni, genyesedni.

sijm rothadt, *sijjpsa* rothadás, genyedség; *sijlita* savanyodni, rothadni.

V. *sāj* genyedség, *sāj-ungve* rothadni.

sijis sas, *sijising* sasos.

C. *sīves* halászó sas (fischadler).

sijī-ta fordulni, *sijjpsa* fordulás.

sijī-ta forogni.

sijisa-ta fordulni.

sijit tapló. C. *čēget*, *čiget*.

sĭk vastag jég.

sĭkĭjak fecske. C. *čegajem*.

sĭh ezekben: *sĭh velta* agyon ütni, *sĭh joudta* agyon löni, *sĭh evĭdta* agyon vágni. Lásd: *sah*.

sĭl szél; *mú sĭl* föld széle, part; *lit sĭl* újj széle, karkötő. *hanĭmtas lu sahlal sĭl hoža* érinte ő ruhájának széléhez.

sĭling széles, és szélen való.

sĭltĭli-ta felfejteni, felvágni, *sĭltĭlĭpsa* felfejtés.

V. *sĭl* szél, oldal.

silovat (or.) bűn. *silovat ĭim verta* magát kimenteni; *silovat ĭim verĭpsa* kimentés; *silovat ĭim vohta* u. a.

sĭng jug szilfa; *tos ĭuh* is.

sĭngĭm hegy, *sĭngmĭng* hegyes.

V. *šank* görbeség, *šangung* púpos.

sĭs félbeszakadás, köz; *sĭ sis* az alatt, a' közben, *sĭs ohtĭja* arra, a' közre; *sĭzĭng* ebben: *van sĭzĭng* rövid tartásu.

V. *sis*, *ti sis* az alatt, *tal sis* tél alatt, tél közben.

sĭški veréb. *kad sĭški tĭnĭšalet i aj voh sagat* két veréb megvétetik egy kis pénzért. 10, 29.

arnalĭm sĭški pacsirta; *hot langĭl sĭški* ház fedelén lakó veréb; *hongra sĭški* rigó.

C. *tant šeska* veréb.

sĭstep vakaró kés.

sĭstam tiszta; *langalem, sĭstama ĭuva* akarom, tisztává légy.

8, 3.

sĭstam samba tiszta szívü, *sĭstam sambot* a' tiszta szívü. *oĭanget sĭstam sambodet* boldogok a' tiszta szívüek. 5, 8.

sĭstamla tisztátalan.

sĭstama-ta tisztúlni.

sĭstam-ta u. a. és tisztítani. *lu elta pernaĭja longĭltĭĭjĭset* Ordan *joganna li kreklal sĭstamman* ő tőle megkeresztelkedtek a' Jordan folyóban, bűneiket tisztítván (megbánván). 3, 6. — *lu lant sem pĭdĭta harel sĭstaml* ő gabonaszem csépelő szerűjét megtisztítja. 3, 12.

sĭstamd-ta tisztítani. *hĭningodet sĭstamtat* belpoklosokat tisztítanak. 10, 8. — *sĭstamteĭp* tisztító; *penk sĭstamteĭp* fog tisztító.

sĭstamĭĭji-ta tisztúlni. — *lu ĭzi kurĭmna sĭstamĭĭjis* muž *elta* ő azon pillanatban megtisztúlt betegségétül. 8, 3.

sĭs'al-ta tisztúlni.

Kv. *lišt-uhv* tisztítani, *lištilaht-uhv* tisztítani.

A' **Kv.** tanúság szerint *sist* (*lišt*) igetöt kell fölvenni, mellynek származéka *sistep*, *sistam*. Azt a' töt lehet-e az orosz *чистъ*-tel összekapcsolni, a' miből lesz *чистить* tisztítani, *чистый* tiszta stb. nem tudom. A' szirjában *söstöm* tiszta (*šudašs* *söstöm* *sölömajas* = *ojanget* *sistam* *sambodet*. Máté 5, 8.), azonos az osztják *sistam*-mal. A' permiben is *söstöm* = *sistam* tiszta, *söstömt-ni* és *söstömtñi* = *sistam-d-ta* tisztítani. Viszontag a' votjákban *suza-ni*, *suza-ni* tisztítani, mellynek töjében nincs meg az *m* képző. Ezeket összefoglalva, a' szók töje gyanánt *sist*, *lišt*, *šuz* tűnik elő; 's ez, a' magyar *tiszt-a* szóval együtt az orosz-szláv *чист-*, *čist*-ből való-e? némi kérdés. De az bizonyosabbnak látszik, hogy az osztják, szirján, permi *sistam*, *söstöm*, nem így taglalható: *sis*, *sös* (piszok?) és *töm*, *tam* (fosztó = talan), minélfogva a' szó szirján-permi kölcsönvét volna az osztjákban. Ez ellen tanúskodik a' **Kv.** *lišt* meg a' votják *suza*, *suza*. — A' finn *siisti*, *decens* is ide tartozik.

sir féle, törvény, rend, *pa-sir* másféle, más; *i sirna* közönségesen; *ar-sir* sokféle, sok. *lu hoža tuttasa aradtel mužingodet arsir mužetna* ő hozzá vitetének minden betegek sokféle betegségben. 4, 24. — *pasir jušna manset li irel pela* más úton menének ő országuk felé. 2, 12.

sud-sir ítélet, *pantipsa sudsir* törvény, parancs; *seda nemmolli sir antom* ott nincs rend; *hanneho sir an tajtot* emberi törvényt nem tartó, embertelen.

sirila törvénytelen, rendetlen.

Kv. *sir* féle, példa; *šav sir* sok példa. Mát. 13, 3. — *ne-sir* millyen, *mat-sir* miféle, *šav-sir* sokféle. — **V.** *šir* = *ur* mód, kép; szer, féle.

sira egy éves rén.

siram falat, darab.

V. *sirem* szelet, *nañ sirem* kenyér szelet; *sir-ungve* vágni.

siri előbb. *siri antom hun lin jega volta pitsangen* előbb hogysen ők (ketten) együtt élni kezdettek. 1, 18. — *siri imaša si ho panna* előbb békülj meg azon emberrel. 5, 24. — *sirija* előre, *sirija edta* megelőzni.

C. *sira*, *sire* előbb; *sâr* előbb; **V.** *sâr* el, *sârt* első.

sirinda darázs, *sirinda tigiil* darázs fészek.

V. *sir* *vuorp* légy.

sirsim szerzet, *sirsim og ho* apát, *sirsim imi*, *sirsim ne* apá-
cza; *sirsim imet og ne* fejedelem asszony.

siršna (*si-irš-na*) akkor. *siršna mudra jah hola pelak dta*
jogotset akkor a' bölcsek kelet felől jövének. 2, 1.

sit az, lásd *si*.

simis olyan, lásd *si*.

sit kielégített, kövér, *sit moža* elég, jól lakásig; *sita verta*
kielégíteni, jóllakatni.

sitng jóllakot, *sitla* éhen.

sita (or.) szita.

simri, *semri* sigér (barsch), *simring* a' hol sok sigér van.

V. *simri*.

sojm 1) hegyi folyó, patak; *ilbi sojm* forrás; *sojm juram*
forrás.

2) vadnak fekvő helye. *sojmng taga* vadnak fekvő helye.

C. *söjem*, *säjem* patak.

sojp háló, *sojpet* hálók; *sojp kevi* háló köve, a' melly a' hálót
a' vízbe lehúzza; *sojp talta kel* háló húzó kötele; *sojp sogol* deszka,
a' mellyen a' háló a' sajkában fekszik; *sojp sadista intip* háló-
kötő tü.

sojbi-ta hálózni; *sojbita jah* halászok; *sojbita hop* halászó
sajka.

C. *säjep* háló (netz, reusse).

sous fonott kosár; *souzije* kosárka.

soh, *sog* bőr, bekecs; — haj. *hür soh* bőrszak, *hon soh* has
bőre, *mü soh* pázsit, *ñar soh* nyers bőr, *sen soh* a' színnek takarója,
verim vagy *toultim soh* cserzett bőr; — *soh mil* bőr sapka; *ink soh*
sár; — *pa sohna ulta* más bőrben = magán kívül lenni. — *sogije*
bőröcske, kis haj, héj.

soging, *sohng* bőrös; — *ink soging* sáros, *mü sohng* pázsitos,
sen sohng szín-takarós.

C. *soh* bőr, haj, héj. V. *sau*. Tehát: *saung mâ* nem »héjas föld,
mint a' víznek ellentéte«, hanem »pázsitos föld.« V. o. *Egy vogul*
Monda. M. Akad. Értes. IV. 1859. a' 386. lapon.

sogol deszka, *sohlet* deszkák (soglet); *hansta sogol* író tábla,
hulta sogol = *sojp sogol* deszka, mellyen a' háló fekszik; *šahmat*
sogol sakkozó tábla; *sohlije* táblácska, deszkácska.

C. *săgat* deszka. V. *sogat*, *soht*.

sogon vég (szün-et), *sogonla* végtelen.

sogon-ta végződni, *an sogontot* végghetetlen; *sohnüpsa* vég.

sohnim végződött, szakadt, *sohnema-ta* elszakadni.

sogonša-ta végződni.

sogondta végezni, végező, végzés. *lil sogondta moža veridtot sit undlišal* élete végéig tüdő az üdvözül. 10, 22.

sohnüpta-ta végezni. *an sohnüptaleta Israël vožet lakka kerđta* nem végzitek el Izraél városait megkerülni. 10, 23. — *hun Isus si jazünget sohnüptas* midőn Jézus ezen beszédeket elvégezte. 7, 28.

sogopta-ta fizetni, *sogoptüpsa* fizetés.

sogoptantü-ta lefizetni; *sogoptantüli-ta* fizetgetni.

sogom ezérna. C. *sugom*.

sol (or.) só.

solang sós. *nen mu sol jukana ulleta*; *hun sol lu veel uštal, siršna mujna luel verlen solanga?* tí a' föld sava gyanánt vagytok; ha a' só ő erejét veszti, akkor mi által teszed azt sóssá? 5, 13.

C. *sat* só.

sol bél, *sol-ke*l hasaló, a' befogott rénnek hasalója.

solüld-ta letekerni.

C. *sut*, *sot* bél (darm).

solomat (or.) híg lisztpép, vajjal, vagy zsírral.

soldat (or.) katona, *soldadet* katonák.

sondi-ta zendülni, *sonditot* zendülő, *sonđima-ta* felzendülni, *sonđimapsa*.

songep a' hó-koresolyázásnál való bot.

sos hölgymenyét. C. *sos* (hermelin).

sos asz; *sosüli-ta* aszogatni, aszalni, *sosma-ta* aszjni.

sor-ta száradni, *sorim* száradt, száraz, sekély; *sorim lü* száradt hal szálla; *sorim voj* a' kövér halbélből való étel, a' vendég számára; *sorim noga* száradt hús, sonka; *sorim taga* sekély hely.

sorüli-ta száradozni.

sorlta-ta szárítani, *sorltüpsa* szárítás, *sorltülsa-ta* száradozni.

C. *sôr-ta* száradni, *sórom*, *sârem* száraz, *sôrettem* szárított; V. *sur-ungve* száradni, *surom*, *surem* száraz, kemény, *surt-ungve* szárítok.

sora (or. skoro) hamar.

soraja hamarább; *sorana* előtt. *soraja turum i mu volla manl*

hamarább az ég és föld elmúlik. 5, 18. — *si sorana, hun Isus jink el'a edis* előbb, hogy Jézus a' vízből kijött. 3, 16.

sorim sűrű, l. *sor-ta, sorim*: *sorma-ita* sűrüdni.

V. *sura* sűrű, *suring* u. a.

sorim halál, dögvész, l. *sorm*; *sorma päidta* megölni; *jur ura sorimna pozalis* erőszakos halállal halt meg.

sorimla halhatatlan; *hanneho sorimla ullal top torimna evilipsa i jim veret sagat* az ember halhatatlan lesz csak az istenbe való hit és jó tettek által.

C. *sâram* halál; finn. *surma*.

soroh pirosszárnyu ponty; *soroh jogodta tilis junius* (pontyhó, a' mikor a' ponty érkezik?)

C. *sârah, sârak* (plötze).

sorni arany. *majlipsa tuset sorni, jeming onk* ajándékot vévén ki, aranyat, szent szurkot. 2, 11.

sorni voh arany pénz. *panna al vijat sorni voh* magatokkal ne vegyetek arany pénzt. 10, 9. — *sorneng* aranyos.

C. *sarnia, sornia, Kv. surñ, V. surñ*.

sort csuka. C. *sârt, sôrt*.

sorm halál, lásd: *sorim*; — *sorm ohtija jaj mal apsel* halálra adja a' bátya az öccsét. 10, 21.

sorming halálos. *sorming ishorna omistodeta novï turum kaltmas* halálos árnyékban ülöknek mennyei világosság támadt. 4, 16.

sot száz. C. *sôt, sât, V. sât*.

sotnik százados (fél orosz szó).

sotip hüvely, *sotip libija ponta* hüvelybe tenni.

C. *sâtep, sôdop*.

sodom lárma, zenebona. V. ö. *sondi-ta*.

sopas szüleség, eleség.

sopazing bőséges.

sopek, sobek (or.) csizma. *anta sijat sopeket* ne is vigyetek csizmákat; *sopek jontsata ho* csizmadia. *sopaking* csizmás.

V. *sapah, sapak*; *sapakeng* csizmás.

sobild-ta, soblald-ta, soplald-ta piszkítani, rondítani.

soplaltjï-ta piszkolni.

soplal-ta locsolni, pacsolni.

sovï szokás, szertartás; *sovï tajta* szokni. Lásd *savep* erkölcsü.

soviland-ta, seviland-ta birkozni, *sovilantïpsa* birkozás.

som kéreg, pikkely.

C. *som*, *sam* pikkely; V. *sam*.

su, *sû* bot, *još-su* kézi bot. *anta vĭjat još-su* ne is vigyetek kézi botot. 10, 10. — *kardi sũ* dsida, láncsa.

C. *sava*, *sova*, *seu* bot; Kv. *su*. V. *sũ*.

suh, *soh* tok (hal); *aj suh* kis tok.

sugus szár, *kur sugus* lábszár.

sukspi szárral való férfi lábbeli.

sugod-ta, *sogodta* szakítani, tépni, nyöni, gyomlálni.

suhťipsa szakítás, gyomlálás.

suhťilĕ-ta szaggatni.

C. *sohtem* szakítva, nyöve, gyomlálva. *sagad-ta* szakítani.

sugum czérna, fonal; *sugum pun* = *sogom pun* czérna háló, mindenféle kötött háló; *sugum sem* háló szem.

sugmung, *suhmĕng* fonalas, czérnás.

sul, *sol* bél.

sun nyír héjből való tekenő; *an sun* nyír tál.

sunk halom, domb; *rep sunk* magos domb.

sunkĕje dombocska, *sunkĕng* dombos.

L. *sinĕim* hegy.

sung szög, *hot sung* ház szöglete, *ńol sung* orrlyuk.

sunĕpa szögletű; *jertjang sunĕpa* kilencz szögletű.

C. *sung* (ecke).

sungĭt nyírfa, *sungĭt-vaš* nyírváros = Berezov.

sunĕtĕng nyíres, *sungĕtĕng taga* nyíres hely, *sunĕtĕng ur* nyíres hegy, domb. Lásd *sumet*.

C. *sũmet*, *sugmet* nyírfa; *sũmet ele tilis* nyír-héj-hó, 3-dik hó, mikor a' nyírben a' nedv megindúl.

sungĭd-ta öltetni, fölvenni, lásd *sumĭd-ta*.

sunĕtĕlĕ-ta öltözni.

sunĕtĕpsa-ta öltöztetni, ékesíteni,

sus ős, *sus olĕng tilis* ős-elő-hó, september.

susĕng ősös.

sus-kurek valamiféle sas; *ho sus kurek* him.

C. *sũs*, *sugus* ős. V. *tãkus*.

sur szár, *još-sur* kéz szára, könyök; *još-sur palatkem* könyök darabnyi. *hoj nen elta pusi enmĕltata lu luel kuš i još sur palatkem*

ki tí közöletek képes nevelni maga magát akár egy könyök darabnyival? 6, 27.

C. *sur* szár.

sura ebben: *i suraja* egyáltalában.

suralt-ta? *suralipsa?* *suralipsala* észrevehetetlen.

sut köszörű kő.

C. *sút*.

sud (or.) ítélet. *sud verta* ítéletet tenni, ítélni. *sud al verat polis jazingna* ne ítéjetez hamis beszéd által. 6, 1. — *suda vohta* törvénybe idézni.

sud-ho bíró. *nurëng hojenna ningen sud-hoja al masajin* ellenséged által a' bírónak ne adassál által. 5, 25. — *sut verta ho* bíró, *sud-jah* felsőség, kormány.

sud-sir ítélet-szer, törvény. *sud-sir ulta než i hanžipsa pos an manl* a' törvényből csak egy irás-jegy sem megyen el. 5, 18.

sudid-ta ítélni. *muj sudna suditleta, izimis sudna ningilan sudidta pidlajita* a' mi ítélet által ítélték, olyan ítélet által tük fogtok ítéltetni. 7, 2. — *suditipsa* ítélés.

sudar homlok-, haj-ékesség; gyöngyökből és fémből.

suval, *čeval* tűzhely.

C. *čeval* (Ethnogr. 123); V. *šaval* füst esőve, kémény, *šoval pulep* a' kéménynek fedele.

suvet botocskák a' halak szárítására. Lásd *su* bot.

sumid-ta ruházni, l. *sumgid-ta*.

sumtili-ta ruházgatni.

sumtita-ta, sumtipta-ta ruházni, takarni.

sump csekélység, bolondság, ostoba. *hoj jastal: ning sump ho, sit og-suda pidl* a' ki mondja: te ostoba ember, az fő ítéletbe esik. 5, 22; — *sump potardta* haszontalant, hazudságot beszélni; — *ning sump veretna šuksalen* te haszontalanságokkal kínlódl.

sumpa, sumpaš haszontalanúl; *sumpa jastata* hebehurgyán beszélni.

Ś.

śak sulyok, kalapács; *kardi śak* nagy vas kalapács; *pailla śak* ütő, kovácsoló kalapács.

V. *śāk* furkós.

śak *voj* csóka, szarka, l. *śagil voj*.

śakijak fecske, l. *sikijak*. C. *čëgajem* fecske.

śakir fősvény, *śakir ho*; *śakira* fősvényen, *śakira ulta* fősvényen lenni.

C. *teger* fősvény.

śah, l. *sah* mint: *sah eviđta* agyon vágni, leölni; l. *sih*.

śahrema-ta roppanni, *śahreměpsa* roppanás.

śahreming ropogós, csikorgós. V. ö. *śarkemata*, *serkemata*.

śagil *voj* csóka.

śagir legelő, l. *śugir*.

śan kád, véka, köböl; *tut-śan* tüzi szerszámra való zacskó.

V. *sân* tál, iskátulya.

śan a' rén kantára.

śas érzés.

śas-ta érezni, hallani. *uta si śasl tal har tagana* üvöltő szó hallik a' pusztában. 3, 3. — *si Ramna śasl* szó hallik Rámában. 2, 18.

śas-kaš verta tréfálni

śazi ezekben: *śazi ho* nagy atya, *śazi ho azi śagat* atyai nagy atya, *śazi ho imi śagat* anyai nagy atya; *pungil śazi ho* mostoha nagy atya, *śazi imi* nagy anya, *pungil śazi ne* mostoha nagy anya.

V. *śaš*, *śaš egva* nagy anya.

śaras tenger. *jojots i volta pits śaras honing vošna* ment és lakni kezdett a' tengerparti városában. 4, 13. — *śaras pela* tenger fele, oldala. 4, 15.

tuting śaras tüzes tenger, gyeheña. *palat lil i el tuting śarasna veltot elta* féljetelek a' lelket és testet a' gyeheñában öléktül. 10, 28. — *śaras loh* tenger öböl.

C. *sōret*. V. *saris*.

śari-ta szomorú lenni.

śarkan evet v. hölgymenyét kelepce.

śarkema-ta csikorogni; *penkna śarkemata* foggal csikorogni.

V. ö. *sahremata*.

sat ezekben: *sat sazi imi* ős nagy anya, *sat sazi azi* ős nagy atya.

šapok csizma, l. *sopek*; *šapok jondta ho* csizmadia.

šamild-ta bedugni, temetni. *esla manem siri manta i ma azem šamildta* hagy engem előbb menni, 's én atyámat eltemetni. 8, 21.

šamiltipsa temetés.

šamlam kerek, *šamlama verta* kerekíteni.

šeras *ho* verekedő, veszekedő.

šerid-ta, *serid-ta* perzselni. Lásd: *serita* égni.

šos (or.) óra; *tam šos* mindjárt, most.

šoraslapsa alkudozás, l. *serasla-ta* alkudozni.

šoris tenger, l. *šaras*.

šom. *šum* erő; *šom antom* nem lehet, lehetetlen.

šuksema-ta foglalatoskodni, bajlódni.

šuksemapsa foglalatosság, gond.

šugir, *šagir* legelő; *šugir har* herélt ló.

šugos, *šugus* lábikra, láb-czomb.

šulan kézi éléstár.

šulejka palaczk. C. *sulajka* üveg palaczk, tintatartó.

šuli-ta fényleni, *šulipsa* fénylés.

šulema-ta fényesedni, villámlani.

šultim szikra. V. *sultom*, *sultem* szikra.

šulzi *voj* szalonka.

šunkar, *šunkir* púp, *šunkareng* púpos.

šunking dombos, l. *sunk*.

šung bőség, *šunging* bőséges. V. *šunii* boldogság.

šuzi kedves, l. *šazi*.

šus *kurek* kakas, *ne kurek* jérce.

šur vonal; *sojm šur* patak; *jink esla šur* csatorna.

šurd-ta barázdálni, vonalozni; *mugoltija šurda* körülvonalozni; *nebek šurda sogol* vonalozó, linealis.

šurtip vas szánkatalp.

šurtipsa vonás. *sud-sir elta než i hanžipsa pos mola i šurtipsa an manl a'* törvényből csak egy írásjegy vagy egy vonás sem megyen el. 5, 18.

šurtema-ta egy vonást tenni.

šurt (or.) csetvert.

šurt-juh vashegyű bot, a' szánkának egyensúlyban tartására,

l. *šurtip* és *šur*.

šurtni retek, répa; *virtī šurtni* veres répa.

šurtni libit répa levél.

V. *šortni* répa.

šutneh (or.?) hajma. C. *sutník* pázsithajma.

šudsa-ta szuszogni, magát kifúni.

šum, *som* erő; *šumla* gyenge.

šuma csuklya a' felső ruhán.

šuma hot = *adim hot* rossz sátor.

Š.

šaj (or.) tea, *šaj-put* tea-edény, *šaj-put iol* tea-edény orra.

V. *šaj* tea.

šak nagy (sok?); *šaka* nagyon, *šaka aj* nagyon kicsiny.

Kv. *šak* nagyon. V. *šau* sok.

šak ócskaság?

šakal-ta romlani, veszni.

šakad-ta rontani, veszteni.

V. *šak* ócska lom.

šak, *šakin-ta* fúladni, *šahnšpa* fuldoklás.

šakšna-ta fúladni, *šahnšpa* fúladás.

šaknšpta-ta és *šakšptata* fojtani, fulasztani.

C. *šaknem* fült; V. *šak-uhv* lélekzeni, *jel šakut-uhv* megfojtani.

šahmat ostábla, sakkozó tábla; *šahmating* tarka.

šagam dohány (berez.), l. *šar* (obdorsz.); *šagam talta* dohányt színi.

šal' (or.) irgalom; *šal' certa* irgalmat tenni, irgalmazni, sajnálni. *jah kazalamna šal vers li metšpsajel pa lakka pozatšpsajel olšnpela a'* népet látván megsajnálá ő fáradtsága és széllyel szórt-sága miatt. 9, 36.

šalšng szomorú, siralmas, sajnálatos.

šalšd-ta szánni, megkönyörülni; *šalitšpa* szánás, könyörület.

šank hő, melegség; *šank-ink* izzadság.

šankim-ta izzadni; *šakműi-ta* izzadozni, *šankmiltü-ta* izzasztani.
C. *šenk* hőség, *čenk máj*em hevült. V. *sák*, *sáh*, *sang* hőség.

šankan harang, csengettyű; *šankan hot* harang láb, *šankan senkta* csengetni, harangozni.

šankaning csengettyűs.

šansš, *šaš* hát.

šansš-uh térd, térd feje; *šansšuga long'ta* térdelni. *šansšuh oltija* korijimna luela og ponset térdre esvén neki fejet hajtának. 2, 11.

C. *čanč*; Kv. *šanš*; V. *sans* térd.

šaš, *šanš* hát, *šašna* hátul, *šaša* hátra, *šaš pela* hátra felé.

lanki šaš egy kacsafaj (evet hátárul nevezetetik-e?).

šaži-ta mutatni; *šažil-ta* mutogatni. *izagat ulta mutel vožet i ti tažlal luela šažilal a'* földnek minden való városait és ő gazdag-ságait mutatja neki. 4, 8.

šažimt-ta egyszer mutatni, fordítani. *hun hoj hadnal ningen jim pelak venž pungelna, šažimta luela kimit venž punglen ha* ki üt téged jobb orczádra, fordítsd neki a' másik orczádat is. 5, 39.

šašltijisa-ta látszani, tetszeni. V. o. *šaš*.

šaži lakó, *šaži ho* = *šči ho* lakos.

šaži-ta lakni? *šažipsa* lakás?

V. *šaše* benszülött.

šar dohány, *šar talta* tobákolni.

šarid-ta sütni; *šaritimot* sült, sütet; *šaritipsa* sütés.

V *šer*, *šar-ungve*, *šarij-ungve* égni.

šaviji-ta örzeni, örző. *ning olinpela lu levilala pardl šavijita ningen* te felőled ő szolgáljnak megparancsolja, örzeni tégedet. 4, 6. — *madot ma Israil murem šavijil a'* ki én Izrael népemet örzi. 2, 6. — *lu lu murel šavijil li kreklal elta* ő az ő népét megmenti büneitül. 1, 21. — *mungeu šavija kul elta* minket szabadíts a' gonosz-tul. 6, 13.

šavijita ho ör. *sud-hona al masajin turma-hot šavijita hoja* a' bíró által ne adassál által a' tömlőcz-örnek. 5, 25.

šaviša-ta megtartatni, mentetni. *jilip vina ponla jilip horet libija, i šavišal sit i paot* új bor tevődik új tömlőbe, 's megtartatik az és a' másik. 9, 17.

šaman bűvész; *šamanipsa* bűvölés.

šeni-ta csengeni.

šenk nagy, nagyon. *širšna Irot han šenk tikažas* akkor Heródes király nagyon megharagudott. 2, 16.

šenkla-ta nagyvá lenni, erősödni; *šenklim* felnőtt.

šenkap hirtelen. *šenkap saras ohtina ellas šenk un votas* hirtelen a' tengeren támadt igen nagy szélvész. 8, 24.

šeži lakos, *voš šeži* városi lakos.

šežing lakosu, helybeli, *šežing sud-ho* helyparancsnok.

šešmiltá-ta telepíteni.

šešmaža-ta lakni, telepedni. *Nazaret nambu vošna šešmažas* Nazaret nevü városban letelepedett. 2, 23.

šeškan kendő; *šalil šeškan* nyakkendő; *íol pusta šeškan* orr-fúvó kendő, orr-kendő.

V. *šeškän* kendő.

šep-ta szopni, *íavírem šepa ongüt* gyermek-szopó, szopóka.

šebípsa szopás.

šeban büvölő, *šeban ho* bűvész; *šeban verta* büvölni; *šeban potret* büvölő szavak, reáolvasás.

šebanípsa büvölés.

V. *šepän* ügyesség; *šepening* okos, tudós.

ševing csendes. *an pardis vota polta, i numbi ševinga jis* eltilta a' szélnek fúni, 's felette csendessé lön. 8, 26.

šij köd. V. *seng, šeng, šenh, šeh* köd, pára.

šik sűrű, *šika* gyakran sűrűen; *šiking* erdő sűrűje.

šik kicsinyítő szó. *ku' šiki* ördög. 4, 10.

mustim-šik-ot a' jó. 10, 11.

natsinga-šik jil könyörületessé lesz. 10, 15.

ar-šiki sokacska, sokaság.

šiirt ebben: *šiirt kol* öv.

šil ebben: *jernas šil* ereszték a' hónaljban, pálha az üngben.

šilšimilna lassan.

šingiš a' halász ágya a' sajka elején, *vožim-mal* együtt, hogy ki ne essék.

širšna egyszerre, akkor. L. *širšna*.

širpa közel.

šid-ta elérni, utólérni; *šitili-ta* sietni.

šitaman titkon. *vitsilas šitaman lu pilna kadna manta* gondolkodék titkon ő töle elválni. 1, 19.

šitak békességes. *ojanget, madet šitaka vollet* boldogok, a' kik

békésen élnek. 5, 9, — *šitaka ulta* hallgatni; *šitaka ulipsa* hallgatás; — *šitak volpas* békesség. *tam hota šitak volpas lidlu e'* háznak békességet kívánunk. 10, 12.

šip part, nyak; *šiping* meredek.

V. *sip* és *šip* nyak, part.

šibat a' hálónak húzó kötele.

šimil kevés. *hodi šimil hojadetna liel uidlajit* milyen kevés ember által találtatnak meg azok. 7, 14.

šimlamd-ta kevesbiteni, *šimlamtipsa* kevesbités.

C. *čimet* kevés.

šojt vessző, rúd. *huldtá pun šojt* hosszú rúd, a' melyre a' hálót kötik.

šojt köből, kád, *šojt šalp* félköből.

šour nyúl, *šovrije* nyúlacska; *šouring* nyúlas.

C. *čáver, čever* nyúl.

šokas-ta, *šogás-ta* szenvedni, tünni.

šogašta ho, šogašta ne özvegy ember, özvegy nő.

šokasipsa és *šogas'psa* árvaság, özvegyesség.

šoga fajd, *novi šoga* fejér fajd.

šogad-ta szenvedni, l. *šokašta*.

šogari görbén nőtt fa.

šogird-ta feltátani.

šonzind-ta önteni, l. *šožimta*.

šoš kaesa féle, l. *šaš, lanki šaš*.

šoz (or. *čas*) idő, óra. *izi šozna* azon órában, iziben.

šoži *taga* lakó hely.

šožd-ta közelíteni. *Halilej šaras lep šoštal sagat a'* galileai tenger partjához közeledése szerint. 4, 18.

šožili-ta menni, járnai. *šožilita taga* járó hely. *al julat tünning tunen purset šožilita tagaja* ne vessétek becses gyöngyeitek a' disznók járó helyére. 7, 6.

šožim-ta ömleni, szóródni. *izidi an šožimla jilip vina karra hãret libija* akképen nem öntetik új bor ócska tömlőbe. 9, 17.

šožind-ta önteni, szórni, *šožitnsa-ta* ömleni.

C. *čošmem* szórott, kiömlött. Kv. *šaš-uhv, šoš-uhv* omlani.

šožitak szívesség, nyájasság.

šožitakëng szíves, nyájas.

šot számolás, *šot verta* számolni.

V. ö. *sot* száz.

šop igaz, igazság, igenesség; *šopa* helyesen, igazán.

šobing igaz, szokott, közönséges.

šoppa, *šobpa* igazságu, *šobping* igazságos.

šob, *šop*, *šub* darab, *šopa* darabra; *poter ulti šopa vita a'* beszédet félbeszakasztani.

šobpa darabu, fél, *šobping* darabos, fél, *tilis šobping* félhónap; *mera šobping* félmérő.

V. *sup* darab, el, mint: *sub jähtem* elvágok.

šom meredek; *šoma* meredeken, igenest, *si šoma* annak ellenében: *šomaing* meredekes, igenes.

C. *čama* igenest, igenes irányba.

šomši és *šumši* búza; tulajdonképen fűrt-e, vagy gabona-fej? mert *šomši reh*, *šumši reh* ribiszke, tengeri szőlő. — *akıld šomši lant semlal hožap libija* gyűjti a' búza szemeit a' pajtába. 3, 12.

šujla-ta, *šujl*-ta fülni, belefülni. *puris pakit izogat*, *šujlas jinketna* a' disznónóját mind beléfűlt a' vízbe. 8, 32.

šujlapt-ta, *šujlpti*-ta fűlasztani, sülyeszteni.

šujld-ta terhelni, *šujlpsa* terhelés (súly?).

šujd-ta kiönteni, *jinkna šujdta* vízzel megönteni.

šuk, *šok* darab; *šuk iol* serét; *hizim šuk* ízék, maradvány; *šuk-šaking* hitvány, jelentéktelen. V. ö. *šak* ócskaság.

šuking apró, darabolt.

šukit, ebben: *šukalim šukit* törött; *šukalt*-ta törni, darabra tördelni.

C. *šukadem* = *šukalim* törött.

šuk restség, *šuking* rest.

šukla-ta rest lenni.

šuk baj, kín, fájdalom, szomorúság; *šug vondta ho* kinszenvedő, mártír.

šugad-ta kínozni, sérteni, megkínlódni. *tü jogotsen pora jebina mungeu šugadta* ide jöttél idő előtt minket kínozni. 8, 29. — *navi-remna šugadta* gyermekszülésben lenni; *šugatpsa* kínzás, kínlódás.

šugadtot kínozó, sértő. *torima poiksat ningilan šugadtodet pa vožadtodet olinpela* istennek könyörögjete a' benneteket sértők és üldözőkért.

šugaša-ta, *šukas-ta* sértődni, szenvedni, kínlódni, aggódni. *levem olal ma hoža hoisman i šenk šugašl* szolgám fekszik nálam betegen 's nagyon kínlódik. 8, 6. — *anta clen olinpela al šugašut* se testeitek miatt ne aggódjatok. 6, 25. — *lumüdta sah olinpela nomišna šugašleta* öltő ruháért elmében aggódtok. 6, 28.

šugašman aggódván. *hoj nen elta, nonišna šugašman, pušl* enniltata *lu luel kuš i još sur palatkem* ki ti közöletek; elméjében aggódván, nevelheti maga magát akár egy könyöknnyivel? 6, 27.

šuksem-ata aggódni. *nen lilenna al šuksemati* ti lelkitekben ne aggódjatok. 6, 25.

šuksing fáradó, aggódó; *šukasipsa* aggás, *nomišna šukasipsa* ugyanaz.

šuh-ta, *šug-ta* sűvöltetni; *šugšpsa* sűvöltés.

C. *čogom* sűvöltve, fűtyölve.

šulp fél, *šulpa* keresztbe; *šulp veder* fél veder; *lal šulp* fél öl.

šulping fél, feles, *tal šulping* fél éves.

šungas-ta rúgni, kirúgni; *šungšpsa* rúgás.

šungansa-ta rúgni.

šungit boldog, boldogült, halott; *šungit ilsi a'* holtat ábrázoló fabáb, **a'** mellyet a' nők étetnek.

V. *šuni* boldog, boldogság; *šunine pitem* boldogságba esem, boldog leszek; *šuniet* boldogság, *ti šunietl olet e'* boldogsággal élnek.

šunla-ta sülni, fűlni; *šunlipti-ta* sütni, fűteni, *šund-ta* sütni.

šuš-ta lépni; *šuzem* lépve. *lu hoža sužemelna noh kiltata pitset* ő hozzá lépven (lépvéjök) föl kezdék kelteni. 8, 25.

šuzšpsa lépés, menés.

šuzšili-tu lépegetni; *tij togo šuzšilita* ide-oda lépegetni, menni.

šuzema-ta egyszer lépni. *lu hoža šuzemas sotnik* ő hozzá lépe egy százados. 8, 5.

šup, *šop* rész, darab, rongy; *šub jug* darab fa, bot; *jug ankil* *šup* tuskó, favágó tőke.

šum zűgás, zűrej.

šumid-ta zűgni, sűgni.

šum-ta savanyodni; *šumim* savanyú, *šumšpsa* savanyodás; *šummang* savanyús.

V. *šäu-ngve* savanyodni, *šäum* savanyú, *šäum šäkvit* sa-
vanyú tej.

šumil rovás, vágás.

šumild-ta vágni.

C. *čumat* ház rovása (hausgerüst), koporsó; *čumild-ta* ácsolni, *čumdem* ácsolt.

čes, *ses* (or.) tisztelet, *česla* tiszteletlen, beestelen.

žajma (or.) kölesön, *žajmaja mata* kölesön adni.

žerebi (or.) sors, *žerebi sagat* sors szerint.

Kv. *šerep*. Mát. 27, 35.

R.

rag-, *rah-ta* érni, illeni, kelleni, jó lenni, rokon lenni, kedves lenni; *rahta* rokon, kedves. *rahta ne pa ho ne mola evi panna ul Jurtija* rokon nővel és férjes nővel vagy leánnyal ne társalkodjál. 5, 27. — *rahtot a'* rokon.

rahlem, *rahlen*, *ragil* érek, érsz, ér; kellek stb. *lu vž nem mol-tija an patimda pidl, tob luel kim julmata ragil* az már semmire való nem lesz, azt csak ki kell vetni. 5, 13. — *ragim* rokon.

ragi nyájas, kellő. *hun ragija ulleta nen lugšlan pilna, muj moltas verleta* ha nyájasok vagytok a' ti barátjaitokkal, mi felest tesztek? 5, 47.

rahta-ta, *rahti-ta* rokonná, kedvessé tenni. *rahtipsa* rokonság. *rahti* rokon, *rahtija versata* rokonná lenni.

ragili-ta közelíteni, hozzá érni; *vana ragilita* közel érni hozzá; *ragilipsa* hozzáérés.

ragild-ta, *ragilti-ta* szeretni, nyugtatni; *lep ragildla* hozzá értetni, illeszteni. *hanne-ho pog an tajl taga, hoda kuš ogel lep ragildta* az emberfijának nincs helye, a' hová akár fejét lenyugtassa. 8, 20.

ragilsa-ta belé szeretni; *samna ragilsata* szívbe, azaz belé szeretni; — *ragilsipsa* szeretet.

C. *rāgam* ismeretes. V. *rau-ngve* hozzá illeni, rokon lenni, kelleni, *rauilem* illeszttem; *raunu* rokon, *raunut* egy nemzetségbeliek. — Talán a' finn *rakas* = kedves, is ide tartozik.

ranī-ta hengerezni, *ranīpsa* hengerezés.

ranīpsa jug henger.

ranī'i-ta hengerezgetni, *ranījita-ta* hengerezni.

ranīša-ta hemperödzeni.

rat tűzhely; *rat-hiš* hamu; *rat kardi* széntartó medencze.

rabota (or.) munka, robot.

ravi darab? *ravija senkta* széttörni, széttaposni.

ravid-ta csépelni, taposni.

reh bogyó, *reget* bogyók; *vina reh* szőlő. *akidlet pela anži jug elta vina reh* gyűjtenek-e csipkés fáról szőlőt? 7, 16.

epling reh szagos bogyó, fige. *mola pelping vanži elta epling reget* vagy szurós pázsitrul (bojtorjánrul) figéket? 7, 16. — *virti reh* veres afonya, *piti reh* fekete afonya, *mavi reh* málna, *mû reh* földi eperj, *siski reh* csuesor.

rep hegy. *lu rep ohtija hungis* ő hegyre hága fel. 5, 1. — *pasi kulna visa luul pal rep ohtija* megint az ördög által viteték fel egy hegyre. 4, 8. — *reping* hegyes.

C. *rep* meredek part, *rep-vaje* parti fecske.

rid-ta fecskendeni, fecsenni.

rijema-ta meghinteni, fecsenni.

rilta-ta, *rild-ta* meghintegetni, *kalina rildta* vérrel meghinteni, *riltipsa* fecskendezés, meghintés.

rih, *riget*, lásd *reh*, *reget* bogyó, bogyók.

riging bogyós.

ringim, *riikim* köd, homály, alkonyat, *ringim pora* alkonyat ideje.

ringim-ta homályosodni, alkonyodni.

riink-ta u. a.

riinkila-ta homályosodni.

ripnik (or.) hallal kereskedő.

rohanla-ta, *roganli-ta* rogyanni, *il roganlita* ledölni, leszakadni, *mukti roganlita* általszakadni.

rohani-ta rogyani, *rohnipsa* rogyás.

rohnimd-ta szakasztani, szakadni, dölni, *rohnimda vis* földszakadás; *rohnimtim volet* romok, romladékok.

rohnimtili-ta szakadozni, rogyani.

rohnimsa-ta dölni, rogyani.

rohnipta-ta dönteni, szaggatni.

rogand-ta szakasztani.

V. *ropsat-ungve* roppanni, p. o. *jang jole ropsatem a'* jég le-
szakadt.

rogop hamis, hazug; *rogop jelli jastata jah* hamis előremon-
dók, próféták.

rogop vespa hamis képü, képmutató. *hodü verlet rogotvespa*
jah a' mint tesznek *a'* képmutatók. 6, 2.

rohping hamis, csaló, hazug.

rohpijita csalni.

C. *râgap* hazudság, *rah pang* hazug.

rohtot közel való, rokon, l. *rahtot*, *rahta*.

ron-ta késni, tartós, állandó lenni; *ronipsa* félbenszakadás
nélküli tartás; *roning* lassú, késedelmező.

ronal-ta késedelmezni, tartózkodni.

ronald-ta visszatartóztatni.

ronsa-ta, *ronas-ta* késni.

Kv. *ratš-uhv* késni. Most látom, hogy jobb: *rač-uhv*.

rozī (*rozet*) bojt, bojtok, ecset; *ohšam rozet* festő ecset (arcz-
ecset?), *još rozet* kézrojt.

V. *ruzi* rojt,

roda maga? *lu roda* magában. *si ne lu roda potars a'* nő ma-
gában mondta. 9, 21. -- *li roda* magokban. — *i madodet nebeking*
jah elta li roda jastaset egy némelyek az írástudókból magokban
mnodának. 9, 3.

rota = *roda*, *lu rota* magában, magából, *rotana* váratlan,
véletlen.

V. *rotü*, p. o. *menki rotü olsmen* mi ketten voltunk magunk,
egyedül.

ropsald-ta pislogatni, *semna ropsaldta* szemmel pislogatni.

rom szelid. *ojanget*, *madet romet* boldogok, *a'* kik szelidek.
5, 5. — *roma volipsa* szelidség.

rommama-ta csendesedni, szelidülni.

rommild-ta szelidíteni; *rommilti-ä-ta* szeliddé válni.

rommalsa-ta magát megaláznai.

C. *ram* csendeség, béke; V. *ramä*, *rumü* barát, *raming* ba-
rátságos.

roman hamar, mindjárt. *li roman uvidta pitset* ők hamar

üvölneni kezdének. 8, 29. — *roman puris pakit šujilas jinketna* mindjárt a' disznó nyáj belefűlt a' vizekbe. 8, 32.

ru hév, hévség; *num rú* világosság.

ruung, ruüng heves, meleg.

V. *rěj* melegség, *rójing* meleg.

ru meredekség; *rua* meredeken.

ruang lejtős.

rud-*ta* keverni, vegyíteni, tésztát csinálni, *nan rüdta kenas* tésztá dagasztó tekenő, *lant rüdta jug* lisztet keverő fa.

C. *rüdem* kevert, vegyített.

rutili-*ta* őrleni, *rütüipsa* őrlés.

V. *räutil-ungve*; mint: *koles räutilem* lisztet őrlök.

rud-*ta* fecsegni, locsogni, l. *rüd*-*ta*.

jink libina rüdta vízben lubiczkolni, *rütüipsa* locsogás, fecseges.

rütak balga, ostoba; *rütaka jastata* bolondúl beszélni.

runk-*ta* ide-oda csapongani, tévedezni, képzelősködni, *run-
küpsa* csapongás, tévedezés.

runkman šusta, runkman manta, runkman ita szerte szét ka-
landozni.

runküla-*ta* ide-oda csapongani.

ruš orosz, többesben *ruset, ruš ho, ruš ne* paraszt, orosz; *ruš
voj* bolha.

V. *rus*; *rus tarom* szent kép.

rušid-*ta* zavarni, bántani; *rušüipsa* bántás.

rud, *rut* (or.) nemzetség. *sidi aradtel rudet Avram elta Tavid
vonda nelhošjang rud* úgy az őszves nemzetségek Ábrahám-tul Dá-
vidig tizennégy nemzetség. 1, 17.

rud-nebek nemzetségi könyv. *Isus Hristos rud-nebek* Jézus
Krisztus nemzetség könyve. 1, 1. — *tita rud* faj; *rudna* rokon-
ban lenni.

rudung fajbeli, nemzetségbeli; *lel rudung* alacsony nem-
zetségü.

V. *ruot, rot*; *man rotau* nemzetségünkbeli; *ruoteng* rokon.

rubid-*ta* (or.) dolgozni, dolgozó. *rubüdta ho* dolgozó ember.
— *rubüdta ho mosta levipas uidl a'* dolgozó ember a' kellő kenyeret
megtalálja. 10, 10. — *rubüdta mit* munka bér.

rubüipsa munkálni, dolgozni.

rumka (or?) ivó pohár, *un rumka* nagy pohár. V. *runkä* pohár.

T.

ta ez, az, lásd *talta*.

taj tö, vég, csúcs; *juh taj* fa teteje, csúcsa.

as taj folyónak forrása; *ezim taj* mell-csecscs; *taj potali* gombos tető, csúcs.

tajpa hegyes, parti, *tajing* csúcsos, hegyes, *tajing ogpa* hegyes fejü.

C. *tej, toj, tuj* tö, csúcs.

taj-ta birni, tartani. *niny isirpa hojen mustija taja* te felebrátodat kedvesnek tartsd. 5, 43. — *lu undrelna tajl jeming til elta* ő méhében visel a' szent lélektül. 1, 18. — *pog tajl, pa nem luela ponlen Isus* fija lesz, 's add neki Jézus nevet. 1, 20. — *mung azija tajlu Avram* mi atyának bírjuk Ábrahámot. 3, 9. — *tungtakodet an tajlet nuža lekkarna* az egészségesek nem tartanak szükségét orvosra (nem kell nekik orvos). 9, 12. — *Avram tajis Isak* Ábrahám nemzé Izsákot. 1, 2. — *ávivrem tajta* gyermeket szülni.

tajtot bíró, tartó. *jim tüüpsa an tajtot* jó gyümölcsöt nem bíró, hozó 3, 10. — *hun nen mustija tajta pidleta nüngilan mustija tajtodet* ha tik szeretni fogjátok, a' kik benneteket szeretnek. 5, 46.

tajpsa (tajjpsa) használat.

tajli-ta viselni, megviselni.

tajpsa-ta viselni, használni, koptatni.

taul-ta rágni.

C. *tóht, tógod* = *taul* rág; V. *taut-ungve* rágni.

tak erős, vastag; kemény; *tung-tak* egész erő, egészség.

takla és *takila* erőtelen, hiába való, nélkül. *torim takla nemolti an ull* isten nélkül semmi sincs. — *torim evilipsa takla i pernainga jûpsa takla turum nubit volipsaja nem hojat an eslsal* istenbe való hit nélkül 's megkeresztelés (kereszteltté tévés) nélkül az örök (a' mennyországi) életbe egy ember sem megyen bé. — *než it mu ohtina an pidl nen torim azen kaž takla* még csak egy sem esik a' földre a' ti menyei atyátok akaratja nélkül. 10, 29.

takilije hiába, ingyen; *takilije lavidta* rágalmazni, szidalmazni. *nen ojanget, hun arurna nüngilan takilije lavidta pidlajitan ma vorna* ti boldogok, ha sokféleképen szidalmaztatni fogtok én miattam.

5, 11. — *kuš hoj, taküije tikažatot, lu lamba ho ohtija akár ki, hiába haragvó, ő felebarátjára.* 5, 22.

(*takis*), *taksang* hatalmas.

takipsa erő, erősség.

takamsata erősödni.

takamd-ta erősíteni.

V. *tag, tah* erős, kemény.

tah-ta vetni, *tagipsa* vetés.

tagüli-ta vetegetni, *tagülipsa* vetegetés.

C. *tagamem* vetett, kivetett.

takil, *takal* hajfűrt, üstök, *taklet* fűrtök; *takling* fűrtös.

takild-ta göndöríteni.

tahti cserzett rén bőr, törülő rongy.

hojta tahti ágy.

taga hely. *hus lolimtas si taga ohtina, hoda návirem us a'* csillag megáll a azon hely felett, a' hol a' gyermek vala. 2, 9. — *hanne-ho pog an tajl taga* az emberfijának nincs helye. 8, 20.

jilbi taga alsó hely, gyalog szék (zsámoly). *volla ul núlta, anta mûna, lu torim kuret jilbi taga* soha ne esküdjél, se a' földre, az az isten lábainak gyalog széke. 5, 35.

volla taga lakó hely, téli szállás, *šözi taga* lakás, tartózkodás; *kim jangta taga* kiforduló hely, árnyékszék; *hanneho il mučirdta taga* az ember lelkét kínozó hely, pokol; *holajet ponta* vagy *šamildta taga* temető hely; — *ar taga elta* sok helyről, oldalról.

C. *taga* hely, *met tagaja* hová, *met tagana* hol, *met tagajüvet* honnan.

tagas szőresomó, szörkoszorú a' házi állatnak és vadnak lábain.

tagar gyékény, *rus tagar* szőnyeg.

tagüla hiába, l. *tahla, taküla*.

tagüird-ta felaggatni; *sojp tagüirdta nür a'* háló szárítására való állás.

tagürla-ta, tagürlü-ta felakadni, *nálüm tagürl a'* nyelv hebeg, *tagürlipsa* hebegés.

tagürma-ta befűzni, p. o. fülbefüggöt.

V. *tüürmet-üingve* akasztani, *tägüt-üingve* u. a. Kv. *taget-ahv* akasztani.

tal, *tel* tél, év; *talna vollata taga* téli lakás; *tal-lung* tél-nyár,

esztendő; *tal kudip řilis* tél középhava, januarius. (*tal* tél, *toři* tavasz, *lung* nyár. *sus* ősz). *taleng* télies.

C. *teda, tede* tél, *ēne tet řenč řilis* 11-dik hó, *aj tet řenč řilis* 12-dik hó. — Kv. *tal*, V. *tāl, tēl*.

tal puszta, üres, lakatlan; *tal mā* puszta föld; *tal har* puszta mező, puszta; *tal har taga* a' pusztának helye; *tal taga* puszta hely. *Ivan řimiltata pits tal judej mūna* János prédikálni kezdte a' judeai föld pusztájában. 3, 1. — *uta si řasl tal har tagana* üvöltő szó hallik a' pusztának egy helyén. 3, 3. — *si jubina Isus tuřim us tal tagaja* azután Jézus vitetett vala egy puszta helyre. 4, 1. — *tala verta* üresíteni.

V. *tāl* nélkül, azután mint fosztó képző: *talán*.

talang egész, egészséges. *ning semenna talang pairt ull* te szemedben egész gerenda van. 7, 4. — *ma jogodlem, talanga verlem* én megyek, egészségessé teszem. 8, 7.

tal-ta 1) húzni, színi. *honza řar talta* dohányt színi; *talřpsa* húzás, szívás.

2) fojtani, megfojtani.

talta innen, *talta jelli* innen túl, innen fogva, lásd: *ta*.

talřsa-ta, *talřsi-ta* költözködni, nomád életet folytatni.

hot elta talřsi-ta a' házból kiköltözni.

talřřpsa menés, szánon, kocsin való menés.

tallta-ta szánon menni.

V. *tal-ungve* szállani p. o. hajóra, *talt-ungve* szállítani, rakni.

talřsi-ta szerelmeteskedni, *talřřita ne kurva*, *talřřpsa szerelmeteskedés*.

tanareng ebben: *tanareng řolpa* tompa orru.

tanlta-ta törni, lent törni.

tangřr-ta, p. o. *řař tangřrta* tésztát dagasztani.

tangřřmd-ta bécsipni.

tař, *tař* kész, készen való, áru, kincs, széleség. *al ahtat nřngilana ma ohtřna tař* ne gyűjtsetek magatoknak a' földön kincset. 6, 19. — *li tařel edlřimna luela mařřpsa tuset* kincsöket elővevén neki ajándékot adának. 2, 11.

lřřim tař, omsim tař örökség; *tař omřřla* örökös nélkül. — *tazřng* gazdag.

tařta-ta készíteni. — *juř torřma tařtat* útát készíttetek istennek. 3, 3. — *tařtaman* készen, készítve.

taštam nászajándék, a' menyasszony vagyona, *imi taštam* u. a., *taštamla* szegény meny; *taštīpsa* készlet, szülesség.

taštīli-ta szerezni, keresni; *taštīlipsa* keresés.

C. *tās* áru, *tāsang* gazdag, vagyonos. Kv. *taš* kész; V. *tās* kész, áru.

tarakan moly, csótán.

tarah tüdő, kopottyú; halnak mellyszárnya.

taras gyékény. C. *tāres* fedél, *hot tāres* sátor fedele.

tarasta-ta zavarni, *tarastīpsa* zavarás.

tarīn. (V. *tern*) vitéz; *tarnīng ar* hősi ének.

tarīnla-ta fáradni, dolgozni. *mujpa idla tarīnlata pilla, kimid-tel olīnpela an tarīnlata* vagy az egyikért szorgalmatoskodni fog, de a' másikért nem szorgalmatoskodni. 6, 24. — *loget an tarīnlalet, anta jengillet* a' liliumok nem dolgoznak nem is fonnak. 6, 28.

tarīnlaman fáradva, gondosan. *tarīnlaman purījat havīrem olīnpela* gondosan kérdezzetek a' gyermek felől. 2, 8. — *tarīnlīpsa* fáradság. — V. *turning eri* = *tarnīng ar*.

tarīpta-ta felejtani, *nomīsna tarīptata* elfelejtani.

tarīm kemény, *tarīm sam* kemény szív, *tarīm ho* fősvény.

tarma-ita keményedni; *tarma-verta* keménynyé tenni.

tarīm-ta elég lenni; *tarmal* elég. *tarmal hadlungdi keža lu lu muklal* elég naponkénti bajnak az ő maga munkája. 6, 34. — *tarīmta kem* elégség, *tarīmta vonda* eléggé; *tarmīm* elégedve, *leta tarmīm* jóllakni, *tarnīpsa* elégség.

tarmad-ta, tarīmd-ta tölteni, kielégíteni. *ma antom pasagat verta jogotsen no sidet tarmadta* én nem mássá tenni jöttem, hanem azokat teljesíteni. 5, 17. — *olīm tarīmdta* az álmodat kitölteni, magát kialudni.

tarmatīm töltött, teljesített. *i šurtīpsa an manl sidī, hun izagat tarmatīm an jil* egy vonás sem megyen (múlik el) addig, hogy mind teljesítve nem lesz. 5, 18. — *tarmatīpsa* kielégítés.

tarmatīng elégedett. *ojanget madet kanžlet i lidlet veškut ver, li tarmatīnga jilet* boldogok, a' kik keresnek és akarnak igazságot, ők elégedetté lesznek. 5, 6.

tabī-ta tévedni, veszni, *tabīpsa* tévedés.

tabīli-ta tévedezni.

C. *tēp-ta* tévedni, *tēbem* tévedt, *tēbed-ta* tévesztetni, *tēbettem* tévesztett. Kv. *tepl-ohv* tévedni.

tam az. *torim než tam kevet elta edlta evi-pog Avrama isten még e' kövekbül (is) támaszt gyermekeket Ábrahámnak. 3, 4. — tam porana most, tamidi úgy.*

tam hadl, tam gadl e' nap, ma. mija mungeu tam hadl ohtina adj nekünk mára. 6, 10.

tami ez. tami izagat edis sit vorna ez mind lett azért. 1, 22. — *hoj tami? ki az? 8, 27.* Lásd *tom, tomi.*

C. *tema ez, tem sagat, temida így, tem hat ma.*

tampsa szokás = *tajimpsa.*

teknipta-ta, tokniptata, tukniptata megtölteni, *tekniptipsa* töltés.

C. *tékнем, taknem, tóknem* szük. — A' szók *tekün, tokün, tukün* töt tesznek fel.

tel teliség, *tujt tel* szán telje, egy szán-teher.

teling, telang teljes; *telinga verta* tölteni, teljessé tenni.

C. *tét teli, V. tüul, Kv. taul* teli.

teleka (or.) talyiga, kocsi.

telo (or.) test.

tertjak ezekben: *tertjak ho* tanú, *tertjak ver* tanúság, *tertjaka ulta* tanúnak lenni. — Berezovi szók; (*ultü ho, ultü ver* Ob-dorszki szók).

terpid-ta (or.) türni; *terpitipsa* türés.

termat sietség, *termatna* sietségben, sietve.

termali-ta sietni, *termalim* sietve.

termad-ta siettetni, *hajtani, termatipsa* siettetés.

C. *termadem* sietve, *termattem* siettetve.

tevil-ta ütni? szünni?

tevilša-ta benyomúlni, behatni.

teving csendes, lassú; *tevingna* csendes időben.

tevingli-ta csendesedni.

Kv. *tavet* béke, *tavent-uhv* csendesedni. V. *tauent* csendes, *tauent-ungve* csendesedni.

tevtim tetü; *tevtmng* tetves, *tevtmng kazi v. muž* tetvesség, betegség.

C. *tagutem, taudem* tetü. V. *toahem* tetü, *toahmng* tetves.

tem-ta merülni, temetni, temetődni. *hop humbetna temta pits* a' hajó a' habokban merülni kezd. 8, 24.

tī ez, *tij* (*tiji*) ide. *tiji jogotsen pora jebbina mungeu šugadta* ide jöttél idő elő minket kizozni? 8, 29. — *tij togo* ide oda; *tij moža* eddig. — Kv. *ti* ez, *tig* ide; V. *ti* ez.

tīi-ta, *tī-ta*, *tiji-ta* születni, lehetni, nőni. *mada elta tīs Isus Hristos a' kitül született Jézus Krisztus.* 1, 16. — *an tījil* nem lehet; *ma an tījilem lu sopeklal altijita* én nem viselhetem, nem lehet nekem viselni, az ő saruit. 3, 11. — *lap tūta* benőni.

tīm, *tijim* születve, született. *lu undrelua tīmot jeming lil elta ull* az ő méhében született a' szent lélektül van. 1, 20 — *it tījim pog* egy szülött fiú.

tīpsa születés, szüleség, gyümölcs. *Isus Hristos tīpsa si horasna us* Jézus Krisztus születése e' módon volt. 1, 18. — *jim jug adim tīpsa an verl, pa adim jug jim tīpsa izi an verl* jó fa rossz gyümölcsöt nem csinál, 's rossz fa jó gyümölcsöt azonképen nem csinál. 8, 18. — *li tīpsalal sagat uslalan liel* ök gyölmölcsseiek szerint ismertettetnek azok. 7, 16

tīd-ta szülni. *tītīpsa* szüleség, gyümölcs. *jim tītīpsa an tajtot* jó gyümölcsöt nem hozó. 3, 10.

tīli-ta lenni, történni; *tīlipsa* történet.

tīlta-ta teremni, teremteni, *mur tīltim ho* nép-teremtő.

tīltīpsa termés, gyümölcs. *izagat ulta jim jug jim tīltīpsajet verl, a adim jug adim tīltīpsajet verl* minden jó fa jó gyümölcsöt terem, de rossz fa rossz gyümölcsöt terem. 7, 17. — *sidī liel moštallan li tīltīpsalal sagat* így őket gyümölcsseikről ismerik meg. 7, 20. — *tīltīpsala* gyümölestelen.

tīša-ta, *tīša-ta* növekedni, benőni; *vanžina t.* füvel benőni.

C. *tīvem* született; *tīvdem* kijött. Kv. *tel-uhv* születni, *tel-ahv* szülni, *telt-uhv* szülni. V. *tél-ungve* születni, *télt-ungve* teremteni.

A' gyökér-szó tehát *tī*, *tīv*, *tél*, magyarban *sü*, a' többi mind képző.

tij-ta kötni, *tijpsa* kötés.

tijmīli-ta fáradni, *tijmīpsa* fáradás.

tīgīl fészek, *tīhlet* fészkek. *turum tohling vojjet tīhlet tajlet* az ég madarainak fészkei vannak. 8, 20. — *tīgīl verta* vagy *omīsta* fészket rakni. *tīgīlje* fészecske.

C. *teagat* madárfészek.

tīlis hó, hónap; *jīlip tīlis* új hold; *tīlis muž* hold-kórság; *tīlsang* és *tīlsing* havi, hónapos.

január: *as halta tilis* Ob halálának hava.

február: *ut pardta tilis* adót parancsoló hó.

martius: *aj ker tilis* kis kéreg hava, mikor kissé kezd olvadni a hó. *tovi oling tilis* tavasz elő hava.

aprilis: *un ker tilis* nagy kéreg hava, mikor jobban olvad a' hó.

május: *jonk nobidta (nabidta) tilis* jég . . . hó.

junius: *soroh jogodta tilis* ponty érkezésének hava. *voíz tilis*.

augustus: *muroh tilis* bogyó hava.

september: *sus oling tilis* ősz elő hava. *as lep podta tilis* Ob befagyásának hava.

október: *un jir tilis* nagy áldozat hava. *horvogandta tilis* (Obdorszkban). *as podta tilis* (Berezovban).

november: *amp kur tilis* eb láb hava. *rohping kur tilis* csaló láb hava. *van hadlep tilis* rövid napu hó.

december: *ut ponta tilis* adótfizető hó.

tin ár, becs; *muj tina* mi árba? hogy?

tinla olesó, bectelen, *tinlipa* olesóság.

tinng áros, becses. *al julat tinng tunen purset šozilita tagaja* ne vessétek becses gyöngyeiteket a' disznók járó helyére. 7, 6.

tin-ta árulni, *tinot* árus, kereskedő; *tinsem* árultam stb. *madot luel Jevrej mura tinšale* a' ki öt a' héber népnek árulta. 10, 4.

tines-ta kereskedni, *tinesipa* kereskedés.

tinša-ta árulódni. *kad siški tinšalet i aj sel roh sagat két* veréb árultatik egy kis fejér pénzért. 10, 29.

C. *tin* ár, *tinda* olesó, *tinng* áros, drága, *tines-ta* kereskedni, *tinij-ta* árulni. Kv. *tin* ár, becs. V. *tin* ár, *tin-ungve* árulni.

tinzan inakbul, idegekből font hurkos kötél a' rének befogadására.

tiš, *tuš* bú, szomorúság; *tišing* bús, szomorú.

tišla-ta búsulni.

tišta-ta búsítani, de szomorkodni, búsulni is. *muj porš ohtina ultodet tištalet muj* a' lakadalomban lévők szomorkodnak-e? 9, 15.

tištam bú, *tištema-ta* elszomorodni.

C. *tištem* szomorú. Kv. *tuš* baj, aggodalom, *tušt-uhv* aggódni, szomorkodni, *tuštem* szomorkodott, szomorú.

timtipa fohászkodás, lehellet. V. ő. *tijmilita* fáradni.

to az, lásd *tot*.

togo oda. paltamas togo manta féle oda menni. 2, 22. — *pa togo jogotmalna* 's oda juttában. 2, 23. — *tolta attul, onnan. tolla sagat attul való, onnan. tolla sagat jelšik pitmal latna kažalas pa kad i ji-pogñen* onnan tovább juttában láta más két egy atyafit. 4, 21. — *tolta sagat mantelna* onnan tovább mentében. 9, 9.

togol szárny, toll; *tohlet* tollak.

tohling tollas, *tohling voj* tollas vad, madár. *torim lil, madot jis met tohlin voj* isten lelke, a' melly jött mint madár. 3, 16. — *ankirmati turum tohling vojjet ohtija* nézzetek az ég madaraira. 6; 26. — *hul togol* hal szárny. — *togolla* tollatlan.

C. *tôgot* toll, Kv. *toul*, V. *taul* toll.

togol háló.

togon-ta szakadni.

togopta-ta, tohnïpta-ta szakítani, *tohnïptïpsa* szakasztás.

tohnïptïli-ta szaggatni, *tohnïptïlipsa* szaggatás.

C. *tâhnem* szakadt, *tagaptem* szakasztott. Kv. *togem* szétvált, oszlott.

togor-ta záródni, rejleni, *togrïpsa* les, rejlés.

togord-ta zárni.

C. *tôhrem* zárt. Kv. *tovrtaht-uhv* záródni.

tolmas (or.) tolmács.

tondi nyírkéreg. C. *tunda, tondah.*

tonild-ta csendíteni, hangoztatni.

tos-jug szilfa.

tošlta-ta sózni, *solna tošltata* sóval sózni. — Kv. *tuselat-uhv* sózni (tör. *tus* só).

tor torok; *torop, torïp* torku, *torbet* ajak, *torop punet* bajusz; — *torïng* torkos.

C. *târ*; V. *tur*; *turp turïng vuat* torku torkos = nagy torku szél.

tor daru. C. *tôra, târah, V. târi.*

toras zavar, akadály; *toras verta* zavarni, *torasla* zavartalan, akadálytalan.

torasta-ta akadályozni, zavarni, keverni, *torastïpsa* akadály.

torastema-ta felkeverni.

V. *toros* alkalmatlanság.

tori-ta rázódni, rengeni, borzadni; *torïpsa* rengés, borzadás; *nû torïpsa* földrengés, földindulás; *torïta honïzpsa* 's *torïta kaži* hideglelés.

torïma-ta rendülni.

Kv. *torn-uhv* rázódni, rengeni; *ma tornes* a' föld megindúla.

Mát. 26, 51. — *torg-uhv* reszkedni, *torget-uhv* reszkettetni. **V.** *tori, tari, targ-ungve* rendülni.

tor igenes?

toril igazesség, igazság, *torla* igazességre, igazságra; *torla jastata* igazságosan beszélni, elmondani. *lavilim jah torla jastaset izagat ulimot olinpela* a' pásztorok igazán elmondának mindent. 8, 33.

torlang érthető, világos.

toramd-ta igenesíteni, igenleni, helybenhagyni.

V. *tor, tori* irány, ellen; *toring* igenes, rendes.

torim isten, *tornem, tormen, tormel* istenem, -ed, -e. *al huza ning tormen* ne kísérsd te istenedet. 4, 7.

torim levï isten követje, szolgálja; — *torim jena* bizony isten; *torim semat* isten előtt. — *torim horem lonzilata* isten képét állító, szent szekrény; *torim elta paltot* istenfélő; *šavijita torim ör-angyal.*

tormije oh isten, uram. *tormije, levem olal ma hoža hoisman* uram, szolgálám van én nálam betegen. 8, 6.

torming istenies; *torimla* istentelen.

C. *tõrem, tõrum, Kv. torem, V. târom.*

tot az, lásd *to*; *toda* ott, oda. *ula toda si vonda, hun ma nïngena jastalem* légy ott addig, hogy én neked mondom. 2, 13.

toroh többesben *torhet* bél, tüdő. **C.** *targat, tarngat* tüdő.

torn fű, széna; *lant torn szalma, lant torning szalmás.*

torop, torip (torku), *torop punet* bajusz. Lásd *tor* torok.

tob alig, csak; *tob an* majd nem. *tob jasta jazing, i ma levem tungtaka jil* csak mondj egy szót 's én szolgálám egészséggé lesz. 8, 8. — *lu už nem moltija an patimda pidl, tob luel kim julmata ragil* az már semmi erő nem lesz, csak ki kell azt vetni. 5, 13.

V. *tuop* alig.

tobol *vaš* Tobolszk, Tobol város.

tovar (or.) áru, a' régi magyar *tavara, mai tár.*

tovi tavasz; *tovi oling tilis* tavaszelő hava, marcius-aprilis. *toveng* tavaszos.

C. *taven, tauh* tavasz, **Kv.** *tujmah* (nyár), **V.** *toja, tuoja* tavasz, **V.** *tuj* nyár, **C.** *tung, tong.*

tom, tomi, l. *tam, tami* az, amaz.

tombi azon, *sit tombina* azon kívül, *tombija* azzá, arra, *tombija* *pidta* elmúlatni, kikerülni, *tombija pitipsa* elmulás; *ma tombemna* én kívülem.

C. *toma* amaz, *tom-pélga*, *-péja* túlsó, azon túl.

toman lakat, kulcs; *lojta toman* függő lakat.

tomand-ta zárni, *lap tomandta* bezárni.

C. *tuman* (riegel), V. *tuman* lakat.

tomra (or.) tombora, csontból való szájdörömbölő.

tú tó; *tû-hul* kárász.

tuung tavas.

C. *touh*, *teu*, V. *târ* tó.

tu-ta, *tû-ta* hozni, vinni. *ma jogotsem anta šitak volpas no sevîrandta keži tuta* én jöttem nem békét, hanem vágó kardot hozni. *tuvatî veskat kajîpsa* hozzatok igaz megtérést. 3, 8. — *hun ning jiren tulen torîm hota* ha a' te ádozatodat hozod isten házába. 5, 23. — *sit pada vitîn ovet pa leskam juš tulet halta sorma a'* végett tágas ajtók és széles út visznek a' halálra. 7, 13.

jetna pelka lu hoža ar hojadet tusa este felé ő hozzá sok ember hozaték. 8, 16. — *luela majlîpsa tuset* néki ajándékot hozának ki. 2, 11.

tûm vive, vitel; *tûpsa* vivés, vitel.

tulaji-ta hozódni, vivődni. *joštal ohtîna nîngen talajin* kezeiken te vitetel. 4, 6. — *pa tulajitan nîngîlan sud kadlta jah hoža* és vitették a' törvénytartó bírókhoz. 10, 10.

tuša-ta vivődni; *ar tovar tušal* sok áru vivődik, sok árut visznek; *mung tušaju* vivődünk, minket visznek.

tutla-ta hordozni; *ajkol tutlata* hír hordó; *tutlatot* fuvaros.

C. *tuem* vitt. Kv. *tu-hv* bémenni, *tuj*, *tuw* bémegyén, *tutel-uhv* gyakran bémenni, *tutelt-uhv* bevinni, bémártani gyakran. — V. *tuj-ngve* bémenni.

tuj tályog, fekély.

tujt szán. V. *tujt* szán, ló-szán; *tujt hó*, *târom tuji* hó esik, *ujtukve* kis hó.

tujm-ta fáradni, kimerülni, *tujmîpsa*, *tujmapsa* fáradás.

C. *tujmem* fáradt.

tujmîla-ta harapdálni, l. *tugom-ta* harapni.

tuknîpta-ta tölteni, *tuknîptîpsa* töltés, lásd *teknîptata*, *toknîptata*.

tuga ij, görbe fa.

tugol más, többi.

tugor-ta zárni, keríteni. *lap tugorta* bezárni.

tuhrim bezárván. *nǝng jubenna ovǝ tuhriṃna pojksema nǝng torim azena* te utánad az ajtót bezárván könyörögj te isten atyádnak. 6, 6.

tuhrep retesz, toló zár.

tuhriṃsa kerítés.

tuhri-ta benyomni, betenni, zárni.

tugri-ta és *tuhri*-ta oda támasztani, betenni.

tugordata záratni. Lásd *togor*-ta.

tugotla sajka, komp; *tugotlana unžita ho* révész.

tugom-ta és *tuhma*-ta, *tugmata* harapni.

tuhmim harapva, *tuhmṃsa* harapás.

tuhmos falánk.

tugmild-ta, *tujmila*-ta, *tuhmild*-ta harapdalni.

tulah 1) szalonka, 2) evetfarkból való nyakkötő.

tulim-ta jutni, *tulimta potriṃsaja* beszélgetésbe jutni.

Kv. *tul-uhv* fordulni, futni, befogadni?

tul-pul, *tul-bul* bolond, vad ember; *tula-pula jum* veszett ember.

C. *tul*, *tul-pul* ostoba.

tul' tegez. V. *täut*.

tun gyöngy; *tinǝng tun* becses gyöngy. 7, 6. — *aj tun* gyöngy.

tunk 1) moh, *tunkǝng* mohos.

tunkta-ta dugatni, dugni.

tunksa-ta dugulni.

2) penész; *tunk*-ta penészesedni.

C. *tunk* száalka, botocska, dugó?

tung igenes, *tunga* igenesen.

tungim-ta igenesedni, *tungimṃsa* igenesedés.

tungimd-ta igazítani, javítani.

tungmil-ta igazodni.

tungmilita-ta, *tungmild*-ta igazgatni, *tungmiltṃsa* igenesítés.

tungmiltṃsa-ta egyenesedni, elkészülni.

tung-tak, *tunhtak* (egész erő), egészséges. *ma levem tungtaka jil* én szolgám egészségesé lesz. 8, 8.

tungal *tal* taval? egy éves?

tungotl, *tongotl* = *tom-hadl* az nap, tegnap.

tuš, *tus* 1) ügyesség, mesterség; 2. ismertető jegy. *tus ho* művész; *tusa* ügyesen, *tusla* ügyetlen, *tuzing* ügyes, mesterséges; *tuzipsa* mesterség, fortély.

tuš szomorúság, l. *tš*; *tužing* szomorú, *tužinga verta* szomorítani.

tuš szakál, *tušla* szakálatlan, *tužing* szakálos.

C. *tuš* szakál, V. *tus*, *tuos* száj, *tus pun* szakál.

tur torok, *tur pikla* torok-dió, Ádám csutkája, *tur libi* gége, *tur-sěj* hang, *tur-sjla* rekedt; *turing* torkos, *turing kevi an* torkos kő-edény.

turba, *turpa* cső, l. *torip* is.

C. *túr*, K. *tur* torok és cső.

turah (or.) bolond.

turema-*ta* hortyanni.

turitla-ta hortyogni, *turütlipsa* hortyogás.

C. *tarasem* (geschnauft).

turum, *turom* menny, ég, idő. *turum azi* mennyei atya; *turum nubit* mennyország; *turum hus* égi csillag; *turum kži* szivárvány; *teving turomna* csendes időben.

turming mennyei.

Jegyzet. Az éjszaki osztják tehát különbséget teszen a' *torim* és *turum* közt, amaz isten, ez menny lévén. A' Castrén nyelvében a' menny-nek osztják kifejezése nem fordul elő, *tárum* csak isten. A' Kv. *torem* ég, menny, időjárás meg isten. A' V. hasonlóképen *tárom* ég, menny, időjárás, isten, nagy.

turma (or.) torony, *turma-hot* tömlöcz. 5, 25.

turman setét, setétség. *turmanna omista hanne-hojet* a' setétségben ülő emberek. 4, 16. — *turmana-ita* setétedni.

V. *turep* borúlt, *tarom turep* az ég borúlt, tehát *tur-ungve*, ettől: *turep*; továbbá *turm-ungve* elborúlni, ettől: *turmene*, *turmen* elboruló, homály. Az osztják *turman* azonos a' vogul *turmen* szóval, ezt tehát vogulos szónak kell venni, mert az osztjámos alak *turma-ta* volna, *turman* (*turmen*) helyett.

tut tűz. *tuta julta* tűzbe vettetik. 3, 10. — *torim tut* vagy *turum paling tut* villám; *tut levim taga* tűzégés helye; *tut san* zacskó a' tűzi szerszámra, egyszersmind női varró szerszámra.

tut-muž tűz betegség, forró láz; *tut-mužna hojtot* tüzes betegségben fekvő. 8, 14.

tutüŋg tüzes, *tutüŋg sáras* tüzes tenger, gyehenna.

C. *tút, tuget, tūd-us* tüzi szerszámra való zacskó. Kv. *taut*.

V. *tol*.

tutla-ta hozogatni, hordani, lásd *tu-ta*. *lu hoža tutlása arad-tel mužingodet* ő hozzá vitették mindenféle beteg. 4, 24. — *tutlatot* fuvaros, *tut tutlata líbi* tűzhordó edény = lámpás; *tutlípsa* szekerren járás.

tuva hozz, vigy, l. *tu-ta*. *nüŋg jiren toríma tuva* te áldozatot istennek vidd. 5, 24. — *tuvatí veškat kajtípsa* hozzatok igazi megtérést.

tuda ott, lásd *to*.

tup, *top* alig; *tup allolímta* bámulni, *tup allolímpsa* bámulás.

tupa ló köröm, pata, *tupaüŋg* lókörmös.

C. *tonh* lókörmös.

tuvim *us* (l. *tú-ta*) vitetett volt. 4, 1.

tuvema-ta (lásd *tú-ta*) vinni; *adim jazingna tuvemata* rágalmazni.

tuma (or.) gondolat, *tumajita* = *tumaja-ita* gondolni.

turma (or.) tömlöcz, torony.

P.

pa más, meg. *kažalas pa kad i jü-pogñen* láta más két egy atyafit. 4, 21. — *purijat návirem olímpela, pa hun uidleta lucl* kérdeztek a' gyermek felől, 's ha megtaláljátok. 2, 8. — *pa ajšika* még egy kevésbé. — *pa iršna* néha, *pa-idi* másképen; *pa urüŋg* más módu, nem helyes.

pa-ot egy más. *paot lu unltijilta johlal elta* egy más ő tanítványafibul. 8, 21. — *pa lamba* másféle.

pa-sagat másszerint. *pasagat verta* megmásítani. 5, 17. — *pa sagatüŋg* nem a' szerinti, nem helyes; *pa-si* meg-az, megint. 4, 8.

pa-sür másféle. *pasür jušna manset* más úton menének. 2, 12.

pa soha jum (más bőrbe jutott) magánkívül, megveszett, *pa soha ita* magánkívül lenni, megveszni.

pahadt másnap, holnapután?

C. *pa* ismétlő számokban, mint *ej pa* egyszer, *hudem pa* háromszor stb. Azután: mégis.

paj rakás; *mâ paj* göröngy; *paja* rakásra, öszve, *paja akidta* összegyűjteni, *i paja* együvé; — *pajna punta* rakásba tenni.

C. *paj* rakás, domb. V. *pa* part, fel.

pajil sík, egyenes. *pant luela pajla ležatot* az ösvényt neki egyenessé tegyétek. 3, 3.

pajlaldta sikká tenni, *pajlaltipsa* símitás.

païl-ta kovácsolni, forrasztani; *païlta ho* kovács, *païlta ankil* vas ülő, *pajlipsa* kovácsolás.

païrt gerenda. *nïng semenna ulta païrt an hullen* te szemekben való gerendát nem veszed észre. 7, 3. — *šur païrt* vagy *šuring païrt* ház tetőnek csatornája.

C. *pâgart*, *pôgert* gerenda.

païd-ta vetni, csépelni, cséplő; *païdta har* szérü. *lu lant sem païdta havel sïstaml* ő gabona-cséplő szérűjét megtisztítja. 3, 12.

jogoš païdta megvetni.

ajkol païdta hírt vetni, üzeni. *ajkol manem païtat* hírt vessek nekem. 2, 8. — *i jazïng elta pa jazïng ohtija païdta* egyik nyelvről a' másikra fordítani; — *joža païdta* kézre vetni, kézhez venni, fölfedezni; — *noh païdta* magasítani, feljebb tenni; *tampsa elta païdta* használatból kivetni; — *pungla païdta* elvetni, eltávolítani.

pakïn-ta ijedni. *muj elta nïng pakïnseta* mitül ijedtetek meg? 8, 26. — *paknïpsa* ijedés, csüggedés.

paknïpta-ta ijesztteni; *paknïld-ta* ijesztgetni; *paknïtjï-ta* u. a.

C. *paknem* ijedt; *pagaptem* ijesztett; Kv. *paks-ahv* álméködni, csudálkozni.

pakït nyáj, csorda. *puris pakït* disznó nyáj, *purset pakït* disznók nyája. 8, 32.

lunt pakït lúd fölt.

pakrep földbeli lak, *ink pakrep* kút.

V. *pahrep*, *pangrep*.

pal magas, felső. *pasi kulna visa luel pal rep ohtija* megint az ördög által egy magas hegyre vitették. 4, 8. — *pal šip* meredek part; *pal taga* fel hely, magasság; *pala verta* magasítani; *palat magasság*; *palatna* magasságban, magosan; *palating* magasságos.

V. *pal* fel.

pal fül, *palije* fülecske.

palla siket, *pal-sijla* siket.

C. *pet*, Kv. *pal*, V. *päl*, *pel* fül.

pal-ta félni. *al palat hanne-ho veltodet elta, a palat lil i el tuting sarasna veltot elta* ne féljetez az ember ölkötül, de féljetez a' lelket és testet a' tüzes tengerben ölkötül. 10, 28. — *an palta* bátor lenni, *an palta ho* bátor ember. *torim elta paltot* isten-félő.

palipsa félés, *an-palipsa* bátorság.

palta-ta ijesztetni; *paltap* ijesztő dolog, *patapla* bátorságos, *paltaping* ijesztős.

palsa-ta ijedni, *palsim* ijedt; *paltapsa*-ta félemedni; *paltapta*-ta ijesztetni.

paltama-ta félemedni. *paltamas togo manta* féle oda menni. 2, 22.

C. *pedem* félve, félt, Kv. *pil-uhv* félni, V. *pel*-, *pil-ungve*.

palat darab; *palat-kem* = darabnyi. *hoj pusi enmiltata lu lucl kuš i još sur palatkem* ki nevelheti maga magát akár egy könyöknyivel. 6, 27.

V. *pul*, *pol* falat.

paling felhő, több. *palnget*; *paling marijel* mennydörög; *palingöje* felhőske.

palng-hur felhő-zsák, *palng-huring* felhőzsákos.

C. *peteng* felhő.

palid-ta oldani, *pungla palidta* eloldani, szabadítani.

Kv. *päl-en*, V. *päleng* szabad.

pald-ta sütni, *paltipsa* sütés.

V. *palt-ungve* fűteni.

pan oldal? *panna* vel. *mung panna torim* mivelünk isten. 1, 23. — *lu ankel Maria Osip panna* ő anyja Mária Józseffel. 1, 18. — *panna al vijat* vel(etek) ne vigyetek. 10, 9.

pan fővény, zátony, part; *paneng* fővényes, partos, partbeli; *paneng ho* parton, hegyen lakó.

C. *pan* homok, hegy-csúcs; *paneng* homokos.

panne menyhal, kutyahal, békafi; *panne-hir* menyhalból való zacskó.

V. *pori-pane* béka.

pant nyom, ösvény. *pant lucla pajla lezatat* az ösvényt neki

egyenessé tegyék. 3, 3. — *pant huvat* út hosszában; *pant nebek* útlevel.

Kv. *pat* ösvény. V. *pant* lapos hely; *pantem mā* sík föld.

pangi gombolyag, czérnacsomó.

pangji-ta gombolyítani; *pangi'-ta* fonalat motolálni, *pangiti-ta* u. a. *pangilipsa* gombolyítás.

C. *pöng*.

pangil fonal? *panzil holet* fonal-kötelek, madzagok.

V. *panel*, *manči panel* csalán, *rus panel* kender.

pank maszlagos redősirom, csudafa (stechapfel).

V. *pang* gomba, *pazeng pank* légyvesztő gomba.

pasi megint, lásd *pa* alatt.

pazan, *pasan* asztal. *ir verta pazan* oltár; *pazanije* asztalka; *omista pazan* ülő szék. *sit lu torim omista jeming pazana ull* az az isten szent székül van. 5, 34. — *sungit pazan* nyirfahéj asztal.

C. *pesan*, *pesen*; Kv. *pasen*; V. *päsen*.

pasik fém vagy fa csat a' rén hasalján, a' mellyen által az iстрáng megyen.

pazird-ta kinyomni, kisajtolni.

pazad-ta, *pozadta* kiadni, elkölteni.

paslal-ta szarral megrondítani.

C. *pat fos*, *pad'em* fosott.

paslald-ta paskolni.

paslimd-ta tenyérrel paskolni, csapdosni.

pažoh, *požoh* borju, *mis pažoh* borju (tör. *buzagu*).

pasta, *pasti* éles, hegyes; *pastija* élesen, gyorsan, *pastija verta* élesíteni; *pastipsa* élesítés, élesség.

C. *peste* éles; V. *päs-ungve* és *päst-ungve* fúrni, átfúrni.

para (or.) pár, *paraja verta* párosítani; *paraing* páros.

paris, *pariš* vitorla, *parset* vitorlák.

parsing, *paršing* vitorlás.

pariš (tör.) haszon, nyereség; *pariš vita ho* uzsorás, *pariš vřpsa* uzsora.

paršing hasznos; *parišla*, *parišotla* haszontalan, haszon nélkül.

paripta-ta felejteni, *nomna p.* elméjében felejteni.

parka (or.) bárka.

parkan (or.) selyem.

parkad-ta rázni. *hol perkatat* rázzátok le. 10, 14.

C. pergadem tisztítva, lerázva, *Kv. parket-uhv* rázni, *V. pär-gelt-ungve*.

pargad-ta fonni.

parta, *parda* bal, *partatogija*, *pardatogija* baloldalon, ferdén.

parpäng kemény, erős, kegyetlen, haragos. *hom-juget elta etimodet si kem parpänget* koporsókból kijövök, olly erősek. 8, 28. — *parpänga an pardis luela* erősen eltiltá neki. 9, 30.

pard-ta parancsolni. *näng olinpela lu levilala pardu šavjita nängen* te felöled ő szolgájinak parancsolja, örzeni téged. 4, 6. — *veris sidi, hodi torim levi luela pardis* tön úgy, mint isten szolgája neki parancsolta. 1, 24. — *parta mungeu manta puris pakita* parancsolj nekünk menni a' disznó falkába. 8, 31.

an pardu tiltani (nem parancsolni). *an-pardis vota polta* tiltá a' szélnek fúni. 8, 26. — *jogos pardu* megtagadni, *jur muhti pardu* kényszeríteni.

partipsa parancsolás, *an partipsa* tiltás.

partili-ta parancsolgatni.

C. pardem, pirdem, pirtem parancsolt. *V. part* kívánság, tehetség (?) — *part üt aňši, ti-kvos tēji* kívánsága nincs, még is eszik; *sem part at aňši, kosü üt nāngi* a' szemnek nincs kívánsága, tehetése, messzire nem fénylik.

patimd-ta? érni? *hun sol lu veel uštal, lu už nem moltija an patimdta pidl* ha a' só ő erejét elveszti, az már semmire sem fog érni. 5, 13.

pad, *pot* ebben: *još pad* tenyér.

pada ért, végett. *ulti sagat potardta pada* őszinte mondas végett. 10, 18.

sit pada azért. *sit pada vüin ovet tulet halta sarma* mert tágas ajtók vezetnek a' halálra. 7, 13.

C. peda, pede, pedan, pedait miatt, ért.

padü fenék, pad, föld; *padü hurip* alsó kéreg; *padü ohtija omüsta* a' földre leülni.

C. pete, pede fenék, föld, *nir-pede* csizma talp, *kur-pede* láb talp, *kéd-pede* tenyér. *Kv. päte vég, pätet* végett, miatt. *V. päť vég*. — Látjuk, hogy *pad, padü* vég, végett stb. egy szó. *V. ö. padal* is.

padaruh réz, *padaruh voh* rézpénz. *panna al vijat anta sorni voh, anta padaruh voh* veleték ne vigyetek se arany pénzt, se rézpénzt. 10, 9.

padlem, *patlan* homály, setét. *ning elen izagat padlem ulta pidl* te tested mind setét való lesz. 6, 23. — *muj ma jastalem padlemna*, *potartat novina* mit én szólok setétben, mondjátok világosságban. 10, 27.

patlama, *padlema verta* homályosítani, tetétté tenni; *p. ita* homályosodni, *padlema jûpsa* alkonyat; *padlem-šiki* setétetske; *padleming* setétes, homályos.

C. *pêtle*m homályos, *pêtlôt* homályosodott, *pêldidet* homályosodik.

padlata homályosodni = *turmana jita*.

pađal, *pađil* fenék; *kur-pađal* láb-talp, *padlana* talpaitokra. *si vož elta kim etmanna nen kur-pađlana hanim nambir hol parkat* azon városbul kimenéstökben a' tí lábszáraira ragadt port rázzátok le. 10, 14. — *padlang* fenekes, tetős.

pađka lelkész, pap. *no mana*, *pađka hoža vanlijiša* de menj, a' papnál mutasd magadat. 8, 4.

pađka is.

paśa helyett. V. ő. *pađ*, *pađi*. Tehát: *pađiš*, *paśa*.

patrald-ta csapni, paskolni.

pam hőség; *lung pamat* nyári melegek.

paming heves.

C. *pem*, *pôm* a' fürdőház gőze, *pemeng* hő, heves; *pemdem* hevült, *pemettem* hevített.

pami-ta, *pamiži*-ta tanácsolni, oktatni, *pamišpa* tanács.

pamta-ta, *pamiđ*-ta parancsolni, oktatni; *pamiđta* ho tanító.

pamtišpa, *pamđišpa* rendelet, parancsolat. *hoj tam aj pamtišpa* sajjet elta it pasagat vert a' ki ezen kis parancsolatokbul egyet megmásít. 5, 19. — *jong torim pamtišpa* tíz isteni parancsolat; *jong nakpa pamtišpa* tíz ezikkü parancsolat.

pamtili-ta, *pamtil*-ta oktatgatni, utasítani, *pamtilta* nebek utasítás.

peil, *pejil* fürdés, *pejil* hot fürdő ház.

peil-ta fürdeni, *peilišpa* fürdés.

peilta-ta fürösztteni; *peilipta*-ta fürösztteni.

C. *péget* fürdés, *péget hôt* fürdő ház, *pégedem* fürdött, fürödv , *pégettem* fürösztve.

peir-ta hibát elkövetni, *peirišpa* hiba, hibázás.

peimti-ta, *peimđ*-ta fázni, fagyni, fogyasztani.

C. *pegmem* fázott.

pel fél, oldal.

pela felé, túl. *pasir jušna manset li irel pela* más úton mené-
nek ő országuk felé. 2, 12.

nilsot pela hulim nyolczvanon felül három = 83. — *olin-pela*
felül, végett.

pelak, pelik 1) fél, *pelak jož* fél kéz, *jim pelak jož* jobb kéz;
pua pelak jož bal kéz. 6, 3. — *voħ pelak* fél kopeka, *lal pelak* fél öl.

2) vidék. *hola pelak* napkelet; *hadl edta pelak, naj edta pelak*
kelet. *mung lu turum husel vantsu hola pelakna* mi ő menyeyei csil-
lagát láttuk napkeleten. 2, 2.

jim pelka jobbra, *pua* és *parta pelka* balra, *ar pelak sagat*
sok oldalról.

pelking jeles, oldalos; *hola, holeit pelking* nap keleti

C. *pêlek* fél, oldal.

pela vajjon. *akidlet pela anži jug elta vina reh* szednek-e
vajjon tüskés fáról szőlőt. 7, 16.

pel-ta szűrni, kivágni, *pelip* szuró.

pelping szűrős. *akidlet pela pelping vanži elta epling reget*
szednek-e vajjon szűrős pázsitról (bojtorjánrul) figéket? 7, 16.

peldta, pelta-ta szűrni; *peldta* szűrő, csipő pogár.

peltip fulánk, *peltiping, peltping* fulánkfos, *peltipsa* szűrés.

peltipta-ta beszűrni, bedugni.

V. *päl-ungve, pêl-ungve* szűrni; *pälem, pêlim* szűrés, azután
darázs, szúnyog; *pelim ja* Pelim folyója, *pelim uos* Pelim városa (a'
darázsokról?); *pêlt-ungve* szűrni, szúratni; *pêltpi* szűrés, oldalnyi-
lalás. C. *pêdem* darázs; *petnai* szúnyog.

peld-ta váltani, cserélni, *voħ peldta* pénzt váltani, *peltipsa*
váltás, *peltipsaing* változékony.

peltili-ta változtatni, cserélni; *peltiipsa* változás.

peltas-ta változni.

Kv. *pelt-uhv* változtatni, másítani.

penk fog. *sem sem jukana, pa penk penk jukana* szem szem-
ért, és fog fogért. 5, 38. — *jelli penk, siri penk, lojta penk* elő fog,
lunt penk fűrés = lúd fog.

penking fogas, *penkla* fogatlan.

C. *penk, pank, pengeng* a' minek foga van, *pengeng juh* ge-
rebl ye, *pengaš* (fogas) csuka. Kv. *pank*, V. *ponk, pong* fog.

pender, *penđer* (tör.) dob, *pender senkta* dobolni, *pender senkta ho*, vagy *pender senktot* doboló. *penđer sebün* dobos bájoló.

pešat (or.) pecsét; *pešata-ta* pecsételni.

peš czomb, *peš punglet* czombok, ágyék, csipő.

V. *peš* czomb, *peš lu* czomb csontja, *peš nául* czomb húsa.

peži rén borjú.

pereman (or. ?) sor, *pereman verta* váltani, változtatni.

peremand-ta változtatni.

C. *perem* múlt.

perina (or. ?) párna.

perkat *kevi* köszörű kő.

perna 1) ebben: *torim perna* isteni keresztelés; *perna pos* kereszt jegy. *torim pernaja longta* keresztelődni; *pernaja longipsa* keresztelés; *pernaja longiltita* keresztelni; *pernaja longiltipsa* keresztelés; *pernaja longiltata put* keresztelő edény.

2) kereszt. *hoj lu pernajel an vil a'* ki ő keresztjét nem veszi fel. 10, 38.

pernaing kereszties, *pernaing ho* kereszttyén, *pernaing jah* kereszttyénség.

pernala keresztetlenség, pogány. *pernala mur* keresztetlenség nép, pogány nép. *pernala jah hotna tajta torim* bálvány = pogányok házában lévő isten.

C. *perna* kereszt, *pernajat pan-ta* keresztelni, *pernaš-ta* magára keresztet vetni. Kv. *perne* kereszt, *pernel runuhv* keresztelni. V. *perne* kereszt, *pernet-ungve*, *pernent-ungve* keresztelni, *pernentem jeri* keresztelő ének; *perntâl* keresztetlenség.

petkaš rigó, húros madár.

peda (or.) nyomorúság, inség.

pevir-*ta* hibázni, *pevrĩpsa* hibázás, *pevrĩpsaing* hibázható.

pevirša-ta hibázni (sich irren). V. ö. *peĩrta*.

pil fél, vel, *pil ho* feles, társ; *pilna* vel, *lu pilna* ő vele. *si ho si ne pilna lu samelna krek vers* az az ember azon nővel az ő szívében bünt tett. 5, 28.

lu pilna kadna manta ő tőle elválni. 1, 19. — *i pilna* együtt. *pilĩng* feles, társ, egyesült; *pilĩnga* együtt, *pilĩnga volta ho* lakó társ.

pild-ta felesíteni, egyenlíteni, *piltĩpsa* egyenlítés, egyesítés.

piltša-ta, piltas-ta, piltiša-ta egyesülni, csatlakozni; *jega pilt-sata* felesülni, házas felekké lenni.

piltili-ta egyesítgetni, *jega piltili-ta* össze egyesítgetni.

C. *pi, pe* ezekben: *itpeja, itpija* előfelé, előtte, *itpena* előtt.
V. *pel, pül* fél.

pilt madárháló, *pilt kelet* a' madárháló kifeszítésére való zsinetek.

piš csuda, nagy tehetség.

V. *peš, piš* ügyesség, embererő feletti igéző erő; *tárom piš, publi piš* jót tevő erő, *kul piš* ördögösség, rosszat tevő erő.

pira ser. Talán a' *bor, boza*-nak megfelelője.

pirek (or.) pastétom, lepény.

V. *pirik* lepény.

piriji-*ta* nyomozni, kérdezni, választani; *pirijipsa* nyomozás.

pirijula-ta kérdezgetni, nyomozgatni. L. *puriji-ta*.

piriš öreg, *pirša-ita* öregedni.

piršama-ta, piršam-ta öregedni; *piršamipsa* öregedés.

C. *piriš* öreg, ősi.

pid-*ta* esni, fogni; *jil pidta* leesni; *humb idi pidta* összeomlani; *artna pidta* adósságba esni; *potripsaja pidta* beszédbe esni; *pingla pidta* elválni; *untlipsa elta pidta* elszokni. *al esla mungen huzipseja pidta* ne hagyj minket kísértetbe esni. 6, 13. — *ul jastat : muj mung leta pidlu* ne mondjátok: mit fogunk mi enni. 6, 31. — *Ivan jogots pa šimiltata pits* János eljőve és kezdé prédikálni. 4, 1. — *hop humbetna temta pitsa* a' hajó a' habokban merülni kezdé. 8, 24. — *siri antom hun lın jega volta pitsangen* mielőtt hogysen ök együtt élni kezdettek (ketten). 1, 18.

sema pidta szembe esni, születni. *hun Isus sema pits* midőn Jézus született. 2, 1. — *sema pidta hadl* születés napja.

pitim esett. *ma kuš veī jilbina ullem, no manema pitim tal-jah tajlem* én valami hatalom alatt vagyok, de nekem (szót) fogadó hadi népem van. 8, 9. — *hoda jilba sema pitim judej han?* hol az új született judeai király? 2, 2.

pitimot u. a. *sema tusa lu hoža hošman veila pitimot oda* vitetek ő hozzá egy lázzal erőtlen való. 9, 2.

pidlaji-ta kezdetni. *nüngilan sudidta al pidlajita tik* ne ítéltesetek. 7, 1. — *nüngilan takilije lavidta pidlajitan tik* hijába, ok nélkül fogtok szidatni. 5, 11. — *aradtina likinga tajta pidlajitan ma*

nemem vorna mindnyájok által gyűlöltetni fogtok én nevem miatt. 10, 22.

Kv. *pat-uhv* esni, lenni; V. *püt-ungve*.

pítsa kölcsön. *pítsaja nǐng elta vǐta langata ho elta al honda* kölcsönbe te töled venni akaró embertül ne fordúlj el. 5, 42. — *pítsaja mata* kölcsön adni; *vogǐng pítsa* pénz-kölcsön.

pítsaǐng kölcsönös.

piža üdvöz légy.

C. *peta, peďa* (grussformel). Kv. *pače* köszöntés, csók; *pače olen* üdvöz légy. V. *pǎš* üdv.

pidar szél, part. *madet sáras pidarna holǐp omǐtset a' kik a'* tenger szélébe hálót ültettek. 4, 18.

V. *piter* szél, part.

píti fekete. *nǐng an puslen než i ubǐt novǐja muǐpa pǐtǐja verta* te nem teheted csak egy hajszálat is fejjérré vagy feketévé. 5, 36. V. ö. *puťi* fekete.

pojar (or.) úr, tisztviselő; *og pojar* fejedelem.

Kv. *pojer* úr.

pojĳk-ta kérni, *pojĳkǐpsa* kérés.

pojĳksa-ta imádkozni, imádkozó. *nen sidǐ sagat pojĳksat tǐ e'* szerint imádkoztatok. 6, 9. — *hun pojĳksalen, nǐng adel hotena longa* midőn imádkozol, te magános házádba menj be. 6, 6. — *pojĳksal luel* imádja őt. 8, 5. — *pojĳksset* kértek. 8, 34.

poksata hot imádkozó ház, zsinagoga. *madet mustǐja tajlet pojĳksata hotlalna i vož haretna pojĳksata lolimďta a' kik szeretnek* imádkozó házaikban és a' város térein imádkozni állani. 6, 5. — *pojĳksǐpsa* imádkozás.

pojĳksema-ta imádkozni. *nǐng jubenna ovǐ tuhřimna pojĳksema nǐng torǐm azena* te utánad ajtót bezárván könnyőzgjél te mennyei atyádnak. 6, 6.

pojĳkamď-ta megkérlelni.

pog, *poh* fiú. *pogem, pogen, pogel* fiam, -ad, -ja. *pohlal* fiai. *evi undrelna vǐl i tajl pog* egy leány méhében visel és szül fiat. 1, 23. — *sit ma šenk mustǐ pogem ull* ez én nagyon kedves fiam. 3, 17. — *Rahil hollal lu evi-pohlal olǐnpela* Rachel siratja ő gyermekeit. 2, 18.

pogǐng fias.

C. *poh, pah* fiú, Kv. *pǐv*, V. *pi*.

pogil csomó, gomb, daganat; *pohla* rakásba, rakással. *pohlje* csomócska = *podalije kerlata pohlje* forgó golyócska.

pogol = *pogil*; *antip pogol* öv gombja; *jong, jeng pogol* jég darab; *pogol enmipsa* = *pogol tija* a' fának kidudorodása.

C. *pöng*. V. *pokol* darab, csomó; *jang pohlet* jég darabok; — *pahlep* gomb.

pohni-ta, *pogon-ta* fakadni, pukkadni, felszakadni; *pohnim taga* pukkadás helye; *pohnipsa, pogonipsa* pukkadás; *puškan pohnipsa* puskalövés; *pohnema-ta* pukkanni.

pogor, *puhor* sziget, *pogorna volta ho* szigeti lakos.

pohring szigetes, szigetbeli; *pohring ho* szigetbeli.

C. *pógor*, *paugor* sziget.

pogatur (tör.) úr, erőszakos.

V. *pogatur*; *pogatur lu* táltos ló.

pol víz-gát, geréb a' folyóban. *vošta pol* hal fogó geréb.

V. *pol-ungve* fogni; *polne pis* hamar megfogó tehetség.

pol-ta fúni, lehelni. *vodet polta pitset* a' szelek fúni kezdenek.

7, 25.

pold-ta, polta-ta, polti-ta megfúni, fuvatni; *torip poldta* ajkat fúni, fintorítani; *poltijsa* fúvás, lehelés.

poltijsa-ta fuvalkodni, dagadni.

C. *pû-ta, pôh-ta* fúni; *pumem* pillanat. — V. *pu-ungve, pul-ungve* fúni.

polat vaczog, fekvő hely.

poling mennydörgés, morgás.

polijä-ta zörögni, dörögni, hebegni, *šitaka p.* magában morgni, *polijipsa* morgás, hebegés.

polemä-ta megmordúlni.

polis hazudság, hamis. *sud al verat polis jazingna* ne ítéljetelek hamis beszéddel. 7, 1. — *polis jastata* rágalmazni.

polsing hazug; *polsipsa* rágalom, szemrehányás.

polsing nyál, takony: *polsinging* nyálás, taknyos.

C. *palah* nyál; V. *palah* takony, *palkeng* taknyos.

polt rothadás, redvesség, *polt jug* tölgyfa.

polting redves.

pon-ta tenni. *nem hojat an ponl jolipta jilip sah elta* senki sem teszen foltot új ruháru. 9, 16. — *pog tajl, pa nem luela ponlen Isus* fiut szül, 's Jézus nevet add neki. 1, 21.

pungla punta eltenni, megszüntetni; *og punta* imádni, panaszt tenni; *og pontot* panaszló; *ho punta* embert herélni; *haret, lovet punta* ökröt, lovat herélni. — *ponšipsa* tevés.

ponša-ta tevődni.

C. *pan-ta*, Kv. *pun-uhv*, V. *pin-ungve* tenni.

pon, *pun* háló féle, *holti pon* halászó pon; *juh pon fa* poné, ugyanaz, mi a' vogul *kamka*.

pon fing, *pon ebül eslta* fingani, *poni-ta* fingani.

V. *poñit-ungve* fingani.

pon szegély, *kundi pon a'* bekecs szegélyezése, préme.

ponš-ta, *poš-ta* melegíteni, tésztát pörkölni, érni; *ponžim* érett, *ponžipsa* érés, pörkölés.

V. *panš-uhv*, *panš-ungve* érni, főlni.

ponži-ta fosztani, erőszakkal rabolni; *ponžita ho* rabló; *jurna ponžita* erőszakkal rabolni.

ponžiji-ta fosztogatni.

pong, *pongi* gomba, *pongšipsa* fekély.

C. *pongot* fekély.

pos újjatlan keztyű, *još pos* u. a.

pozing keztyűs.

C. *pós* keztyű.

pos jel, csuda, jegy, czél. *pos tajta* czélozni, *pos jug* jel-pózna, *posna punta* bélyegezni, *pos nomta pada* emlékeztető jegy. *ar pos an versu muj* sok csudát nem tettünk-e? — *han pos* ország czimere.

hanžipsa pos írásjegy, betű. *sud-sir elta než i hanžipsa pos an manl a'* törvényből csak egy írásjegy sem megyen el. 5, 18. — *još-pos* *ponšipsa* aláírás.

pozing jegyes, *perna pozing* koczkás.

posta-ta jegyezni, *postšipsa* jegyzés

postša-ta jelentkezni, jelenteni.

C. *pas*, *pos* jegy, jel. Kv. *pos*.

pos határ, vég.

pozalu-ta végződni, halni, halál. *navirem lil kanžimodet pozalaset a'* gyermek lelkét keresők meghaltak. 2, 20. — *pa us toda Irot han pozalata vonda* és *vala* ott Heródes király haláláig. 2, 15.

pozalim végezve, halál. *Irot han pozalim jubina* Heródes király halála után. 2. 19.

V. *pas* határ, *kalne pas* v. *mas* halálig.

pozad-*ta* kiadni, kivetni, végezni.

pozatipsa kiadás, kivetés; *lakka pozatipsa* széllyel-, elszórás.

šal' vers li lakka pozatipsajel ol'inpela megsajnálá ő elszórások miatt.
9, 36.

posni, *pošni ho* szántó-vető, paraszt.

poš a' háló közepén való keskeny zsák.

V. *pos*, *pošü* halászó kosár (zsák?).

poš fos, szar.

poš-ta szarni, fosni, *pozipsa* fosás.

C. *pat* fos.

poš-ta ázni, nedvesedni.

pošta-ta, *pošt'li-ta* nedvesítgetni, *pošt'ipsa* nedvesítés.

pošt'ij'lsa-ta, *pošt'ij'lsa-ta* nedvesedni.

pošog has, többesben: *pošhet*.

pošking hasas.

poškan puska; *šuk' uolpi poškan* serét-tok.

pošni, *posni ho* szántó-vető paraszt.

pošneng parasztos.

pozar (tör.) vásár.

poziji-ta, *pozi-ta* folylni, csepegni; *pozipsa* folyás, csepegés.

pozem-ta cseppé válni, *pozem'ipsa* cseppecske.

pozijema-ta csepegni.

pošil, *posl* folyó ér, kis folyó.

V. *posel* folyó ága, ér.

poži száradt hal.

C. *paža* száradt csuka.

poži-ta, *poš'i-ta* fosztani; *jurna poši-ta* erőszakot tenni.

požih, *požoh*, ebben: *loniš požih* dér.

požoh (tör. buzagu) borju, gede; *amp požoh* kölyök, *oš požoh*

bárány.

por fűrű, *još-por ár*, *n'ir jonlta por ár*; *pori-ta* fűrni, *poritipsa*

fűrás.

C. *par*, *por* fűrű.

por-ta marni, rágni, *por'ipsa* marás, *por'ipsa'ing* marós.

pord-ta, *porta-ta* rágni.

porema-ta harapni, *por'sand-ta* megharapni.

C. *por-ta* harapni, V. *pur-ungve*; *purn-uj* farkas.

pori-ta fordúlni, *por'ita-ta*, *por'id-ta* fordítani.

porema-ta megfordulni.

pora (or.) idő; *i pora ho* egykorú, kortárs; *porala* idétlen.

poris serte? *lovi poris* ló sörénye.

porim-ta, *purimta* lépni, hozzálépni, neki menni.

pormili-ta lépegetni, *pormilipsa* lépegés.

porimd-ta lépni.

C. *pormem*, *purmem* megtaposott.

porijipsa, (*porijü-ta*?) áldozás, áldozó vendégség.

Kv. *pur* vendégség, lakodalom, V. *puri* áldozat.

porog, *poroh* gyökér, szár; *porog kel* szánra való kötél. —
sem poroh szem fény?

porga bekecs, közepső bőr ruha.

porget szemét, sepredék. V. *pores* szemét a' faragcsálás után
pors ünü szemét domb.

porgon *voget* posta pénz.

porli pöröly.

pordon, *purdon* méreg, orvosság, timsó.

puti pordon gáliczkő, *vosti pordon* u. a.

pordon porip verta timsó csináló.

pormas fegyver.

pot (or.) pud, *pot kenas* egy pudnyi.

poting pudos.

pod-ta fázni, *iskina podta* hidegben fázni. *podta tilis* fagy-hó.

potim fagyott, *potim sem* jégeső, *potipsa* fázás.

potema-ta, *potim-ta* hültni, *potemapsa* hülés

potili-ta gémberedni, fagyoskodni; *podlta-ta*, *podlti-ta* fagy-

lalni.

C. *pötájem* hült, *potmem* hült, *pottem* fagylalt.

podali gömbölyü dolog, *jong podali* jégesap; *veska podali*
mázsáló súly; *podalije* = *pohlje* golyócska.

podlang gömbölyüs; *veš-*, *venž-podlang* homlok, *og podlang*
a' fejnek hátulja; *šas podlang* nyakszirt.

V. *potali* gömbölyü, *sétep potali* czérna gombolyag, *sans-lu*
p. térd kalács.

poter, *potar* szó, beszéd. *is potar* agg beszéd, mese. *potripsa*
beszéd, *potripsa si* nyelvjárás. *li ar potrelna hullajit* ő sok szavaik
által hallatnak meg. 6, 7.

potard-ta szólni, *potartipsa* beszéllés. *si pora elta Isus similtata*

i potardta pits azon időtül fogva kezdte Jézus prédikálni és szólni. 4, 17. — *madot potarl* (potardl) a' ki szól. 1, 22. — *pojksatanna moltas jazinget al potartat* imádkozásokban sok beszédet ne mondjak. 6, 7.

V. *poter*, *poater* beszéd, *potert-ungve*, *potert-uhv* beszélni.

pom fű. *harna ulta pom*, *madot tam hadl eniml* mezőn való fű, a' melly ma nő. 6, 30.

lant pom gabona fű, szalma. *lant pom an hurlata tutna labidll* a' szalmát el nem alvó tűzben égeti. 3, 12.

C. *pôm*, *pûm*, Kv. *pum*, V. *pom*, *pum*.

pomasiba (or.) köszönet, *p. jastata* köszönetet mondani.

poming ebben: *pomingna* lakta okádni.

puj 1) tő, *jug puj* fa tő; 2) segg, *puj-vïs* segglyuk.

C. *puj*; V. *puj* segg; *puj sunt* segg nyílása; *pujet* segg pofáji.

pujla-ta dagadni, *pujlïpsa* dagadás. V. ö. *pûla-ta*.

puka, *pukaj* madárbegy.

pukëng köldök; *pukaing* köldök zsinég.

pukëng anki bábasszony.

C. *puklang*, *pukleng* köldök. V. *puhëe* köldök, *puhëe angu* bábasszony.

pukit tárgy, dolog; *pukitot* a' dolog. *al mïjat jemëng pukï-totlan amba* ne adjátok szent dolgaitokat az ebnek. 7, 6.

olpëng pukit festék, festő anyag, szer.

pukla a' fogónak, kelepceének felállító, igazító fája.

tur pukla torok-dió.

puklaing az igazító fához kötött zsinég.

V. *tur puhla* torok dió.

puhlïpsa sulyok-ütés.

puhrem zivatar; *puhremëng* zivataros.

puhtïpsa bohócság, haszontalan beszéd.

puga púp, hát.

pugaëng púpos, háttas.

pugol falu, lakás; *tal pugol* téli szállás, *puhlëng*, *puhlëng* falusi, *puhlëng ho* falusi ember.

C. *pogot*, Kv. *paul*, V. *paul* falu.

pugol-ta törni, átbökni, vájni, vésni; *kim pugolta* kilökni; *nimra pugolta* porrá törni.

puhlïpsa, *puhlïpsa* törés, bökés, sulyok-ütés.

pugolma-ta, puhtima-ta bebökni, szemet kiszúrni, *pugolmipsa* átbökés.

puhtil-ta kíváncsi, *puhtilipsa* vésés.

pugor, *ogor* sziget.

pugod-ta fecsegní, képzelődni, haszotalankodni.

puhtipsa bohósság.

pul falat, darab, harapás; *pulije* falatocska.

C. *pul*, V. *pul* falat, harapás.

(**pul-ta**) dugni? fedni?

pulip fojtás, dugó, szálló; *kevan pulip* palaczk dugó; *pulipsa* hólyag a' bőrön.

V. *pulep* födel, *šoval pulep* kémény födele, dugója,

pulka (or.) zsemlye, fehér czipó.

V. *pulkü*.

puln csalán; *handi puln* csalán; *pa mü puln* len, *puln ogirta* jug guzsaly, fonószék.

C. *púden*, *poden*.

pulnga-vas Obdorszk. *hun na pulnga-vašna usem, an likmü-lis manem untlata jeming vojjet* midőn én Obdorszkban voltam, nem esett nekem (módom) megismerni a' kigyókat. V. ö. Bevez. 17. l.

pun fan, szőr, gyapju; *nelah, iulah puh* pehely, ebször; *sem-pun* szempilla; *turop punet* bajusz.

puning fanos, szőrös, *punla* szöretlen.

C. *pün* gyapju, *rau pün* pehely, pihe, *pünang* szőrös, gyapjas. V. *pun*, *tus-pun* bajusz.

pun, *pon* háló féle; *pun sem* háló szem.

pulang kor, mellett, vel; *si pulang* akkor, ott. *si pulang i madodet nebeking jah elta li roda jastaset* akkor egy némellyek az irástudók közül magokban mondanak. 9, 3. — *juš ohtina ulten pulang* úton voltodkor. 5, 25.

pulang jošna maga kezével.

i pulang (pulang?) egyszerre.

pungil oldal; *hot pungil* fal; *pungla* oldalra, félre. *pungla mana ma elta* félre (oldalra) menj én tölem. 4, 10. — *pojksset, li mü elta pungla manta* kérték, ő földjökriül elmenni. 8, 34. — *pungla mans Halilej nu už ohtina* elmene a' galileai föld tájára. 2, 22.

venž pungil kép, arcz-oldal, oreza; *jim pelak venž pungil* jobb oreza. 5, 39.

pungil azi mostoha atya, *pungil anki* mostoha anya.

C. *pungat* oldal, *pungada* mellé, *pungatna* mellett, *pungadívet* mellől.

punš-ta, *puš-ta* nyitni.

punžas-ta nyilni; *siršna lu ohtina turum haret punžasset* akkor ő felette az egek megnyilatkozásának. 3, 16.

C. *punžem* nyitott. Kv. *punš-uhv* nyitni. V. *puns-ungve*.

pus-ta fújni, fejni; *ńol pusta* orrot fúni, *puziřpa* fúvás, *fejés*. *puzila-ta*, *puziři-ta* fújdogálni.

pusta-ta sérteni.

pus ok; *pus-ta* okozni, tehetni. *evilleta muj, ma tami certa puslem* hiszitek-e, én azt tehetem? 9, 28. — *vož an pust bankisata rep ohtina lolman* város nem tehet rejleni (rejlhet) hegyen állván. 5, 14. — *an puslen verta novija mujpa pitija* nem teheted fejjé vagy feketévé. 5, 36.

pustö-ta okozni, eszközölni, *pustiřpa* okozás.

pusta-kem lehető.

V. *pus* ép, *pus olem* egészséges vagyok, Kv. *puš* ép, egész. De *paš* (erő, tehetség) inkább idevaló.

puzing füst, por, gőz; *pusning* füstös.

pusiřla-ta füstölögni, *pusiřliřpa* füstölgés.

puzingi-ta füstölgetni.

V. *pořim* füst. Lozv. *pořim* u. a.

pusmek (or.) kézi mérleg; *pusmeking* súlyos.

pusmekla-ta mérlegelni; *pusmekliřpa* mérlegelés.

puš szer rét? *ar-puš* sokszor, *kaniing puš* hányszor. *i puš* egyszer; *tam puš* most; *kad, kid puš* kétszer, *kid puži* két részre; *hulim puš* háromszor.

pužing, — *kad pužing*, *hulim pužing* kétszeres, háromszoros

puš-ta nyitni, l. *punšta*. *ova sekat, i ningilana pušet* ajtón kopogjatok, 's nektek nyitnak. 7, 7.

puřim nyitva, nyitás; *ungil puřim* száj nyitás. *lu unlet puřmal jubina unltata pits* ő szájának megnyitása után tanítani kezdte. 5, 2. — *ungil pelka punžiřta* száját feltátani, ásítani.

punžiřpa nyitás.

pužas sövény, kerítés, *pužas oš* juh-nyáj (egy kerítésbe való).

V. *pořes* sövény, kerítés; *pořes voarem* kerítést csinálok.

puži fark, *pužiřla* farkatlan.

C. *puisseg* (schwanzriemen), ebben *puis* talán = *puži*.

pušing gombás.

pučka (or.) hordó.

pur-ta, *por-ta* marni, harapni; *purta voj* = *tugodta voj* kígyó.

purim és *pürim* 1) göres lyuka; 2) a' rénbőr alatti fekély.

puris disznó, *purset* disznók; *ponim puris* ártány = *honti p.*
hor p. = *an ponim kan.*

puris pakët disznó nyáj.

purset pakët disznók nyája. 8, 30, 31.

C. *púraš*, *púres*, *poreš*; Kv. *pures*.

puriji-ta kérdezni. *tarinlaman purijat návirem olinpela* szorgalmasan kérdezzetek a' gyermek után. 2, 8. — *mada mudra jah elta purijis* a' mellyet a' bölsektül megkérdezzet. 2, 16.

purili-ta kérdezzetni. *hus etim pora li elta purilijis* a' csillag föltetszésének idejét ő tőlük kérdezzeté. 2, 7.

purla-ta repülni, *purlipsa* repülés.

purlili-ta repdesni.

purindla-ta, *purintili-ta* taposni. *al julat tining tunen purset šožilita tagaja, kurlalna al purindlalal* ne vessétek becses gyöngyötöket a' disznók járó helyére, lábaikkal ne tapossák el. 7, 6.

purintilipsa taposás.

C. *purumem* taposott. V. *pormem* taposott hely, fészek, *nohs pormem ma* a' nyuszt fészke.

puti-ta, *putid-ta* rontani, elrontani.

putiji-ta rongálni.

Kv. *porti ratuhv* lerontani, *tü haret šoho porti ratvet* ezek mind lerontattatnak. Mát. 26, 61. — *porti jovtim terim* eltörött edény. Mr. 14, 3.

put fazék, *šaj put* tea katlan, üst; *hanšta put* kalamáris; *návirem longiltata put* keresztelő edény; *niring put* katlan; *sohta put*, *torim hot jolidta put* egyházbeli füstölő.

C. *put*, Kv. *put*, V. *pöt* fazék, katlan.

puti, *püti* fekete.

pud, *pod* (or.) pud, súly.

pudlipta-ta kitaposni, csizmát elnyöni.

pup (or.) pap, *pup-sir jah* papság, *pup-sir ho* pap.

pup jukan ho papi helyettes; *kaüdta pup* gyontató.

pubi medve, *novi pubi* fejtér, jeges medve; *pubi ong* medvefészek; *pubi voj* füles bagoly, *pubeng* medvés.

V. *pubi*, *pupi* félisten, bálvány; tehát rendkívüli.

puvili-ta dagadni, felduzzadni.

puvazing feldagadt, hasas.

Egy *pû*-ta igét teszen fel.

C. *puem* fúvott, *pumen* percz. V. *pu-ungve* fúni.

pum, *pom* fű; *pum paj* széna boglya; *lant pum* gabona, szalma; *lant pum sugodta* gabona nyöni, szaggatni; *lant pum sevirta* aratni.

pumeng füves.

V.

va! vaj, ah!

vaj lábbeli, harisnya; *nuki vaj* bőr harisnya, *vaj joul* lábszár kötő, harisnya kötő; *vaj kuš* meleg lábbeli; *vaj kuš jondta* ho esizmadia.

C. *vaj* harisnya-, csizma-szár, *vajeng* a' minek szára van, *va-en*; *keže* nyeles kés. V. *vaj*, *voaj* szőrös csizma és harisnya; *sägim* vaj fűtött, szőtt harisnya.

valam vagyon, birtok.

C. *vadlem* volt.

van rövid, közel, *van kutna* rövid közben, gyakran, *van kutla* (rövid közetlen) folyvást; *vanot* közel való; *van-šik* közelke; *vanasna* közel, nál; *vanilta* közlelről; *vana* röviden, *vana verta* rövidíteni, *vaning* közeles.

vanam-ta közeledni. *si vanamas turum nubit* ime elközeledett a' mennyország. 3, 2.

vanamim közeledő, közeledett. *hoj ningilana nom* s *hondta vanamim tik elta* ki adott nektek tanácsot futni a' k dö harag elöl? 3, 7.

vanamd-ta közelíteni; *vanamtipsa* közelítés.

C. *van*, *vana* közel hozzá, *vanen*, *vanna* .ben, *vanetta* közlelről.

vangim-ta ütközni, *kevi ohtija ning k* .a al *vangimlen*

köhhöz te lábaddal ne érjél. 4, 6. — Kv. *vonk-uhv*, V. *vuong-ungve* ülni.

vanlta-*ta*, *vanlti-ta* vezetni, *lovì sematl* (?) *elta vanltatu* lovat szemök elöl elvezetni.

vanltipsa vezetés.

Kv. *vanteml-uhv* vezetni; V. *vant-ungve*, *vanht-ungve* vinni, vezetni. — Úgy látszik, a' *vanlta* és *vant-l* között csak hangátvetés a' különbség.

vank-*ta* mászni, vánszorogni; *vankipsa* mászás.

vankili-ta, *vankila-ta* mászkálni.

V. *vang-ungve*, *vanhn-ungve* mászni, vánszorogni.

vankar horog, kapocs.

vangiv-ta görbülni, *vankrep* görbült, horog; *kur rüta vankrep* szénvonó.

vankird-ta, *vankirta-ta* görbíteni, *vankirtüji-ta* görbítgetni, *vankirtüjitet* görbítgető.

vankirsa-ta görbedni.

vankrila-ta görbülni, *vankrülipsa* görbülés.

V. *vanhrep* horog, *kér v.* vas horog; *vangrit-ungve* kapcsolni

vankilta-*ta*, *vankilti-ta* akasztani.

vankim-ta beakadni, megakadni.

vankilma-ta elakadni, *vankilmüpsa* elakadás.

vankilmapsa-ta akadni.

vankilmüjisa-ta botlani.

vanzep vágó, vájó?

vanzilipsa kivágás.

vanži pázsit, *pelping vanži* bojtorján. 7, 16. — *epling vanži* szagos fű.

V. *vanži* pázsit.

vand-*ta* látni, nézni; *vandta ho* felügyelő. *vandatì harna ulta loget ohtija* nézzetek a' mezőn való liliomokra. 6, 28. — *mung lu turum husel vantsu hola pelakna* mi ő menyeyi csillagát láttuk napkeleten. 2, 2. — *nüngilan li at vandlet* titeket ők hogy lássanak. 6, 1. — *li at vantlet nen jim veret* ők hogy lássák ti jó tettetek 5, 16. — *muj nüng vandlen* miért nézesz te? 7, 3.

vandtót látó, néző.

vanman (*vantman*) látva. *nüng turum azen, haniot vandtot, sem vanman nüngena mal* te menyeyi atyád, a' titkot látó, szemlátomást

adja meg neked. 6, 4. — *si ohtija an vantman* arra nem nézve, mind a' mellett; *vantipsa* látás.

vandlaji-ta láttatni. *hanne hojctna liel at vandlajit* emberek által ők hogy láttassanak. 6, 5.

vantijisa-ta (*vandlijisa-ta*) mutatkozni. *mana, pad'ka hoza vantijisa* menj, a' papnál mutasd meg magad. 8, 4.

C. *vanem* (gesicht), V. *uont-ungve, vantungve* látni.

vas keskeny, szűk, vékony; *važa verta* szűkíteni, vékonyítani. *hodi vas ovet pa jermat juš* milyen szűk ajtók és keskeny út. 7, 14. — *vas hu juh* vékony, hosszú fa, vessző (spiessruthe).

C. *va'* keskeny, V. *vát* rövid.

vaska-ta csapni.

vazi kacsa, egy kacsa faj, *vazi pununga veršata* (?) támaszkodni.

C. *vása, vâseh* kacsa. V. *vâs* rucza.

var geréb-gát a' halfogásra.

C. *var* (stromwehre beim lachsfang). V. *arpi*.

varas galy, vessző; *varas lobas* vesszős kunyhó.

varas szőr. *pa mu lovi horazip voj varas* idegen föld ló alaku állat szőre (teve-szőr). 3, 4. — *varsang* szőrös.

C. *vares* lószőr.

vei erő, hatalom; *veem, veen, veel* erőm stb. *nëng hoza ull turum nubit i vei* te nálad van az ország és hatalom. 6, 13. — *vei jelbina ullem* hatalom alatt vagyok. 8, 9. — *hun sol lu veel uštal* ha a' só az erejét elveszti. 5, 13. — *hojat veina ulta* valaki alatt lenni; *vei numbi* erőn túli, *vei numbija serimlem* nagyon csudálkozom.

veing erős, hatalmas; *numbi veing* mindenható. *lu korjipsajel šenk veing us* ő esése nagyon erős volt. 7, 27.

veila erőtelen. *veila jumodet*. 4, 24.

veimta tehetni, erős lenni, *veimpsa* hatalom.

veimpta-ta kényszeríteni.

veamd-ta meggyőzni.

veila-ita gyengülni, *veila verta* gyengíteni, *veila païdta* u. a. *veïlam-ta* gyengülni, *veïlampsa* gyengülés.

veïlamtjisa-ta gyengülni.

C. *veg, vok* erő, *vegeng, vokeng* erős; Kv. *va, vagen*; V. *vau, vaj, voj, vauing, vojing*.

vek (or.) ebben: *vek keža* örökké, élethosszáig.

vekša tuskó, fahasáb.

vel-ta ölni, fogni, vadászni. *kitas velta ho naviremet külde ölni a' figyermekeket.* 2, 16. — *al vela, hoj hanne-ho vell, sit suda pidl ne öl, a' ki embert öl, az ítéletbe esik.* 5, 21. — *velipsa* ölés, vadászás, *íul velipsa* verekedés.

velpas fegyver, fogó, csapda, vadászat, *još velpas* kézi fegyver; *velpasla* fegyvertelen.

velan-ta verekedni, *velantot* verekedő.

velpasla-ta halászni, foglalatoskodni, *hul velpaslata* halászni; *velpaslapsa* halászás.

veltasla-ta öldösní, fogdosni. *li hul veltaslata jah uset ök hal fogdosók voltak.* 4, 18. — *ma nüngilan verlem hanne-hojet veltaslata jahna én titeket teszlek embereket fogdosókká.* 4, 19.

C. *vedem* fogott. Kv. *al-ahv*, V. *ül-ungve* ölni, fogni.

velím velő, *velimla* velőtlen.

C. *vedem*; V. *valem*.

velsi (?) minap, nem régen.

venik (or.) fürdős vessző-csomó (venyige?).

veng vő, *veng-ho* vőlegény. *hun li elta višal veng-ho ha tölük elvétetik a' vőlegény.* 9, 15.

C. *veng, vong*; Kv. *vaps*, V. *vuaps, vuäps*.

venž, *veš* arcz, *venž pungil* oreza. *jim pelak venž pungil jobb oreza.* 5, 39.

vent feleség.

ventša-ta, ventsatiji-ta házasodni. *hoj kadna manim ne pilna ventsatijil a' ki elvált nővel házasodik.* 5, 32. L. *vensad-ta*.

vensad-ta esketni, házasítani; *vensatipsa* esketés.

vensatili-ta nősülni, *vensatilipsa*.

vensatla nőtelen, hitves nélkül.

Kv. *vant*, Lv. *voant* feleség.

veškat igaz, becsületes, jobb (kéz), *veškata jis* igazzá lett. 2, 17.

veškatem, veškatén, veškatel igazságom stb. *hun nen veškatén nebeking jah veškat numbija an pidl ha a' ti igazságtok az írástudók igazságánál feljebb nem lesz.* 5, 20.

veškatot igaz, *veškating* igazságás, *veškatipsa* igazságosság.

veškatla igaztalan. *jert kidl veškatodet i veškatla jahet ohtija*

esőt küld igazakra és nem igazakra. 5, 45. — *veškatla verta* becs-teleníteni, gyalázni.

V. *veškal-ungve* jóvá lenni; *täu lul' ols, ün ti veškals* ő rossz volt, most jóvá lett; *vešküt* becsületes.

ver tett, dolog, *veškat ver* igaz dolog, igazság. *menemîn most tarmadta izagat ulta veškat ver* nekünk (kettőnknek) kell teljesíteni minden igazságot. 3, 15.

jim ver jó tett, alamizsna. *hurijat nen jim veren verta hojet semat* őrizkedjete ti alamizsnátokat tenni az emberek szemében. 6, 1. — *han ver* koronai, országos dolog, *mur ver* köz ügy; *vera pa-üdta* vádolni, *vera püdta* bünösnek tartani.

verna igazán, valóban.

verla tétlen, nem bünös; *verla volta* foglalatosság nélkül lenni, *verla volipsa* reáérkezés, heverés.

ver-ta tenni. *sul al verat* ítéletet ne tegyete. 7, 1. — *Osip veris sidi* József tön így. 1, 24. — *ma ningilan verlem hanne-hojet veltaslata jahna* én titeket teszlek ember fogdosókká. 4, 19. — *hoda anta nink voj, anta samî volla at verl a'* hol se a' nyü, se a' rozsdá semmivé nem tesz. 6, 20.

veraji-ta tétetni. *hoda nink vojna volla verla a'* hol a' nyü (moly) által semmivé tétetik. 6, 19.

verim csináltatott, csinálás; *vermem, vermen, vermel* csinálásom stb. *hoj kadna manl lu imel panna anta pa ho panna krek ver-mel sajit a'* ki elvállik a' maga feleségétül nem más okbul, hanem más férfival való büntevése okábul. 5, 32.

versa-ta tevődni, válni. *hun ning torim pog, jasta, tam kevet naha at versalet* ha te isten fija, mondd, e' kövek kenyérré hogy váljanak. 4, 3. — *nomipsa elta versuta* emlékezetből kimúlni.

C. *ver* tett, *ver-ta* tenni. Kv. *var-uhv* tenni; V. *voar-ungve, vârmel* munka, valóság.

veres gyalog fenyű.

verid-ta tűrni, tűrő; *veridtot a'* tűrő. *lil sogondta moža ve-ridtot sit undlišal* az élete végéig tűrő, az üdvezül. 10. 22.

veritipsa tűrés.

V. *verit-ungve* tűrni, bírni valamivel, *äm üt veritêm* nem bírok (vele); *verm-ungve* u. a. *ti kâp nong üt vermaue* e' hajó fel nem bíratik, fel nem bírják tartani; *veritaht-ungve* igyekezni, vergődni.

verind-ta valakit utánozva gúnyolni.

veršta (or.) verszt. 5, 41.

verti veres, *vertiot a' veres, vertiotije* vereske.

C. *verde* veres.

vet öt, *vetmüt* ötöd-ik.

vetjang 50.

C. *vét* öt, *védát* öt-öt, ötével; *vétmet* 5-dik.

vedra (or.) veder, *logadta ink tajta vedra* mosó víz tartó veder.

vedraing vedres.

vinovat (or) bűn, *vinovata verta* vádolni, bűnössé tenni; *vinovatla* ártatlan.

vi-ta (*vü*-ta) üvölteni, kiáltani, *vipsa (vüpsa)* kiáltás.

vivema-ta magát elkiáltani.

V. ö. *ü*-ta kiáltani.

C. *vigem* kiáltva, kiáltott.

vü-ta venni, vinni. *evi undrelna vil* egy leány méhében visel. 1, 23. — *mija, ma ning semen elta lunk kim vilem* hadd, én te szemedbül a' szálkát kiveszem. 7, 4. — *lu imel visle* ő nejét vette. 1, 24. — *ava vüta* elvenni (sokra venni?), *inkna v.* kiönteni, *jurna v.* erővel elvenni, rabolni, *jurna vüta ho* rabló; *noh v.* feltenni, védelmezni; *pütsaja v.* kölcsön venni. — *vüpsa vét, vétel, jurna vüpsa* rablás.

vüsa-ta vevődni. *sar jogodlet hadlet, hun li elta vüsal veng-ho* de jönnek napok, mikor ő tőlük elvétetik a' vőlegény. 9, 15.

vüsa-ta tartatni, mentetni.

noh vüsa-ta fentartatni. *evi! ning evüpsajenna noh vüsa* in leányom! te hited által (fel) megmentetel. 9, 22.

C. *vjem* vett. Kv. *vi-hv* venni, vinni. V. *vi-ngve*.

vüjansa-ta szándékozni, valamibe fogni.

vüju süvöltő kacsza (anas Penelope).

vüil rén-szarvas. C. *veta, veda* rén.

vüna (or.) bor, égett bor; *vürti vüna* veres égett bor, likvór

vüis lyuk, nyílás. *vüis karraot küüza adma jis a' lyuk a' régi-* nél rosszabb lesz. 9, 16. — *išni vüis* ablak. *lonhta v.* bemenet, torok. *muhti manta v.* átmenet. — *vüzing* lyukas.

C. *ves*, V. *üs* lyuk.

vüis borpattogzás, himlő; *vüis-kar* szemölcs, rüh.

vüzing pattanásos, *vüzing hiñ* himlő, *vüzing hiñ ponta* himlőt oltani.

vüsti hólyag, himlő; *vüsti*psa kelevény.

C. *ves-kar* rüh; de *vestem* lyukat csinálva.

Talán egy a' *vüs* lyuk és *vüs* pattogzás.

vüza, *vüza* üdvöz légy.

vüzil a rossz utak ideje, sár?

C. *vütlah* sár. V. *voslah* sár, *vüzing voslahu jülilim* vizes sárban járván.

vüzid-ta gyújtani, alágyújtani.

vüzila-ta gyúlni. *vüzilüpsa* gyulás.

vüzitüji-ta gyújtogatni.

vür vér. *adim vür manüpsana kadhoš jang tal šugasim imi* rossz vér-menésben tizenkét évig szenvedett asszony. 9, 20.

vür eslta vért eresztetni, *vür lüldta* vért fertőztetni, *vür lütlüpsa* vér fertőzet; *sügi sarim vür* aludt vér; *torim vür-ink* úr-vacsora; *torim vür-ink jasta* úr-vacsorával élni.

vüring, *vüring* véres.

C. *ver*, V. *vur* vér.

vürki a' hal kövérségéből való étel.

vüt tágasság, szélesség.

vütüing tágas, *vütünga verta* tágasítani.

vütla, *vütli* szük.

vütat tágasság, *i vütat* egy tágasság, négyszög; *vütatüing* meszszi-
szire terjedő.

vütüja-ta akarni.

vütüsa-ta szándékozni, *vütüpsa* szándék.

vütüsilta-ta magát elhatározni. *vütüsilas šütaman lu pilna kadna*
manta szándékozóék titkon ő töle elválni. 1, 19.

voj vaj, zsír. *jemüing voj* szent zsír, kenő. 2, 11.

undür libi voj bél zsír, *jug voj* fa olaj, *purüš voj* disznó zsír, *mis voj* faggyu, *mis voj asveza* gyertya, *hon libi voj* bél zsír, *sorim voj* sűrű, aludt zsír. — *vojang* zsíros.

C. *voj*, Kv. *voj*, V. *voj*, *vuoj*, *vuaj*.

voj vad, állat. *voj voj szarka. pa mu lovü horazüp voj* idegen országbeli ló féle állat = teve.

aj voj légy, *ink voj* hód, *undür voj* bélgiliszta, *unt voj* vad (erdei) állat, *kalang pordü (porta) voj* farkas (rén maró vad), ka-

pusting voj hernyó, *jmüing voj* kígyó, *ler voj* földi giliszta, *lopsah voj* csimasz, *poloska*, *saras voj* ezethal, *senkta voj* harkály, *sulzi voj* szalonka, *tohling voj* madár, *tuğodta voj* kígyó, *pürim*, *purim voj* darázs, pók, *purta voj* kígyó, *mavü verta voj* méh, *mü har voj* egér? *un mü har voj* vakondok, *vanzü*, vagy *vanzü ulta voj* szöcske, *mužina voj* béka.

voj-hol (hul) állat, vad-hal; *voj-holing* állati.

C. *vöje*, *vájah* vad, állat, *jem v.* medve, *jink v.* hód, *ene v.* jávor-szarvas, *pulah v.* légy, *vép v.* parti fecske. — V. *uj*, *ujü-kul*, (*voj-hol*) állat.

vojm-ta elaludni, *vojmüpsa* elalvás.

vojmta-ta altatni.

vojlt-ta, *vojltü-ta* aludni, *vojltüjüpsa* alvás.

C. *âdem* aludt. V. ö. *olim*, *ulem* álom, *ulmüji-ta* aludni stb.

vojdta-ta kitudakozni, kikémlelni. V. ö. *ü-ta*, *ujd-ta* tudni.

voh pénz, fém, *i voh* egy kopeka; *sel voh* ezüst; *novü voh* is az; *sel voh verta ho* ezüst müves; *sorni voh* arany; *padaruh voh* réz.

voh pelak félpénz. *an edlen toltta si vonda*, *hun an malen hüzim voh-pelak* nem mégy ki onnan, míg nem adott meg az utolsó (maradék) félpénzt. 5, 26. — *panna al vijat anta sorni voh*, *anta sel voh*, *anta padaruh voh* (vele) magatokkal ne vigyetek se arany pénzt, se ezüst pénzt, se réz pénzt. 10, 9.

vogüing pénzes.

C. *väh* pénz. V. *vogi* ezüst.

voh-ta híni, kérni. *hoj nüngen vohta pidl i versta* a' ki téged híni fog egy versztre. 5, 41. — *lu pogel vogül lu hoza náñ* ő fija kér tőle kenyeret. 7, 9. — *vogat*, *i müjüsal nüngülana hüjjetok* és adatik nektek. 7, 7. — *Jegipet mu elta ma vogsem pogem maotem* Egyiptom földjébül híttam én fiamat. 2, 15.

vogim híván. *hanija mudra jah vogimna* titkon a' bölceket híván. 2, 7.

vohtot a' hívó. *nen turum azen mal izagat ulta jim lu hoza vohtodeta* ti menyeyi atyátok ád minden való jót ő tőle kérőknek. 7, 11.

vohtem, *-en*, *-el* kéréssem stb. *nen torim azen usl*, *müjsür nüza tajleta nen lu hoza vohten jelbi* ti menyeyi atyjátok tudja, miféle bajatok van, a' ti ő tőle kéréstök előtt. 6, 8.

vogema-ta híni. *liel vogemas* őket hívá. 4, 23.

vogand-ta kérdezni, *vogantijü-ta* sokat unszólólag kérni, kérdezni.

vogüli-ta hívogatni, csalogatni.

C. *vâgem, vûgem* hitt, kért; Kv. *vov-uhv* híni, nevezni, kérni; V. *vou-ngve* híni.

vogol-ta, *vohla-ta* leszállani; *vohlil* leszáll; *lu rep elta vohlas* ő a' hegyről leszálla. 8, 1. — *vohlipsa* leszállás.

vohlilijü-ta lassan leszállani. *torim lil vohlilijis Isus ohtija* isten lelke szálla Jézusra. 3, 16.

vogold-ta leszállítani.

V. *vajl-ungve*, Kv. *vojl-uhv* leszállani.

vohsar róka. *vohsaret ong tajlet a' rókáknak gödrök van.* 8, 20. — *homëng vohsar* piros róka, *puti vohsar* fekete róka.

C. *vahsar*, Kv. *ohšer*, V. *ohser* róka.

vol alj, alap, hely; *vol ohtija omüdta* alapítani (aljra ültetni); *vol moza* aljig, aljáig, *vol verta* alapítani; *rohnëmtim volet* romladékok.

vola helyett, *volang* alapos, helyes, méltó, *volanga verta* meghatározni. — *hulis, Archelaj hana ull judej vošna lu azel vola* hallá, Archelaus királyul van Judea városban (országban) ő atyja helyett. 2, 22.

vol-la, *vollü* alaptalan, helytelen; *volla manta* enyészni. *soraja turum i mu volla manl* előbb ég és föld elenyészik, elmúlik. 5, 18. *volla verta* elpusztítani, *volla versata* elpusztítani.

volla az időre vonatkozván, soha-t jelent, mint: *volla al nulta*, *anta turumna*, *anta muna* soha ne esküdjél, se az égre, se a' földre. 5, 34.

vol-ta lenni, élni, lakni. *sëri antom hun lën jega volta pitsan-gen* előbb hogysesm ők együtt élni kezdettek (ketten). 1, 18. — *hanne-ho i náni levëman at voll* az ember egyedül kenyeret evén nem él. 4, 4. — *ojanget, madet šitaka vollet* boldogok, a' kik békésen élnek. 5, 9.

volta ho lakos, *volta taga* lakó hely.

volipsa élet, *tungtak volipsa* egészség.

volpas élet; *jim volpas* jó élet, boldogság, üdvösség.

jëmëng volpas szent élet. *hodë vaš ovet, madet tulet jëmëng vol paža* mi szük ajtók, mellyek visznek a' szent életre. 7, 14.

šitak volpas békés élet, békesség. *tam hota šitak volpas lidlu e' háznak* békességet kívánunk. 10, 12.

C. *ud-ta, vad-ta* lenni, élni. Kv. *ol-uhv* lenni, lakni. V. *ol-ungve*.

volji-ta vigasztalódni. *an lidl voljijita, hun li antomet* nem akar vigasztalódni, hogy azok nincsenek. 2, 18.

vola (or.) akarat, szabadság; *volana* szabadon; *an volana ulta* nem szabad lenni.

volala szabadtalán.

volam, *valam* dolog. L. *volta* lenni.

volī-ta fényleni, *voljī-ta* u. a. reásütni.

volijīpsa fénylés, sütés; *volijīmot* fényes.

V. *voloh* villogás, *volgi* fénylik, *sau volgi a'* csillag fénylik, *sauht volget a'* csillagok fénylenek.

volī-ta, ebben: *jogos volita* visszatartani.

voljī-ta szünni, engedni.

volih símaság? *volhing, volking* síma.

volh-ta faragni, vágni.

volkīmtī-ta simítani.

volta-ta, volti-ta gyalúlni, simítani.

voltip gyalú, vakaró kés.

volšam gyalúforgács.

C. *vattem* gyalúlt, faragott. V. *volt-ungve* gyalúlni, *voltep gyalú*; *voloh-t, vologt-, voloh-t-ungve* gyalúlni.

vonh-ta vágni, *hol vonhta* elvágni.

vonģīli-ta vagdalni.

vonģema-ta meg- belévágni.

vonhtli forgács, *vonhtli paj* forgácsrakás.

V. *vuong-ungve* kalapácsolni, *vuongcp, vuonkop* kalapács. Kv.

vonh-uhv ütni, csapni.

vonģa rézsút, csapinósság, *vonģaja, vonģatoģije* rézsúton, csapinóssan.

vonsem *hul* hering.

vonģa.a *verta* megfosztani, elvenni, *vonģala verīpsa* vesztés, fosztás.

vonģala-ita veszni, *vonģala jūpsa* veszés.

vonģ *tīlis* junius.

vonda -ig. *Avram elta Tavīd vonda* Ábrahám-tul Dávid-ig. 1, 17.

C. *unda* -ig.

voš = *voš* város, *voš-ho* kereskedő, *voš-hojing* kereskedői.

vozi füst.

voziži-ta füstölni.

vozižipta-ta füstölni.

voziđ-ta, *vošid-ta* füstölni, húst füstölni.

tutna voziđta füstölni.

voziłta-ta füstölögtetni.

voskrem epe, savanyúság, *voskreming* savanyú.

voskremipsa savanyúság. Lásd: *vosrem*.

vošla-ta iszapban piszkoskodni.

vošlah iszap, *vošlaging* iszapos.

V. *vošlah* sár, *vošlahing mā* sáros hely, föld.

vosrem epe, *vosreming* keserű, savanyú.

vosrema-ta keserűvé válni.

vosremla-ta keserű, savanyú lenni.

vosremđ-ta keseríteni, keserűvé tenni.

Kv. *vočerem*, V. *vošrem*, *ošrem* epe.

vosti zöld, sárga, *pošek libi voštet* tojás sárgája.

voštšik zöldes, sárgás.

C. *vasta* zöld.

voš, *vaš* város, *vožet* városok. *Isus sema pits Vipleem vošna* Jézus született Bethlehem városban. 2, 1. — *Vavilon voža* Babilon városba. 1, 11. — *nem moltina aja an ullen Judej oging vožet kiŋža* semmiképen legkisebb nem vagy a' judeai fővárosok között. 2, 6. — *Irot han nomšna lillas i izagut ulta Jerusolim voštel mur lu panna* Heródes király elméjében megindula 's egész Jeruzsálem városának népe ő vele (együtt). 2, 3. — *aj voš* kis város, falu, *vožije* városka.

C. *vač*, *voš* erősség, város; Kv. *uš*, V. *uos*, *uoš* város.

voš-ta veszni, halni, *vošipsa* veszés.

vošta-ta veszteni, *voštipsa* vesztés.

V. *uos-ungve* veszi, halni, *uost-ungve* veszteni, ölni.

vožad-ta, *vožati-ta* hajtani, üldözni. *nen ojanget, hun nŋngilun vožadta pidlajitan* tí boldogok, hogy benneteket üldözni fognak. 5, 11. — *nŋng nemenna kulet hanne-hojet elta an vožitsu muj te nedben* az ördögöket az emberekből nem hajtottuk-e ki? 7, 22. — *vožatipsa* kihajtás.

vožataji-ta üldöztetni. *ojanget sidet, madet vožatlagit veskat ver vorna* boldogok azok, a' kik üldöztetnek az igazságért. 5, 10.
vožatša-ta üldöződni. *izidi vožatšajit jelli jastada jeming iket* így üldöztetnek a' jövendőlkő szent öregek. 5, 12.

vožavili-ta hajtogatni.

VOŽ-ta hálóval halászni; *vožta var* geréb, halászó gát.

vožim háló; *munhlep a' vožim* lemerítésére való pózna.

V. *uosem* vész. — *Jegyzet.* A' halászat fő életmód lévén az ugoroknál, annak eszközei is számosak. A' Vogul teremtés-mondában négyféle háló említettik: *pōs, poas* halászó kosár, *uosem, talig* és *kämkä*; azonkívül van az osztjákoknál és kondai voguloknál *hōdap, ho'ip, hulp, kulp* is. Ez azonos a' magyar háló-val, mint azonos az *uosem, vožim* a' magyar vész-szel, melyet Kresznericz »sagena« szóval magyaráz; nevezik vészhaló-nak is.

VOR, *ur* vonal.

VOR ér; *vorna* ért, végett. *si vorna* azért, *muj vorna* miért? 9, 4. — *tami izagat edis sit vorna* az mind lett a' végett. 1, 22. — *veskat ver vorna* az igazságért. 5, 10.

vorem, voren, vorel érettem stb. *li vorelna turum nubit ull ō* érettök (övék) van a' mennyország. 5, 10.

VORONKA (or.) töltésr.

VORINGA varju. C. *varngaj, urngi.*

VORD-ta támasztani; *ulti vordta* eleibe tenni, *kadna vordta* ketté, szét feszíteni, *vortšpa* támasztás.

vortšili-ta támogatni.

vortša-ta támadni. *vodet polta pitset, i si hota vortšasset a' szelek fúni* kezdének 's a' házra támadának. 7, 27. — *vortšpsa* makacsság.

Kv. *vortp-uhv* ütközni.

VOT szél, *vodet szelek. širšna kilma'na an pardis vota polta* akkor felkelvén, eltilta a' szélnek fúni. 8, 26. — *vodet pa šaras luel hulindlet a' szelek* és a' tenger őt hallgatják (szavát fogadják). 8, 27. — *torim vot* nagy szél, *vot-voj szarka, voting* szeles.

votas szélvész. *šenkap šaras ohtina ellas šenk un votas* hírte-len a' tengeren támada igen nagy szélvész. 8, 24.

votazing szélvész.

votlta-ta szelelni.

C. *vôt, vât*, Kv. *vot*, V. *vuat*.

vod-ta száradni, hervadni.

vodŋg szürke, *vodŋga-ita* szürkülni, őszülni.

votka (or.) pálinka.

vul bátya, néne (idősbik testvér).

vul, *vulet* ezölöp a' sátor felállítására.

vul-ta, *ulta* lenni.

vuš-ta, *uš-ta* gyülni.

vuzila-ta gyúladozni, *vuzilipsa* gyúladás.

vuš dolog, *lovenŋ vuš* ménes.

vur, *vor* eszköz; *handi vur* csalány.

vur vér, *vurta* vérnélkül.

C. *ver*.

vurt haszon, *vurt ho* fő bálvány, *vurt poröp* neki való áldozat.

vurtŋg hasznos. L. *jurt*.

M.

ma én, *ma jogodlem* én megyek, jövök; *ma vogsem* én hittam.
ma nurem én népem. 2, 6.

maot enyém. *Jegipet nu elta ma vogsem pogem maotem* Egyiptombul én hittam fiamat. 2, 15.

manem engem. *hun lidlen, manem sistama vera* ha akarod, engem tisztává téssesz. 8, 2.

manema és *manem* nekem. *manema most nŋng elta perŋaja longta* nekem kell te tőled megkeresztelődnöm. 3, 14. — *ajkol manem paütat* hírt nekem küldjete. 2, 8.

C. *ma* én, Kv. *am*, V. *am*.

ma-ta adni. *ti nŋngilan suda mata pidlet* azok benneteket itéletbe fognak adni. 10, 17. — *sit izagut malem nŋngen* ezt mind adom nektek. 4, 9. — *hun an malen hŋzim voh pelak* míg nem adod meg a' maradék fél pénzt. 5, 26. — *nŋng turum azen sem vanman nŋngena mal* te mennyei atyád szemlátomást adja meg neked. 6, 4. — *torim mas hanne-hojeta sinis vŋi* isten adott az embernek ilyen hatalmat. 9, 8. — *jel mata* eladni; *hozait mata* férjhez adni.

masaji-ta adatni. *murŋng hojenna nŋngen sud-hoja al masaji* haragos embered által te a' bírónak ne adassál. 5, 25.

majlīpsa, mojlīpsa ajándék. *luela majlīpsa tuset neki* ajándé-
kot adának, hozának elő. 2, 11.

majlīpta-ta, mojlīpta-ta ajándékozni. L. *moj*.

Kv. *majen* adj. *majep-uhv* ajándékozni. V. ö. *mī-ta*, C. *mej-ta*.

maj, *mavī* méz, *maj reh* mézes bogyó, málna.

C. *mag*, Kv. *mag*, V. *mau*.

maīrd-ta, mīīrd-ta igyekezni; *molti maīrdta* valamin igye-
kezni.

maīrtīl-ta gyakran igyekezai.

V. *maert-ungve* venni igyekezni.

magadl, azaz *ma-hadl* tegnap, másnap.

mal mély, *malat* mélység, mély hely, *malīng* mélyes.

C. *met*, Kv. *mil*, V. *mil*.

malīji-ta tapogatni, tapasztalni; *malījīpsa* tapogató.

malema-ta egyszer tapni.

malsā-ta magát megtapogatni.

V. *malej-ungve* megtapogatni; *ponkū malejistū a'* fejét meg-
tapogatta.

man-ta menni. *manta pitset* menni kezdenék. 2, 9. — *ma
manlem luela og punta* én megyek neki fejet hajtani. 2, 8. — *si hus
mans li jēlbīna a'* csillag mene ő előttök. 2, 9. — *manīpsa* menés.

C. *men-ta*, Kv. *men-uhv*, V. *min-ungve*.

manastīr (or.) monostor.

manži-ta tépni, szakítani. *manžaji-ta* tépetni, szaggatni.
pa jogos kerlatelna nīngīlan ara al manžilajita 's visszafordítottok-
ban tik meg ne szaggattassatok. 7, 6.

mangema-ta elszunyadni.

mangūla-ta, mangūlī-ta szundokálni, *mangūlīpsa* szundokálás.

mangmīsla-ta szudokálni.

C. *mongnid-ta, mongnidāji-ta* szunyadni.

mangnīla-ta begöngyölni, *mangnīlīpsa* begöngyölés.

C. *mungolžem, munhlahtīm* csomózott; Kv. *manit-uhv*; V.
mañ-ungve, moñ-ungve, muñ-ungve göngyölni; *mañūt-, moñūt- muniūt-
ungve* göngyöliteni.

mažak ököl, *maškīng* öklös, *maškīng senkantīpsa* öklös ve-
rekedés.

C. *mežek* ököl.

master (or.) mester.

V. máster, *máster-ne* mesterné.

mara idő; *i marana* egy húzomban, egyszerre.

Kv. mar, *mare* idő.

mar-ta merülni.

mard-ta mártani, meríteni, merülni, *noh mardta* felmerülni.
martila-ta meritgetni.

C. meredem mártott, meritett. **Kv. amert-uhv.** **V. amer-ungve**,
amert-ungve mártani, meríteni.

marem szűkesség, únalom, *marema* unalmasan.

marsim aggodalom, únalom.

V. már-ungve szorúlni, szűkülni, *márm* szorulat, *maremauem*
unatkozom.

maríji-ta mennydörögni, *palng maríjil* mennydörög, *paln-
get maríjilet* u. a. *maríjipsa* mennydörgés.

C. merid-ta, *paj meridet* mennydörög.

marik szárny, váll, *marik-lû* vállcsont.

C. mérék szárny, *mérkeng* szárnyas, **Kv. mareh**, **V. märeh**,
mürh szárny.

mat mi, melly.

mada melly, ki, *kuš mada* akárki. *mada evi elta tüss Isus a'*
melly leánytul született Jézus. 1, 16. -- *mad-tajis*, rövidítve: *madta*
mintha (mi lett); *i madta ho* egy valamely ember.

madot a' ki, a' mi. jena at ull torim elta jastimot, madot potarl
igazzá hogy legyen az isten által mondatott, a' melly szól. 1, 22. —
lu sit, madot olinpela jastas ö az, a' ki felöl szólt. 3, 3. — *nüngelta*
edl lavilta ho, madot šavijil töled jö ki a' pásztor, a' ki meg-
ment. 2, 6.

C. met mi, melly, **Kv. mat**, **V. müt**, *müter* (milly).

matlíji-ta tapogatni, *matlíjipsa* tapogatás.

V. ö. mangemata, *mangülata*.

maví, *maj méz*. — *lu levipazel us har voj maví ö étele vala*
mezei állatnak méze. 3, 4.

meil melly, sor, azaz egymásmellett valóság; *meil targasa*
egymásután.

meil-lû mellycsont, *meil lobis* előkötő; *meilap* mellyü, *pal meil-
lap* nagy mellyü.

meiling mellyes, sorbeli.

C. *meget*, V. *majl*, *majl lə* mellycsont, *majl tars* melly irányában, ellenben.

meidi rózsahal (meerbarbe, rothbarbe).

C. *megdeng* (Cyprinus Dobula).

melnica (or.) malom, *melnica tajta ho* molnár.

men mi ketten. *sidi meneměn most tarmadta izugat ulta veskat ver* úgy kell nekünk (kettőnknek) betölteni minden igazságot. 3, 15.

C. *mīn*, Kv. *mīn*, V. *men* mi ketten.

menim-ta, *menema-ta* szakadni, menyülni, szakítani. *menma luel i pungla ning elta julma* szakítsd (ki) őt 's azután te tőled vedd el. 5, 29. — *menipsa* szakadás, menyülés.

menimd-ta, *menimta-ta* szakasztani, *noh menimtatu* felszakasztani.

menmand-ta, *menmild-ta* szakasztani.

menimsa-ta szakadni. *jilip jolipta menimsal sah elta* az új folt leszakad a' ruháru. 9, 16.

Kv. *manit-uhv* szakítani, V. *mānit- mānt-ungve*.

menk, *meng* ördög, erdei szellem; *meng-voj* bőr egér.

V. *meng*, *mehu* erdei isten.

menla-ta, *menli-ta* hajlani, *jil menlita* lehajlani, *menlipsa* hajlás, *menlipsaing* hajlandó.

ment-ta, *menta-ta* meghajtani, görbíteni.

C. *mēndem*, *mēndem* hajlott.

menī, *menj* meny. *menī untpel-imi panna ordta a'* menyet a' napájátul elválasztani. 10, 34.

C. *menī*, Kv. *mān*, V. *mānī*.

mesid-ta dagasztani, tésztát gagasztani.

mesta (or.) hely.

mešajd-ta (or.) vegyíteni.

meža (or.) mezsgye, *meža verta* kimérni, kimezsgyelni.

mežimīd-ta adni, *mežimīpsa* adás,

mežimīli-ta adogatni.

mera (or.) mérték, *meraing* mértékes.

meraūd-ta, *merūd-ta* mérni, *merūpsa* mérés.

met mint. *lu unltas lzel met vėi tajtot ő* tanítá őket, mint hatalmat bíró. 7, 29. — *si ma ningilan kidlem met őzet jevret kuta* íme én benneteket küldlek mint juhokat farkasok közzé. 10, 16. — *met jeming voj* mint szent vad, kígyó. u. o. — *al ulat kašla hurbet*

met rogop-vespa jah ne legyetek örömtelen arczuak, mint a' hamisképü nép. 6, 16.

C. *metta* mint.

med-ta fáradni, szenvedni.

metipsa szenvedés. *šal vers ti metipsajel pa lakka pozatipsajel olinpela* megkönyörüle ő szenvedésökön és széllyel való szórásokon. 9, 36.

metiläta fáradozni.

C. *metem* fáradt.

med-ta érinteni, csatlódn. *lovı volla metis a' lóhoz csatlódott.*

medša-ta nyújtozni, nyújtani, *jel medšata* előre, kinyújtani.

Isus još jel medšimna lu hoža hanımtas Jézus a' kezét kinyújtván ő hozzá érintte. 8, 3.

muhtı medšata által értetni, tűzni.

medšipsa tübe tűzés.

mij ad. *nıng elta vohta hoja mija* te tőled kérőnek adj. 5, 42.

— *al mijat jemıng pukıtotan amba* ne adjátok szent dolgokat az ebnek. 7, 6. — *nıng mılostına sıdı mijıla* te alamizsnádat így add. 6, 3.

mijipsa adomány. *hun nen hošleta jim mijipsa nen navırem-lana mata* ha tí tudtok jó adományt tí gyermekeiteknek adni. 7, 11.

mijla-ta adogatni.

mijısa-ta adatni. *vogat i mijısal nıngılana* kérjétek 's adatik nektek. 7, 7. — *sit izagat mijısal* ez mind megadatik. 6, 33.

C. *mej-ta*, Kv. *mi-hv*, V. *mi-ıgve* adni. V. ö. *ma-ta*.

mil süveg, *ıukıng mil* børsüveg; *jemıng ho mil* papi, püspöki süveg.

C. *mil*.

milostına (or.) alamizsna. *nıng mılostına sıdı milıja a' te* alamizsnádat úgy add. 6, 3. — *nıng mılostınajen at ull hanıja* te alamizsnád hogy legyen titokban. 6, 4. — *mılostına uvıtot* koldus.

mis tehén, *aj mis* borju.

C. *mis*, *kır-mis* ökör, *mis sahse* vaj. V. *mis* tehén.

mıš-voj héja.

mıž kincs. Még *is oj*, *jemıng vah is*.

mırd-ta, *mıırdta*, *mıırdta* igyekezni, *mırtıpsa* igyekezés.

mit bér, fizetés; *mıda mata* bérbe adni, *volta mit* lakó bér, *mit voget* bérpénz.

midala-ta, mital-ta bérleni, bérbe adni, *midali-ta* bérbe adogatni.

mitas-ta bérleni, szegődni, *mitazim ho* béres, *mitazipsa* bérlés. *mitasál-ta* bérbe menni, szegődni.

mitansá-ta bérbe, kölcsönbe adni.

C. *mit* bér, *midadem* bérlett, *midašem* szegődött. V. *mét, métel-ungve* bérbe fogadni, *mételaht-ungve* bérbe szegődni.

moj vendégség; *moj jah* vendégek, *moj pori* vendégség, lakadalom. *moj pori ohtina ultodet tuštalet muj a'* lakadalomban lévők szomorkodnak-e? 9, 15. — *moj-jah eslta ho* vendégfogadó, vendégszerető.

mojïng lakadalmas, *mojïng ho* lakadalmas ember.

mojla-ta vendégül lenni, *mojlatot* vendég.

mojlema-ta egyszer vendégül lenni.

mojlili-ta gyakran vendégül lenni.

mojlipta-ta vendégnek ajándékot adni; *kadiš (?) mojliptata* viszont-ajándék.

C. *moj* lakadalom. Kv. *muj* lakadalom, és vendég. V. *muli, mul'.*

mojdek szappan, *handi mojdek* fekete-szürke osztják szappan.

C. *mojteg, majtek, V. mojtec, majtuh; majtuh sán* szappanra való iskátulja.

mok, *muk* gond.

mokla gondatlan.

mohli *juh* hársfa.

mogadl tegnap, *mogadlot* tegnapi. L. *mogadl.*

V. *molel* tegnap, *mol* múlt.

mogid-ta kifogni, leszerszámozni, *mogilipsa* kifogás.

mogima-ta egyszer kifogni. L. *mugidta.*

mola 1) vagy. *muj kona ull, jastata muj . . . . . mola jastata* mi könnyebb: mondani-e . . . . . vagy mondani. 9, 5. — *rahta ne pa ho ne mola eri panna al jurtiya* szerelmes nővel és férjes nővel vagy lánnyal ne paráználkodjál. 5, 27. — *než i hanžipsa pos mola i šur-tipsa an manl* csak egy írásjegy vagy egy pont sem múlik el. 5, 18.

2) mi, miért; *mola vornu* miért. *izidi nen hulseta, mola jastim us jis jaha* így hallottátok, miért volt mondva a' régieknek. 5, 33. — *mola verta nen unltata hojen lel pa janst* miért a ti tanítótok eszik és iszik. 9, 11. — *mola vornu mung pa orkašta jah arpuš us verlu* miért tartunk mi és a' fariuzéusok sokszor bőjtöt? 9, 14.

mola pa . . . . . muj pa vagy . . . . . vagy.

mola-lamba miféle.

moltas sok; *moldas* bőség, *moldaza ulta* bőven lenni, *moltasa* felette (sok). *muj moltas verleta* mi sokat (többet) tesztek? 5, 47. — *pojksatanna moltas jazinget al potartat* imádkozástokban sok beszédet ne mondjatok. 6, 7.

moltï valami.

i moltï egy valami; moltï-kem valami.

nem-moltï semmi. *si antom nïngilana nemmoltï justam nen turum azen elta an jil* mert különbben nektek semmi jutalom nem lesz a' menyei atyátoktól. 6, 1.

nemmoltï antom hanatïmot semmi sincs elrejtve. 10, 26. — *nemmoltïna aja an ullen* semminél kisebb nem vagy. 2, 6.

jang moltas labit 17.

labit jang moltas hulim 73.

moltasa ulta bőségesen lenni, *moltasa volta* túl élni, *moltasa šamta* túlságig savanyodni.

molsa-ta (*moltsa-ta?*) kizárni.

mons mese monda.

mons-ta mesélni, mondani; *monsïpsa* mesélés.

C. *mont, mant* mese, *mond-em* mesélt. V. *majt* monda, *majt-ungve* mondani, *majt-ungve* mesélni.

mondal batyú, csomó; pergő.

mondül-ta göngyölni, csomózni, *mondülïpsa* csomó, kötés.

mondülta-ta göngyöliteni, *mondülïpsa* göngyölités.

montültijï-ta takargatni, *montültijïpsa* takargatás.

C. *mungol* csomó. V. ö. *mangnïlata*.

mos-ta kelleni, tetszeni, kellő. *hani mung mosta levïpaseu mija mungeu tam hadl ohtïja* kenyerünket, kellő ételünket add nekünk ma. 6, 11. — *hoda mosl sema pidta Hristosa* hol kell születni a' Krisztusnak? 2, 4. — *si šosna torim elta misal nïngilana, muj mosl justata* azon órában istentül adatik nektek, mit kell szólni. 10, 19. — *hodi mosl a'* hogy tetszik; *mosta horasna* illő módon; *mosïpsa* kellőség.

mostï szerető, kedves, *mostïja tajta* szeretni.

mosta-ta szeretni, csókolni; *mostïpsa* csók.

moslta-ta szeretgélni, csókolgatni; *mosltïpsa* csókolgatás.

C. *mosem* kedves, csókolt, szeretett; *most* kell. V. *mosti* ösz-

szeér, összeillik, p. o. *ti kit sau ükven üt mostei, ükvet mot kurip, ükvet mot kurip* e' két bőr össze (egybe) nem illik, egyik más féle, másik más féle.

moš vég, -ig, *moža* míg. *muj moža li pilna veng ho a'* míg ő velők a' völegény. 9, 15.

Kv. *moš* . . . ig. V. *moš*.

moš, ebben: *mošla* ártatlan, *mošna* lehetségesen.

možing lehető, *možing* . . . *neš* talán, *možing pa ha* mégis.

možid-ta tehetni.

mošta-ta vélni, ismerni, *jelpi moštata* sejteni; *moštata ho* jósló. *sidi tiel moštallan li tültipsalal sagat* így őket ismeritek ő gyümölcseikről. 7, 20.

moštipsa vélemény, jóslás.

moštöping észrevehető.

moštipsala megfoghatatlan.

moštipta-ta megvallani, elismerni. *ma'lot manem moštiptal i ma luel moštiptalem a'* ki engem megvall, én is őt megvallom. 10, 32.

moštiji-ta észrevenni, *moštijipsa* észrevét.

moštüli-ta megkülömböztetni, *moštülipsa* külömböztetés.

moštand-ta vélni, gyanítani, *moštantipsa* gyanítás.

V. *most-ungve* észrevenni, *mostl-ungve* u. a. 's emlékeztetni.

mož, muž betegség, fájdalom.

možmüld-ta, *mužmüld-ta* csonkítani.

V. *moš*, *mos* betegség, *možing*, *mosing* beteges.

moral-ta ázni.

moralta-ta, *moralld-ta* nedvesíteni, áztatni.

moralüji-ta nedvesítgetni.

mori-ta törni, *jang il moril a'* jég törik.

morim törött, ráncz; *morming* ránczos.

morid-ta törni; *mortipsa* törés, *látna mortipsa muž* csontok törésének betegsége, köszvény.

morema-ta megtörni (megtörik).

C. *máram*, *môrom* ráncz.

moroh-ta bedugni.

mort mérték, *i mort* egyenlő, *i mort pelkap* egyenlő oldalú; *i mort tal-lungep* egy éves, *i mort talp* u. a. *mort numbü* mérték feletti; *morting* mértékes, *an morting* nem egyenlő; *mortla* mérték-telen, nem illő.

mortala-ta mérni. *muj mortna mortalaleta*, izimis *mortna nün-gilana mortalata pidlet a'* mi mértékkel mérték, azon mértékkel nektek fognak mérni. 7, 2. — *mortalipsa* mérés, *mortalipsala* mérhetetlen.

C. *mardadem* mért. Kv. *mort-uhv* mérni, *mortes* mérték. V. *mars* mérték, *mort-ungve* mérni.

mot? más? *mot vanna* imént, röviddel azelőtt.

motaüd-ta, *motald-ta* vesztegetni, pazarolni.

mú föld, ország. *honda Jegipet mua* fuss Egyiptom földjére. 2, 13. — *izagat ulta mutel vožet i ű tažlal luela sažilal a'* földjének minden városát és ő kineseiket mutatja neki. 4, 8. — *Vipleem vošna i izagat ulta lu mulalna* Bethlehem városban 's minden ő földjében. 2, 16.

mûp, *mûpa* földi, *i mûpa ho* egy országbeli, földi, *pa mûp ho* idegen.

C. *meg*, *meh* föld, *morda-meg*, *morti meh* az ország, a' hová a' kacsák ősszel költöznek. — Kv. *ma* V. *mâ*; *mort mâ* az ország, melly felé a' madarak költöznek.

muj 1) mi. *muj ull*: *mung panna torim a'* mi: mi velünk isten. 1, 23. — *muj sudna suditleta a'* mi itélettel itéltök. 7, 2. — *muj* miért? *muj-kem* mennyi, *muj-kem*, *muj lamba* millyen, *muj voj* miféle, *muj-sir* miféle, *muj-pa* mi más, vagy. *an jogotsem sud-sir mujpa jelli jastata jemung jah nebket pasagat verta* én nem jöttem a' törvényt vagy a' próféták könyveit mássá tenni. 5, 17. — *muj kemung hány?* *si-kem* mennyi . . . annyi.

muj 2) a' mondatok végén kérdő. *mung ning nemenna jelli ver an jastasa muj?* . . . *an vožatsu muj?* *pos an versu muj?* mi a' te nevedben nem jövendöltünk-é? nem hajtottuk-e ki? . . . jelet nem csináltunk-é? 7, 22.

muk, *mok* baj, munka, szükség. *holejt hadl lu nomisata pidl lu lu muklal olinpela*; *tarmal hadlungdi keža lu lu muklal a'* hónapi nap ő fog gondolni a' maga bajáru; elég a' napra a' maga baja. 6, 34.

mukis, *muksüld-ta* tördelni, szét gyúrni.

mukir púp; *mukreng* púpos.

mukir-la-ta görbedni, *homda mukir-latu* arczul leesni.

C. *múker* púp, *múkreng* púpos.

muhsun eperlán-szemling (hal).

C. *mohsang, muhseng* muksun.

muhti által, mellette el. *než nemhojat si juš muhti manta an eslaset* csak egyet is azon úton által menni nem hagytak. 8, 28.

i-muhti egyfolytában.

C. *mohta, mogda, mugda* által.

mugid-ta kifogni, *noh mugidta* kifogni. L. *mogidta*.

mugol máj. C. *mágot*.

mugolta körül, *mugoltogü* körül. *Isus ar mur lu mugoltogija kažalamna* Jézus sok népet maga körül látván. 8, 18. .

mugoltoging kerek.

mugold-ta környékezni, kerekíteni, *osna mugoldta* kerítéssel keríteni. *mugoltipsa* kerítés.

muld-ta reáesküdni, kérve kényszeríteni, elátkozni; *multipsa* reáesküvés, átkozás.

multsa-ta átkozódni. — V. ö. *hulda*.

mung mí. *mung panna torim* mí velünk isten. 1, 23. — *mung azieu* mí atyánk. 6, 9. — *mung ho* belföldi, mink embere, magunk embere.

mungeu nekünk. *mija mungeu* adj nekünk. 6, 11.

mungoteu köröskörül. Lásd *mugol*.

mung-ta törülni, zsurolni, *veš mungta ultahti* arcz törölő ruha; *mungipsa* törlés, törülés, zsurolás.

mungila-ta, mungili-ta törülgetni.

mungasa-ta, mungas-ta, mungisa-ta zsurlódni, töröldni, törülközni.

C. *mungdem, mongasem* törült, zsurolt.

mungil csimbók, kötés; *muhling* csomós.

C. *mungol* csomó, *mongolžem* csomózott.

muš tehén, l. *mš*.

musti szeretett, kedves; szeretet. *sit ma šenk musti pogem* *ull* az én nagyon kedves fiam. 3, 17.

mustija tajta kedvesnek tartani, szeretni. *ning isirpa hojen mustija taja* te magadféle emberedet szeresd. 5, 43. — *madet mustija tajlet pojksata hotlalna lolimda* a' kik szeretnek imádkozó házaikban állani. 6, 5.

musta-ta, mosta-ta kedves, jó, kellő lenni. *hun si hot mustal* ha e' ház jó. 10, 13.

mustim illő, kellő; *mustimšik* jócska, jó; *mustimšikot a' jó. hoj seda mustimšikot ull* ki ott a' jó. 10, 11.

musmili-ta, mosmili-ta hasznos, erő lenni. V. ö. *mosta*.

muš betegség, *mužet* betegségek. *lu izi kurimna sistantijis muž elta* ő azon pillanatban megtisztult betegségétül. 8. 3, — *izagat ulta mužet* minden betegség. 4, 23.

mužing beteg; *mužing ho* beteg ember.

mužingot a' beteg, aradtel mužingodet arsir mužetna minden betegnek sokféle betegségben. 4, 24.

tut-muš forró láz. *tilis-muš* hõld-kórság. 4, 24.

mušmil-ta csonkúlni, beteggé válni.

mučid-ta (or.) kínozni, kényszeríteni, *mučitipsa* kínozás.

mučim ho kinszenvedő, mártír.

Kv. *muč-ahv* kínozni.

muž betegség, l. *muš*.

muži száraz földi tó.

mužing tavas, *mužing hul* kárász. — C. *mugi* kárász.

muži hangya; *muži paj* hangyaboly.

mur, *mür* (or.) nép. *lu lu murel šavijil* ő a' maga népét megszabadítja. 1, 21. *mur kaži (adim k.)* ragadós betegség; *mur paj* néprakás.

tim mur hazai nép, *lal' mur* hadi nép, *hoding mur* házi nép; *mur ulman, mur lovatna* nyilván.

muring községhez, néphez tartozó.

murid-ta, morid-ta törni, lent törni.

mursild-ta üveget törni, morzsolni.

murema-ta eltörni, *muremapsa* törés.

muroh hegyi málna (schellbeere), *muroh tilis* augutus hó.

murhing málnás.

C. *mūrah, morok* (moltebeere).

mudra (or.) okos, derék, bölcs, bölcsesség. *torim mudra* isten bölcsesége. 4, 19.

mudra jah bölcsék. 2, 1.

mudraing bölcs, okos. *mudrainga ulat met jeming voj* okosak legyetek mint a' kígyó. 10, 16. — *mudrala* ügyetlen, ostoba.

muvi folyó hajlatja.

muveng öblös, kígyós.